

რეტენატუნა და ხეროვნება

N6

6/2007

სვ

1522
2007

წიგნის
გურამ დოჩანაშვილი

შეფურცლვა

ნანა გერასიმოვა

თარგმანი

ნოვალისი

წიგნის

ტარიელ სარსელაური

თარგმანი

ედიშერ მაღალაშვილი

კახი

თემურ გაბლუანი

ნანა გერასიმოვა

ოჯახი

მზესუმზირები

ძველი თბილისი

ლიტერატურა და სეროვნება

N6(18)

06/2007

ყოველთვიური ჟურნალი

Author and publisher of project:
VAZHA OTARASHVILI

Literature And Art

ISSN 1512-3189

დამფუძნებელი, პროექტის
ავტორი და გამომცემელი:

ვაჟა ოთარაშვილი

მთ. რედაქტორი

ტარიელ ხარხელაური

პასუხისმგებელი
მდივანი

ზურაბ თორია

რედაქტორი

ვერიკო ზამთარაძე

მხატვარ-დიზაინერი

მალხაზ თავაძე

გარეკანის მხატვრობა

ნანა გერასიმოვა

რედაქციის მისამართი:

რუსთაველის გამზ. 42

ტელ.: (+995 32) 93 18 69;

(+995 99) 25 60 14.

E-mail: vajao@mail.ru

Web: www.litandart.com.ge

შეგვეჩიეთ!

ვისთვისაც ძვირფასია
ქართლ „ლიტერატურა და
სეროვნების“ გამცემია!

ჩვენი რეკვიზიტებია:

ი/მ „ვაჟა ოთარაშვილი“

საილ. კოდი 132540696

სს „ბაზის ბანკი“ კოდი

№ 220101956

ანგ. 9836295

ს ა რ ჩ ი ვ ი

მისკომბა

- 3 ჭაბუა ანიხუიბი - საქართველოს მწეხაღთა ჯავშიი
90 ნღსაა

ჭოჭოა, ჭოჭოა

- 5 გუჰამ ღოჩანაშვიდი - ჰაჰ უჰო მასსოგს,
და მეტად მაგონღება /ჰომანი/
27 ტაიედ სახეღადუი - ლესები
31 ნიკოლოზ ლევაა - გამზავღება
33 ზაზა ჟინღადე - ლესები
36 ეჰა საგაღელი - Future in the fast ანუ
ანღეღსოღი აი ბიუნღება
49 იჰაღი ჟაღაა - ლესები

ღარღმანი

- 51 ნოღლისი - ლამის ჰომენბი
(ღაღმნა ჟონსტანსინე ბიღადემ)
- 56 ხათუნა მონიავა - ბეღმენღი ჰოღი

ჭერიღები

- 58 ნოღაი მანიღე - ბეღშავი
(ეღღაი ჟეღეღაღის გასხენღება)

ღიღღი

- 64 ნათელა უჰეშადე - სსოღნის სახეღი
(ღღღეღი მადღაღმენღი)

ღინა

- 71 ხაღია გაბღღაა - აღამიანეღი ჟსეღი
(ღეღეღი ბაბღღანი)

მხაღღოღა

- 75 ნინო ხუნღადე - ნანა გუჰაღმოღას
მეღოღეღეღბიღი საღეღი

არღიღღან

- 79 მიღხა გეღღანი - ძვიღღასო ლეღა
(ნეღიღი ჟიღონღიღან)

მეღღღი მეღ

- 82 ლეღი ჰიღნისღაველ - ლესები
84 ლოღოღაღიღიღან

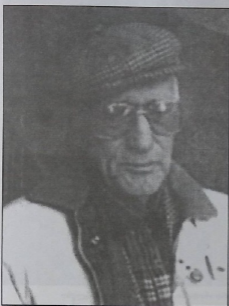
საქონსუფროსი საზღვაო:

ქაზის ამირაჩიანი, ზაზანა ზარევაძე, ნანი ზარევაძე,
პრინციპალი, ანაგა ზარევაძე, პაპაძე ვინაშვილი,
ნათელა ურუშაძე, ჯანსუღი ჩინკიანი, თეიმურაზი ჩიქოძე,
თამარ ჩიქოძე, ვივი ჩიქოძე.

ქართული „ლიტერატურა და ხელოვნება“ არც ერთ
პოლიტიკურ მიმდინარეობას მხარს არ უჭერს და მხოლოდ
ქართული სულიერების, კულტურის, მწერლობისა და
ხელოვნების აღორძინების საქმეს ემსახურება

საქართველოს მწერალთა კავშირი 90 წლისაა!

ქართული
მწერლობა

ქატიკონებო და ბატონებო!

პატიებას გთხოვთ, რომ თავად ვერ გაეხელით და პირადად ვერ მოგახსენეთ ჩემი მცირე რამ სათქმელი. ასე სცოდნია ღრმა სიბერეს.

ოთხმოცდაათი წელი შეუსრულდა ჩვენს კავშირს და ამის გამო უპირველესად ის უნდა მოგახსენოთ, რომ ბატონ კოტე მაცაშვილს, ბატონ პავლე ინგოროყვას და მთელ მათ დასს კავშირის დაარსების საჭიროება იმის განჭვრე-

ტამ უკარნახა, რომ ქართველ ერს ახლო, თუ შედარებით შორეულ მომავალში, არაერთგზის თავს დამტყდარ ჭირთან მოუხდებოდა ბრძოლა ოფლისა და სისხლის ფასად ჩვენი სულიერების შენარჩუნებისთვის და ამას კი ერთგულ-ერთსული მწერლობა ესაჭიროებოდა.

მიზანი გამართლდა, ქართული სულისა და ბუნების გადარჩენისთვის ბრძოლაში ჩვენმა მწერლობამ სძლია, — ჯერ რუსული შოვინიზმის მომსპოლველ მემკვიდრეობას და შემდეგ ახალი რუსი იმპერიისტების მიერ დასაველეთში ნასესხები კომუნისტურ-ბოლშევიკური იდეოლოგიის სამკვდრო შემოტევას.

ვერც ცელიკორუსულმა და ვერც კომუნისტურმა იდეოლოგიამ ვერ იმუშავა ისე ნაყოფიერად, როგორც დიდი ილიას „ქვათა ღალადმა“, აკაკის „განთიადმა“, მიხეილ ჯავახიშვილის „ჯაყოს ხიზნებმა“, გრიგოლ რობაქიძისა და ტიცციანის ათასგზის ამოგლეჯილმა გულმა, დიდი კონსტანტინეს პროზამ, გალაკტიონისა და გიორგი ლეონიძის პოეზიამ, პოლიკარპე კაკაბაძის დრამატურგიამ და მათმა თანამედროვე და მომდევნო თაობების მწერალთა ნაღვანმა. ყოველივე ეს სწორედ ქართველი მწერლების კავშირის ჭერქვეშ გახშიანებულა. კავშირისა, რომელსაც უხეირო ქართველები ბოლშევიზმის გადმონაშთს უწოდებენ. პირადად მე განმეორებით მივემხრობოდი ისეთ კავშირს, რომელიც ზემოხსენებულ სულიერებას დაუტოვებდა ქართველ ერსა და მსოფლიო კულტურას.

24926

საქართველოს
პარლამენტის
პროსული
ბიბლიოთეკა

ჭაბუა ამირეჯიბი, ბულატ ოკუჯავა და იური ანოხინი. მოსკოვი, 80-იანი წლები

ნება მიბოძეთ, უღრმესი მადლობა მოგახსენოთ თქვენც, დამსწრე მწერალნო და ხელოვანნო იმ ღვანლისთვის, თქვენ რომ უკვე დასდეთ და კვლავაც არ მოაკლებთ მამულს. გნამდეთ, მომავალი მოგაგებთ კუთვნილ პატივს.

მითქვამს და ვიმეორებ, — ობოლი, უნათესავო, შარიანმინა-წყალზემოსახლე ერი ვართ და ძველებერ მკვიდრად და ურყევლად დგომა გემართებს ახლაც, მორიგ სამკვდრო-სასიცოცხლო კვეთებაში. წარსულის მტერთაგან განსხვავებით საქმე გვაქვს ძლიერ და დაუნდობელ მონინალმდეგესთან, რომელსაც გულახდილად და საქვეყნოდ აქვს დეკლარირებული მცირე ერების თანდათანობითი აღგვა პირისაგან მიწისა, მსოფლიო კაპიტალისა და ეკონომიკურად

დანინაურებული ერების ინტერესთა უზრუნველსაყოფად. ეს სოროს-ბუფეზინსკისა და სხვათა გლობალიზმის იდეოლოგიაა. ქართულ მწერლობას სახელდობრ იმიტომ შემოუტეეს გლობალიზმის ქართველმა მიმდევრებმა, რომ იციან, სანამ ცოცხლობს და ვითარდება ქართული მწერლობა, ცოცხლობს და ვითარდება ქართველთა სულიერება.

ფხიზლად ვიყოთ, გვიყვარდეს ერთმანეთი, ვაპატიოთ ერთმანეთს თუ რამ ცოდვა მიგვიძღვის. მოვიშოროთ ამპარტავნება, შევისმინოთ ჩვენი დიდი მოძღვრის, უწმიდესისა და უნეტარესის შეგონებანი, გავერთიანდეთ სიყვარულით და ბურჯად შევუდგეთ ჩვენი მამულის მომავალს.

ჭკუით ქართველნო!

05.05.2007წ.

გურამ დოხანაშვილი

ჩაც უფხო მახსოვს, და მეტად მაგონდება:

(იბრეთნოფიკული „ამტოპიობრაფიული როპანი“)

(გაგრძელება)

თავი V, სადაც:

აქა-ამბავი სასამართლომდე თუ როგორ გამყავდა დრო არადა ის მერე რა რომ ძნელად, დრო მაინც გადაიოდა; აქა ამბავი თუ როგორ ერთიც — სიყვარული, ძალსა შენსა...; სასამართლო; აგრეთვე აქა-ამბები ჩვენი დიდად აწრილი სტუდენტობისა ხოლო კიდევ-აქა? — აქა-იქ? — ჩემი ეგრეთწოდებული, რაბან-დილეუტანტური მუსიკოსობის აგრეთვე ქრელი გახსენებები...

დასაწყისი აბ. №1,2,3,4,5/2007

რომ მეგონა თუ, აი ზამთარს კელავ ვადა-
ვურჩით — არადა, როგორც ყოველი ისე,
ეს-დროც, ზამთარი, რა დიაღია თავისი გინ-
დც-მჭახე თვლემით... — და მე რომ მეგონა
ბებიას ნათქვამი — სამშობიაროდან რომ გა-
მოგიყვანეთ (ასე 2-3 აპრილს) თოვდაო, მე ეს
ბებიასი ჩემსა-გამო მის გადაჭარბებულ წარ-
მოსახვათა ნაყოფი იყო — ხოლო ახლა კი,
2007 წლის 16 აპრილს, —
თოვს...

და თან მაგრად... ბარდნის...
რა კარგი იყო თოვლის მოსვლა ჩემს არა
მხოლოდ ადრეულ, X-კლასის ბავშვობაშიც,
ფუნქიკულიორზე ჩვენი ძალიან მშობლიუ-
რი იმ ძველებური ვაგონით რომ ავდიოდით
თოვლის მოსვლისას მუდამ გადაჭყდილი რომ
იყო ხოლო იქიდან ძალიან უბრალო, ვილატის
მიერ ხელით ნაკეთი ციგით ისე ბოლომდე
ვეშვებოდით ჯონდო და მე რომ ლერმონ-
ტოვის ქუჩის 25-ში ზედ ჩემი ბინა-ოთახის
კართანდა ვაჩერებდით ციგას, — ეზოშიც
იღო, ეფინ-ეფინა ახალი თოვლი...

1957 წლის მარტში კი, სად იყო თოვლი, მო-
გონებად-ლა, მხოლოდ, თან მაშინ ჯერ ვერა
მქონდა (თუ, მყავდა?) ჩემი მთავარი საქმე,
პროზა, და კითხვით თუძცა კი-ვკითხულობ-
დი, მაგრამ, სასამართლოსი-მოლოდინში, მა-
ინცდამაინც გულს ვერ ვუდებდი ჩემთვის ამ
როგორ მოსაწინებელ, საქმეს...

გამოძიების დამთავრების შემდეგ ბევ-
რჯერ ვიყავი კაგებუმი, იქ ჩვენს ასე ვთქვათ
„საქმე“-ს, — ანუ უ.გ. -სი გაფორმებულს უნ-
და გავცნობოდი, 6 ძალიან დიდი ტომი იყო;
ყველაზე მეტად ბიჭების სურათების ნახვა
მინაზოდა და ვისაც გინდათ გენიძლავებით
რომ იზათსაცა ყოვლათ-უფასოთ გულდუ-
ღებდა კაგებე, სურათს; არადა, ჩვენს გარდა
ჩვენი ისეთი ნაცნობებისაც სურათები გადა-
უღიათ ფარულად რომლებიცა რომ პროკ-
ლამაციებს კი არა და სოციალისტურს-გაზე-
თებსაც ვერ გააკრამდნენ ცეკას კედელზე
— უცნაურ-შიშით; რუსთაველის თეატრის
აფიშებზე ხომ მაგალითმოსაყვანი-ლაპარა-
კიც კი — აჰ!, ზედმეტი — შიღერის „ყაჩაღე-
ბი“ ხშირად გადიოდა, იქ...

აჰ, როგორა თოვს, როგორ... თუმც სიკ-
ტიკარში არა ვყოფილვარ ფაცა-ბებიასავით
მაგრამ მაინც ხანდისხანობით ბებიასავით
მაინც მთლად იქა მგონია, თავი... ეს ბუნებაც
რომ, აფვერია, თუ — ჩემი აგრეთვე

ხოლო გამოძიება რომ დამთავრდა, აი
მაშინ კი გამიჭირდა რადგან გაურკვევლო-
ბაში ცდა აბა ვისა სურს ხოლო ჩემისთანა
სულსწრაფს? — ვეჰ... და თუმც ეგრეთწოდე-
ბული „Домашний арест“-ი მქონდა, დღე არ
იქნებოდა ქუჩა-ქუჩად არ გავსულიყავი და

ხოლო ამით ყ.გ.-სა აბა რატომღ ვენინააღ-
მდეგებოდი — სოციალისტურობისას, სუ-
ლაც სუყველგან ისი „Домашний арест“-ები
არ იყო თუ რა? თუმცა, ყოველთვის როდი
იყო — ბუთანელები გავიხსენოთ, თუნდ... და
მუდამ დამყვებოდენ ჩემი ერთგული მეგობ-
რები, ბიჭებიდან — ჯუმალ შუბითიძე და ჩემი
კლასელი გოგონები განსაკუთრებით მურუნ-
ველთოდენ და, მაშინაც კი, მაინც-ისერი ხი-
ფათიანი ვიყავ — სუთაოვიდადე დამყვა, ფა-
თერაკიანობა და შიშის გრძნობა როგორ არ
მქონდა — მთლადაც ყევილი კი არ ვიყავ და
მგონია რომ სხვებზედაც მეტად ვიყავ შიშია-
ნი მაგრამ, ვძლევდი, ხოლმე, შიშს, რალაც იმ
გრძნობით შიშზე რომ ბევრად მაღლა დგას
და, შიშისაგან, განსაკუთრებით მგონი არას-
დროს შემირცხვევია, თავი... ა! კიდო, კიდო!
— ავტო-ქებაანი... — ვითოე ვეგებ მეც ავით-
ქვიფე ამა-დროისსა-შესაბამისურ ნარცისო-
ბაში? მე რავი, აბა... თუმც ის მამხნევეებს მა-
ინცდამაინცურ-ტყუილებ-ტყუილებსა როარ
ვახუთქებ... ჩვენ იქით ვიყოთ, სუფთა ქალა-
დთან, რა უმნიკვლოსთან და ვითო-როგორ
უსუსურთან რადგან — ამტანთან ყოველნა-
ირი ბონიერებისაც კი, მაქვს-საქმე და, მის
სითეთრესა და სიტათათეს აბადა როგორ
ჩავაჭდევებ შურაცხეყოფას, ქალადი ჩემი
მასხურე კი არა — ჩემი სვირდისი და ნამუ-
სია, გინდაც ვცდებოდე ხანდისხანობით...
ოლონდ, ძალიან? — მე მგონი, არა.

იმას ვამბობდი მე-ლაზღანდარა რომ
ერთი-ორჯერ კილამ ისეთსა ხიფათს გადა-
ვეყარე ნაღდად ვასკდებოდა ჩემი-ფილტვ-
ნაღვერასული „მერცხლის ბუდე“ — ერთელ
ჩემს ერთ — ღმერთო, შემინდე მაგრამ მარ-
თლაც ძალიან ვიგინდარა კლასელში შევე-
შოლე ვაკელ მართლაცდა ვაჟაცებებად სა-
მართლიანად ცნობილ ყმანვილებს — რომე-
ლიმე ჩემს ნაღდ ძმაკაცში მაინც შეეშლოდით
ის ვიგინდარა კი თავის უფროს-ძმიათა ძალი-
ან ყალბი და ვითო-ვაჟაკი და ვითოგულიანი
ბიჭი იყო და, აბა იმ-ფოხერს შენ რადღა უნდა
შესწირვოდი, ჩემო „მერცხლისა ბუდე“ ვ მაგ-
რად ჩემმა თანაკლასელმა გოგონებმა სწრა-
ვად მოიაზრეს და საღდაც მიფარებულისა-
ყენ რომ მიფავადით მე, დაგვენიღს და უთხ-
რეს, აუხსნეს ვინც ვიყავი და იმ-სხვის ოხ-
რობისას — საავადმყოფოში რომ ვინეკი და,
ნაღდი ბიჭები იყვნენ, თავაზიანი ბოდიშებით
დაგვემშვიდობენ, მეორედ კი — ერთი ნამ-
დვილი გიჟი დამზვდა თანაკლასელს — ჩემი
უკვე-ნათლულის, ნანა ციმაკურიძის ბინაში
ის საცოდავი ნანასი ვითო-სტუმარი მართლა
გიჟი იყო — გადატანით და სიტყვაზე კი
არ ვამბობ ამას, და ნებისმიერ ნაღდ სპორ-
ტსმენზედაც კი მეტად, მართლა დღედაღამ

ვარჯიშობდა, და იმდენი ენერჯისა დახარ-
ჯვით შემა რომ ეპო მთელ სვანეთს ყყოფოდა
გრძელის-ზამთრობით იგი კი პანტილებსა და
ესპანდერებში სდებდა ძალ-ღონეს და მერე-
და, რისთვის — იმისი ერთადერთი და მეკრ-
იცანება ის იყო რომ მთელი თბილისი ეცემნა
მაგრამ დიდ-კარგა-ხშირად თავად ილაბეო-
და — ხან ედევლს ლენავადა სიმწრით ისე მოქ-
ნულ რომ განცვივრებულ მონინათმდეგის-
სადმი დიდად აცდენილ მუშტს, ხან იმ მუშტს
ისე გადაყვებოდა რომ სულელ-ცხვირ-პი-
რით ეხეთქებოდა ასფალტის თუ ქვაფენილ-
ზე, ერთხელაც ისე მოუქნია ხელი ერთ საკ-
მაოდ ცნობად „დამრტყმელს“ რომ მკლავი
მხარში ამოუყვარდა და, ავტოდ-სიმწრისაგან
მთლად მოკუნტული, ის დაითოქევა? მაგრამ
არაფრით ანებებდა თავისი-მთურვე ამორ-
ჩეულ ამა-საქმესა (აკი ბევრგვარია...) თავს,
მთლად ტანელი იყო მაინც ამით აი ისე
რომ... — რას შევადარო... — პო, როგორც
თუნდ-აი, მოცარტი ოლონდ მოცარტი მისგან
დიდათე განსხვავებით „მუზიკებს“ სწერდა
ის კი პანტეფონზედაც ვერ დაუკრამდა რად-
გან დაკვრამდე პანტელებისაგან ნაკედაც
(— ანუ ამაჯვადებულ... ისემც...) მუშტებს
ალბათ ხასტიკად დასცხებდა რომელიც-გინ-
და ფირფიტას; კი; ნარმოშობით თუმც დასა-
ღვლეთელი ქართველი იყო, გვარი „შვილი“ —
თა უმთავრედებოდა, —

უცნაურია, ნუთისოფელი — ჯავახიშვი-
ლებს (უკლებლივ კარგი ხალხი) და იმასაც
„შვილი“ უნდა პრეოდა, გვარში? და,
არ მოვედრდი რატომღაც თვალში (არადა
რომიელ თვალში-მოსასვლელი მე ვიყავი;
სიგრძე — 190სმ, წონა — 54კგ), მაგრამ ნა-
ნამ და მისმა ძმამ, კარგა-ჯანინამ და კე-
თილგულიანმა ტუგომ, ძლიერ ჩააშოშინეს
— შევინებებსლა, დაკმაყოფილდა, დიდსუ-
ლოვნებით (აგრეთვ-ბევრგვარია...); არადა,
მერე, რომ გამოვჯანმრთელი და ძმბიჭე-
ბიც გვერდით მყავდა, იმისი თუნდაც ჭკვა-
ზედ-მოსაყვანად ერთი კაი-გალახება არ იქნე-
ბოდა ჩვენთვის ძნელი მაგრამ არ ვიკადრე-
დით, არაფრით, ამას — შემოლილი იყო; ჩვენ
„აპაროტივი“ —სათვის ყ.გ.-სთანებისთანე-
ბთანებისთანა შეთანხანურად-გაქეჩილები
უფრო მოგვენონდა თუნდაც-სიტყვით რაც
მართალია? — მართალია... იმას კი, იმ უშ-
ნოდურად-დიდებისა მაძიებელსა და ვერ-
მპოვნელს და მაინც მედიდურასა, გულმზა-
ობარსა, სრულიად ჯანმრთელს და ახალგაზ-
რდას, ბოღმებისაგან გაუსკდა გული... აბა,
რად იყო მისი სიცოცხლე, შეუნდე, ღმერ-
თო...

ისე კი, ზოგი ძალიან კარგად მხედებოდა,
ზოგიც — არც ისე... ბევრი ვითომ საერთოდ
თუ უნებურად ვერ მამხნედა, — და გული

კი-მწყდებოდა მაგრამ ჩემს თავზე კი არ ვითუთმებოდი, არა — იმათთვის... — როგორ გვაძვირებს, ადამიანებს, ხანდისხანობით, დაუძლეველი შიში...

ერთხელ ჩვენს (ჯონდო, ზვიადი და მე) 47-ე სკოლის პირდაპირ დაედევნი ჯემალ შუბი-თიძესთან ერთად და იქ ველოდებოდი თანაკლასელ გოგონებს, ხოლო თავისის კაბინეტიდამ ჩვენი სკოლისა-დირექტორს დაფუნხივარ და, წამომხტარა ლომივით ზეზე და გარეთაც კი გამოიჭრა და — ახლაცე დატოვე აქაურობის ტერიტორია თორემ მე ვიცი მილიციით მე რასაც ვიზამ შე ანტისაბჭოთა ელემენტო-ო, რა ვინდა შენ ჩემ სკოლაში-ვო, მაგრამ მისი ეს-ნათქვამი-ესაც მაინცდამინც არ მომხვედრია გულს რადგან სუარ გამკვირვებია — სახედ სიფათი ჰქონდა ისეთი... ხელმოცარულსა ხანშიშესულსა კინტოსა ჰვამდა — ანუ სკოლის დირექტორ-იყო, ზედაც ვალსკით... და კიდევ-კაი აი-ისა, რომ, ღანვის თავზედა რკველ-ხალი აჯდა, ბრტყელურ-ბრტყელურათა.

და ჩვენს (თემურ ცერცვაძის და ჩემს) I მუსიკალურ სკოლა-სასწავლებელს რამდენჯერმე მოშორიახლო ვეახლუ და, დიდხანს შევეცქეროდი... ასე განსაჯეთ, მონატრებულიც კი დაკვრა მე არ შემეძლო, რადგან ასე-წუთნახებვარში დაკვრის მცდელობისას ზურგი ისე მეტებდა რომ მივარდებოდა მარცხენა მკლავი; შევეცქეროდი ჩემს წარსულში როგორ-ზმირ შენობას, მუსიკალურს, ოღონდაც მარტო — მეგობრებს ვთხოვდი იქვე, ცოტათი ზევით, III საშუალო სკოლასთან დამიცადეთმეთქი და ისინიც იქიდან მითვალთვალებდნენ ემანდ გული არ წაუვიდესო მაგრამ როგორღაც მხნედ დათრგუნული ვიდექი, მარტო, და — „სხვა“-სთან ერთად? — რაც-გინდ ახლობელი და მეგობარი ყოფილიყო, ჩემი, მაინც იმ-„სხვა“-სთან ისე-ძალიან მონატრებული მუსიკალური სასწავლებლის ცქერა მაინც ვერ შეიძლებოდა; საღამოს პირას აეიტლუზებოდი ხოლმე ენგელსის როგორ ნაცნობსა და შეჩვეულ, ქუჩაზე, და, მახსენდებოდა...

მუსიკალურ სკოლაშიც 7 წლისა შემიყვანეს, ვილინიოს კლასში ანუ განხრით, მამაჩემის და ბებიაისც დათრგუნული სურვილი იყო, ეს — ამა-საკითხში სრულად დაემთხვა მათი განზრახვა, — კი; იქ ყველაზე კარგი მასწავლებლები, ანუ თავიანთ საქმეში პროფესიონალები, იყვნენ, ეს მოგვიანებით ვერ აღმოჩნდა მათგან მხოლოდად ერთი მუსიკოსობის, ღირსი; მასწავლებლებში დიდად მწყალობდა ბედი, პირველ საშუალო სკოლაშიც ძირითადად კარგი მასწავლებლები იყვნენ ოღონდ ერთი სასწავლო ნაწილის გამგე გვყავდა, —

გ.კ.? აი ისეთი... რას შევადარო... არა, ვირრი კი არა — ვირი ძირითადად დიდად მშრომელი და თვინიერი ცხოველია, დიდი აშბავი ათასში ერთხელ თუ გოჭტდება, თანაც რა იცი რა ანუხებს, რა უდევს გულში... მოკლედ, ისა-კაცი (სიტყვაა როგორ-პირბოთი...) კი მთლად გაუზრდელი ხეპრე იყო და თან ისეთი ნაღდი ჯალათი? ტანით რა-ოყრატს, კარგაც-ჯანაანს, მესამეკლასელი ბავშვისათვის ისე შეეძლო სახეში მთელი ძალით ეხებოქა მუშტი რომ — ვითომც არაფერი, ხოლო ასე VIII-IX კლასელებთან კი, ერთდებოდა, ყველას, — სუყოველიფერ-სიკეთესთან ერთად ლანჩონიც, იყო, და თუ რომელიმე შებრტყილი უფრისკლასელი თავში იქით წამოარტყამდა გ.კ.-ქეს, იმ დღესვე I-II-III-IV კლასელებზე იყრდა ხოლმე, ჯავრს — გულფიცხი იყო, და, ნერვინერიანი? — ისევე. ჯალათები ხომ არ არიან ნერვიულები, არამედ საქმიანად, კი, აკეთებენ თავიანთს საქმეს (მოგახსენეთ, ხომ, საქმე რომ აკი ძალიან ძლიერ სხვადასხვავე-ერული...), ...ესა კიდენა, როგორ ბოროტად აბუტტი, ჯალათამდე ვერ დაბლდებოდა კი არა — ვერ მაღლდებოდა; ერთხელ, გვიხ ხომერიკი და მე ისე გვცემდა? — მე მხარედ ერთად-დერთხელ გავლახულვარ ჩემს ცხოვრებაში (დაჭრები — სხვა... — რალაც ნაკლებად შეურაცხყოფელი, დაჭრა იმდენად არ მენალეველებოდა) და თანაც რა ასაკისად მოგვერია და თანაც ვისი შუამავლობით... მოგახსენებთ თუ როგორ, რატომ:

ხატვამი ისეთი უნიჭო ვიყავი, დაახლოებით... რა მოგვასენოთ, შესატყვისი... ჰო — რამდენადაც შუბერტი იყო თავის საქმეში ნიჭიერი; ისეთი დიდად-უნიჭო ვიყავ? — რომ ამიტომაც ამქვეყანაზე სუყველაფერზე ძალიან მეტად დიდადა მნაღდა მხატვარი რომ გამოვსულიყავი; რაც მე ამ ჩემთვის ფუჭსასაქმესა შევალეი ფუნჯები და საღებავები და ჩემი ოცნება და ხელი და თვლი, მაგრამ — შენც არ მომიკვდი, წურას უკაცრავად... არადა, სიზმრებში ისე ვხატავდი, რომ, ბარე ორი ფლორენციელი ვერ ამომიდგებოდა მხარში... მხარში რა იყო არამედ — მოლბერტთან... იმ სულით-მანბნჯ გ.კ.-სა კი (გარეგნობა თუმც კარგი ჰქონდა მაგრამ რად გინდა — ისეთი ბნელ-ბნელი შუქი ედგა გინდაც ღიასა-ფერის თვალებში? — მთლად მონამლულ... და ერთიც გულისა სწორი... ეე, არამედ სხეულისა სწორი ნაშა-ცა ყვანდა, ჩვენი ხატვისა მასწავლებელი — დიდცხვირა, დიდყება, უშნოდ მომწენა-გადმოკარკლულთვალეზალონდ ფორმები ზე-მკაფურად ჩამომიძიმებული ჰქონდაყვე, დიან, და გ.კ.-საც სხვა რა უნდოდა — სულ-სუ თვალეზსმიდა-შუქს არ დაექმბდა? მოკლედ, დიდათ შესაფერის-

შესატყფისსურრნი სატრფო-მეტრფე-ნი, იყენენ, და, მე კი, სწორედ იმ დღეს მხატვრობისაკენ როგორის ლტოლვით როგო-მოსილი ფერად-ფერადი ფანქრებითა და სახატავი სპექტრ-რეველითა დიდად აღტყველი ნარვედ სკოლაში და, ხატვის-კი გაკვეთილზე შევუდექ მთელი ჩემ-ნიჭის ანუ უნიჭობისაც უკიდევანო შესაძლებლობით — არაა შესაბამისად ეს — და აგრეთვე უნიჭობის უზომო ფარგლებში ხატვის-დიდადა-მონდომებულს ხოლო გადმოსახატი იყო ქოთანნი, და ჩემის პაზრით რომ ძალიანაც დაეუსურათხატე საგანი-ისი თურმე ის-ჩემი ცოდვით საცხე, ქოთანნი, რომელიდაც ჩვენი თავანმა სწორედ იმ მასწავლებელს — ქვედაკაბიანსა და ასე შემდეგ (...ისეც...) აურია დაა, იმანაც, არც აცვიდა და არც აცხელა — თუ, ორივე ერთად?! — და მოიყვანა მეტრფე-თვისი, არ-და-საკარგი ის ყურუშსალი გ.კ.-ძე და, ასეა და ასე ჩემი საქმე ეს ლანჩრაკი თავგასულეები მირევენი და, ხოლო გ.კ.-მ პირველ ნამუშევარს, ვისასაც დახვადე, ეს — ჩემი იყო და, გავიპრანჭვი ისე რომა როომ, ამყადაცკი შევმართე მხატვრული-ჩემი, თავი, მაგრამ — ესაა, ბიჭო, შე გათახსირებული ქოთანო? — და იმ ჩემსა-ნამუშევრით ალბათ ისე ეგონათ-თუ, რომ სწორედ ეს-მე ეურევედი ამით და ვაბითურებდი იმისსა სატრფოს დიდ-იმიანსა ჩემის ნახატიც და, ისე გვცემა გვი ხომერიკი (რომელიც გამოქეჩიმადა) და მე, რომ, იმ უთანასწორო ბრძოლის — სუცოტა მთლადაც მთელ-ბ ფუთი იქნებოდა დიდ-ლორებისა ასანონ-სასწორითა და გრინვიჩის დროით გ.კ. და ხოლო მე კი მაშინ ჩემი ზნაჯი 54 კგ.-ც არ ვიყავი, და ისე გვცემა რომ, როცა იჯერა თავისი გული რომელიც რომ როგორც ასეთი სულ არა შექონდა დედლურისასას თუ არჩავთვლით — დამიჯერებე? — ჩემი მაღალყელიანი „ბათინკა“ — დან, რომელიც შვიდ-მაგად-მანინც იყო შეკრული, ფეხსაცმლის „ენა“ ფეხსაცმელისა-ჭინტიზად გადმოშეფინა, და იმ საღამოს ყოვლად უსამართლობისაგან საკმაოდ მაღალი ისეთი სიცხე შექონდა რომ თურმე ვაბოდებდი კიდევ, და მაშამ, სიმწრისაგან მთლად აცხცახებულმა ჯერ ჩემს მორჩენას დაუჩედა და, მეჩერე კი, ბავშვს შიში არ დაჰყვესო და, სკოლაში ნამომყვა სამხედრო ფორმაში ჩაცმული და, საკლასო ოთახის ნაცვლად სამასწავლებლოში შემიყვანა, დროებით იქ დამტოვა და ორიად წუთში შემოაფიქვია გ.კ., რომელსაც ჩემი თანდასწრებით დიდი ხაზგასმით და ყოვლად შეუნიღბავი მუქარით უთხრა, ჩემს შვილს კიდევ რომ თითი დაეპარო ამ ცემას ახმაგად გადავიხიდი და, სამხედრო ოფიცრის დანახვაზე კი არა და გ.კ.-ს დღესდღეინდელი შარფლიანი ოლონდ

ზორბა ქალი ვინმე-რამ რომ ეხილავა იმ იმაზე-დაც კი ისე აკანკალებდა როგორცრო IX კლას-სელებზე და ცხცახებდა ვერხვის ქარიან-ფოთოლივით და, რომ დავინახე ასე-რიგ რარიგ გაფუჭებული — ზოგს ადგილებში მთლად ნი-ავექარი გასდიოდა — და, მართლაც მომეშვა, გულს.

მამა უყვარდა, ყველას... არადა, მცხამუშე-ბა ამის თქმა, რადგან, დღევანდელურა როგორ-დიდ-დიდად გავრცელებული თავისი-ნების ქება პრესაში თუ ტელევიზიით როგორ სასტიკად არ მომწონს — ყველაზე ბრძენი მამაჩემია! (— იგულისხმევა: „და ვისაც აი ესა-მე თქვენდა ბედნიერებად როგორმანა-ც-გამოვემგვანე“), „ყველაზე ჭკვიანი დე-დაჩემია“ (— იგულისხმევა: „შქონდა მე, კიკი, წინაპირობა“), „ყველაზე გონიერი და ხალხის ყველაზე საკეთილყო აღმავლობისათვის პარტიის წევრი აი ეს მე ვარ მა სხვა ვინა“ — წინაპირობათ-შემდეგომ? — მთლად-ც-მოკ-რძალეულად თავისსა-თავსზედ, ეს, და, გან-სამტკიცებლად: „ყველაზე ლამაზი ჩემი ცო-ლია რომელიც მე-მგავა ხოლო პაპიმამაჩემი? — ძანაც-მოქმედი ვუნდერკინდია“ და, ამე-ბის შემდეგ? — ამიტომაც მცხამუშეა მამაჩე-ვის ქება მაგრამ ამით იმ ხალხში მკონი და იმა-ვითქვიფები — საქართველოში ასე-ვითქვი-„დაფუჭებულ“ დაახლოებით სუცოტა 100-დან ორად-ორილა პარტია მეტოვება მარ-თლარ რომ უნდა ყოფილიყო და იყოლ და იმათ-განაც კი დააქუცმაცეს მთლადაც ორივე მთლად ადრევეც და, „ხალხის ყველაზე მა-კეთილმდღეობებელ პარტია“ — დ რომ ითვლი-ან, თავს? — მაგრამ... — განმეოხი, სხვაა, — აჰ! — სხვა კი არა თავად ისაა, 00ს, ხოლო მამაჩემს რაც შეეხება მე სხვათა ნათქვამებს მოვიშველიებ და არა ჩემსას, და, ვიმეორებ, მამსხვევებს ის, რომ, სიმართლედ — მანინც და მუდამ სიმართლედ და, —

ოლონდ უნდა ღირდეს თქმა რადგან სიმარ-თლედ, საქმისა არ იყოს ბეგრავარი, მაგრამ, ერთადერთთაგან, ერთადერთი? —

თვით თავად როგორ-ძალიან უკიდევანო ჭქუშარიტებაა, ეს, —

ხოლო ზოგი-რამ, სიმართლისეული? — გაუშვი, უნდა შექონდეს.

არადა, ცოტათი რომ ნამოვიზარდე მე ძა-ლიან განვიცდიდი იმას რომ ციხის ექიმები თურმე დახვერტას ესწრებიან ანუ როგორ-ღაც თანამონანილები — დაეუშვებო მთლად ბოლომდე არა მაგრამ იმა-დასწრებით გვერ-დითმდგომები-მანინც ხომ არიან და, რამ-დენჯერ შემხივდავს მამაჩემისთვის ზურგში — წუთუ ეს კაცი და, დახვერტას როგორ ესწრება-მეთქი, და, ერთხელაც, უკვე მოზ-

რდილმა, როგორც იქნა და ვაგებდე და, ვეითხე, ეს... — მაგრამ ამაზე, შემდგომ,

ხოლო ახლა კი იმასაც კვლავ დაჟინებით გიმეორებთ რომ ისეთივე ღირსეული-ვინმ არ გეგონოთ როგორც აქ ახლა გამომყავს თავი, არა, უბრალოდ მინდა რომ მხოლოდ მე-უღირსისა სიხარულები გაგიზიაროთ და არ მოგახვეთ თავზე ჩემს ცოდვებს და ცუდ მოვლენებს — თქვენ თქვენიც გკმაზრათ ვაჭირვებები და ამიტომაც ცუდი ხილ-ხი, საცოდავები, მხოლოდღა საბრალოებად უნდა შევრაცხოთ და არა მტრებად მაგრამ ვერ გამომდის ძალიან ხშირა-ხანდისხანობით, ეს, არადა ვცოდავ — მტრობამ და ქიშპმა და გაჯიბრებამ — არა მე ვჯობივარ ჩემს პარტიიანა და არა მე "ომ დავგანარდა მთლად და ეგება ჩემი ბოლომდე მთლადაც გამოუმწვარი ატურის ფინჩხა საქართველოში თქვენთან ერთად ეგებ მეც დავდო, —

მიტყეებით, კი, თუმიცა
სულაც-სუ ჩემსა სიტყვას არ უცდიან? —
კი, როგორ არა, არ-აქვსთ სხვა მეტი-დარდი, იმათ დარდი ძალიან-უმფრო აი ისაა მესამეზედ რომ მეოთხ-სართულიც დაიქნონ და არ მოაწყინონ უცხოური ფრიად-ბანკები, მაგრამ, ესაცაა რაც მალაპარაკებს (ბევრგვარი, ლაპარაკი... მათ შორისაა, სიტყვების წერაც...)

მაშინ კი, სასამართლომდე, ჩემს მუსიკალურ სკოლა-სასწავლებელთან მდგარი, მე ვისხენებდი ჩემს | ვეათა და | ქალთა (-47-ე) სკოლებსაც, მედიმებოდა მე-იმათსა, კი,

47-ეში ერთიც მასწავლებელი გვყავდა, ინტორისა, ვარდო — არ იყო მაინცდამაინც ცუდი და ამიტომაც ვანსაკუთრებით „ასარგისი“ ქალი არ გახლდათ მაგრამ ჩემი რატომღაც ისეთი შიში ჰქონდა რომ, პირდაპირ-სულე მთლად ცეცხლნაკიდებულ-განგაიანი, და, ყოველ ვაკეითლზე ნამდამუნუნად გაიძახოდა — მისგან რატომღაც „ლოჩანაშვილი“ — დ ვინოდებოდა: „ლოჩანაშვილი-ლოჩანაშვილი კაი ახლა დანყნარდი-დანყნარდი ლოჩანაშვილი“ — გაკეთალაზე რომ, ვთქვით, ჩამძინებოდა მაინც კვლავ-ასევე გაიძახებოდა-იქნებოდა, — კი,

არადა, თუ მთლადაც როცა დამძინებული კი არა და გინდაც მთლადაც შატლოებზე ვიყავ თურმე ჩეულის ნესით ასე ხსნიდა ვაკეითლის: „ივანე მრისხანე ძალიან მრისხანე იყო კაიახლა ლოჩანაშვილი დანყნარდი-დანყნარდი ლოჩანაშვილი-ლოჩანაშვილი“ო, ანდ:

„მეტრე პირველმა შექმნა სამავალითო ფლოტი მერა შენ დანყნარდი-დანყნარდი ლოჩანაშვილი-ლოჩანაშვილი“ოო და,

როცა მთელ კრძელ ხუთ თვეზე მეტს რომ არ ვიყავი სკოლაში, ჩემმა დაიკომ და თა-

ნაკლავლმა, ნანა გოგოძემ თავისი როგორ-ლამაზად გულიანი სიცილით ისე მითხრა რომ, ძლივს, ძლივსა —

იგუდებოდა პირდაპირ, სიცილით — დანყნარდი-გურამ, აი ახლაც კი სულ „დანყნარდი-დანყნარდი ლოჩანაშვილი“-ს გაიძახისო, ხოლო ერთხელ კი თუმც ყოველად უნებურად ვარდო-მასწავლებელს მე შიში ვაჭამე? — აჰ!

ყველაფერი კი, ჩემი მორიგი შეყვარებულ-ბანა-ს ბრალი იყო:

მე ჩემს კლასში თითქმის სუყველა გოგო მიყვარდა „სიჭაბუკურულ-მოძალატონურ-თავითა“ც, კი, ოღონდ ყველანი ერთბაშე-ერთბაშად კი არა არამედ — რაც მართალია მართალია რიგრიგობით და, ზოგი თუ შენიღბებულად, ზოგიც — უფრო ისეთურ-დანამდვილებით რომ? — სხვებისათვის დიდ-მოსაყირვებულ თავგასაბეზრებლად — იმდენს ვეყვებოდი ამასა სხვებს და არა გოგურ-ობიექტს-ჩემსას ჩემსა შეყვარებულ-ბანაზედა და, როომ, კიდევ ერთიც რომ შემეიყვარდა? თავქარიანს-მე-ს? წნორდაც ვარდო-მასწავლებლისა გაკვეთილზედ დავეჯედი ობიექტისა-გვერდით — უფრო სწორად კი ჯერ გადმოვეჯედი მის პირველ მერხზე ჩემი მთლად-ბოლო მერხიდან მის გვერდით, კედელთან, მერე კი ის — მერხებზედა გასასვლელთან და, ვსხედვართ ჯერ ხმაგაკმენდილ-მე — მე იმა დიდათე ძნელი „სტარტი“სა ნინ ძალიანც დიდად აღელვებული ხოლო ისა კი, ფრიადოსანი, ამ-ჩემს ვარდო-მასწავლებელს მთელის-არსებით უჯდებს ყურისა რომელიც იმა-შემთხვევაში სრულსა სიმართლეს გაიძახა: „დეკარისიტემა ვადანყვიტეს დიდი ამბოხი მოეწყობა დანყნარდი ახლა დანყნარდე უნდა ლოჩანაშვილი-ლოჩანაშვილი“-ო, — მართლაცაა, როგორ, სანყნარებელი, ვიყავ და მაგრამ აბალ-რაი შეყვარებულს-მე რა დამანყნარებდა — იქამდე მხოლოდ კარქა-უთქმელი მიჯნური ვიყავ ხოლო, ახლა კი? — დამანყნარებდა, რა! — შეყვარებულიო, ვიყავა, და, იმ გოგონას სახელი კი რომელ ბეგრაზეც იწყებოდა, ვუთხარი — უნდა გამოგიტყვე ჩვენს კლასში ერთი გოგო ძალიან მიყვარს-მეთქი,

ხოლო ამისა-გაგონებამზედ ფრიადოსანსაც კი მივიწყდა (აღამიანია ისიც) და სულ-მთლად განზედ გადასდო და ისედაც მკაცრი ბედის ანაბარად მიატოვა დეკარისიტეიც და ზედაც-მიმყოლი იანერისიტეიც და,

ვინ-ო, ძალიანაც ვაცნობისანადილა, მე კი ვუთხარ, როომმ, ამა და ამ ბეგრაზე იწყება მისი სახელი, მეთქი, მართლათა? — კიდევაც მეტად მონდობამისი გაგება გინდაც ძალიან ფრიადოსანობზეც:.....ო?

არა-მეთქი, — მე-მ.
მაშინ,.....ო?
არა, არა-მეთქი, — მე-მე-მე,მ,
დაა, მაშინოო, — მიმოიხედა, — უიჰო,.....
ო?

არა, არა-მეთქი, — გადაჭრით ვუთხარი,
მტკიცედ ვუთხარი მე-უშუბტიცესმა სწო-
რედუც ხალიბურ-რელიგიითა და სტამბუ-
რდურ-კაფიით ის მერე რა რომ — მე-გინდაც-
სამოსანმა, —

შეცვარებულისტი, ვიყავ.
და, რომ აღარ დარჩა ჩამოსათვლელი
აღარავინ, გაკვირვებული დამეკითხა: აბა
ვინაო?

დაააა, —
ვინ და ვინა და შენ, შენა-მეთქი და, ამისი
თქმა იყო და რახან კედელთან ვიჯექი ფე-
ხი სასწავლო მერხზე (— ისემც...) დაეკარ
და, თუმც დედალისივით ვერა მაგრამ გარ-
კვეულნილად მაინც აფერინდი ხოლო დამი-
ნებას კი, ჩემსას, აღარ იკითხავთ? — ის მეტი
მარცხი იყო ჩემი ვინმე საბრალო იკაროსისა
თავისი, კი — ზედ სწორედ ვარდო-მასწავ-
ლებელზე, ასე ვთქვათ, დამინებამდე არ გან-
საველო-ვმინდი?, და, კავებარდი კიდევ ჩვენი
საკლასო ოთახიდან მე, მთლადაც ორმაგად
დიდდარცხენილი და ის-მაინც კიდევ კარ-
გი რომ ვარდოსა-ჩვენსა-მასწავლებელს
(-ვითომ?..) ნაქცივის გარდა დაშავებთი არა-
ფერი დაშავებთი თუმცა დაშავებთა აბა რაა
დიდალი-შიში? — და სულ ასე-ასე გაიძახო-
ვოდა, თურმე, როგორ-ძალიან შიშატანილ-
ზეც ძალიან მეტად თავზადაცემული: „ხო-
გუებუნებოდი ლოჩანაშვილი-ლოჩანაშვილი
დანყნარდი-თქვა და დანყნარების მაგიერა-
თი თელათელათე რათ დემეცი?“-ო, — განსა-
კუთრებულ ადელვებისას, მშობლიურულა-
კუთხურადა უქცევდა, მე კი კუთხურობებს
ჯერ ეგ ერთი კოლორიტისათვის (-ანუ სათ-
ნოდ-შერთი „იქანა“ და „ბაღანა“ ჩემთვის ნაღ-
დად, ძვირფასად უფრო მშობლიურია ვინემ-
ლა — „დენტიფიკაცია“ ანუ მშობლიურათე?
— გაიფიქრებდ — „გაიომასქენბა“, - ანუ...

და აღარ მივსულვარ, სამ დღეს სკოლაში,
ჯონდოსთან ერთად მთლად ჩვენსა მაღალს
ფუნისკულიორზედ, დავესერნობდი, იქამდე
ვიყავ შემადლებულზე მინამ ყოვლათე-დაუს-
ნრებლად ახალი ვინ-მ არ შევიყვარე, ვუიო-
მართლაც ვინმ-მ,

რადგან — იმავე ბგერაზედ — მ-ზე, კიკი, —
!?

ეპზე, ეპზე, იმავს-ბგერაზედ ინყებოდა
მისიც როგორ-ტევადი სახელი, კიკი, —
უცნაურია, ნუთისოფელი, კი.
რა, იტყვიო — არა?

მაგრამ ყველაზე მეტად, მუსიკალურთან,
რალა თქმა უნდა ჩემს მუსიკოსობა-დილე-
ტანტურს (რადგან კონსერვატორია — ხომ
კარგად ვლერს იტალიურად — conservatorio —
უმბადესი მუსიკალური სკოლა ვერდი-
სავით არამცათუ დამიშთავრებია არამედ
იგივეერიდისავით მთლადც ვერ-შევესულვარ
რადგან ისტორიულზე ჩაბარებულს კონ-
სერვატორიაში აბა ვინლა მიმიღებდა რაც-
გინდა ბლატიო — აქვითო-ვხუმრობ მაგრამ...
ჩემი მაცეტროს, მიხელი თიროშვილის რა დი-
დად სანყენად — უკონსერვატორიო...!) ვიხ-
სენებდი, და რა თანაგრძობით ვიხსენებდი
ჩემსაც იმ ბეჩვენსა-თავს როცა თუ რა წვალე-
ბით როგორ ავიდგი პირველად თითები ჩემს
ოთხისმიან სასუებზე, რომელიც, ამასთანა-
ვე? — ჩემს საათიან-დაკერისა-დაშუაგულის-
კენ ჭირის დღესავით, მთლად მძულდა — არა
მაგრამ ნამდვილად არ შეპიტნავებოდა — და
ეს მე ვიყავი, ისე ძალიან-მოუსვენარი, ვი-
ლინოზე — რაცინდ დაიდა საკრავზე — დღე-
ში სუცოტა 5 საათით, დამკვერელი? —

მასწავლებელი გაკვეთილიდან გაკვეთი-
ლამდე მუდამ მეკითხებოდა რამდენი იმეცა-
დინო, — და მეტ-ტყვილს ვერ ვამბობდი და,
სამი-მეთქი და, ლამის გული უღონდებოდა
შრომისმოყვარე მაცეტრო მიხელი თიროშ-
ვილს, მთლად დიდის რისხვით გაიყვარებო-
და: რატომ ხუთი არა! და რატომ ხუთი არა!,
დოჩანაშვილი!! — გვარს კარგა-სწორა გაი-
ძახობ, ეკებ იმიტომ ჩემი გვარი რომ „დო“
თი იწყებოდა ხოლო ვარდო-კი მასწავლებე-
ლი მუსიკალურობით ჩემზედაც ბევრადაც
გაცილებით დილეტანტი იყო, რადგან, იმისი
თელათ-მთავარი საქმე? — ვანიტუბა-მრისხა-
ნე და პეტო-დიდი და დეკაბრისტიბე და ველი-
კაია რევალუცია და იმისი ჯანი, იყო,

ხოლო მაცეტრო მიხელის ის რომ სცოდ-
ნობდა რომ, დღეში რთომ, მხოლოდ რომ
ერთს-კინკილ საათს ვუკრავდი და, დააა,
თანაც, ხომ გააჩნია, როგორ საათს:

ასე ოცი-ოცდახუთი ნუთის შემდეგ ვითომ
ერთი სართულით დაბლამდებარე საპირ-
ფარეშოში (აბა ამაღლებული საპირფარეშო
მე არ გამიგია) მომინდებოდა-ვითო შესვლა
და ვიდექი იქ ტყვილა-ტყვილა ასე-თხუთმეტ
ნუთს და, რომ შემოვბრუნდებოდი, დარჩე-
ნილი 20-ოდ ნუთი ასე უფრო იოლად გამყავ-
და და ამა-ხერხით კარგა-იოლას გავდიოდი
იმ მარტოკინა-დ 60-სა ნუთისა, ფონ-ფონს,
და როგორ რაღაც-მეამაყებოდასავით-კი-
დედც მე-სულელს აი ისა, რომ, თვით ბაბუა-
ჩემს სილოვანს, თავადურსა კნისა ვეშუვარს,
— ის მერე რა რომ, გინდაც ყოფილს — ეს მე
გლენუჭა დლოჩანაშვილი, — მხოლოდ 10-
ოდ ნლისა, თან, ეს,-როგორ კობტად ვატყვი-
ლეთ-მეთქი,

არადა, ჩემი როგორღაც თანდაყოლილად მკაცრი ბაბუასი როგორ ძალიან, იმდენად ძა-
ნან მერიდებოდა, რომ, მგონი პეტერეთ-მეშე-
ნოდ-ვოდაც, კიდევ,

მაგრამ, ვჯობნიდი აშკარად იმა-ჩემი სა-
პირფარეშოულ-გამოგონებითა და,
სხვა რა მექნა, აი ანასა იმა-ყოველსა-
სამოცნუსოთან-დაკვრაშია გამოვიყენებდი,
ვერ?

და გამყავდა, კიი, აი-ისი დროიი, აიი-ასე,
ამითი როგორ-გახარებულს, — კიი,
მაგრამ,
ერთხელაც,

ბაბუას რომ ესტუმრნენ მისი სიყმანე-
ლიდანვე მეგობრები, კნიაზი ვარლამ დადი-
ანი — მათ თაობაში ვაჟკაცობითაც და კა-
ცობითაც დიდად განთქმული ღირსება-რო-
გორ-შენარჩუნებული-მანაც მაინც კნიაზი,
და ასევე დიდად დაფასებული კნიაზ-ჩიქვანი
რომლის სახელი, სამუნაროდ, ვეღარ მახ-
სოვს და, რომ შეუდგნენ „კონჩინა“-ს თამაშს,
ერთმანეთს ძველებურად მთლადაც ბატონ-
ო-ბით მიმართავდნენ ოღონდ ხმადაბლა —
„ბატონო“ს ხსენება სტალინაურსა-აშმახანა-
გობიასას ანტისაბჭოთა სიტყვა იყო, კი (ისე,
მაინცდამაინც დამაჯერებლად ვერც დღეს
ვერა ფლერს — აბა რომელი „ბატონო“-ბი-
თია დღევანდელური თუნდა ასეთი რახშირი
თქმა: „ბატონო იმანო, თქვენი ჩემდამი ასეთი
არაკონფიდენციალური დამოკიდებულებით
თქვენ პერმანენტულად გარენარი ბრძანდე-
ბით ბატონო იმანო“.)

და, კნიაზ-ჩიქვანს რაღაცნაირი შეჭმუხ-
ნილური უგუნებობა რომ შეატყო ბაბუა-
ჩემმა, ჰქოთხა:

— რაღაც ვერ ბრძანდებით დღეს გუნე-
ბაზე, რაიმე ხომ არ გიჭირთ ჩემო ბატონო?

რაცკინდ ახლობლები, მაინც „თქვენ“-
ობით მიმართავდნენ ერთმანეთს.

კნიაზ-ჩიქვანმა კი, ყოველი შემთხვევისათ-
ვის, ჩვენს ერთადეთილა ოთახში მაინც მიმო-
იხედა და როცა მყარად დარწმუნდა-რა რომ
ქალბატონი ფაცა იქ არ იყო — ბებიაჩემი
დღეიდან კატუტას სამზარეულოში მორიგ გას-
ტროლზე-დ იყო გასული, მე კი, თორმეტობდ-
ნლის ბავშვი, შედარებითურ არა-დ ჩამთვა-
ლა და, თქვა:

შეკრულობა მაქვს საშინელი, ვიტანჯები
სილოვან-ბატონო,ო,

აქ კი ბაბუამ — რომელი ექიმ-თერაპევტი
და ჰიპოკრატეს ფიც-გამოვლილი ის იყო,
მაგრამ, აი რა უთხრა:

— მე ვიცი ჩემო ბატონო ერთი ისეთი კაი-
ხერხი, ოციოდ წუთში რომ გიშველის,

აქ კნიაზ-ჩიქვანს ძალიან ძალზე აუცილ-
სკოვნდა სიხარულისაგან, სახე:

— არიქა სილოვან, მითხარი ჩქარა მითხ-
არი რა ხერხია, — აღელვებისაგან, „შენო-
ბით“ ზეც კი, გადავიდა,

ასევე, ბაბუაც: — რა და, ჩემო ბატონო ავერ
გურამის სკრიპკის მოკიდე ხელი და ურთი-
ოცი წუთი როგორმე გაიჩერე თითებში და,
დიდი-დიდი ოცდახუთი წუთის მერე აუცი-
ლებლად უბორნიაში გავარდები, —
რაც, მომივიდოდა? მე-ს?

მე კიდე, სულელს, ისე მეგონა-თუ, რომა,
რომე —

კნიაზ-ემხვარსა, ვატყვილებდი, —
ბაბუასაც, ხომ? — თურმე სცოდნოდა მო-
ულუდენელი ხუმრობების ადგილი, ნონა, და
ფასი.

ვიდექი ჩემს მუსიკალურთან და, მე-
ლიმებოდა, ამ სასწავლებლის ახლა ეგებ
ყოფილ სტუდენტს, მე-ს... ვილიმებოდა
იმისადა მიუხედავად რომ არ ვიცოდი მე-
ლირსებოდა მისი დამთავრება და კონსერვა-
ტორიაში შესვლა, თუ არა...

ვიდექ, ვისხენებდი რაღაც-რაღაცებს... და
აბა როგორ არ გამლიმებოდა, ერთხელ, სას-
წავლებლის I კურსზე ანუ მერვეკლასელი
რომ ვიყავი ვალიანტ რაფაგა ნამყვან მუსიკა-
ლურში და იქ კი, რომელიღაც გაკვეთილის
შესვენებაზე იქაც-მშობლიურ ტუალეტის
რომ მსწრაფლ მივამურე ოღონდ ამჯერად
„ნაღი“ საქმისათვის: სიგარეტის შეგულო-
ბადა იქ, კედლის მცირედ ოთხკუთხა საშა-
ლაფიეთში გადამალული — მე, ჩვენი თაო-
ბის პირობაზე? — აკი მოვასხენეთ და რად
მამოვრებინებთ (—შარზე ვარ მა რა ვარ...)
ძალიან ადრე მივყავ თამბაქოს ხელი და პი-
რი და ფილტვები, და, რომ ჩავყავი ხელი იმ
ოთხკუთხა ღრმულში, სიგარეტის კოლოფი
კი არა და მონატრებული სიგარეტისათვის
გზად კი უცხო საგანი-რამ მოულოდნელი შე-
ვიგრძენი და თანაც ცივი რომ ელღანაკრავი-
ვით მაშინვე გამოვიტაცე ღრმულიდან ხელი
მაგრამ იქავე დიდად გავცნობისნადილდი
და, ამოვიღე მაგრამ რა ამოვიღე — ცივი კი
არა, მთლადაც ცეცხლივით-არყის ნახევარ-
ლიტრიანი ბოთლი... ის კარგა მოზრდილი ტუ-
ალეტი მუსიკალურის შიდა, მთლად კლდეს
მიბჯენილ ეზოში იდგა, ეზოში ორიოდ ოჯახი
ცხოვრობდა და ალბათ იქაუში რომელიმე
ქმარი უშალავდა ამ არყისა-ბოთლს რომელი-
მე რა იყო არამედ ნაღდ-კანონიერ — მთლად
მმაჩ-ურსაურ, ცოლს, — უფროსკლასელების
რომ ყოფილიყო ამა-დამბურძღვალ-თურმე
სითხისა არსენალი არა მგონია რადგან უფ-
როსკლასელები არაყს ალბათ მაშინვე გამოს-
ცლიდნენ ხოლო ჩემსა ხელთ კი ოდნავ ნაკულ-

ლი ბოთლი გახლდათ — მხოლოდ ორივე კრ-
კრ მოესწრო იქიდან მისსა დამშალდა ალბათ
ყოვლად უსადღეგრძელოდ, და, შევაცქერ-
დით ერთმანეთს ვალიანტი და მე, რაც არის
არის და, სადღეგრძელოსი თანსაღებოთე —
ვაგვიმარჯოს—ო რიგგრიობითი კრ-კრ-იებით
მთლად „ვაჯვაცობითე“ შინაგანადაც მთლად
ისე ძაან გაუფლენთილები, ვიყავთ, და, არაყიც
რომ შევგეფლენითა? — რომელმაც, ნამდვი-
ლად იცის მერუანტელური, საქმე?

ისე დავითფერით რომ, ნალდაც ვერა-
თქვენი-მოწონებული და, რისი სოლფეჯიო
და არბეჯიო და ამისთანები — კიდევ კარგი
რომ იმდენი ქუთა გვეყო რომ იმ საქმიფო
ტუალეტოდგან პირდაპირ შინსისა-კენ ძლივს
ჩავიდინეთ ბანცალ-ბანცალა პერი-პერიი,
ასე რომ, იმ დღეს მეორედ დავითფერი-ვერ-
საზრიანად ესე ეს-მე ჩემს ექვს-ნოლობისას
პორტვეინით დათრობის შემდეგ — მთელი
მ წელი მქონდა საფხიზლურით ვრცელი-პაუ-
ზი — მაშ... ისე კი არაა საქმე ასე უბრალოდ
რომ მიჭირამ, თავი... და, —

და მეკუთვონდა თუნდაც ღიმილით და-
ჯილდოება, ჩემ-სულელ თავის? —
ვიდექი ასე, მოგონებებში,
ვიდექი, სალად მელიმბოდა,
თუნდ დათრობისა გახსენების

ხოლო ღიმილიანი კი არა და, მთლადაც გა-
დასაბჭირებელი მოგონებაც მქონდა, კი, ერ-
თი; მაგრამ, მანადევი სულ სხვა რამის გასა-
სენებლად ნელ-ნელა, სვენებ-სვენებით ავიდო-
დი ჯაფარიძის ქუჩაზე, საიდანაც ჯონდო
უკვე გადასული იყო ჩიტაძის ქუჩაზე (ანუ
რევალცუნიერდამ რევულცუნიერისაზედ-
და — და აბა განა იყენენა ისინი, ისი-მგზნებ-
ბალშევიანები ღირსნი იმისა რომ ამა-ჯონ-
დოს იმითა წარწერებიანც-აბრულსც-სახე-
ლობისა ქუჩაზედ, ეცხიერა? — აჰ! — არაა-
რა-აჰ!) და თუმცა სეროფა (ჯონდოს ყოფილი
მეზობელი, რომელიც ჯაფარიძეზე დარჩა)
სიხარულისაგან გადაიროდა მაგრამ მაინც
არ ვეჩვენებოდი — ვერ შემქმლო ეს, უჯონ-
დოდ,

და, რომ არ იკითხოთ რა-სეროფა და ვინ-
სეროფა, ო, ახლაც გაიძობით თუ ვინც იყო —
სეროფა ჩვენი ხნისა იყო, ტანად დაბალი
და უფროსი ძმების გამონაცვალისი პიჯაკი
მუხლსქვემოთ თუ არა მუხლამდე — მაინც
აუცილებლად სიგრძივ-სწვედებოდა, და
ხოლო იმისი — მისი ისეთი გაბუსტული ცხვი-
რი ხომ არც მანამდე და არცაჲ მერე მე ადამ-
მიანზე არ მინახავს, არც ცხოველებში ბე-
ჭემოთს თუ არ ჩავთვლით მაგრამ სეროფი
ტანით გაცილებით მომცრო იყო ... ასე რომ,
პროპორციულობით? — სეროფასი-ცხვირ
ბეჭემოთისაზე კიდევაც მეტად წარმომად-

გენლობითი, იყო... ჯონდომ კი თავიდან
ძალად იმიტომ დამამაზნანავა — პირველს —
ნახავზედ დიდის-აივალისსუნებით ავხედ-
დავხედე (ამისთვის კი მე თქვენ გეტყვით და,
დიდი მძაძილი დამჭირდებოდა თვალისათ-
ვის ამითი თუ, რა ...), მაგრამაც, მერე, უსე-
როფოდ მართლა ვეღარა ვძლევდით, და აი
რატომ — ისეთი მძაფრად კოლორიტული
არსება მე ქვეყნად აღარასად შემხვედრია (ისე
ვიძახი „ქვეყნად“ — მეთქი მითომდაც დიდძალ
— ამერიკებში ნამყოფი იყო), ხოლო სერიო-
ზული სეროფასი გლავნი ოცნება ჩვენთან
გადაკვიდვის შემდეგ იყო ისა რომ ვინმე-
სათვის ცხვირი ჩატეხებოდა (საკუთარი), ეს
იმიტომ რომ — „მერე ჩხუბიში ცხვირიდან
სისხლი აღარ ნამამიფა და პრატივისეს ვცე-
მო — მაშ“, ასე ამბობდა, და დაფინებული
ვედრების შემდეგ ბოქსზე ჩავენერეთ ოღონდ
დიდის ნავალები — სეროფა VI თუ VII კლასი-
დამ სკოლას თავსმინებებული იყო, საიმისო
კრივესკოლას თავსმინებებული იყო, საი-
მისო კრივესკი მხოლოდ „მოსწავლენ-ახალ-
გაზრდობას“ იღებდნენ დაა, ერთხელაც,
ისეთი გახარებული მოგვაგვარდა, რომ? —
რადგანაც ცხვირ-განზე მუჭისსიმხსურად
ჩატეხილი: „ვეეშს კურჯა ბუფუ ჩავანტვრე
— ო („ჩამომტვრის“-ო უნდადა ეთქვა, ქარ-
თულს ნამდვილად ვერა პფლობდა ლიტერა-
ტურულ-სათანადოდ ისე ვით ა. კახალსი და
ა. სეგოვია — პირიქით—ძალიან ფლობდნენ
ვიოლინწელსა და გიტარას), ისეთმა მაგარ-
ბიჯმა იყო რო აი რო ნევიანსკზე მამეყვანა,
არა? ხოუნდა ზლოსტი მამეყვანა და მე ზნა-
ჩიტ იმას პერჩაატკს როგორა დავარდლამი
— დავარტყამიდი ო ... — არ მამკალ, სეროფ,
თარგმნაბობებით? — მე-ხო ისედაც მე ესა-
ჩემი უმართლენერ-ულრამატიკობანა რა, —
არ მეყოფა?, და, მოზგი ნადა იმეც ... — შავა-
გინე“ —,

და, ასრულებია კიდევ, სტაპარაცინტანა, —
გულისხნადილი ...

ჯონდოს სეროფა ისე-ძალიან იმად ეპიტ-
ნავედოდა, რომ, სეროფას ასე-ვთქვით მო-
ქართულეობაზე დიდად „კაიფობდა“ —

ჯონდოს ქართულის შესწავლის, ფლობის
გასაოცარი ალლო ჰქონდა; მერე, IV კურსზე
დასავლეთ — ევროპული ფაკულტეტის ინ-
გლისური განხრით სტუდენტის რომ იყო,
საკურსო შრომა დაენერა ძველ ქართულში
და მოუხედავად იმისა რომ განსაკუთრებით
არც ერთ საგანში არ უმეცადინია, — ლექ-
ცივც იმას თვავისებდა საგნებსდა ოღონდ
მერედაროვორ! — და, ის საკურსო კი, რო-
გორც დიდად სამაგალითო თვით ბატონ
აკაკი შანიძისათვის რომ უჩვენებიათ და,
გაცნობილა? — ჯონდო, აკაკი შანიძისადმი

დიდად უღრმესი პატივისცემით განწყობილი? — მისი დაჟინებული მოთხოვნით ძველი ქართულის შემსწავლელ დასწრებულ-ასპირანტურაში გამწესდა ხოლო უაღრესად შრომისმოყვარე და ისიც დიდად ნიჭიერი მაგრამ როგორღაც მხოლოდ პატიოსნად და არა ფონდოსავით აწყვეტილად — არაა შეუსაბამობა ეს — თურმე ჩემი მომავალი სიძე — მამიდაშვილის ქმარი, ზურაბ სარჯველაძე კი, ქართულის ფილოლოგი კი — დაუსწრებელ ასპირანტურაში (თითო-თითო ადგილი იყო), და ფონდოს მიეთლი თავისი დარჩენილი სიცოცხლე შეცნობილებად ჩვენი — ქართულის რამკვლევარი, ბაქტონიაკაკი შანიძე, ქართული ენის ყოველმწიროვლად შესწავლისათვის ფონდოსპრაქტიკაზედაც ატანდა სტუდენტებს ქართლში, სვანეთში სადაც ერთ-ორგან სტუდენტები დიპკარგა-კიდევც, ალბათ მიჰხვდებოდა, რატომც და როგორსაუღლებითარებაში, ხოლო ფონდოსკი ძველი ქართულის სიღრმეებიდან ამოსასუთქად რაღაც გადართვითად-დასკვნებისადა-მავგარი ესაჭიროებოდა და, ვის იბოვიდა, სეროფაზე უკეთესსა და ამხშირც — უნატიფესს?

რადგან, სურო-არაფერი, გახლდათ საპოვნისი (აეხი სიტყვა-იგი-უკანასკნელი სეროფასისი შემთხვევაში ყოველგვარ „მეწაღე“-სადა „ხარაზი“-ზე გაცილებითვე ქართულად უღერეს) გახლდათ ყრმა-იგი, სეროფ, ხოლო სეროფასი მიმოქართულე ლექსიკონი? — ასეთი იყო: აბა რაღად იხმარდა სიტყვას „დაარტყა“ რადგანაც ბეჭდონდა მთლად ეფექტური — „დარღა“, და რად უნდოდა „თანაც ცხვირში“ რადგანაც — „შამაც ნდურცხვირში“ და ასე შემდეგ, ხოლო სეროფასათვის, წესით და რიგით? — იქვე მის სახლთან იღნავ ქვემოთმდებარე „კულტურისა და დასვენების ბაღი“-ში — „სტელა“ საზაფხულო კინოთეატრი იყო რომლის მესვეურებსაც სეროფასათვის წესით და რიგით და აგრეთვე სვინდისთი? — მაყურებელთა დიდად-მიზიდვისათვის „კინო-ატლინიკისი სტიპენდია“ უნდა დაეწინააღმდეგებებოდა მგერამგვარადენენ, სოლოლაკისა სომეხ-ქართულებს — კინოსკანსზე დასასწრებ თანხას იქით ვიხდიდით. ხოლო სეროფას მიერ მაყურებელთა გამოცოცხლების მძლავრი მულამი აი, რა იყო:

მგონი მოგახსენეთ რომ სეროფას ეზოში, ჯაფარიძეზე, თვით დიდოსტატი ბატონი კონსტანტინე გამსახურდია ცხოვრობდა, რომელიც, ყოველი დილით, ეზოში გამავალ სარკმელში, ანუ, დიდოსტატურად, სამერცხულ-სანათურში გადადგებოდა და, თავის მძლოლს (იმდროისათვის დიდად

— უცხო ხილი თუმც რაღა ხილი რადგან ხილისა პირობაზედ შეუდარებლად უზარმაზარი — ავტომატანა „პოზედა“ ჰყავდა), და მესაჭეს თვისსახ, ავტოსენტის, მეზობლებისა — გასავანად კარგა-ხმამაღლა ჩასძახებდა — „ავტოსენტი ამოდი ჩაი დალი“ (ეს რამდენიმე წლით ადრე იყო, მე მამის ავტოსენტის კი არა ზვიდასაც კი არა ვიცნობდი, გამსახურდიების მძლოლი მოგვიანებით გავიცანი მაგრამ, რად გინდა — მართალია ყოველად უბოროტოდ და შეუგნებლად მაგრამ „სევასტი“-ს ვეძახდი ხოლმე ოღონდ ზვიდთან და ფონდოსთან საუბრისას, — თვით სევასტურა-ავტოსენტისთან კი არ ვიჭერდი, აარა, საქმეს, — ვიცოდი, რომ აუცილებლად მაინც შემეშვებოდა მისი დაბადებიდან მყარად თანდაყოლილი სახელწოდება და ამიტომ მხოლოდდამხოლოდდა „პატივისცემულ“-ს ვეძახდი ხოლმე ... მართლა ასეთი მახსოვრება კი არ მქონდა ხანდახან ამით ისე-ძალიან რომ მომაქვს თავი ...) ხოლო ავტოსენტი თუმც არასოდეს ავიოდა თავის დაზოგითან რა იყო არამედ ამ-შეშვებაში დახვეწილ-შზრუნველ მისი მესაჭური ხელების ხელისუფალსა-ყოველმხრივულად მწერალთან, მაგრამ ეს დაძახილი მუდამ, ყოველდღე დღენიადაგრად მერღებებოდა, ხოლო იმდროინდელი კინოფილმების საბჭოთა-სამართლით ჩვენების წესი კი, ასეთი გახლდათ: თუკი საზღვარგარეთულსა ფილმებში მძაფრი კონცანი (იგივე: ამბორის-ყოფა, პეროფინა-ოპონოშტვა, ტლოშა-მტლამატლუში, მოხვევა) უროა და ფიგურირებდა, ბევრს-იმათთაგანს ამოჭრიდა-ხოლმე იმდროინდელი პირშიმთქმელური სოციალისტურ — ხელი. (რავიცი, ეგებ სჯობდა კიდევც, ეს, დღევანდელურსა ყოველკუთხურსა „თავისუფლება“ს ...) და მხოლოდ ერთ-ორ კონცინკოსა-ლა და იმასაც შემეცირებულურ-ამოჭრილურად, გვიტოვებდნენ, და აგრეთვე-სტოვებდნენ ყოველდყოველათე ამოუჭრელად შაეროვანსა კოცინებს, მაშ, მთლადაც-ისე კიარ იყო ჩვენური საქმე რაც მართალია მართალია, და იმ ერთადერთულიდ ამბორის წინ, თავ-ფეხიანა შევარებულნი დასანაფებლად რომ მიუახლოვებდნენ ტურურ-ბაგეთა, ერთიმეორეს, კინოდარბაზისეული მოხუციგნო სუბიექტები აუცილებლად აბლაღდებოდნენ: „სოროკ-სოროკი!!!“, — რომელ-„სოროკ“-იც-რუსულიცა „გამიყავი-გამიყავი“ -სა პნიშნამდა, კი, ხოლო სეროფა თუ ეხსრებოდა თვისის პერსონით ჩვენსა „სტელა“-ში რომელიმე ფილმს? — ის მიხულოვანი ელემენტები გაფუჭებულსა-რადიოსავით აღუშენენ, რადგანაც — აკი ჩვენ — ზემოსოლოლაკურ-უბნელები ხომ ყველანი ერთიმეორეს ვიცნობდით, ცნობ-

დით, ხოლო კი ამა-ცნობაში განსაკუთრებით სტელას-კინოში მოარულეები ვლიანდებით ერთმანეთს და, — და, ჩვენსა-სეროფას ძაან უთმობდნენ ასპარეზს, რადგან, —

სეროფა იმა-შახლონურ „სიროკ-სორო-ოკ“ ს კი არა და, არამედ არცთუ ხმაბალა მაგრამ ასე დაიძახებდა:

„აქსენტი ამოდი ჩიი დალიეე,“ —

და, მიუხედავად იმისა რომ „ავექსენტი“-სა „ს“ აკლებდა იცოდა ყველამ ვისაც პბა-ძავდა სეროფი და,

და, იგუდებოდა მთელი დარბაზი და, მორიგ-მორიგ სენსებზე სეროფას ეხბით გამა-ლებულნი დაიარებოდნენ „სტელას“-ში ხო-ლო სეროფას, ვიმორებ, ამისათვის კი შაურ-კაიიკსაც არ უხედიდენ,

ეპპ, —

უცნაურია, ნუთისოფელი, —

ვიჩარავთა ხოლმე იმ ამა-სომხებს ე-ქარ-თველები, ხანდისხან-მაინც? — ძალიანო-ბით, კი, კი,

ხოლო ზვიადი, რომელსაც თემციკი ჩუმ-ჩუმით უღვამებში ელიმებოდა (ძაანაც ადრე ამოუვიდა), გვეუბნებოდა, ეს თქვენი სიანა ოხრები აყვირებთ სეროფასაო, მაგრამ აპ, არა, ღმერთი-რჯული, — ამ დაძახილის ერ-თპიროვნული ჰავტორი, ჰიყო, —

რადგან მუზაზედ მყოფმა სეროფიმ თავი-სით-თვითონ შაიგონავა კუთვნილი ესი — „ვერიკააა!“

ვიდექი ხოლმე სტელასთან, და მელიმებო-და, მაგრამ მთელი გულით სრულად კი, ვერ, —

ჯონდო საკანში იყო. თანაც კავებესი.

მერე ჩავდიოდი ისევ მუსიკალურთან; მე-რე ისევ ჯაფარიძეზე, ბებიას სახლთან იქვე, ამოვდიოდი ...

მასხენდებოდა ... :

ერთხელ, ვდგავართ ჯონდო და მე სტე-ლასთან და, ამორბის მაგრამ რას ამორბის ეს ჩვენი (მართლა — ჩვენი, კი, უცილობლად) სეროფა აღმართში, აიი-ისე ამორბისა როო — ხომ ვაგვიგია „ისე გაროდა ქუსლებს სულ ეკვან ირტყამდა“ო და არ-კი გვეჯ-როდა, გადაქარბებულ-ჰიპერბოლური გა-მონათქვამი გვეგონა, ეს , ხოლო ახლა კი — გარბის კი არა მთლადაც ამორბის ჩვენი სე-როფა ისე-ისე რომ, აღმართშიც კი თავის ქუს-ლებს თავისივ (აბა სხვა ვისივ-ს ...) ეკვანზე-დ ირტყამს და, აღფრთოვანებისაგან გადაა-ლ-ტა-ც-გადაღვრთოვანებული, გვახარებს ასე:

„ვსცემეე, ესცემეეე (სომხები რატომლაც მორიგ-ბგერა „ს“-ს ს-იან სიტყვებს არამცთუ აკლებენ, არამედ უმატებენ კიდენაც უ-ს-უო სიტყვას-ს ...), ვაჰ შე რა კარქმა რამე-ქენი, მევე, გურამჯან აბა შენ ერთი ვზგლიადი ქენი შენ მალალმა ხაარ!!“,

და, ძალიან-დიდად აქოშინებული, ჰყვება კიდეთი:

— აი, მოვდინვარ და, კაკრას არ შამხვდა ის ჩემის ტრულაილა? და , მე კიდემ ლევი პლეჩო გავკარამ აი, ის კურვა კიდენ? — შენ ვისა კრამ ბიჭო რო კრამ ბიჭო ეგშენი პლე-ჩოსო, ა ია სკახალ ვინ არი შენი ბიჭო, სკა-ზალ მე ემუ, რალა, პლეჩოში კოხტა ლიპა მი-დემ შენ კიდენ კაკრას ნეჭნი-მაროჭნი ხაარ ტი—მეთქი? და შავუკუთხე ვინგრიალურათ, პლეჩოც ვუქენი, იმანაც კიდემ? პლეჩოცტ ეგეთი არ ჰუნდაო და, თავისი სუმკა (ვიგუ-ლისხმეთ: სკოლისა ჩანთა ანდაც სულაც სტუ-დენტური „პაპკა“ი, რალა) გამამიქანა, და მე რა, ბიჭქმა ნაპრასნა იზუჩაო? ისეთმა კოხ-ტამ ატიოდი დავრდდი, როო, მამითქვენიამ (ესაცაა — ჩვენ ...) მონონებულსმა, დაა, შა-მაც პრავი პრიაში შიგ რძღცევიში ვგლიჯ-მე, იმანაც გლიჯნმა ჩემიცხვირლში მაგრამ მე რა — ნაპრასნა გავიკეთებინა ნცხვირის პრაკოლი? — კაპლი-კროვი არა ნამამსელია ია ნე ურანილ ნიჩეო, რალა, ნაბაროტ ლევი ბაკეოო თრას! იმანა კიდემ (— ველ-ქართ-ულადაც უქცევდა, კაცო? — ჯონდო, შენ კი რა გითხარ...) სუმკა მითომაც თავის რასწოტით თხლამ და მკიდე, გურამჯან პრავი აპერ-კოტ რომამავარტყი არა, ჯონდოჯან? ლევა-ჩიმ კარტომკები დამიშინა (რა კარტომკები! — გადაგვრე, სეროფ), მე კიდენ აი აქეთა-კინი ი ორინ აბოყენმა იყო რო ხო არა მამდეც გურამჯან დაევი ერთი შენ გაიხედოს შენ ვისოქმა ღხარ,

დააა, მეცუ, ზღვისა-დონიდამ „კულტურნი სტელას“-ს სიმაღლიდან რაც კი შექმლოთა-ვი ავიყვლელებე და , —

როგორი ბიჭია სეროფ-მეთქი,

და,

ხოლო

იმან?

არა გურამჯან, ბიჭმა კი არა ქალმა იყო-ვოო, ხაზენიკა,-ო ... , ბალთავოი სუმკით შავა-ლა, ბაზარდან,-აო,

ვისხენებდი და, მელიმებობა, მაგრამ ძალი-ან უჯონდოოოდ, კი,

ხოლო მართლა-კი ისეთი გულით მეცინე-ბოდა, ერისაც ამბავზე? —

და, ჩავდიოდი მუსიკალურთან ისევ, და ისევ მარტო ვიდექი ჩემი ერთგული, უეროტუ-ლესი ვემალ შუბითიძე კი, III სკოლიდან შე-მომყურებდა და, აი, თუ-რა ამბავი მაციენებ-და ისე-ძალიან:

აი, ჯონდო ხომ ისეთი გონებაგახსნილი და ჭკუით როგორი საღ-სალამათი და კაიიკ თუქუსს-გაქექილიც ხომ იყო, არა? მაგრამ,

სიყვარული რას არ შერება შეყვარება რასა შერება შეყვარებულობა—ბანა უ—ანაბანოდაც? — რასარშერება—რასარშერება!

რლას არ შერება, ეგშ ... —

სასანაგლებლის II კურსზე რომ ვიყავი ანუ სკოლის X კლასელი, 16 წლისა, ჩემს კბილა ჯონდოს (2 კვირით მასზე ადრე ვარ დაბადებული და ამიტომაც ხშირად ვეუბნებოდით ჯონდოს უფროსს როგორ არ მიჯერებ—მეთქი) ჩვენი მუსიკალურის ერთიც პირველკურსელი შეუყვარდა, კარგი გოგონი; და, იარებოდა ეს ჩვენი ჯონდო გინდ დღისით, მზისით, სიყვარულისა ვარსკვლავების ქვეშ ... და მხოლოდ გინდაც მდელიოზე ყოფილიყო და მაინც ისეთად—ისეთია როო — აი ისეთსა „შიზნ ვაიარა ტყისანი“-ს, სჩადის? — და თანაც ეთი ეს! — სწორედაცა—რომ როგორი ესი ყოფილიჭკუისდიდრონ—კოლოფისეთ—ისეთსა სისულელეებს, ჰსახამს? აი, იმისი მსმენელი და მაყურებელი რაც გინდ ცინიკ—და—ნიჰილისტ იყვებე, არა? — მაინცაც გული მოგიკევებება, კი, დიახ — მაინც ... და, თუმც დაბინდული მაგრამ მაინც ერთგვარ—გონებით და მთლად გულითაც ისე უნდა რომ მოაწონოს, გოგონის, თავი? — დარჩეს ჩვენში და, ისე ძლიერ და ნამეტნაურად უნდა და ჰსუსსაა, ესაა, მააგრამ, გენაცვათ, სიყვარული ხომ აკი ისეთი პრამე არი რომ ჭკუა—გონებსა არად დაგიდევს, თვით ჯონდოსთანსაც კი ისე ძალიან უბნელეხსაა გონების თვალსა, როო, გადასარჩენად? — რის პროექტორი ... და, — „დიდხანს გეძებე ბნელ—ბნელ ქუჩებში“—ო, გაგიგონიათ, ალბათ, მე მჯერა თქვენი — გაგებებინებათ, ხოლო ჯონდო კი ვის მოძებნიდა ძმბიჭობაში ჩემზე ახლობელს, და მიჩრჩივამე ბიჭო—გურამ, ო — ეს თვად ჯონდომ, თვით—თითან ჯონდომ — ჩემზე—არადღეად—ჭკვიანესმა მთხოვა აი—ეესა აი — ავერ—მე, და,

მეც ... — ჯონდოსთან ვერა მაგრამ ჩემდმცირეთავად კარგაოხერი პანათც მეც ვიყავი,

და,

რა მოვიფიქრე?

ბიჭო ჯონდო და თეიმურაზ (ორი სახელი ერთკვა და ჰქონდა ... გეორგ — ფრიდრიხიზით ... აბა იმისთანა ჭკუიან—ნიჭიერი ერთსახელს აბა—როგო დასჯერდებოდა), ხომ იცი შენ რომ მუსიკალურში სევტსკი ნაშები სნავლობენ— მეთქი, და შენ კი ახლა სევტსკობისათვის ევგენ ანეგინივით ტროსკიტთ საირულს მუსიკალურის ნინ აბა როგორ გირჩევე—მეთქი, არამედ მე შენ გირჩევე—მეთქი? — მუსიკალურის ნინ რაიმე—ძალდით ჩასეირნება—ასეირნებას—მეთქი ძალდით—ხო აღმა—დაღმური სეირნობები ტრადიციულად

სევტსკია, მეთქი, დაა, არ დამიჯერა? — იმდენად, რომა? — გახარებულმა? —

კარგი ხარ, ო, ო, სასევტსკო—ჯონდომ ...

ხოდა, განვაგრძე ამ—მემ, ვიშოვთ ერთი კაიძალდი და, ერთიც იმისი ყელსაბაში მენი ერთიც მეკი მაგისი რა იყო არამედ, ეე... შენი ქამარი ყელსაბაშია უნდა გაუქეთაყო ხოლო იმ ყელსაბაშიან ძალდისა—თასმა კი ჩემზე იყოს ტყვილა ხოარ ვართ ძმკაცები—თქვა შენ და ეს მე—მეთქი და, —

მიდი—მიდიო, აბა შენ იციო, — ჯონდ—მა.

მეცაა, მივედ—მივედ და მივედექ—მოგდექი და იმ საღამომ თუმც უშედეგად ჩაიარა (კარგი სანახავი კი ვიქნებოდი, სოლოლაკურსა ღამენებელი ძალდებისადმი მწ—მწ—ს მძახინელი ...) მაგრამ მეორე დღითვე, მთლად—უშედეგო ღამიანობის შემდგომ ერთიც ისეთი კუჭ—ამომხმარი და უბატრონი მაგრამ ამეებს კიდევ რა უჭირდ—უშედად ისეთაც მძლავრად—ქეციანი მაგრამ საბავიეროდ დიდად—დაწყული ძალდი აღმოვაჩინე, როომ? — და, ჯერ — ეს აბა რაში გამომადგება—მეთქი, მაგრამ, უცებ რა—რა—საოცრად ჰუცნაურულად თამაში აზრი მომივიდა თავში (აბა სხვაგან სად ...), რომ, იქვე ვიყიოდ რაღაცა ძეხვი და იო—ძალდი ძეხვის—ჭამობით მთლად შედოს სახლთან მივიტყუე, და ქეციანგან ალაგ—ალაგ ისე გაღლეთილ რომ ტან—მელოტ ძალდს კი, ალბათ თავისსა როგო—დუხტორცხოვრებად მთლად არაოდეს ეგეშნა ხახისა—დრუთი (აბა სხვა რითი ...) ცინცხალი ძეხვი და, აღფრთოვანებისაგან თვალ—დრუნჩედი—დად ეტყობოდა (აბა სხვაგან სად ... თუმცა, მუცელზედ(ც) რომ იმ—ფიქროლსა ექს—მვიგრობაზედ ალბათ სუ—ასე ყოფრობდა, კი: „ვაშ ეს რასა ეჭამ მე—რამდენიერ ფეხზე ამდგარ—ყის—მათიანი ვაშ მერქმი კარქი, — ო, და, ესა ჩვენი ყოფილი ჯონდო კი, ახლა მხოლოდმა ექს—გაქეილ—და გამოქეილი—კია, მაგრამ შეყვარებ—ვრცელდაბნევისაგან სულაც გზა—კვალ—არეული თავის ეზოდ რომ გამოვიდან — კი — იყუო ბრმათე—შეყვარებულობისაგან ძანაც ბრმათე—დაბრმავებული მაგრამ იმდენი და იმისი—საზრიანობა მაინცად შერჩენ—შთარჩენოდა, რომ, —

რაა ბიჭო კი, რას გავს ბიჭო ეს ეს—რაუბე—დურობა მოგიყვანია, ო,

მე კი, ჯონდოსთანა აგრეთე—ყალბობან—დმა ოლოზდ მოქმედმა — იმდროინდელი ჯონდოსსაგან დიდ—განსხვავებით, დაა, დიდათე შენიღბულმა? — ეუთხარა:

— ბიჭო, ერთი კაი და ყოვლად ჯანსაღი და ყელ—ბაბთით გამოპრანჭული ძალდის შოვნას დაევიარებდი განა მე შენთვის ჯონ—

დო მგარამ შაბლონია, ბიჭო, ასეთი ძაღლის ყოლა-მეთქი, არამედ უმფრო იმას უფრო ძაან არ მოუნონები შენსა სა-ნაშეს რომ, მეთქი, ასეთი აეადმყოფ და საცოდავ და შესაბრალოს ძაღლს რომ-მეთქი, უღლი-მეთქი, ანუ შენისთანა ფუთულუხი მთლადაც ჭუმანურ ადამიანად მოეჩვენები ეს შენისთანა თუქუსუნი - მეთქი, და ჭუმანისტა ადამიანსა კი, აბა რომელი ჭკვიანე მყოფელი იცავინდა სეკიტსკი ნაშა გეტყვის შენ უარს ჯონადოვ-მეთქი და, —

აკი სიყვარული ხომ, აღწესებდა და დავეთქეთ უკვე რომ, რას აღარ შერება და,

აკი დაუჯდა, თავში (აბა სხვა-სად), წარმოიდგინეთ, ხო - იცით სიყვარულისაგან ხანდისხანობით კი არა და ვრცელს - შემთხვევებში როგორ-და-როგორ როგორს ნაღრძობსა-ჭკვაში ჩემი მკაფიო სიტყვები (ისევეც ...) და,

ამ ჩემ ქამარს კი - შევბამე ყელსაბამად, მაგრამ, სადავე რომ არ მაქვს? —ო ...

მოაკვივდეს ჩემი თავი-მეთქი, შენ ჯერ ყელზე ეგ შენი კაი ქამარი შემოუჭირე, მეთქი, ხოლო მაგისა ღირსსა კაი-სადავეს მე გაგიხებებე, გიმოვინ-მეთქი, და, „პიგინა“-ს შენობას მსწრაფლვე მივაშურე, „პიგინა“-ს ხომ, ხშირი-მშველელი იყო ჩემი — ის შენობა დღეს აღარაა, დაანგრის და კარგიცა ქნეს, ქაშეთს ძალიან ეფარებოდა,

ხოლო

მე რაღაც-რულაცულ-საგანებობების აღმოჩენების და ჩავლებების უნარი ადრიდანვე დამცვა, რომელ-აღმოჩენათა შორისაც ერთერთი მეტად მოქნილი იყო: ერთხელ ერთი ცრუსულის მასწავლებლისთვის რომელიც მთელ კლასს ძალიან გვანწყინებდა-ხოლმე მოუხედავად იმისა რომ გ. კ.-სი ნაშა სულაც არ იყო — გამხდარი იყო — კლასელებმა გადავწყვიტეთ რომ დაეფაზე ჩამოკიდებული რაიმე ძალიან მასხარად ასაგდები წარწერა დაგვეხედრებინა და რაღაცნაირი პლაკატ-ტრანსპარანტი აღარ ვიშოვეთ მთელმა კლასმა რომელი-გამოჭყენებულბოძშიც რომ, ტრანზბინე ნუკი ჩამომართმევთ, და, ჩემმა ნაშოვნმა ყველას აჯობა — მაშინ პირველად აღმოვაჩინე იმ-დასანგრევი „პიგინა“-სი განუზომელი შესაძლებლობანი — იქ განცხადებას ჩავაყვლე რომ? — სულა და გულა! — მთლად-დამშვენებად, ორად-ორილა ნინადა-დება უნდა მიგვეწერა ცარცით იმ განცხადებაზე, ჯერ თავზე:

„Дорогая Раиса“ — ასე ერქვა, კი, დოკუმენტურათ, და, დაეახვედრეთ:

„Дорогая Раиса!“

მერე ნაღდი ტექსტი:

„На сегодня все билеты в женские душевые проданы!“

— და, ბოლოშიაც აგრეთვე-ცარცითა მიწერილი

„Так что, напрасно не раздевайтесь!“

დაა, —
იმოქმედა, როგორ არა, კი!, ამა-წარწერამ — რისა-მასნ.-ხედ, ისე ძალიან იმოქმედა რო, ემ-მომავალი ჟ. გ.-ს არ იყოს, იმანაც ქოში (ამ შემთხვევაში ბასანოვი და არა — შტიბლტი) სულ-სუ უკუღმა, ჰყარათ ... ხოლო ბასანოვისი-გარდა იმა-წარწერის დამსახურებით სხვა არფერი გაუხდია რაც მართალია მართალია, — კი ...

ხოლო, ჯონდოსეულსა მისთვის განკუთვნილ-ძაღლსა კიდევ? ერთი ისეთი სადავე ვუშოვე რომ, — მოწონებული:

ისევე ჩემს მხსნელსა „პიგინა“-ში, რალა თქმა უნდა მინამ-დაუნგრეველსაში (არადა, დასანგრევი კი არა და მთლად მინისა-პირისაგან აღგვა-ალსაგველი იყო, კი, კიკი — თუნდაც ჩემს გამო...) შევეფდი და, კარგა-რომ მივათვ-მოვათვალე? აი-იმისსა მონინავერს ტულაღტში, იქა, ერთ-ერთსა კაბინეტურსა-კაბინაში სიმპათიურის უნიტაზისა მალღივ-სარგომელა-ბოჭკაზე? — დიდძალ -ნვალისა ჩამოსარეცხი ჯაჭვი-ისეთი აღმოვაჩინე და ჩემოვსხუნი თიბ-გირი რა იყო არამედ უნიტაზ-გირი თითბითა, რომ, მთლადაც სულ რაღაც — მოვაიფურად თეთრად-მზინფურა სახელურნიანი, და,

გახანებულმა როგორ, ჯონდოსი აუწრბენინე — მალე ცხორობდა, ავი ვინცა ჩიტაძის (ალბათ ისიცაა კაი გ.-იყო) ქუჩაზე, და:

აიი, ესაა ძაღლის სადავის ამ საუკუნის შუა-წლებების მოდური მოდის უკანასკნელი ძახილ-ყვირილად სიტყვა-მეთქი, და,

რაღაც-რულაცა მავთულებით რომ მიეწამაგრეთ ი-ძაღლს ჯონდოსეულსა ქამარ-ყელსაბამე ის ხელ-საფაიფუროსავით სადავიანი ჯაჭვი და,

უკვე გულდაგულ შემოეჭირნა თვისი-ქამარი იი-ძაღლისა ყელსზე, დ —

მაგრამ ისევა ისე-ძალიან სქამდა ძეხვეულს ისი-ძაღლი რო, ნანლავებისა გადახლართვა არ დაემართოს ამ-შეპოქილსა-მეთქი, ვიფიქრე, არ ჩამიყაროს მთლადაც ნყალში ჩემი „ნნ“ „ნნ“-უები და ჯერაც მყარად მდგარი „პიგინა“-თქვა, ხოლო არ იყო ეს გაფიქრება მთლადაც მცდარი რადგან რაცინდა უპატრონო და ობოლსა-ძაღლს მშობლად ხომ-მაინც რაიმ-ძაღლი ეცოლე-ბოდა და სულაც არ იყო ამ შემთხვევაში მისთვის უპატივისმცემლად და ნაწოდი ეს-„მოხელბალო“, და

ხოლო ჯონდო კი და აკი ხო-შევთანხმდით, ხომ? - რო

ე-სიყვარული რეებ-ალარა სჩადის და, შერება, —

მუსიკალურისაკენა, ჩასასვლელად, მანი-პულირებდა? — ძალიანაც რომ, მოწონებუ-ლი, ხოლო ამ მეც —

აბა ახლა კი გაგიქეცი, მარტო ჩამოდი მე რად გინდოვარ ისედაც აისეთი ძაღლ-მა-ჩანგალი გყავს ხელთ-მეთქი, მე სპეციალო-სი გაკვეთილ მეწყებ-მეთქი, — მართალი ვამბობდი, სუსოველთვის კიარ ვსტყუოდი, და, როცა მასწავლებლმა, როგორც ყოველ-თვის, მაშინაც მიქოხა ეს ბოლო ორი დღე რამდენ ხანს უკარო-ო, მე — ოთხი-მეთქი, და, კვლავ აყვირდა: რატომ ექვსი და შვიდი არა-ო, — უკვე 16 წლისა ვიყავ, არადა, ჩემს იმ ტულაღეტიშევალ-საათიანა კვლავაც იმა-პირობით ერთსა-საათს ვმეცადინებო-დი ოღონდ უტულაღეტოდ — ჩვენი კარის ზე-მთა ნახევარი შუშისა იყო და იქვე კართან ვდგებოდი იმ 15-20 წუთს ისე რომ ბაბუა მხე-დავდა რომ ტულაღეტი აღარ ვიტყუებოდი არამედ ისე-უმბრალოდ ვისვენებდი (დიდი-დადილილი მე ვიყავი, კიკი ...) და ყოლინოზე ჩემზე ნაკლებად ერთი-ღ კნიაზ — ჩიქვანი თუ უკრავდა, ბაბუაჩემის რჩევისა-და მოხუცეა-ვად, კიი, არადა, ჩემი მუსიკის მასწავლებე-ლი გარეგნობით კაცი იყო, რომს — თუმც მშვენიერი შესახედაობა-გარეგნობისა გახ-ლდათ მაგრამ მრისხანებისას თვალეუბი რა-ღაც კულურ-მომწვანოდ ისე უღელავდა, რომ, და ეკრავ-მკაცრი წიაურვეიც ვრძელად რომ ჩამოსდევდა მთელ ლოყაზე? — უცხოს ნამ-დვილად ავაზაკი-ვინმ ეგონებოდა, არადა, ის ნაიარვიცი? — თურმე ბავშვობაში ლიწონა-ისი ბოთლიანა მწარედ ნაქცულა და ლოყა ძალზე დაუშავებია,

მერე, ჩანყვარდა და,

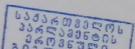
გურამ, მე ძალიან მიხდა რომ წელს სპეცი-ალობაში უმაღლესი შეფასება მიიღო, ო, უკ-ვე მომწიფდი, ამისთვისო, — ვაჰ! — მე და სპე-ციალობაში უმაღლესი შეფასება? ჩემი-იმ ორმოცწუთიან-საათიანა? მაგრამ მაესტრომ სწორედ რომ ჩემი კომპოზიტორი შემირჩია — თვით თავად ბაზი და ვისა, მერე — მე ყოვ-ლად უღირსს, ძალიან ყოველად,

მე მუსიკალურ სკოლაშიაც და პირველ-მეორე კურსზეც მანამდე ოთხიანენი მქონდა სპეციალობაში, ჯერ ბატონ ოთარ ჩანჩალე-იშვილის (კარგი ებრაელი კაცი იყო, მართლა მუსიკით ედგა სული) და მერე ბატონ მისიელ თიროშვილის წყალობით; და აქ ისევ უნდა გადავუსწრო მოვლენებს და III კურსზე სპე-ციალობაში მართლაც ფრიალოვსანი გავხდი, რომელ-სპეციალობაშიც ვ-რამ აუცილებე-ლად ხუთოსნობა შედიოდა — თავი და თავი

სოლოდ-ვიოლინო (თუმც აკომპანიმენტთან ერთად), II — ანსამბლი, სადაც პიანისტთან — ოთარ გურთიკაშვილთან ერთად ფრიალდუ დაფუკართი შიადნის ერთ-ერთი სონატა, და, ოღონდ სპეციალობის III სახეობაში, ორმაგი ნოტებით გამების დაკრასში რა შეშველებო-დაარვიცოდი — გამებზე ოქტავეშიდიის გა-ჭირვებით ოთხიანზე კი-ვემეკავდი, მაგრამ, ტერცებიით? — აჰ, ჩემი მეცადინეობების პატრონს, „ტექნიკა“-ში დიდად ჩამორჩენილს აბა რალ მეტერციებითმეგამევევოლოდა, მაგრამ, ამ-მხრივ გამოცდის ოროდ დღით ადრე მაესტრომ დიდის ლიწოლით მითხრა, რომ — როგორ გაგიმართლა, გურამ, კულ-ტურის სამინისტრომ (იყო მაშინ ასეთი დანე-სებულეუც) ორმაგნოტიან გამებში გამოცდა „ЧИТКА С НОТ“-ით, ანუ უცნობი ნოტებიდან ეგრევე-დაკვრით შეცვალაო ხოლო ამა-კითხ-ვაშიც, მე? — ისევ და ისევ გევედრებით ნუ ჩა-მითვლით ტრანაზად და, ისეთი ალღო მქონდა რომ თვით გამოცდილი, ამაში, მაესტრო მისიელი ვერა და ვერ მალავდა გაკვრებე-სა და აღტაცებას, მოკლედ, სპეციალობაში ფრიალოსანი გავხდი სწორედაც მაესტრო მი-ხეილის მიერ ჩემთვის როგორი ნაწყალობევი ძირთადად ბაზის წყალობით, —

მაესტრო მიხეილს ნაწარმოების სწავლე-ბის ერთი შესანიშნავი მეთოდი მქონდა:

I-II კურსებზე სხვადასხვა კომპოზი-ტორებისა ჯერ ისე მაკვრვინებდა რომ ვიზარაციის (ხმის გასაკეთილმობილებელ საშუალება, სიმზე დაბეჭეტილი თითის რაც შეიძლება სწრაფი თრთოლევა...) ნებას კარ-გა ხანს არ მრთავდა — ჯერ უვიზარაციოდ უნდა ჩახვებ ნაწარმოების ღირსებასო და, მართლაც, თუმც ვიზარაცია ეგრეთწოდუ-ლი კლასიკური გაგებით არ მივარგოდა (— მხოლოდ ხელის მტევენებით კი არა მთლად იდაყვიდანმოყოლებულებითავე ვიზარებდ, ბგე-რებს), მაგრამ, რაც კი შემეძლო ისე გუნდებო-დი ასათვისებელ ნაწარმოებს და, მერე ვიზ-არაცია რომ ერთოვდა ამას, ზედ, მე რამდენ-ნად უკეთ ვგრძნობდი-უკვე თვითი მუსიკის ზე-იდუმალებებს ის მერე რომ დილეტან-ტურის, წვდომით, მერე კი მაესტრომ რა ილ-ბლიანად შემირჩია ჩემსთანასი უზადრუკი-სა-მუსიკოსისათვისაც კი თვით უშუალებევი კომპოზიტორი, უპირველესი, თავი და თავი მუსიკოსობისა — ბაზი, ვისაც მთელი რიგი ისეთი ნაწარმოებებიცა აქვს რომ — შედარე-ბით ძალიან ადვილად დასაკრავი მაგრამ ეს — ტექნიკით, ტექნიკურად, ხოლო მის თუნდაც რარიც გამარტივებულ სიდიადეშიც კი თვით-თავად-თავი ბაზისეული მუსიკისა-სიბ-რძნე-ულევი, როგორა ძეგს, და როგორც ბა-ზი იმეორებს ოღონდ ნვეთურად იმა ყოველად

უსაზღვრო — რისი მატერიალური და სულიერი სიღარიბისაა — იმ სიღარიბისა და ბედნიერებას თვით მამა-ლმერთი რომ ბრძანდება, არს, ოღონდ წვეთურად — ძალიან დიდად ემიჯნება ამას, კი, მეტი იჯავ წვეთობით თვით ბაბისა, — ოკეანესა ადამიანის პირობაზე განუსაზღვრელის, ვიმეორებდი, ნამცეცურად, მის სიღარიბეს ჩემი ის მერე რა რომ დიდად მცირადი შესაძლებლობებით ხოლო ფრიადსათვის ბაბის ეს ჯილდო და წყალობა — მეყო, ასე მაგალითად მისი სავილინო კონცერტის (სოლ მინორი) მეორე ნაწილს და მის იმ ყველა დიად ნაწარმოებს (სხვაგვარები კი ბაბს არა აქვს, ამ შემთხვევაში — ერთფეროვანია) რომლებს დაეკრავ მე ხელ-მწიფა ოღონდ კინურად, და ოღონდ რა რიგ ბედნიერებად, ჩემი იმ-უბადრუკი ორმოცის წუთით, სანყაულით იმ ალუსებელით, — ბაბი რომაა, რომ ბრძანდება, რომელიც — სუფიელი,

და მე, ვისაც რომ იმ-მოვად როგორი-ტანჯვის უფრცესეც პროზაში ძირითად წერად მუნდელის კანონი (გამობობთ შემდგომ, რაც კანონია) ძაან მელოდა, მე სწორედ ბაბით შევიცანი პოლიფონია და ვინ თქვა რომ თუ — სიტყვა არაა მრავალხმიანობა, რომ მხოლოდ ერთსა-დ სიბრტყესა და ხმოვანებაში, უფერს, — არაა, არა, არაა ასე! — რადგანაც სიტყვა არა-მრავალხმიან ბეგრებს-უძლიველთ, იმა დიდ-დიდად საერთაშორისო ხმოვნებთან ერთად თანხმოვანებთან? — დიდად, აღსაეს-სეთ, ჩვენით-ქართულით რაღად არ გინდა თუნდაც რა-ძნელად გამოსათქმელად უცხოელთა-თვის ხოლო ჩვენთვის კი — რა დიდ წყალობად, ამ მოველური სინაზეთი როგორ მშობლიურთ, დაემორჩილდებოდ და კი არა და მთლადაც ფერხთა ქვეშ გავეგებოდ მე უნდა, და, არქოლოგიასთან ერთად — ადრეულსა მუსიკას-ჩემსას და ეგებ მეტად — ეს რა წყალობად მარგუნა ღმერთმა თუნდაც ისი-ის ჩემი ი-საცოდავი საათიანი მუსიკოსობა, 24-ფრცლად საათიანსა დღეში და ღირდა, თურმე, რა ძლიერ ღირდა ის არასრულად საათიანი ტანჯვა, — კი, ჩემი, და, მე ძალიან ჩამომეგობისა მერე მოკარტი მე — როგორც მსმენელს, სამაგალითოდ რადგან მოკარტი — ვინ ვისშიაც რომელშიც რომ მთლად-მთელ საერო კაცთაგან იყო და ძვესაც, სამარადისოდ, თვით სულიწმიდა, რომელმაც სწორედ სულიწმიდათი შეგვიქმნა, გვიქმნა და გვიწყალობა სულიწმიდასი ერთის როგორი უცნაური ბედნიერება — ჰაეროვანი ტრაგიაში, თვით,

და, მამობობს ბაბზე როგორ უღრმეს-პატივისცემებს ჩემი მავსტრო მიხელილი და, უცებ ისეთი კისკის-კასკასად სიცილი მესმის, რომ, მიგრძნო გულმა თუ რაშიაც უნდა-პყოფი-

ლიყო მიხეზი ამა იმა-საქმისა — სიცილ-კისკისის და, გადავიხედე აკოშვიდამ და, რასა ვხედავ! — :

მოდიეს ეს ჩვენი მოყმე-ვინმე ჯონდო მაგრამ რას მოვიხსნა:

ძალდასუსტისა მუხასერინფეს, რომ? — იმაქეცითა? — ზურგსა და თავზე სულ კუნძულები და მეტიც უფრო — ნახევარკუნძულ-არქიტექტურაში მოტიტვლებულად-ძაანდ დასწებება-ამოხსენებია, კი, და ჯონდო კი მითომც იქით ძლიერ თან-კისკისა (ანუ მარჯვდაცქვიცი) ოღონდაც ძირაღლირსეულადაც რადგანაც ხელშიმოდღევანდღურადღის უკანასკნელი თასმა-სადავე-ყვირილი — უნიტაზისა ბოჭკა-აქონიდან ჩამოსარტეხი წყლისა იმა-ძალითა საბრალო ჯაჭვი-უადგელიური უპყრია ხელთა თან მოფაიფურის რუჩკითა, დიახსით, და, იმა თავისი წყვილ-რწყვილ ხელთაგან ერთითა რომა ისი-სადავე დაუჭირამს იმა წყვილურა ხელთითგან, მეორეთი კი — მთლად კეტეჭ ჭიბთანა შარვალი ააქვსა ჩაბლუჯული იმ-უქამრობით რო-არ ჩაპვარდეს, და ჩვენი იმა-მუსიკალურის „სვეტრსკი ნაშები“ კი ერთ-ერთ-მათგანის „ტეატრალნი - ოპერის ბინოკლ“-ს სულ-სუ ხელიდან სტაცებენ ერთიმეორეს რათა ესი მოყმე-რამ ჯონდოკო-ჩვენი, დენდივით ვაფი, — დაჯონ-ტელილორი თუ კემბელი-რამ რომა იხილონ,

და, მამინ ლორკა არ ვიციოდი მაგრამ ახლა, ამ გადასახედვან? ლორკას ნაბაძვით, რომელსა, აქვს:

„მოდიოდა ხალხი, და ახლოვდებოდა შემოდგომა“

ეს ჩვენი ძაანც-სასვეტსკო კაბალიერო კი, ჯონდ და მდირნიევირ დე მეტრეველასი კი, ისე ამაყად მოაბიჯებს, ხელჯაჭვიანობით ხელ-იმძალიანნი, რომ? —

„მოდიოდა ჯონდო, და ახლოვდებოდა გაზაფხული“ ოღონდ ისეთი რომ, „შუვა-ამერილიში მაგრა რო-მოსთოოვოს, დაა, — ვაიმევევაიით, და, მთელს-ჩვენს სვეტსკურა ნაშებიანა, ამათსა გაბმულ კისკის-კასკასში ამიჭებდა მეტა ისეთი უწმიოდ ხმივ-ხმამალალი უგვან-ხარხარი ისეთი რომაა, —

მთლად გადანცვიფრდა მასწავლებელი, ჩემი, —

როგორ, შეკაცო, თავად მავსტრო-პედაგოგი თავის ალსაზრდელს, შევირდს-თვისას თვით იოპანსა სებასტიან ბაზზედა უთხრობს ამაღლებულსა მსხვილმანებას, მთლადაც ბაზიან- საქმეშიდ გაპყავს და, ესკი, ხარხარებს?

ასეთურისა დაშავების თუნდ მევსედი რომ ჩამედინა იცოცხლე ჩემი ნაღდი-მავსტრო ყვირილ- ბლავლითი ჩამოაქცევდა, ჭერს,

მაგრამ ესი-ხარხარი ჩემგან იმდენად დიდმეტისმეტე იყო რომ, რომა, რომეე, როო, ჩემმა მათსტრომ? —

ხელით მანიშნა, უსუსურად (—!) — წადი, წადიო, კარისკენა ჰქენა ხელისა ზურგი, მეც, რალა მექენა, გამოვიდი და, ახლაკ-კი მიჰხვდა ფონდო (აკი სჯობს გვიან ვიდრე არასოდეს), იმ-სიცილებზედ, რასაც შეეჰყარე და, ამოარტყაც იმა უმნიველ-ძალს (ისემც ...) კიპანლური, და

ხოლო იმ ძაღლსა, ჯერ თავის მართლაცდა ძაღლურ-ცხოვრებაში როგორ-ფარდისფერ პერიოდის — ძეხვებითა — მაგრამ მერე-კი შეშინებულსა იმ პანლურით აი ისე რომ სულ სხვა უბანში (მგონია სულაც ნახლოვ-კამი) გადაბარგებულს (თუმც, უპატრონოს სად ჰქონდა ბარგი გარდა ქეცისა) ალბათ სიცოცხლის მთლადაც ბოლომდე დასთრე-და ყელთით უნიტაზისა-ასამოძრავ-დინა-მო, დეაჰვი, თავის კონსტრუა-სახელურინან-რადგან ფონდოსი გარდა სხვა აბა ვილა მია-კარებდა იმა-ძაღლსა, ხელს

ფონდოსი გარდა, საერთოდ დიდად-თაღ-ითისა, ოღონდაც? ოღონდ? — გარნა ას-რერიც შეეყარებულის, გარდაიასი, —

მისი. მუსიკალურთან, ვიდექ და ვიდექ, და, როგორ ძალიან მენატრებოდა ფონდო, ძმა-კაცი, და განა მხოლოდ მარტო-ძმაკაცი, — რეკომენდატორიც, კიი, ისა ჩემი, და, კიდევ კარგი, მოდიოდაც და, გადიოდაც, დრო, —

ახლოდებოდა, სასამართლო. მაგრამ, მინამდე, მაინცად ველარ მოვით-მინე, და, —

ერთიცა დიდად უცნაურული საქმეცა? — ვეჭმენი.

მაგრამ, როგორ ძალიან ძნელად ველოდი სასამართლოს, და, ერთსაც დღესაც ველარ მოვითმინე და მე მაშინ, სასამართლომდე ერთი ისეთი-რამ ჩავიღინე, რომ?

თუმც უნებური მაგრამ მსგავსი სადისტო-ბა შესაძლოა მარკიზ დე სადასაც ვერ ჩავდი-ნა, და ახლაც მოგახსენებთ თუ როგორ მოხდა ჩემგან ეს ყოვლად გადაპიზინებულ და მუხ-თალი მუხანათობა, ეს:

მომენტარენე, კი, ძალიან როგორ ჩემი ბი-ჭები, განსაკუთრებით ვოვა და ფონდო, — მე მაშინ თუმცა ყველანი ერთნაირად მიყვარდა მაგრამ ფონდოსთან და ვოვასთან უფრო გაბმულად, და დღენიდაც შეჩვეული, ვიყავ,

მერე სხვაგვარად წარიმართა ჩვე-9-ს გზები მაშინ კი — როგორი ერთნი, ვიყავით და, მაშინ კი ჯერ არ ვიცოდი რომ თამაზ გუნჯუა ჩვენში თურმე ყველას გვეჯობდა და ის თუ რა-ტომ, მოვცინებთ ვიამბობთ ახას.

და, მენატრებოდნენ, მომენტარენე ჩემი მუსილი-ნუმერ -58, 10-11-სეულიც კი დოს-ტები და, იმდენი მენატრენე რომ ერთ დღე-საც ველარ გავეტელი და, მამარემს — გავი-ვლი სადმე ჯემალი ქვემოთ მიცდის-მეთქი (ტყვილი ჩემობატონო ...) და, დავადე თავი და ძმა-ბიჭების ხვედრის გასაზიარებლად, კაგე-ბეს ჭერ-ქვემოთისსაც კი გასაზიარებლადც კი სულლად ჩემითაც მივაშურე კაგებ-ს საშვთა ბიუროს — ხოლო იქ რალა თქმა უნ-და კარგა-მცნობდენ (კარგაო ... —ისემც!) და, დავარტყე თ. გ.-სთან და, „ნახვა მინდა თქვენი“-მეთქი, და, წამსვე დაყვანიდა ეს-მე თავის კაბინეტში და ის კი არა და კართანვე, დერეფანში დამხვდა — რადგან გამოძიება უკვე დამთავრებული იყო და სასამართლოს დანიშნვამდე მხოლოდ ისღა რჩებოდა რომ იმ ქექს სქელ ტომს საგულდაგულოდ უნდა გასცნობდნენ მოსამართლე, სიმართლის პირმითქმელი აღმოსავლეთის მჭინვარე პროკლო-პროკურორი, ჩვენცენა-ადფოკატი და, ალბათ მოსკოვის შესაბამისი დანეესე-ბულება-ორგანოები და ამიტომ სხვა საქმე რომ აღარაფერი აღარ მქონდა და არ მება-და თ. გ. -სთან? იმან ალბათ იფიქრა, აი ახლა კი დამინდა ალბათ როგორც წესი და დედ-გა სწორ გზაზედ და ისა და ალბათ თავისი ტყავისთვის სასჯელის შესასამსულებლად თუმცა მოვგიანებთ მაგრამ — მაგრამ მა-ინც ბარაქლა და, კი-გეტყვიის იმ აქამდისინ როგორ -შენიღბული მათი უფროსი გზაზე-ამცდენი დაპრიებულის გვარ-სახელსა და კო-ორდინატებსო,

და, გაბარებული, დიდად შემიძლვა მისად-მი-კუთვნილ კაბინეტში («каждому - свое - помещение» — გუნებაში ვუთარგმანევი,) და, მისდა ჭირად? —

მე კი, ვუთხარი, ჩემი ამხანაგები (ამ „ამხა-ნაგი“-ს სუთავიდანვე აკი ჰქონდა ბევრად უკეთესიც გაგება ვინემ ის ერთმანეთისაც-მხვერტია სოც-„ამხანაგები“, იყვენე) სადაც არიან, მეც იქ უნდა ვიყო, ჩააყვანინეთ, მე-ც, კამერაში, მეთქი ...

სხვათაშორის, კაგებში ჩემი სიცხიანობის გამო იმ სამიოდ დღეს „პრაგულკა“-ზე (პა-ტიმრის უმფრო -ტანგბადიანისა-ჰაერზე“-დ 1 საათით ყოვნა) არ გავუყვანივართ და მე, ფრიად-ნამეტურ ცნობისწადილიანს? — მეცნობისმოყვარეობდა, ეს-ც, მაგრამ გა-ცილებით უფრო მთავარი რალა თქმა უნდა თუნდ კაგენ-ში ბიჭების ხვედრის განაწილე-ბა-განწილება მსურდა დააა,

მაგრამ,

ფ. გ.-ს კი სახე ისე მოექცა და ყვირისფერი თვალები ისე ჩაუშავდა და, თავზარდაცემულ, ფერი დაეღო ისეთი რომ კინალამ ჩემი მომვლელი პოდპოლკოვნიკურ-პოეტი — აი სწორედ ის, თანამოსაკენი, იმში არასწორი მანევრისათვის ჩვენს-კამერაში მზის სხივს რომ უშვერდა ქალბრა-შუბლისა — კინალამ სასწრაფოდ არ გამოვაძახე კინკილა-ბადრავს, იმას ხომ აკი ჰქონდა ჩემი მოვლისა გამოცდილება თვითპოეზიით-უტყუარაით, კი, მაგრამ აბა რა-ღ, პოეზია უშველიდა ახლა ფ. გ.-ს, ჯერ ეს ეგ ერთი უშფერო პროზისა - აფიცერ იყო (— ისეც ...), და სულ რომ ერთიმეორეზე დაგედოთ თუნდა „დე“-იან პროზაიკოსთა (დე მოპასანი, დე ბალ ხაკი, დე სერვანტესი, დე-მირჭიანი — ესა-ერთიკარა-იკომებულ-ცეკას-ფლობერი — და ასე შემდეგ ...) კი სქელ-სქელ ტომეულებზედ რომელთაც ასე ინტელექტუალურადა უცდიდა ფ.გ. (ისეც ?!) და კიდევ ზემოდან გოლგამეშიდან მოყოლებული გამოჩენილი პოეტები პომეროსი და ვირგილიუსი და დანტე (აჰ! — არა, არა, აპაპაპაა! — დანტე? — არა, არა, — ემ ფ. გ.-სათვისა მოუკრეფავში გადადიოდა ეს რადგანაც მისთვის როგო-მოსაკრეფო ფო-ფოხეთში... — მოუკრეფემო ... — იფიქრეთ ასე შენ და იმა-შენისთანებში, ფ. გ. ...) და მხოლოდ ისინი კი არა არამედ აგერ ეს ჩვენი რუსთაველი (ალბათ რუსულად წაკითხული ფ. გ.-სა მიერ) და პეტრიაკო-სამზღვარგარეთული და ევდოშვილი და უიტმენი და ედგარ პო და მამაშვილი და იმათი დასტა, — ბიჭები იყვნენ, კარქი; და, აგრეთვე, ალბათ პრინციპში-ქუჩურსა-ბიჭის ფაფარიძისა ქუსის 13-მაც, ამ მხოლოდ ერთმა-ლა ეზობ, რამდენი სახლიდან განსხვავებით მხოლოდ-მარტოკ-დ მან მოგვცა — ამას, ამ-გაგაბეულ თაღლითობისას, დამფაჯებლური პატიოსცემით ვამბობ — ჩვენ, ქართველებს, ლიტერატორთა მთელ წყება — ჯერ მხოლოდ საკავშირო მწერალთა კავშირის წევრები? — სამინ: ჯ. და ზ. გამასხურდები და ჩემი როგორი ნაღდი რედაქტორი და უფროსი ძმა პოეტი ჯანსუღ ჩარკვიანი, და აგრეთვე ჩემი როგორი ძმა კი არა და ტყუპისცალივით (ორი კვირა სა სათობლავში ჩასაგდებისა) ძმია და პირის ზიარება (— ერთად ესვამდით, კი...!) ქართლის ... — მართალია სპეციალურად არა-ნამეცადინევი მაგრამ დიდ-განსაკუთრებულ უმეცადინეობადაც როგორი ნაღდი სპეციალისტი ფ. მეტრეველი, და, და, და, და, სიტყვებმწამლობების ისეთი მართლაც-დიდოსტატი რომელთა-ნაც მე ჩემ — უნართა და გრამატიკით ქჭუა, რაც-გინდა მონდომება და ტვინი და ხელი აბა როგორღა მიმიწვედებოდა — სიტყვაქმნადო-

ბის დიდ-სხარტ-კორიფე-სეროჟი იყო, ეს, და მე, ვინც გრამატიკებს აი-ახლაცაც ისე სუსტად ვაფლოვ რომ „თურმეობითი“-ებზედ მხოლოდ ის ვიცი რომ თურმე ორია, სხვა — არაფერი, სეროჟია კი, აგრეთვე-იმ ზომადან წამორიტულ-და-აფრენილი ჭაბუკი, იგი, ისეთს გამოთქმებს პფლობდა რომე — მე ნამდვილად არ ჩამივიდოდა იმ გამოთქმების ჩემი მამინდელი ნუმერი 44 ფეხი ხოლო სეროჟის კი თავისი 37 — ანა ნუმერ ფეხი? ის მერე რა რომ თავისი უფროსი ძმების №41-42 ფარღალაური ფეხსაცმელი ვრცლუნად ემოსა მიუხედავად იმისა რომ იყო საპოეზიკო და იგივე-საპოეზიკობისადა მიუხედავად? — მე ჩემი გინდაც დღეინდელური გამოცდილებებით სიტყვათ-ქმნადაში მოვიასრებოდა აბა-განა ისეთს სატყუებსა როგორებიცაა: „დარდა“, „ნდღეცხირი“, და რთულ-გამოთქმათაც თვით: „მამითქვენისამ გახარდება“, „პრაიე-ავერკოტ“ და ასე შემდეგ, რამე, მაგრამ აქ ძაან გადაეხუხვი, ფილოლოგიოთ, არამედ ისევე ნაღდი საქმე უნდა ვირჩიო ვინემ — ეს მეცნიერებებ-პუმანიტარულეგია, და, მოკლედ —

ფ. გ.-სა, თურმედ როგორმა პოეტციურმა ჯალათმა მე — მ, ვუთხარი რომ „სადაც ჩემი აზნანაგები იქ მეც“-მეთქი და, რა დამავიწყებს ფ. გ. — სისა? — ვგრეთნოდებულ რეაქციას:

ეს ჩემი გამონათქვამი ისეთი ზედ-მწოდ რეაქციული აღმოჩნდა მისთვის, რომ ... სახე-თვალეზა და ფერზე-დ, უკვე მოგახსენო მაგრამ მის ტვინში რაც ხდებოდა? — ესა ცოტათი კი არა და ურთულესივით, აღსაწერი, მაგრამ მინც შეეცდებოდა რომ ყოველგვარი ქილიკის გარეშეც კი, როგორც ვახსნათ:

იმ ფ. გ.- სათვის, რომელსაც იოტისოდენა-დაც საერთოდ არ სწამდა არავითარი მეგობრობა, ადამიანების ურთიერთ-თანადგომა, პატიოსნება, სვიდისი, ნამუსი, რომლისათვის მხოლოდ უცხო ხილი კი არ იყო არამედ მთლადაც საერთოდ არ არსებობდა ადამიანებისათვის მოყვარული-ღვითთ ბოძებული ყველაზე დიდი ჯილდო ანუ სიყვარული, თვით, და, რომელ ფ. გ.-საც მისთვის არ არსებულთაგან უნებურად ვაჩვენე მისთვის ყოველად მიუღებელი-რამ — თანადგომა, — ამ ჩემი ყოვლად უნებური უნებლიეთად უცაბედა-და-შეუგანებელი დაუნდობლობით ვაჩვენე მე იმა-წუთას იმას და, რაც ვაჩვენე? — ჩემი ამ საქციელით ფ. გ.-სთანამ ამით როგორი უ-უბედური კაცი იმეჯათადა მინახავს, მერეც — ჯერ მხოლოდ ის არ ეყოფოდა ჩვენ რომ ერთმანეთის მიმართ ძალიან კარგად ვიყავით და ეს სხვათა გადასარევად კი არა — არამედ მხოლოდ ჩვეულებრივი ადამიან-

ნურად-ამხანაგური წესით მაგრამ რომელი ამ-წესისაც შევეთრად დარღვევებს წამდა-უნუმ და დიდად გაჩვეული ზედავდა მისდა სასიხარულოდ უ. გ.-ა კავებე-ს როგორც პა-ტრირებში ასევე თანა-მუშაკებშიაც (სიტყვაა პირობითი) — ხოლო არამედ მთლადაც ჩემივე საკუთარ —ნებით კავებე-ს საკანში გამოსამ-წყვედედა რომ მიყვიდი? —

ეს რაღაც ისეთი ნამეტნაურად-გადაჭარ-ბებული საქციელი იყო მისთვის, მის-„კრე-დო“-სათვის, რომ, მისთვის დიდად უცნაური, განსხვავებულია-რამ ისეთი რომ, ისე ძალი-ან ყოვლად-დიდად მიუღებელი, რომ, რამო-დენიმე რამ მთლად-ერთდროულად ეტაკა და დაემართავა — ერთი ის, რომ იმა-თავისი როგორად ვრცელი და ფესვ-მყარად გამდგარი ბოროტებისათვის დასაუძლურებელი ჩემი-ამ საქციელისაგან ისე მოტყდა, რომ, მთლად დაჩაჩანაკდა ეს მაიორი-კაცი (ხოლო „კაცი“ კი ბევრგვარი კი არა და, აუარებაგვა-რია, მათ შორის — „არაკაცი“), და, ამასთანა-ვე ამ დაჩაჩანაკებით თანაც ისე აეთ-ალეგ-ზნო, რომ, და, აცახცახდა? — მთლად გრი-გალისას მხმარ-ფოთლივით, თრთოდა კი არა, მთლად ზანზარულად-ეკანკალდა შინა-განურეც კბილთა კბილზეც ქან-ქუხ-ცეამამ-დე, ყრუანტილობდაც, ოღონდ ეს ისევე-მხო-ლოდ შინაგანადვე და ხოლო იმ გარეგნობით გარეგნულად კი ისე უძრავად, რომ — ნებითი უხეივ არ ჩამოვარდნიხა იმა-თავისი არცთუ-ისეთი მიმზიდველი სახიდაგანა და, მიყურებ-და მე-როგორის ზიზლით, მე-მიუღებელს ყოვლითურ-ყოვლად რადგან მის გინდაც უნებურად მაგრამ როგორ-დამანგრეველს — და მის მინასთან გასწორებულს კიდევ რა უჭირდა — მთლადაც ექსკენელში გადასწო-რებლად გრძობდა თავის-სახიან თავსა დაა, თანაც, როგორ უმადურ-ჩემზე და რამდენად მე-დაუნახავზე — როგორ, ავი ის მერე რა რომ მისით არა — სამაგიეროდ მისი სრულშეივით (ისემც ... ვიცით, კი, თქვენი თანადგომანი ...) უნდა ვავემვით ჩვე-გადასახლებებში — ამო-სალაპობები ჩვენ — უღირსათვის რამდენად მეტად „ნესიერ“ ხალხში ანუ სოც.-პარტიუ-ლიხალხის გვერდით გვესუნეჩა — უნდა ერთი ჰაერი და, ამას გარდა, ჩემისავე ნებით მთლად ჩასაჯდომად მივდივარ იმა კავებე-სი თანამ-შრომელთან-იმ, რომელმაცა-რო კავებე-მა, ასერივ ექვლმა, ჩემს 8 ჩემნარის მთელ ოთხსა გრძელ თვეს (ეს ჩვენთვის, გრძელი... იმათთვის კი მთელი 15 და 25 წელიანად ძა-ლიანაც რომ ჩვეულებრივი, მორიდ-მორივი მისჯა იყო მათთვის ყოვლად მიუღებელი „უღემენტები“სათვის), და ის სამაგიეროდ ზოგ-შემთხვევაში „მთელი“ 120 დღე ყო-ვლად უფასოდ ჩემს მშაკაცებს ამდებ-დღეო-

ბით და მე კი თუმც მხოლოდ რაღაც ორიოდ „სუტკა“ ყოვლად უფასოდ კვი გვასვეს, კვი გვატამეს (ისემც!), ფოტოსურათები მთლად უკაპიკოდ გადაგვიღეს თანაცაც ორსა-პო-ზაში, აბა? და, თავისებურ პიანინო-ზედ ათი-ვე თითით დაგვაკვრივის ის უჩრდილო ელემ-გები ჩვენს ათთა-თითთა სადოსიე-აოდ, და ასეთური პატივისცემებით მხოლოდ ჩვენ კი არ გავგებოტორირეს არამედ ჩემი ბებია ფაცაც ყოვლად უფასოდ ატარესა თბილის-ქალაქის სოლოლაკურსა ქუჩებშიდ თავ-თავიანთი კარგმოტორიანი, აკუმულატორი-და კარ-ფანჯრიანი, კარგსატყინაი (—ისემც!) და ასე შემდეგ, „პოზიდა“-თი, და, ამ აურაცხელ დიდ-წყალობათა, შემდგომ, მე კიდევ იმათგან ერთ-ერთს ანუ უ. გ.-სა ასე სასტიკად და დაუნ-დობლად მოვქეციდი-უნდ? შა? მთლად-ვერა-გულად, ასე? და,

მხოლოდ ის მითხრა, — გადაფითრებულ და გაცივებულს იმდენად სახეზე რომ მთელი ზეუბი ზედ შეწყინოდა? —

ნაღი ... ნაღი ... —
говори-о, о, —

თუმც — კი ძაანაც მისუსტებულად მაგრამ მუქარიც, მითხრა,

და, რაღა დამრჩენოდა, მეც... კავებე-ში „პრანულია“-ს ნახვა შუბლზე თურმე არ მენერა და,

ჩემი ეს საქციელი რომ გაუგია ჩემი სახტად დარჩენილი და თან ერთგვარად მომამყე მამის გარდა (— გაუფრთხილებიათ — Домашний арест“-ს თუ არ დაიცავთ მერე ჩვენ ვიცით-ო ...) თვით კონსტანტინე გამსახურდიას, მიუხე-დავად იმისა რომ ზვიადის ყველა, ყოველ მე-გობარს დასანახავად ვერ გვიტანდა — მშობ-ლებს ხმ სუყველას აკი ისე შეგონათ რომ შვილს შვილისავე ამხანაგები „უფუჭებენ“, არადა, ეს მერამდენედ მამეორებინებთ, არ გამოიჭიროთ საქმე? — ზვიადი მაშინ ყველას გეთავკაცობდა, ჩვენ მაშინ და მერეც კარ-გა-ხანს ზვიადის დიდი გავლენის ქვეშ ვიყა-ვით, მაგრამ, მომდევნო წლებში, ზვიადთან ყველაზე მეტად ორ დამეგობრებულს — ჯონ-დოს და მე თავის კოლხურ კომკში რომ გვიბი-ლაედა — ეს კი თითქმის ყოველდღე ხდებო-და, — როგორ ძალიან ღირხანდებოდა, კაცი, მაგრამ თუ არ ვიყავით ასე ექვს-მ დღე დაჭე-რილები (უიპო, მაროლა, არ გვეგონოთ რომ მხოლოდ ჩხუბისთვის გვიჭერდნენ — არამედ „ბირჟა“-ზე დგომისათვის, რესტორანში უფა-სო ქეფისათვის, „ვიტრეზიტელ“-ში ნასაყ-ენად ...) მოულებოდა გული ჩვენზე, და, რა-ღაც მოფერებოდაც კი მომმართავდა, ჩემი-იმ საქციელით ცოტა არ იყოს, მოხიბულთი: „მობრძანდი ცოტნე დადიანო“-ო, და ხანდა-ხან ასეც მეტყოდა: „ამაოდ კი არ ყოფილხარ

ბაბუსი დედით დადიანი" -ო, — ბაბუაჩემი და ბატონი კონსტანტინე გიმნაზიაში ერთ ჯგუფში სწავლობდნენ, ერთად დამითარეს (ბაბუა თუმცა მასზე 2 წლით უფროსი იყო, 1889 წელს დაბადებული მაგრამ გიმნაზიაში ხშირად ხდებოდა 2-ოდ წლით განსხვავებულიების ერთად სწავლა) მაგრამ ბაბუას, რატომღაც, არასოდეს არაფერი უამბნია მასთან ურთიერთობაზე მიუხედავად იმისა რომ ბატონ კონსტანტინეს გვარი „ემზვარი“ დიდად მოსწონდა და პატივს სცემდა, თუნდ „მთვარის მოტაცება“ გვიხსენოთ, ხოლო ჯონდოს კი „ჯონდი ერისთავს“ უწოდებდა და ჩვენში მხოლოდდა ის, ჯონდი ერისთავი მოსდგოდა თვალში, რადგან, ჯვარდიჭე კარგახანს ერთ ეზოში ცხოვრობდნენ; ჯონდო ასე -10 წლის რომ იყო, იმათი სახლის კომენდანტი სხვენში ასულა ჯართისაგან რომ დაიცალა იქაურობა და, ერთ მძიმე-რამ ნივთს დაჯაჯგურებდა და რადგან საკმეოდ მძიმე იყო აუღია და თავისი ჭკუით „ცარიელ ეზოში“ გადაუგდია მაგრამ სადაც ბავშვები თურმე „დახუჭობანა“-ს თამაშობდნენ,

და, გამოვარდნილა ჯონდო მძებნელის „დასასტუკებლად“ და, ის მძიმე ნივთი მესამე-დიდადმალი სართლის სახურავიდან თუმც მხოლოდ მცირე ჯანაპირით-რამით გინდაც ოდნავდა ჩამოკანვრია ჯონდოს მაგრამ კეფა ჩამტვრევი, ბავშვს, და, მთელ სამ თვეს უფარნოდ იყო, ხელოვნურად კვებადნენ, და ურთულესი ოპერაციისას პლატინის გრძელი ფირფიტა ჩაუდგეს კეფაში რომელ ფირფიტაზედაც, ბევრი, ასე-30 წლის შემდეგ ყოფა სიხარულიძემ ანდერძი დატაცებინა რაბა თქმა უნდა, მთვარალს: „ჩემი გარდაცვალების შემდეგ ჩემს პლატინას ვუტოვებ ვლადიმერ ვასილის-ძე სიხარულიძის პირადად ხელში“ — ბევრს ეციზნოდით, ამასვე, რადგან გამოფხიზლებულზე ჯონდოს მაინცდამაინც ვერ მოეწონა ანდერძი-ესი, და მერე დაუფე-ვარმა გოვამ კი სადაც, იმანაც სიმთვარელი-ში მიაკარცა იხი ანდერძი და, მაინცდამაინც არ უფარდა რახან იქამდე წამაღუნუმ ცხვირ-წინ უფრიალებდა მებანდერძს და დიდ-ცელ-ქურად ეკითხებოდა „რაა ბიჭო აღარ კვდები“ -ო, ბატონ კონსტანტინეს კი, რომელსაც დიდად შეწუხებულს ახსოვდა ჯონდოსი სიკვდილის პირას მყოფობა (ჯონდო მანამდეც, ათ წლამდე რომ არ ყოფილიყო ასეთი გამორჩეულად ნიჭიერი ვიფიქრებდით რომ იმ ნივთის წყალბოთ ხომ-არ მთლიან-აღურაცხ-ელ ნიჭიერებისაკენ შეერაცხა გონება-ო), და, მართლა ისე იყო გამწარებული რომ იმა-კომენდანტს ჯერ მოსაკლავად გამოუდევნა თოფით და მერეც დიდხანს ისე დაეძებდა (უკ-

ვე პისტოლეტით) რომ ი-კომენდანტი თავის მშობლიურ სამტრედიაში გადაბარგებულა, ხოლო ახლა ვიცი რომ არ დამიჯერებთ, მაგრამ, რადგან სიმართლე-სიმართლე და, ის მძიმე ნივთი დიდრონი უნიტაზისა-მიერულად ჩამოსარეცხი მომცრო ეძახე და, ავ-ზი ჰყოფილა და,

სწორედ რომ საკვირველი— ჯონდოსა და მე ეს უნიტაზი და მისეულე-ბი და ჩამოსარეცხი ჯაჭვ-მოფაიფურო-სახელურიანები და ტუალეტურ-უბორნიები სუთავიდანვე ისე დაგვყვა რომ ვიქნებოდით ძმატაც-ბიჭები აბა რა, სხვა რაღა დაგვრჩნო-და,

ხოლო ამ მომძიო ამბებზე რომ ასე შედარებითულ-ლაბადა ვენრ ეს ჩემი დამსახურება კი არაა, არამედ ძია ვახტანგისაგან, ცქიტვილიისაგან ბავშვობიდანვე ჩამებეჭდა — „ასე გვიჭირს და, არც ვინ უბროთ? —

ხოლო მე, ვახტანგ-ბიძისაგან განსხვავებით ადვილზე ანუ „ჩავილი“-ებზე ვხუმრობ რაც რამდენად მეტად ადვილია ვახტანგ-ბიძის მაშინდელურ ხუმრობებთან შედარებით და სწორედ ამა-შემართებაშაც გადავ-ვატანინა ჩვენ, ქართველებს, ჯერ რა დროი-დან მოყლებული, თავი,

და ჩემს ეგრეთწოდებულ „ცოტნე-დადიანობა“-შიც ვერ ვხედავ რაიმე დიდძალ დამსახურებას, და, არ გეგონოთ რომ მომაქვს თავი, — უბრალოდ, ისე მოვიქეცი რაც დიდ-მარტივად სწორი იყო, და თვით ცოტნე დადიანის იმ ცნობილ საქციელსაც მაინცდამაინც დიდურის-დიდი გადაღვრთოვანებით არ ვაფასებ რადგანაც ისიც იმდენად მხოლოდდა სწორად მოქცა, რომ, მონღოლებ-მა თურმე თუმც მშვენივრად იცოდნენ რომ მათ ნინაღმდეგ შეთქმულება ეწყობოდა, მაგრამ, ამ ფ. გ.-საგან განსხვავებით იმდენად ალუფრთოვანებით ცოტნე დადიანის მართლაცდა მხოლოდ სწორს კი არა, საუბედუროდ დღეის დღისათვის დიდ-იშვიათად გამოხალისიურ, საქციელს, რომ, ცოტნეთი მოხიბლულებს, ტანჯვების შემდეგ ტყავის გაძრობის დიდ-ოსტატებს ცოტნე და მისი თანამდგომლებიც, დიდსულონად გაუთავისუფლებიათ და, იმავე ღამეს, მინოლილი, — მაშინ მხოლოდდა 8 საათზე იწყებოდა ტელემაუნეც ლობა — ეკრანს ვითომდაც ვუყურებდი მაგრამ ტყვილად, მთლად, და მენატრებოდაც-კია ჩვენი განკითხვა იმ-„უმაღლესი“ ანუ უმაღალესიც-კი სასამართლოთი თუნდაც ჩვენსაც კი შემთხვევაში — ჩვენ კი დაგვიანდეს მაგრამ ჩვენი მაინც სპეკულაცია იყო სუფთა და მერე ვისგან — რა მუთიუური ჭკუით აღსაესედ-გადაბუნტილ თავკაც-ყოვლათე-გაუზრდელისაგან და, უბიჭებოდ

როგორ-ძალიან ვიტანებოდი, მაგრამ, და-
ილოცოს და, მოდიოდა, რაღა თქმა უნდა,
დრო, სასამართლოსავით, და, გადაიდაც,
და, რადგან ისეთის დიდი ერთგულებით, გა-
დიოდა? — და, ამიტომაც, მოდიოდაც კიდევ
და კიდევ, დრო,
ახლოვდებოდა, —
სასამართლო.

იმ „უმალღესი“ სასამართლოს შენობისა
წინ, ათარბეგოვზე (ვილაცა გვაგინებს ამ
გვარს რაღაი ვახსენებ...), თუმცე ცრუმორ-
ნმუნე სულაც არ ვარ; კი) იმდენი ხალხი
შეკრებილიყო თურმე დილის 8 საათიდანვე
— ბიჭების მოყვანა არ დავგასწორნო — ის
„უმალღესი“ სასამართლო კი ათ საათზე იწყ-
ებოდა, მე ათის ნახევრისთვის მიყვავდით
ახლობლებს, და მეც ზღვა-ხალხთან ერთად
ეუცდიდი „Черная ворона“-ს, რომელიც
ათამდე ასე-15 წუთით ადრე მოდიოდა; ის
ხალხი როგორი სიყვარულით, მორიდებული
შიშითაც კი, შემცქეროდა, და თანაგრძნობით
მაყოლებდნენ თვალს რადგან იყოდნენ ჩემი
მძიმედ დაჭრის ამბავი მაგრამ რომელზედაც
აგერ ახლახანს, ერთმა, ვითომდაც ჩემმა
მოყვარემ „ზერელ“ უნოდა რადგან არ მოე-
კვდი... რა მართალია ზოგი ანდაზა ოღონდ
კიდევ კარგი რომ მხოლოდ ზოგიერთისაღის:
„სხვისი ჭირი ღობეს ჩხირი“, ო, და ალბათ უფ-
რო იმიტომ აღნიშნა ასე საავადმყოფოში რომ
არ მოუკითხავს; მაგრამ აქ აკრძალულ-რამ-
სში გადაედი — განმსჯელი, სხვა...

ჩვენი მისი-„უმალღესობა“ კი 1957 წლის
აპრილის პირველ რიცხვებში დაიწყო, მესამე
სართულზე, ყველაზე დიდ დარბაზში რომელ-
შიაც ძალიან ცოტად იყო ხალხი — მისი „უმალ-
ღესობა“ ჩვენდამი თანამდგომი საზოგადოე-
ბისათვის დახურული იყო... მაშინ გალიებში
არ მკვავდათ განსასჯელები, ამ მხრივ მაშინ
მეტი „თავისუფლება“ იყო, მხოლოდა იმ
მერვე პოლკის ჯარისკაცები ცვლა-ცვლად
გვყარაულობდნენ რომელთაგან ასე ათიო-
დეს-მანცვალ ბოძებული ექნებოდა ჩვენი ხე-
ლებისა თუ ფეხებისაგან მათთვის არცთუ
სასურველი სუვენირი, ის მერე რა რომ, გამა-
ვალ-დროით უხილაი... — შეგვიდევ ესაც,
ღმერთო, ადამიანებისაგან უპატრონობებს
და „политрук“-ებით მონამულულებს, თავისა
აღარ ეყოფოდათ?.

მაგრამ, გვეგონა, სწორი ვიყავით... — ჩვე-
ნი ბავშვობით, ჩხუბები თუნდაც... ის კი არა
და, გავეამაყებოდაც.

განსასჯელთათვის მერხები სამ რიგად
იყო, პირველზე მხოლოდ მე ვიჯექი — იმდენ-
ნი ფართი მანამდე და მერვეც კარგახანს არ

მქონია, II და III მერხზე კი ოთხ-ოთხნი ის-
ხდნენ ბიჭები, რომელთაგანაც რამდენიმე
უკვე სრულწლოვანიც ვიყავით; გურამ სხირ-
ტლადის ძმამ თურმე როგორღაც მოახერხა
და, შესვენებისას ამოფარებია სანდო ხალხს
და მისი-„უმალღესობის“ დაგმანული კარის
ჭურჭრუტანიდან ორი სურათი გადაიღო; მე
ერთში არვარ — სასაუზმოდ გარეთ გავყავ-
დით; მოეცათ იქაც კავებე-სი ბორმ-და-
კატელეტი, რა იქნებოდა... დამზარეს, ასე,
სასამართლო სამ დღეს მიმდინარეობდა,
ჩვენ დიდ-გულწრფელად ვაღიარეთ ჩვენი
„შეცდომები“ — ასე ვიყავით დარიგებულები
შესანიშნავი ადვოკატისა და პიროვნების, ბა-
ტონი აღხაზიშვილისაგან;

და, მესამე დღის ბოლოს, ჩამოთვალეს-რა
ჩვენი აქტიურათე-ანტისაბჭოური მუხლები
რომელთაგანაც რომდღენიმე (მიუხედავად
იმისა რომ ხულიგნობაც ჩვენგან ანტისაბჭო-
ური იყო აბა რა...) 58, 10-11-მა გადაფარა,
და, გამოგვიტანეს განაჩენი, თავიდან ძალიან
მკაცრად — მოგვსჯავა პატიმრობა 5 წლით
ზვიადს, 4-4 ტოლიკას, და მგონი მერაბს თუ
ვოვას დანაჩენებს კი, სამ-წელი და, დას-
ძინა მერე მოსამართლემ, რომ,

„უმალღესმა“ სასამართლომ გაითვალისწი-
ნა-რა ჩვენი არასრულწლოვანებით გამოწვე-
ული და ამასთანავე გულწრფელად აღიარე-
ბული შეცდომები (—ისეც...), პატიმრობას
პირობითი სასჯელით გვიცვლის,

ათი, მისმა როგორ-რაც გინდაც- „უმალ-
ღესობა“-მ, სინამდვილეში კი — რადგან
ხრუმოვის „შუამსურობით“ მთლად უბრჭყა-
ლებოდ — უმდაბლესობამ — და ებრ ახლა
ჩემისთანას განაჩენურად ასეთ-პატივი მაგ-
რამ მე რა ვქნა, რაჩემი ბრაღია — მთლადაც
უჩემოდ, დაბალი იყო ი-ხრუმოვი მა რა —
ფინთი ვიყო თუ, ვიტყვილებოდევ... მაგრამ
ჩვენები სასამართლოდანვე არ გაუშვითათ —
იმ ზღვა ხალხმა განაჩენის გაგებისთანავე
ისეთი ტაშისცემა და დიდი გრილიც და ბედნი-
ერი შეძახილები ატეხა რომ, — იქ მხოლოდ
ჩვენდამი კეთილგანწყობილები და თანამ-
გრძნობები იყვნენ, ავის მოსურნეებს რა მო-
იყვანდათ იქ, „შავი სისას“ კანდიდატობის,
შიშით, — მოსაბჭოთაოები აკი მთლად-მუ-
დამ სწორედაც სუ-სხვაგან—სწორედაც იქა
არიან, კი, უმალღესები, გინდევ კათედრებზე,
იღგნენ, და სასამართლოდანვე რომ გაუშვით
ბიჭები, კავებე-მ: რაიმე დემონსტრაციამ არ
გადაიზარდოს მათი გაშვებო და კვლავ კა-
ვებეში შეიყვანეს „ლევკაიო“-ვით ყოვლად
უფასო „Черная ворона“-თი თუმცე მონაც-
რისფრო მანქანა იყო მაგრამ ამა-წოდებით?
— დიდდ ჰალალი, და, ეს იმიტო-რო, ო, —
მშობლებსა უთხარეს, — უნდა ნამოიღონ თავ-

თავიანთი ნივთები წინდა იქნება ეს თუ პერანგი და კრუჟეკაო — სუ ამეგებს მოხიკვისა დარდი არ ჰქონდათ? და, იქიდანაც, მხოლოდ ცალ-ცალკე, ასე-ოცნითიანი ყოვებით ვამოუშვს — განმიცდნა, კი, სიხარული, — და, ყოველ მათგანს ლამის ხელში ატაცებულებს აცილებდა შინამდე, ხალხი... ყოველთვის იყო, ქართველობა;

ყოველთვის-მეთქი, ვამბობ. იმავე საღამოს ბატონმა კონსტანტინემ გრიბოედოვის ქუჩაზე გადაიხადა წვეულება; კოლხურ კოშკში ჯერ არ იყვნენ გადასულიები; ის ამოღუნა ავტორიტეტისა და ნონიანი მწერალი მუღღლითა და შვილებით ორ-ოთახიან ბინაში ცხოვრობდა; სუ-კის რიგითი ოფიცრებს რა გაცილებით უკეთესი, კი, კაბინეტები ჰქონდათ შინაც, და ვარუთ, ც. იმ დღეს კი ზვიადმა თურმე ძალიან დაიჭინა და, ჯონდო და მე გვერდით მოგვისვა თავის სუფრასთან; ზვიადი ერთადერთი ადამიანი იყო ქვეყნად, ვისაც ბატონი კონსტანტინე ძნელად, მაგრამ მუდამ ყაბულდებოდა;

არა მგონია დიდად აღეფრთოვანებინა ჩვენს (ანუ, როგორც ვთქვით ყოველი მშობლის მიხედვით ძის ამხანაგებით ანუ მისი შვილისაც) — „გამფუჭებლები“ — ს... სტუმრობას, მაგრამ, ზვიადის ხათრით? ლიმილითაც კი გადაიტანა ჩვენი პერსონების ნეგა: „ოო, მოზრძანდით ჯონდი ერისთავო და ცოტნე დადიანი“ — ო, და მხარზედაც კი დაგვაო ხელი ხოლო დეიდა მირანდამ კი? — ისე ჩაგვიხუტა, ისე გვეფერა... რა ქალი იყო... — დიდად ბრძანდებოდა.

აი, ასე უბრალოდ აღვიწერეთ ჩვენი სასაბარტოლო არადა რამდენი გემუქრეთ — „მოდიოდა—მეთქი“, და კვლავ იგივე-სასამართლოზედ რამდენი ვიძახ-გავიძახებ — „ახლოდებოდა, მეთქი“, თურმე, სიტყვითადა, მოდიოდა და ენდეთ სხვიმის, ჩემისთანას, ა, მაგრამ,

არა, არ იყო ისე უბრალოდ, საქმე — იმდენი ხალხი გვითანაგრძნობდა... — საქართველოსათვის, კი.

და, როგორ ძალიან მსიამოვნებს განმეორება: ყოველთვის იყო ხალხი-მეთქი; დღესაც კი, სრული სიძარბით ვამბობ ამ ვითო-„ყო“-ს...

ზვიადი ადრე განსაკუთრებით ახლოს იყო ტოლი ვასთან, თამაზთან, მერაბთან, ჯონდოსთან ხომ... — ყველაზე მეტად, მაგრამ ჩვენი VIII და განსაკუთრებით X კლასიდან ერთად ვითო-სწავლისას... — არადა, ის, ჯონდო და თამაზი მუდამ ფრიადოსნები იყვნენ ჩვე-ზოგიერთისაგან დიდად განსხვავებით, ხოლო ჩემი იმ ნაღდად არა-ზურღელდაჭრის შემდეგ — არ ვიცი, თავიდან მითანაგრძნობდა გადატანილისათვის თუ რა, ჩვენ ორს იმდე-

ნად მეტად დაგვიახლოვდა რომ იმ-თავის უნებური და თანდაყოლილი ქედმაღლობის მიუხედავად სუსტ-ამაყურადაც კი არ ეჭირა ჩვენთან, თავი, და რა ნაღდი მეგობრები ვიყავით, მაშინ, ისე ძალიან შევეჩვიეთ ერთმანეთს რომ უერთმანეთოდ ვეღარ ვძლებდით, მე და ეს ჯონდი-ერისთავი ჯერ გრიბოედოვის ქუჩაზე (სანამ ზვიადის ოჯახი საბოლოოდ არ იყო გადასული კოლხურ კოშკში) და მერე კი თვით კოლხურ კოშკში უფრო ხშირად ვიძინებდით — ოლონდაც გათენებისას — ვიდრე ჩვენს სახლებში, გათენებისას იმიტომ რომ ზვიადს შინ მუდამ ეგულდებოდა მამამისისათვის დიდად-მრავალრიცხოვანი თავყვანისცემვებისაგან მირომეული ღვინო, პურ-მარლი ხომ...

მაგრამ სანამ მარტოები დაერქობოდით, ანუ ბატონი კონსტანტინე სანამ დასაძინებლად წავიდოდა თავის ბეგრძირე კარგ კაბინეტში, მაგრამ ვნაყოლობდით — სიგარეტს მისი თანდასწრებით ვერ ვეჭაჩებოდით, ოდნავ თუ მოვიხრებოდით ან მაგიდაზე უნებურად ჩამოვდებდით ხელს, მაშინვე: „გაიძარათე, ყმაწვილებო! ქართულ სუფრასთან დღენიადაც სულ სმენა-ზე და გაჭიმულები და გასუსულები უნდა ისხდეთ!“ — ო, დეიდა მირანდა კი მისგან უჩურმად ლიმილით გვიჩვენებდა ხელისგულს და თვალს გვივარავდა — ცოტაც და, გავა-ო, და, ჩვენს ჯავრს კი — მთლად ჩვენსკენ იყო, — ერთი უტყუარი რამით, იყრია:

საქმე იმაში გახლდათ რომ ბატონ კონსტანტინეს ძალიან მოსწონდა და ეამაყებოდა თავისი სახელი „კონსტანტინე“ თუნდაც იმიტომ რომ ბგერა „ნ“ სამგან ერია და, ასე ამბობდა თავის თავზე: „მე, კონ-ნ-სტან-ნ-ტი-ნ-ე“, ო, დეიდა მირანდა კი, ვითომდაც სახელ-მიმართულად მიეაღერებოდა მაგრამ სინამდვილეში კი ჩვენს გამო იყრია და ჯავრს და, ეფერებოდა-ვითომ, თანაც ორგანიზი მიმართეთ: „ლობიო ვადაილე, კონიაა“, ან: „ბოლოკი მიატანე ოხარაზუსი, კოტიკოოო“, — ვაიი — არც ერთი „ნ“ ხომ აკი სულაც არ ერია არც „კოტიკო“ — სა და, მით უმეტეს „კონიაა“ — შიდა, ბატონმა კონსტანტინემ აღარ იცოდა გაბრანზებულიყო ამ უ-„ნ“-ობით თუ, მევეფერებოდა რაცგინდა ცოლისა და მუღღლის მაგრამ ისეთი ლამაზი, მომიხებულელი ქალის აღერსი და, მისი ჭოჭმანისას, ჩვენი როგორი მეგობარი, კვლავ-მიმართავდა — „რა იყო კოტიკო, ხომ იცი შენთვის კარგი მინდა შენს ცოლს, მირა-ნ-დას, გადაილე ტარხუნა ჩემო კონია“ — ო, და, გინდაც ისე-დაბნულ ბატონ კონსტანტინეს ესი-ჩვენ ორნი-თავადურები, გინდაც — ერისთავი და დადიანი, იქვე არ ვყავდით? — მაშინვე, ისევე: „გაიძარათე, გაიჭიმეთ! შემართეთ, ტაი“ და, გადადღობდა

— უკვე სამოცდაათს იყო მიღწეული, ჩვენს დეიდად-მკაფიოდ გასაგონად რომ იტყოდა: „ღვინო აღარაა. ყველაფერს ზომა უნდა. უნდა დაეძინოთ. ნავედი მე“, და მითვლები ვრჩებოდით — დეიდა მირანდაც ჩვენი იყო, 4 ძმაკაცი ვუსხედით სუფრას, — დეიდა მირანდაც, მამაკაციე თ ასეთი შეთამაშება მაგრამ რა ვქნა რომ, როგორ ძალიან მეამყებოდა, — როგორ-ჩვენი ბრძანდებოდით, ბრძანდებოდა ახლაც, ის მერე რა რომ შორიც ქვეყნიდან, და, ვამოგვიტანდა თიხის მოზრდილი დოქით ღვინოს, დაჯდებოდა ჩვენთან, ჩვენს გვერდით და სულაც არ გვეხამებოდა მისი ღობილიანი, რა დედობრივი სითბოთი აღსავსე მზერა და, ოღონდ მისი ხანდახანობითი გასვლისას — ახალი კერძის შემოტანა იქნებოდა თუ ისე, განგებ ვადიოდა, — ხვდებოდა, მუდამ იცოდა ჩვენი-ყოველივე და ნაქარევედ ვეწოდით სამივენი ზვიადის მიერ ჩვენთვისაც მუდამ შემონახული იმ-დროისათვის ყველაზე ძვირფას, მამამისის სიგარეტს, — „Дыг“, რომლის თავსახურზეც გერმანული ნაკაზი იყო გამოსახული ხოლო სა-ტურქედ ოქროსფერი ქაღალდი ჰქონდა,

და არ გეგონოთ რომ ბატონი კონსტანტინეს მიმართ არ გექონდა მადლიერებისა და გინდაც-ერთგვარი სიყვარულის განცდა, მაგრამ როგორღაც მომძინვარედ-კოლორტული ბატონი ბრძანდებოდა ხოლო დეიდა მირანდა კი — როგორი თბილი, უშუალო და რა-დედობრივად მომხიბვლელი? — რა გვექნა, აშკარად მეტად გვიყვარდა და მიყვარს-მეთქი ახლაც, კი, ახლაც, რადგან — ცარიელადა სითბო-სიკეთე ოღონდ ამით სუსე-ვალფერისა ვადამწინი, იყო, თან როგორ, ეს ცარიელადა-ობა, მისი, როგორი ლაღი, დამყვავებელი ყოველ ნაბიჯზე, ყოველ მზერაში, ყოველ სიტყვაში იყო და, დაა, და რა ღიმილით ისმენდა ჩვენსა-დანამღერს, ის მერე რა რომ განზრახ-დამახინჯებულს, ღრამატიკულათ:

— ტირია-ან თუ-მის ქა-ლეე-ბას!
 არ მოგვი-ვიდ-ნენ ქმა-რე-ბო!
 ვაითუ დაბ-ვდნენ ლე-კე-ბზეედ!
 დააყრეე-იინეეს თაე-ზეე-და! —
 ჰეი!
 ჰააი!
 ჰააა!!!

ხოლო როდესაც კარგა ქართულ-ხალხურად დავძიმე-და-ავშიატდებოდით-სავით?, ზვიადს ეტყოდა ხოლმე:

— აბა ერთი ის მიმღერე მე რომ მიყვარს, და, ზვიადიც, რომელიც შეთრობისას რატომღაც მუდამ ნალღობინდებოდა, დიდდის-მწუხარისა ხმით, წამოიწყებდა:
 „აადმოსავლეთისს პრიოკლოვოთი, სიმართლის მთქმელო სესიასა“...

და, საკუთარ შვილზე? — ახლა ჩვენ — ერისთავებ-დადიანებსა-შვილობილებს გვიკრავდა თვალს თავად დეიდა მირანდა, და რითი ვადაფიხადით ჩვენ-ყველამ, ზვიადის ის მერე რა რომ ყოფილმა მეგობრებმა ის ამაგი ჩვენ რომ თქვენი როგორი ხანდომიანი მადლით, თქვენი სულიერი სიღამაზით, თქვენი იმ განუმეორებლად ამაღლებული თავმდაბლობით, დავგვედ, მხოლოდღა იმით ვინუგემებ თავს რომ ახლაც, დღით, ყოველი დღით დიდის ლოცვებში უახლოეს გარდაცვლილთა შორის, როგორ გრძელ რიგში თქვენ განსაკუთრებულ სიყვარულთა და სიამაყით რომ გიხსენებთ — რა მცირედაც, ეს, თქვენი რადიდი, პიროვნებისათვის... და რა საოცარი სიმტკიცით, ისეთი რომ — როგორ მთლად ლაღად და მხიარულადღაც კი, როგორ იცოდით და შეგეძლოთ ჩვენი ყოველი მარცხის ატანა და ეს იმიტომ კი არა რომ გელაღებოდათ და გემხიარულებოდათ? — არა, უბრალოდ, როგორი ძნეულებისა და, მაინც როგორ, გვეუროდათ ჩვენი...

ეს თვით თავად თქვენ გვენდობოდით მთლა-დეველაფერში, დეიდაც, და, მეტოც უფრო — ჩვენი ძალიან დედობილო, დიდქალბატონო, დედო-მირანდა...

ბატონ კონსტანტინეს კი, ახლა განსაკუთრებით ვხვდები და მაშინაც გვრძნობდი რომ ჩვენის-თვალთახედვით ერთი გასაოცრად მომხიბვლელი თვისება ჰქონდა. ახლაც შორიდან დავიწყებ, როგორც ყოველთვის:

ერთიც ვითო-მწერალი იყო, გვარ-სახელში ცალი „რ“ერია (აბა გამოიცანით — რომელია თუ მაგარი ხართ...) და ერთსა-ერთსაც გამომცემლობაში ასე ვთქვათ „წამყვან თანამდებობაზე“ მუშაობდა და მართლაცადა კარგა-„ნაიყვანა“ უფრო თავისი საქმე და უფრო — თავი: მიუხედავად იმისა რომ მაშინ მწერალს ორ წელიწადში ერთხელ ჰქონდა წიგნის გამოცემის ასე ვთქვათ „უფლება“ იგი კი ყოველ წელიწადს მისგან დათრეულ გამომცემლობაში ერთნახევარს (—?) თუ არა თითო წიგნს მაინც ჰსტამბამდა, და მგონია რომ ვერც-ერთსა დეს არ დაუტოვებია ისეთი წონიანი (ოღონდ ეს „საექიმო“ სასწორით) შემოქმედება ძალიანც ანტი-ბრავო-ული რაც ამ უ-დე-ურს, გამოდიოდა ტომეულები მისი, მაღაზიების თაროდებზე ძალიან ჰქუხდა ოღონდ თვალში მცემი რაამ, ესა? — მთლად გადაუშლელად სხვებისაგან რადგან მგონი არავენ კითხულობდა მის თხზულებებს მომლიქვნელო-თანამშრომლების, გარდა, და, ამისათვის, შემოქმედებითი „პროდუქტულობა“ რომ მაქსიმალურათ გაგრძელებოდა, ძალიან ძლიერ უვლიდაყე „გამართლებულსა“ — თავსაც:

კუჭი რომი არ გადაელაზა რადგან გადაღლილ-კუჭითა თავისის-მხრივ არ გადაელაზა გული და გადაღლილი გულითა კი რომ არ შემენელებოდა „შემოქმედებითი ღწმა“, კუჭისა ხათრით-თავიდანა-სი, მხოლოდ წვერებსა ჰსვამდა სამ-ოთხ საათში ერთხელ, მაგრამ ნებისმიერს კი არა, არამედ მხოლოდ შინ და-ბურულს და, კომპლექტურად-შეზავებულს: ბრონეულისა მხოლოდურ-წეის (აბა კუჭებს-თან ჭიდილშია, გადაილიდა, კუჭს?) სტაფილოს მორბილი წვენი ანეიტრალდება და შემკავეშირებელად კი ფორთოხლის ხსნარსა უმატებდა დოკუმენტურულ-ნატურალურათ, ხოლო ლიმონის მჭახ-თხიერებას კი ჭარხლისა-წვენი შეზავებულსა რღა თქმა უნდა უსაღვგრებელთა სვამდა, არაფრის-მაქის სიტყვისის ნაცვლად ალუბლის ნაწურს ამატებდა ანდაც — ატამ-მსხალისას ნელინადისა დროთა მიხედვით — მთლად ვი-ვლადივით იცოდა, კი, ნელინადისა, დრონი, მაგრამ, —

ვემ,
მაგრამ,
აკი,

რადგანაც ძლიერ და თან ძალიან, უცნაურულია, არა? — ხომი? — ნუთისოფე-ლი? —

იმანა ბატონ კონსტანტინეზე გაცილები-თურ-ბითურ ნაკლებ-იცოცხლა ფიზიკურა-დაც კი,

რომიელ ბატონ კონსტანტინესაც ვთქვით შედარებით რბილად და, ფეხებზე ეკიდა საკუთარი ჯანმრთელობის 2 და 10 შაური: ცაცურად სვამდა და „Дыр“-საც ზედიზედ, თავლმოჭუტული ესოდა და იოტისოდენა-დაც არ ეშინოდა თვით იმ საშინელი ძალის, მურა-სი, რომელსაც მის გარდა მისი ოჯახის ვერც ერთი წვერი რომ ვერ ეკარებოდა —

მურა რაღაც ხერხებით (სიბნელეში ყოფ-ნა, ქვა-სროლიობით და წყლისდასხმით ნვალება) საგანგებოდ გაუბოროტებითა ერ-თსაც ორგანო-დანესებულებაში „პაციენტე-ბი“-ს დასაშინებლად და ბატონმა კონსტანტი-ნემ კი ასეთს გაბოროტებულ ანუ საცოდავ დღეში სრულიად შემთხვევით რომ დაინახა მურა, ამას მე წაიყვანო, მბრძანებლად უთქვამს, და თურმე მაშინვე დიანად ცბიერ-ლის-ღიმილით დაეთანხმენ — კაიბატონოო, — ანუ მოდი და აბა თუკი ასეთი მაგარი ხარ, წაიყვანო, მაგრამ, ვერ გამოშომეს თანხმო-ბა-თავიანთი — ძალმა იგრძნო-რა მასთან მისულის სიმტკიცე, ფინია-ძაღლივით მორ-ჩილად გაჰყვა, და „ხაზეის“ კი გაფითრებუ-ლი სევასტის რა იყო არამედ ავესენტის უკან ჩაუჯენია თავისი თავიც და, მურაც, და შინ მისულმა კი, კოლხური კომის მალად ჭი-პართან ახლოს მტკიცე ჯაჭვით ხეზე მიიბა

— ამისი ნებაც კი მისცა მურამ — და, არ გე-გონოთ რომ, გათინიერდა ძაღლი — არა, ყვე-ლასაქენ, ოჯახის წევრებისაქენაც კი მუდამ გააფთრებული ყვეით იწებდა, და საჭმელსაც მხოლოდ ბატონი კონსტანტინესაგან კუდის ქიცითაც კი იღებდა; ზვიადი ერთი პირობა შეეცადა საჭმლით რომ მოეთაფლა და, მარ-თლაც, მურამ ორიოდჯერ ზურგზედაც კი გა-დააფხვეინა ხელი, მაგრამ აქარამდე უკანყოფი-ლოდ; ხოლო ზვიადის ინგლისურის მასწავლე-ბელი, ძალიან კარგი კაცი (არაა აუცილებელი მისი გვარ-სახელის სხენება) მაგრამ ცოტათი დაუდევარი და ამიტომაც მურასთან ახლოს ნებადართულობაზე ახლოს ჩაველილისებდა გ-ლიჯა რომ კარგა ხანს საავადმყოფოში იწვა, ხოლო როცა ზვიადი ერთხელაც მაგრამ-ნასვა-მი დაბრუნდა შინ, და მურა თვალში რომ არ მოუვიდა ეს კიდევ არაფერი, ეცოტავა კიდევ და, — „რა გულზე ხარ შე შობელძაღლო“-ო და დრუნჩუე წიხლის დარტყმა მოუწოდომა მაგრამ, მურამ, აგრე არ უნდაო და — ზვიად-ის ტერფი მთლად-კოჭამდისინ მურას უზარ-მაზარ ხახაში აღმოჩნდა და მაშინ კი იკადრა ეგრევე გამოფხიზლებულმა ზვიადმა, მაშინ ძალიან უშიშარმა, რომ: „მამი, მამიი, მიშ-ველე მამიიი“-ო, და, ბატონი კონსტანტინეც მაშინვე გამოენთო მათკენ გერმანულ-მაუ-ზერთა და კავკასიურის-ხანჯლითა და ჯერ მალეზერი რომ ჩასჩარა ზვიადის ფეხის ჩაყოლე-ბით მურას, მაინც ვერასდიდებით ვერ იღებ-და უსაყვარლესი ვაჟის პირობაზე ერთადერ-თულა ვაჟის ფეხს გააყებულად განმარტებუ-ლი მურას ხახიდან და, კარგა ხანს რომ ვერ შესძლო ხე, ბატონმა კო-ნი-სტა-ნი-ტი-ნი-ემ, რაგი-ნე და განმარებულმა მაგრამ შვილის ფე-ხი რომ არ დაეზიანებინა ხანჯლით ხორხამდე ფრთხილად ჩაუყ-მეუყო მურას და უჩველიცა და, იმანაც უშვა პირი-ძალთაპირი ზვიად-საკბილოს და, მაგრამ, თურმე, ხმოვანებისა სიმები მთლად არ გადასჭრია?,

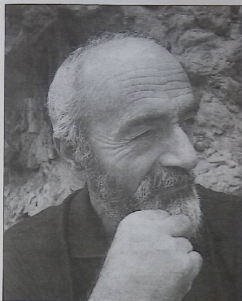
და,
მას მერე კი,
შენებურად ისე ნახად ჰყვფდა მურა, ისე-თი ნაზის ჩურჩულითა ამბობდა „ჰავ-ჰავ“-ს, რომ,

უცხო ყურს ძაღლია-ესი პირნავარდნილი „სწორედაც-ქანკრაზ ფიდარასტი“ გგონებო-და ისე მერე რა რომ ხმა-ვანაზებული მაგრა-მაც მაინც ჭრელ-ჭრელ ფოცხვერთაც და პი-ფამოიან-ადამიანთაც ეს რისხვად, ძაღლი.

მაგრამ ეს-შემთხვევა შემდგომ იყო, ახლა კი, თანამიდეურულად მიყვებუნი ამბებს, ხომ მაძღვეთ ნებას, —

კარგი?

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ქართული
ხანის კლასიკური

ვერ აგაცილე დაღლა —
გბანდი, ცრემლებით გრწყავდი.
ვერ აგიყვანე მაღლა,
ვერ აგამალღე ცამდის.
სტირი,
უჩემოდ სტირი,
ნანობ, უჩემოდ ნანობ,
ვერ გიმკურნალე ტკივილს
ჩემი ტკივილის გამო.
მე გაგიბუნე ფერი,
ცრემლი გიქციე წყაროდ,
ვერ შეგაშველე ხელი —
ვერ გაგიფრთხილდი ქალო.
ისევ გავრიდებ თვალებს,
წარბებს ქვემოდან გიმზერ,
ვერ დაგისვენე მთვარე
მკერდთან შებნეულ ღილაზე.
ტვირთად გიქციე წლები,
ჩასცქერ ჩაღვენთილ სანთელს,
ვერ გაეუმაგრე ფრთები
შენ რომ მიზრდიდი — მართვეს,

გწუხვარ, ველარა გძველი,
არც სურვილი მაქვს ამის.
ვდგავარ ნისლიან ველის
და გასაყართან ლამის.
გასვლა შენგანაც მიწა,
გავალ ღრუბლების ზემოთ,
მზე მე გიქციე ბინდად,
მე დაგაღამე ჩემო.
ვერ აგარიდე დაღლა,
გბანდი — ცრემლებით გრწყავდი.
ვერ აგიყვანე მაღლა,
ვერ აგამალღე ცამდის.

ღევს მაგიდაზე შენი ბარათი
შემოცრეცილი ყვითელი ფერის,
სიცარიელეს ებრძვის საათი
დანყვეტაზეა ყოველი ნერვი.
საკუთარ თავთან ღირს კი კამათი?!
არა —
ამ კითხვას გიტოვებ ღიად.
როგორ უღმობღად დროს თვლის საათი,
ძირს ნაფლეთ-ნაფლეთ ფურცლები ყრია.
მოვსინჯე ყველა რითმა და ფერი,
ეგ სახე სისხლით და ცრემლით ვწერე.
დანყვეტაზეა ყოველი ნერვი,
ქარი კი უფრო ახელებს წერვებს.
გავიღე, თუ რამ მეგადა სითბო,
დავყურებ ფეხქვეშ გაფენილ წერილს,
დრო კი მრისხანებს, დრო პასუხს ითხოვს,
დრო კი მრისხანებს და პასუხს ელის.
მე ვარ მდუმარედ, კედელზე ლანდებს
დასდევს და ცრემლებს არ მალავს თვალი.
მე აგამალღე, ძვირფასო, ცამდე,
მე შეეჭმენ შენგან ხატება ქალის.
მე ვაქანდაკე ყოველი ნაკვთი —
ახლა რომ ვანგრეე და ვფარავ მტვერით...
დროს რა უღმობღად მარცვლავს საათი —
დანყვეტაზეა ყოველი ნერვი.

დაზამთრდა...
თოვლი არც ისე მიკვირს
და არც სიცივე — სისხლში რომ ატანს,
მე მუშინია ამ ატმის კვირტის
გაზაფხულზე რომ ვერ გახსნას მარტმა.
მე მუშინია დამშრალი ღელის,
თოვლის ქვეშ წევს და უგონოდ სძინავს
და გვირილათა გაყინულ ველის
გამოღვიძება ვერ შესძლოს წვიმამ.
დასანაყისი არ მაფიქრებს ზამთრის —
როგორ შევხვდები ზამთრის დასასრულს?!
ვაი, თუ ისე დაეობდე სახალში,

რომ ცეცხლთან მუდომი
დავხვდე გაზაფხულს.
მე მეშინია შენი — შენს გამო,
არა თებერვლის ცივი ქარების,
გავიღვიძო და აღარ ვენამო,
არ მომწყურდე და არ მეყვარები.
გავიღვიძო და მთათა კალთებზე
აღარ მიცდიდნენ ლეგა ნისლები,
იქნებ სჯობია, აღარ ვავთენდე,
მოგვედე და ნულარ გარდაეცვლები.
არ მინდა შენი ჭკნობა ვიხილო,
ვიხილო შენი დაშლა ფერებად,
ჩემს მერე შენთან მოვა სიკვდილი
და მკერდზე ცივად მოგეფერება.
დაზამთრდა...
თოვლი არც ისე მივიკრს,
არც ეს სიცივე — სისხლში რომ ატანს,
მე მეშინია ამ ატმის კვირტის —
გაზაფხულდეს და ვერ გახსნას მარტმა.

შენ თუ არ მიცნობ, აგერ ის მიცნობს —
ჩემს ნაცნობობას ტყუილად მალავ,
არც მე არ გამოვიჩრცივი სიბრძნით,
კიდევ ბევრი რამ არ ნამცდვს ქალავ.
დაუკარ!
მძლავრად ჩამოჰკარ სიმებს,
დღეს აღარ მინდა ჰკენესდეს გიტარა,
ქარი ქვითინებს,
ქარი ქვითინებს,
ქარმა დალალი ჩამოგყარა.
დაუკარ!
ოღონდ ახლა დაუკარ,
დღეს არის ენება თავისუფალი,
დღესაა დღესა — თორი ხვალ უკვე
ველარც შენ მნახო ქართან მბუქნავი.
გემუდარები — თავს ნუ დაზოგავ,
დაუკარ, ვიდრე გვეოფა ძალა,
დაუკარ! სიკვდილს უნდა ვაჯობო,
დაუკარ! ქალავ!
დაუკარ ძლიერ!
ო,
უფრო ძლიერ!
ნუ დაანებე თრთოლვას თითები,
შენ, შეგიძლია,
ო, შეგიძლია.
დაუკარ და მე გარდაეცვლები...
ნუ ჩამოჰფინე ცრემლი ნაშნამებს,
უფრო თამამად სივრცე აპხიე,
მერე ჩემს საფლავს შენი ნაწნავი
უსურვა ზევით შემოახვიე.
ნუ შეანედე, დაუკარ ყველა —
შენს გარდა ჩემთვის დაუკარავს ვერვინ.
გადაუმტკრიე გიტარას ყელი,
რომ დანყდეს ჩემში ყოველი ნერვი.
დაუკარ ქალავ...

აღელდა,
მკერდი აივაზა,
ვარსკვლავთა მიღმა ჩაქრა ალივით,
რად მეჩვენება ასე ლამაზად
ქალი, რომელიც გვერდით ჩამავლის.
წუხელის მთებში ირმებს ვსდიე და
მუხლები მთებზე
ქროლვით დამცვდება,
რად მეჩვენება ასე ძლიერად
ქარი — რომელიც გვერდით გამცდება.
იქნებ დაცემის ნიშნავს შესავალს
თუ დაგალამდა სადმე ნაწნალით,
რად მეჩვენება ასე ბეჩავად
კაცი — რომელსაც გადავასწარი.
მე დალილი ვარ მხესთან დავაში,
ქარი მზრებიდან ამყრის იალქნებს
და მაინც ვფიქრობ შენს ფანჯარაში
ძალიან მკრთალად მოჩანს სინათლე.
არათუ მოჩანს — კიდევაც ქრება,
გადაეფარა თვალის საწიურს,
სულსთვის როგორ იქნება შეება
მზერა თუ არსად ნამომანიე.
იქნებ დაცემის ნიშნავს შესავალს,
თუ დავიღამე სადმე ნაწნალით,
რად მეჩვენება ასე ბეჩავად
კაცი — რომელსაც გადავასწარი.

ქარაფზე ქარის სიმღერას ვისმენ,
შენს ხმას მაგონებს სიცოცხლევ ჩემო,
მოჰნატრებიათ სიმალლე ნისლეგს
და ინვიან ზემოთ და ზემოთ.
ნევს ლურჯი ბინდი მწვერვალთა ზედა
და ღრუბლებს ზემოთ მთვარე მიცურავს,
მთვარეში მხოლოდ შენს სახეს ვხედავ,
მუხლს მოვიდრეკ
და კრძალვით ვლოცულობო.
ვერ შევიშლები ამაზე მეტად,
თავს არ გაბრალებ და არც გაწონებ,
მცდარი აზრია, რად ფიქრობ ნეტა,
რომ უშეშობა გამომასწორებს.
თავს მოვავსებ ფეხებზე დეკის,
ზევიდან ნისლის კალთას ვიფარებ,
რა უნდა გთხზრა ამაზე მეტი —
რაც ვთქვი — ან ისიც რატომ გითხარი.
თავით ვარსკვლავი ცისკრის მინითა,
რომ დილით დამსვას კალთაზე ზეცის,
მწყურიზარ, ესეც დროებითია —
დროებითია, გული რომ კენესის.
ქარაფზე ქარის სიმღერას ვისმენ,
სიმღერა შენ გგავს, სიცოცხლევ ჩემო,
მოჰნატრებიათ სიმალლე ნისლეგს
და ინვიან ზემოთ და ზემოთ.

როგორ მაშინებს დაო,
ფერისცვალება შენი,
შეთხლებული სახე,
შემოჩვეული ცრემლი.
როგორ მაფიქრებს დაო,
ნარბს ზემოთ ნისლის ნოლა,
საფეთქლებამდის თითქმის
ჩამოიწია თოვლმა.

ო, როგორ მტკიავა დაო
ოდნავ მოხრილი მხრები,
ყელთან შემჭკნარი კანი,
მომატებული ნღები.
როგორ მალონებს დაო,
ჩემო სისხლო და ნილო,
ჩემი დაშლილი ძვლები
შენ რომ არ დიტირო.

ამ დაღწილ აღვისხება რიგებს
ქარიშხალთან ვინღა შეარიგებს,
ფერებს მღვრიეს მწვერვალების სწორედ
ვინ დააწყობს, ან ვინ შეასწორებს!..
დგას სამყარო შეღახული ყოვლად,
მოცულები ბინდებად და თრთოლვად,
განწყობაა მეტისმეტად მძაფრი —
არცა რისგან,
არცნაირი,
არცრის,
რომ ნისლივით მოფეფინო ტრამალს —
ღმერთო ჩემო!
ღმერთო მომეც ძალა —
ავირიდო ეს შეშლილის ხიბლი...
ო, რა მძაფრი ფერებია ირგვლივ.

შენყდა ჩოჩქოლი...
მთებზე მინვა მზე,
ეს ჩუმი წამი მეტკა ნამებად,
მე ახლა ვეგავარ ქართულ მიწაზე
რა ვქნა, თუ ეს ცაც მეცოტაეება.
მშვიდია სივრცე, ვბუბუნებ მძლავრად
და ასაფრენად მიხმობენ ფრთები,
მე როცა ქართულ მიწაზე ვეგავარ
მთელი სამყარო მიჭირავს მხრებით.
შენით ვარ დიდი,
შენით ვარ დიდი,
ცდება, ვინც შენთან ყოფნას ართულებს,
ამ სამყაროსთვის შენა ხარ ხიდი,
იმ სამყარომდე მიწაზე, ქართულო.
შეუნდოს ღმერთმა, ვინაც ვაგნირა
და სისხლს გინოვდა, როგორც აფთარი,
ვერ შესძლო ყველამ, ვერ იარნეია
და იმათანაც დარჩი მართალი.

რა გჭირს ისეთი, მე რომ გიცავდე,
როცა შენთან ვარ, ვინვი ნებ-ნება.
ღმერთო! მე ვეგავარ ქართულ მიწაზე,
ნათელი შენი სულში მეღვრება
და მქუხს გრავალი, ბანს ვაძლევ მძლავრად
და ასაფრენად იწევენ ფრთები...
მე როცა ქართულ მიწაზე ვეგავარ —
მთელი სამყარო მე მიმატეს მხრებით.

რისთვის მინდოდა, ცა გავხსენ,
ან ვარსკვლავები ვფანტე რად,
ვინ გასხა წამი ბალახზე,
ასე ვინ ააფანტელა.
ასე ლამაზად მბრწყინავი
სხვა რა ვიპოვე — რა ვნახე,
დავჯექ, ხელ-პირი ვინამე,
რომ ჩამოვყარე ბალახებს.
თურმე რა ახლოს მყოფიხართ,
მე სად გეძებთ, სად არა,
ცის ანგელოზნი მგონიხართ,
თქვენღა აცოცხლებთ სამყაროს.
რა გამრიალებთ, შემკრთაღწიო,
გამანდეთ თქვენი სურვილი,
უნდა მზეს ჩამოვფარო —
მზემ ცით მოიკლას წყურვილი.
მეც თქვენში უნდა გაეზნა,
ფრთხილად ამკრიფოს ნიაგმა,
რომ თქვენთან ერთად ხვალთან
გაეზნდე სიკვდილის ზიანად.

ჩემს წინ დაეშვა ცის ლურჯი სვეტი,
მზეს ღრუბლის შავი ღიანდი აუძღვა,
პოეტის შუბლებს სიმკვრივე მეტი —
მათ ზოგჯერ ტყუილს უნდა გაუძლონ.
პოეტთა შუბლებს — სიმაღლე მეტი,
რომ ციხედ ედგნენ მბორგავ გონებას,
პოეტს ქარისთვის ნუ გაიმეტებთ,
არა, არც ქარებს დაემოვნება.
პოეტი, სცენა?! — სისულელეა...
ხედები ცისკენ ვინ აღუღელეა...
როცა პოეტი ვენება ერევა,
სცენას კი არა, სამყაროს მართავს...
პოეტებს სივრცე,
სივრცე და ფრთები,
სისხლი სულივით თუა მღელვარე,
თქვენი კი თუ გინდათ, იკმარეთ მთები,
პოეტი თქვენთვის ტოვებს მწვერვალებს.
პოეტს სიმაღლე
და უფრო მეტი
აქვს საბალახო — თქვენ არას არ გთხოვთ,
სიცოცხლე არა — აქვს ჯოჯობიეთი,
სიცოცხლე თქვენთვის
მრავალჯერ დასთმო.

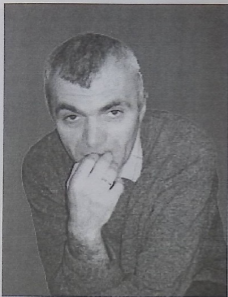
(დაგვიანებული პასუხი ლამა ბულაძეს)

შენს ლანდს როგორღა ვეფერო
ცრემლად ჩამდგარო თვალშია,
გაგნირეთ თამარ მეფეო —
არც შენთან დავრჩით ვალშია.
ჩვენი კაცობის გვირგვინი
გაგზგიეთ ცოფვა-ბრალშია,
შენი აუგად ხსენება
რად მოგვივიდა თაფშია —
სახელი ხატად ქცეული
რად ამოესეარეთ ლაფშია,
საქმე ვქენი მტრის სალადობო
არ მოსასვლელი ჭკეპშია —
რად გვიყვარს კაცნო, რად გვიყვარს
სხვას რომ ეხვევთ ცეცხლის ალშია,
წინაპრის ლანძღვა-გინებით
ეპატარავებით საშინლაფ.
არც განმკითხავი არა გვყავს
ტეინს შემოგვივლოს არშია,
რატომ ვერ გაგვირჩევი
სახეღარისგან რაშია.
იმას ვაფურთხებთ ნიადაგ
ვისაც მიეყვებით კვალშია,
ვერ განვიკითხავ ვერავის
არ ჩანს სურვილი ამისა,
ან ვინ მქნა განმწესებლად —
მომრიგებლად დავისა,
უფლის ნებაა განკითხვა
საქმის თეთრის და შავისა.
მე უფრო სხვა რამ მადონებს —
სადა პქრის სიო შარისა.
დღეს მეტი გემართებს სიფხიზლე
და გაფრთხილება ზვალისა,
მოსშენა ლამის წყვდიადში
სამრეკლოების ზარისა.
მტერს მოყვრად მოსულს გვერჩიოს
ცხადად დამმტერევი კარისა,
უნდა შევიძლოთ გარჩევა
საუფლო სამართალისა;
ვის რა ტკივილი აწუხებს,
ვინ რანაირად ბლავისა,
ვის უშოწყალოდ მზე ნაცრავს —
ვის შუქი ჰყინავს მთავარისა.
რად ვცდილობთ, სადაც არ გვთხოვენ
იქ დაელმებას თვალისას.
იქნებ ნატვრადაც გამიხდეს
არ გათენება ლამისა.
დღეს შენ გიტვირთ მეფეო —
როგორც მშობელი თავისა.

მზეთა მძინეწარებს შტორმი
და ჰორიზონტებს ჰბზარავს,
დროა საცესებით სწორი
და ვწერ სისხლიან დრამას.
ფერთა სიმძაფრეს კალამს
სთხოვს სისხლიანი ფონი,
რომ დაეასრულოთ დრამა,
ბორჯენა მსოფლიო გონის.
ბრძანებ, ბატონო, მოვრჩე,
მირჩევ ლირიულ სურათს,
მილიარდობით ჩონჩხებს,
ვარსკვლავთა მტვერით ვზურავ.
მე შევიშალე მგონი,
თვალებს ცრემლებით ვნამავ,
ო, რა შავი აქვს ფონი,
ფონი — სისხლიან დრამას.

რალას უყურებთ, დაკალით,
კურატი სვილისფერიო,
ჯერ იმ საბრალო დედაბრის
გასჭერით ქადის კვერიო.
სულ უკან რომ დგას რიგშია,
ყელთან უბრუნავს ცრემლიო,
რალას უყურებ, რას უცდი,
რა გჭირს, ან ვიღას ელიო.
დღეს ბევრი მოვა მლოცველი,
დღეს დღე გექნებათ ცხელიო,
სისხლი დის, წითლად ენთება,
სისხლი მთებს დანამცვრევიო,
სისხლისფერია მდინარე,
სისხლისა ბრუნავს მტვერიო,
მზე წითელია, ზეცაცა,
მთელი სამყაროს ჭერიო,
სისხლია ქვაშიც, ყვავილშიც,
სანთელიც სისხლის ფერიო.
დადუმდენე ტაძრის ზარები,
ეამი დაუფათ ძნელიო,
შენც გაგიჭირდა უფალო —
უკვე ვეღარც შენ გეშველიო.

ნიკოლოზ

ლექვაძე

ბამბზაჰიბა

ორიოდე დღეა, რაც გადავწყვიტე სამუდამოდ იქიდან შორს გამგზავრება, სადაც აქამდე მთელი ცხოვრება დაუფიქრებლად გამიტარებია. ფიქრებში ჩაძირული შორიდან ვუმზერ ვაგზლის შენობას და მას თანდათან ვუახლოვდები — უზარმაზარს, მუქს, რკინით მოჭედილს, თავზე მრგვალი, თეთრ ციფერბლატისანი საათი რომ ადგას — საათი, დროის მაჩვენებელი... რა არის დრო? დრო არის ის, რაც არავისთვის არ იცდის! ვიცი, მისელა დავაგვიანე და ეს დავაგვიანება არის ზუსტად ჩემი განვლილი ცხოვრების ტოლი! თუმცა დაგვიანების გამო ნაკლებად ველაგ — დარწმუნებული ვარ, მატარებელი ბაქანზე დამხედება... მატარებელი ჩვენ, მგზავრებს მთელი ჩვენი ცხოვრების მანძილზე გვიცდის!

აი, ვაგზალს მივუახლოვდი. ნაბაჟს მოვეუკელი და ფიქრებს კიდევ უფრო ჩაველღრმავ-

დი: რამდენჯერ აღმოჩენილვარ ამ შენობის სიახლოვეს, მაგრამ არასდროს მომჩვენებია ის ასეთი დიდი, ბუმბერაზი, ყოვლისმომცველი. ის იდგა უზარმაზარი სივრცის ცენტრში და მის ირგვლივ იყო გაშენებული სხვა დანარჩენი — უსუსური ქალაქი. ქალაქს ვაგებდე... გამიკვირდა, იქ მთელი ცხოვრება როგორ გავატარე-მეთქი! მიუხედავად უეტარი გადანყვეტილებისა, ვიგრძენი, რომ ამ მგზავრობისთვის, ქვეცნობიერად, მთელი სიცოცხლე ვემზადებოდი! შენობის ზღურბლზე, ჩემდა უნებურად, ნამით შევეკონდი, ისევ გამექცა ქალაქისაკენ თვალი — იქიდან თან არაფერი ნამომილია... არადა, სამუდამოდ მივემგზავრები! ისე ცივად მივაცცი ქალაქს ზურგი, თითქოს იქ, არც არასოდეს მეცხოვროს! შენობაში შევდგი ფეხი — სითბო, სივრცე და ვაგზლებისთვის არადაშახასიათებელი სიმშვიდე, როგორც არაამქვეყნიური სამყარო, ისე შევიგრძენი. ეს არ იყო ჩვეულებრივი, სხვა ვაგზლების მსგავსი ვაგზალი! არა და, წინათ, მე აქ მარავალჯერ ვარ ნამყოფი, განსაკუთრებული არაფერი შემიმჩნევია, მიმაჩნდა, რომ აქაურობა იყო ქალაქის მთლიანობის შემადგენელი ნაწილი. წინ წავინიე, თვალებით სალარო მოვძებნე და მივუახლოვდი.

სალაროს სარკმელთან, ცოტა არ იყოს, დაბნეულობა ვიგრძენი, შიშაც; ახლა უფრო გარკვევით გავაცნობიერე თუ სად მივედი; საკუთარ თავში არა საკუთარ თავს, არამედ, იქ ჩაყუთვებულ ვილაც უცხოვს დავევითხე — ამ შენობაში არის კი ჩემი ადგილი?! პასუხმა არ დააყოვნა — სალაროდან მომზირალმა, საოცრად თბილმა თვალებმა უსიტყვოდ დამარწმუნა, რომ მე აქ მელოდენე! ბილეთი მინდა... ფული კი არ მაქვს (ყველაფერთან ერთად, ისიც დავუტოვე ქალაქს). მაგრამ ფული რომც მაქონდეს, ბილეთს მაინც ვერ ვიყიდდი, რადგან აქ სალაროში ფულზე, თურმე, არაფერი იყიდება! ფულით თუ არა, მგზავრებმა საფასური რითი უნდა გადაიხადონ? გულით? ესე იგი, გული უნდა გადაუშალო? და აქ, ცხოვრებაში პირველად შემერცხვა საკუთარი თავის(!), რადგან გულში არაფერი აღმომაჩნდა თავმოსანონი! არ ყოფილა ჩემი ადგილი არც აქ და არც ამ მატარებელში! თვალზე ცრემლმომდგარი მოლარეს ვუმზერ და ჩემდა გასაოცრად, ის ბილეთს მინვდის.

საკუთარი სინდისისაგან მწარედ ნაგვემი, გავედი ბაქანზე და იქ დამხვდა უმშვენიერესი სანახაობა — ზღაპრული მატარებელი, მგზავრებით სავსე, მშვიდი... მგზავრთა

შორის ბევრი ნაცნობი სახე აღმოვაჩინე — თუმცა არცერთ მათგანთან არ მიმეგობრია! არა თუ არ მიმეგობრია, რამდენი რამ დამიშაყებია კიდევ მათთვის — ზოგს ვატყუებდი, ვერჩხუბებოდი, შარსაც ვუდებდი... მაგრამ რატომღაც, ყველა მილიმის თავი დავხარე, გავშრი, თვალები დავხუჭე — ვერ წარმოვიდგენდი, თუ ოდესმე ჩემთვის ასეთი მძიმე ასატანი აღმოჩნდებოდა მართალი კაცის ღმირი! რა ვქნა, როგორ მოვიქცე? ასეთ მატარებელში ჩემი ადგილი არ არის! უკან ვერ დავბრუნდები, იქ ჩემთვის აღარაფერი არსებობს! მზად ვარ ვიფვირო, ვცემო, დავსაჯო საკუთარი თავი... მაგრამ ეს რას უშველის?! მოგტყდი, მოვეშვი... და ამ დროს, თვალწინ წარმომიდგა მოლარე, მისი თბილი მზერა, მის მიერ გამონვდილი ბილეთი — მე მას მიეწედი... მოლარე არის ის, ვინც ჩემზე ბევრად უფრო მეტი იცის!

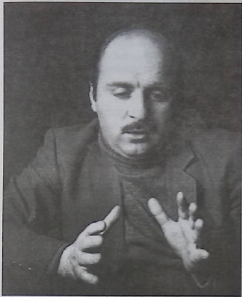
ბილეთისთვის არ დამიხედავს, რომ ვამერკვია, თუ რომელ ვაგონში იყო ჩემთვის განკუთვნილი ადგილი, მუჭში დავმაღე და თავდაბრილი გავემართე უკანასკნელი ვაგონისაკენ — ერთი ვაგონი, ორი ვაგონი, სამი ვაგონი... გამოჩნდა ბოლო ვაგონი! მაგრამ, რა? ბოლო ვაგონიც ისეთივე ბრწყინვალეა, როგორც პირველი ნაბიჯს ვუყევი — ბოლო ვაგონის პირველ კარებს გავცდი... ვაგონის ფანჯრებში შეხედვაც კი ვერ გავხედე! შემადგენლობის უკანასკნელი ვაგონის ბოლო კარამდე მასობრებს ხუთიოდე ნაბიჯი, ოთხი, სამი, ორი, კიდევ ერთი და მატარებელს გავცდები! ისმის საყვირის ხმა, მაუსწყებელი იმისა რომ, მაღლ უნდა ადვირას მატარებელი! და ამ დროს, მთელი სხეულით აცახცახებული ადგილიდან ადარული ვაგონის კიბის საფეხურს შევახტი, სახელურს მყარად ჩაეებლაუჭე — მატარებელი სიჩქარეს იკრებს... მე ქალაქს მოვწყედი!

სად მიდის მატარებელი? ის მიდის იქ, სადაც ადამიანი გათავისუფლდება ცხოვრებაში წაგროვები საკუთარი სულიერი სიმძიმისაგან! რატომ მძიმდება ადამიანი? მძიმდება იმის გამო, რომ ის საკუთარ თავში კეთილს ებრძვის! არა და, ადამიანი თავიდან ხომ სრულიად კეთილი იყო — ბავშვი... რა კარგად მზრდიდნენ და როგორი ცუდი გავხდი! მეკვლი — საკუთარ თავში მოვეკლიე ბავშვი, ის ბავშვი, რომელადაც მოვეკლიე ქვეყნიერებას! უნდა მოეძებნო საკუთარი ბავშვობის, თუნდაც, საფლავი, ეს გამგზავრება დამეხმარება მე მის პოვნაში! სად ვარ

ახლა — მატარებელი სრული სისწრაფით მიჰქრის... ისევ კიბეზე ვდგევარ და სახელურს ვებლაუჭები! ფიქრებისგან ცივმა ქარმა გამომარკვია, მთლად გავითოშე — უნდა შევიდე ვაგონში... კარი ღიაა! მაგრამ ადგლი ვერ ვწყდები — როგორ გავუსწროო იქ მყოფთ თვალზე?! როგორ გავუტოლო იქ მყოფებს თავი?! სადაც ვარ, აქ უნდა ვიდე, აქ არის ჩემი ადგილი — ვარ მატარებელში და არ ვარ ვაგონში!

მატარებელი სრული სისწრაფით მიჰქრის... კიბეზე მდგომი, თანდათან ვრწმუნდები, ვეღარ მივალწე იმ ადგილამდე, სადაც მატარებელი მიდის — გათოშილი ვარ, გონებას ვკარგავ და საცაა კიბიდან გადავვარდები! ვერაფერს შეცვლი... ასეთი ყოფილა ჩემი ხვედრი! რომც მიმდინია დანიშნულების ადგილამდე, გავძლებდი კი იქ, თუკი ვაგონშიაც ვერ მიივია ჩემი ადგილი?! ჩემი ძეგლები ტყე-ღრეში გაიფანტება — ასე სჯობია, თუნდაც ამ სახით, მაგრამ ქალაქს ხომ მაინც დავაღწიე თავი! ასეთი სულიერი სიმშვიდე არასდროს განმიცდია — ვეღარც სიცოცხეს ვგრძნობ, ვეღარც ტკივილს, ზუსტად ისიც არ ვიცი, ისევ კიბეზე ვდგავარ თუ გადავვარდი?! არა, ჯერ ისევ კიბეზე ვდგავარ, გარემოს ბუნდოვნად ვარჩევ. ვარჩევ? ჰო, ვარჩევ! აი, ჩემს წინაა პატარა ბავშვი — მე შემოშტეტკრის, ჩემსკენ მოიწევს, ჩემს უმწეობას ძალზედ განიცდის! ხედება, რომ აღარ შემწევს ძალა ვაგონში დამოუკიდებლად შესვლის, მკლავებში მეტლაუჭება და ცდილობს, შიგნით შემართოს. — ეერა, პატარავ, ვერ დამძრავ, მე საშინლად ვარ ცხოვრებისაგან დამძიმებული! ატირებული, თვითონაც ხედება ამას, მაგრამ არ შეუძლია რომ დამტოვოს, შემომაქციოს ზურგი. ვფიქრობ იმაზე, ასეთი კარგი, კეთილი აქ საიდან გაჩნდი, ვინ გამოგზავნა? ღრმად ჩავეძიე მის ცრემლით სავსე თვალებს და... და უეცრად, ყველაფერს ვხვდები: თვითონაც ცრემლით მვეცება თვალი — ეს ბავშვი მე ვარ, ჩემი პატარაობაა, ისაა, რასაც ვეძებდი! მადლობა ყველას ყველაფრისათვის... გონებას ვკარგავ.

მატარებელი სასიამოვნოდ ირწევა და სწრაფად მიქრის. ვგრძნობ, — კიბეზე არ ვარ, არც ტყე-ღრეში გადაჩენილი, შუა ვაგონში თბილად, ფაფუკ საგარძელში ვარ ჩასვენებული. აქ როგორ გაეჩნდი? თვალზე ცრემლი ღვარად მადგება და ხმამაღლა ვტყრო

გაზა
ქინკლადე

დიონისეს დაბრუნება დედუღეთში

მზის შევარდენის მთვარის მტრები
უპყრა ლალის ბრჭყალებში,
ილვიძებდა დედამიწა ალიონის ალებში,
გახვეული სურო-ვაზის
ფოთლებში და პნ კალებში,
ბრუნდებოდა დიონისე,
ნატურის ცრემლით თვალებში,
გზად ხობები მამხლებივით
იფრქვეოდნენ ქალებში.

გუთინული დანახა: „ღმერთო, რა გამახარეთ,
ჩემო ნიშაუ სანთლიანო და ნიკორაუ სახარეე,
თქვენ რომ ქოჩორს მილოკავდით,
ის ბიჭი ვარ, მახარე.

დედის სიტყვა მომენტრა, კერით მონაგებები:
„აგრემც დავლევ შენს ავ დღეთა!
აგრემც შემოგველები!“

ნანაია, ჩემო დედი, დედილაო, დედაგე,
როგორ გვერუდუნებოდი,
როგორ გადაგვედაგე.
დიონისე: დიონ-ნე-სე, —
მაჭრის ღმერთი მეგრულად,
აქ შემარქვით, ეს სახელი აგუნასგან მერგუნა,

როცა სავესე სანნახელი
ბავშვმა, ჩალოს ღეროთი,
თამაშ-თამაშ ამოვნურუძე,
დავთვერი და ვმღეროდი.

ავადობას მკურნალობდნენ
დადალული ღვინითა,
ისეთ ჰანგებს იმღერებდნენ,
ერუანტელი მივლიდა.

ლაშრობისას კოცონებით
კუდს ვუნწავდით იანვარს,
ვაძინებდით ავსულებს და
მაძახურებს იავარს.

აქ პირველად შემეყვარდა
დალი, დალ-დალალითა,
აქ დამთუთქა ბაგეთუთამ
კოცნის ნალვერდალითა.

ჯიხვს დაცლიდა სანადიმოს
და ქურუმის მაგიერ
მამა — მანალმართებელი
მღერდა: „მრავალეამიერი! —
ესააო ჩვენი რჯული იმიერ და ამიერ!“

ფერხულებში დედამიწას
ცერზე ვატრიალებდით,
მზეს და მთვარეს ნაბდებივით
მხრებზე ვაფრიალებდით.

ვლალობდით და ცას ვეთელავდით
ყრმა, წული და ჭარმაგი,
როგორ გველამაზებოდა მთა-ბარი და ჭალაკი.

მომენტრა დიდქადობას,
გამომცხვარი დედისა,
ჯვარდასმული ბედიკვერა —
სამკითხაო ბედისა.

დედი, როგორ იგუჟანე:
„მომტაცებენ შენს თავსო,
უცხო ხალხი თავის ღმერთს და
თავის ნიშვას შეგერთავსო.“

ჩემი სისხლი — ღვინო ახლა
დედამიწის სულშია,
მეგრამ ხვითო აქ დავტოვე, —
ვაზის გულისგულშია.

სად არიან ჩემი ძმები: იახსარი, ანთარი?
სად ნაილეს ის კვირბები, წინაპართა ნათალი?

სად ნახვედით: აგუნაო, ოდოიავე, კვირიკევე?
საით გადასიზმარდით და საით გაიბილიკეთ?

მოუხდიათ ქალღმერთებსაც
თავსაბური, ქოხური,
მთელ კოლხეთში ალევებს შერჩათ
ნანნავეები კოლხური.

ძველი ტაძრის ძუძუხატო, ძუძუმ ნამოგოყარა?
რმე მოგანწა შევიღებისთვის?
ო, რარიგად გიყვარან!

შენ სადა ხარ, ფუძის დედაც,
იმ კეთილი გველებით?
აგრემც დაველევ თქვენს ავ დღეთა!
აგრემც შემოგვევლებით!

ხალხის სულის ნადურია,
ხალხის გულის ნატრული
ლექსი, მღერა, ჩუქურთმებში,
ცეკვა, გზნება ქართული,
მარადიულქართულია
ჯვარი ვაზში ჩართული —
ქრისტესა და დიონისეს სული გადანათლული.

დედულეთო, დადგა ჟამი, —
ზღაპრებით და მითებით,
გიბრუნდებით დაკარგული
ისტორიის მკვიდრები.

ნანინანატრ დღესასწაულს მოელიან ბედობას: —
ყველა სკნელის საქართველოს
აღდგომას და ერთობას!

იზიემით: ოდოიავ, აგუნაო, ვოისავე,
იასარო, ლილევე, ქრისტევე —
მზეო ახალ დროისა!

ისევე დანვიშს ნატვრისთვლები,
ზურმუხტები, ლალები,
აგრემც დაველევ თქვენს ავ დღეთა!
აგრემც გენაცვალებით!"

გათენდა და მზეს გაექცა
მთვარის მტრედი ბრჭყალიდან,
ალაღანდა დედამინა ზურმუხტისფერ ალითა.
ბრუნდებოდა დიონისე,
ნატვრის ცრემლით თვალებში,
ბრუნდებოდა დედულეთში, დედაენის მხარეში.

2004

ადექი, ლომო!

ადექი, ლომო! არ დაგკიციღოს
ფეხზე ცხოვრებამ! რა დროს ძილია?
მიმშილი გვაძლევს სიცოცხლის ძალას,
მუდამ მამლარი გარდაცვლილია.

რა ვუყოთ ზოგჯერ პურსა და ღვინოს
შხამი და ღვარძლი თუ გაერევა?
პე, ანტეოსო, არ მონყედ შენს ხალხს
და პერკულესი ვერ მოგერევა!

ადექი, ლომო! დაარტყი ტორი,
დედა უტირე აფთრებს და ტურებს!
იგი იმარჯვებს, ვინც მუდამ უტყვეს
და ბედისნერას შუბის ტარს უმტვრევს!

მიწის რინგზე თუ ცის პოდიუმზე
ისე დექ, როგორც გულით ლამობდი!
ჯერ ცოცხალი ხარ? — ბედნიერი ხარ!
გნამდეს — მზე მუდამ შენთვის ამოდის!
ვარდაიცვლები? — გადინავარდებ
მარადისობის სასაფლაომდი!

ღიადი საქართველო გზაში!

თქვენ ამბობთ — ღიადი საქართველო
მხოლოდ წარსულშია, ცაშია,
თქვენ ამბობთ — იგი მიწაშია,
ზღვაშია, ნემაშია, ქარშია,
იქ არეინ არასოდეს აღარ კვდება,
არეინ იტანჯება, არ შია,
იქ ყველა ღმერთი და ყველა მეფე
ერთია და ბარიბარშია...

მე ვამბობ — იქ მხოლოდ ფესვებია,
სამ ზღვას რომ მოვევლით არშიად,
კასპიის, პონტოს და ხმელთაშუის
ფსკერზე ნაქერქალი ჩაშლია,
კლორტები ხალხია დღევანდელი,
ახლა რომ კავკასიის რკალშია!
ის ცოცხლობს, იბრძვის და იტანჯება,
ის ხარობს, დაგვაშია, ღვწაშია!
მაშრიყ — მაღრბთან ბობოქარობს,
უმეტეს კვლავ სისხლის ღვრაშია,
ის ზოგჯერ გაყიდულიცაა, —
ამიტომ აღარავის ვალშია!

ღიადი საქართველო წარსულშია?
ო, არა! — ის მომავალშია!
ღიადი საქართველო ბორჯღაღაშია!
მეფის გვირგვინშია! ჯვარშია!
ყველა კურთხეული გენიოსის
ღიად ნებაში და ცდაშია!
ჩვენ გენის ლოდები ვართ, ქართველებო,
ჩვენს ქეთიკირ ვერასოდეს დაშლიან!
ექესი საუკუნის ნამარხულევის
მწამს! არ მეშინია! არ შშია!
მე მესმის მისი ნაბიჯები —
ღიადი უფლისწული გზაშია!!!

გრილი გურიში გარამზე*

გურიში გურულები
გურილებით გარამზე,
ბულბულები, გუგულები
გავსვით მზის ქანდარამზე,
ჩვენს მღერაზე რუდუნებით
ცრემლი ჩამოღვარა მზემ.

როცა ღმერთიც გავაქეზეთ —
კრიმანჭული ავნით,
ღელის გაღმა ალაგზე
ბანით მოდგა წანიე:

* გარამი — წყაროებიანი ბორცვი კოლხეთში

პურ-შარილით, ხილის არყით
 სუფრა შეაბარაქა,
 ლექსებს ჭერეზივით ვაყრი,
 ვიცლი ქანცს და არაქათს.

ყველა სადღეგრძელოს — მღერია!
 ასეთი გვაქვს წესიო!
 გიზომ ყელი მოიღერა,
 შა, გაშკარით კეცსიო!

აბა, ერთიც „ოდელია!“
 აბა, ერთიც „შარიო!“
 ანგელოზებს მოდენიან,
 დემონებიც არი რა.

რას მღერიან ეს ბიჭები!
 რა ძალაა, რა პანგი!
 რა გენი და რა ნიჭები!
 რა ბანგი და რა თანგი!

ხუთიანი — სიმღერაში
 გიზო, ელგი, ჩაკმეტიავი!
 ეს ამდენი ბულბულ-შაძვი
 რა ყორყაში ჩაგეტიათ!

რუდუნებით, გურგულეობით
 ბინდის კარი ვაერაზეთ,
 ბულბულეობი, გუგულეობი
 ისხდნენ მზის ქანდარაზე,
 გურიანში გურულეობი
 ვგრილებდით გარამზე!

2006

ასეთი ვართ ძარბველები

ღვინო ეშობეთ და მსოფლიო
 დაეიპყარით სრულიად,
 ყველგან, სადაც ღვინოს სვაშენ,
 ქართველების რჯულია!

ალავერდი, წინაპრებო! —
 წინ ლამპრებო სულისა,
 ზეციურნი საქართველოს ცისა უსასრულისა!

საქაოც ჩვენია და საიქიოც ჩვენია,
 როცა გვინდა წაეღოთ, მოვალთ,
 ყველგან მოსალხენია!

როცა გულით იხედები, გონი ვერ მოგერევა!
 ჩვენ ღვინო და სიყვარული
 არასდროს დაგველევა!

სიყვარულით ვცოცხლობთ, ვკვდებით,
 ერთად და ბერიან!
 ცერზე დგება დედამინა —
 ქართველები მღერიან!

2005

ოდა ვაჟ ღვინოს

ჩემს კერასთან მოგუზგუზე
 რკინის შავო ღუმელო,
 მუდამ წითლად მსხმოიარე
 ნაკვერჩხლების კუნელო,

რაც რომ მახსოვს, ჩემი ძველი
 ოდასახლის ბუხართან
 სულ ლულუნებ ჩონგურით,
 ბებიას რომ უყვარდა.

ბებო უკვე აღარ არის,
 უთვალავი წელია,
 მის სითბოს ვგრძნობ შენით და ეს
 განცდა ძველისძველია.

ბაბუ ბაცად მახსოვს და თუ
 ცოდაა არის ამაში —
 კუბოს გაეყვე მანქანაზე
 ბავშვი თამაშ-თამაშით.

ოღამ თუ არ, საშა ბებომ
 ნიკოლოზას რუსული
 გვირისტულად იცოდა და
 ჩააქსოვა გულ-სული

გიტარაზე დამღერებულ
 მარშებსა და რომანსებს,
 ნანინებს და კრიმანჭულებს,
 სულს მერცხლებით რომ აეხებს.

შენ და სახლის თაგუნა ხართ
 ჩემი კერის მცველები,
 წელან მარტომ გადღეგრძელეთ
 ათრთოლებულ ხელებით.

წელს ქალაქმა მოგვერდულად
 ნამომილო კისრულით,
 მაგრამ მაინც ფეხზე ვდგავარ
 გულ-მკერდ გადაისრული.

ისევ წავალ მალე თბილისს
 პოეტების რინგზე და
 უფლის ნებით გაზაფხულზე
 დამიხედებით რიგზე და

საახალწლოდ რომ დაგლოცავთ
 ქალაქური ლიქნებით,
 მაშინ ალბათ შენ და ოდა
 გაყინული იქნებით.

2005

75

წაგარეო

Future in the past*

ანუ

ანდესხონი ახ ბუნება

ვერ გამოვიკა, ასე ერთბაშად, ყველას ერთად, გამოვინება რამ შეგიცვალათ?! შთაბეჭდილებები გრძება, რომ უკანასკნელი ათი წელია „სარკის“ გარდა თავს ვერაფრით ირთობთ.

თქვენი არ ვიცი და, საკუთარი ქმნილების გადაკითხვისას, რამდენიმეჯერ „какой кошмар“ აღმომხდა და ნანური იატაკზე დავეყარე. შემდეგ ერთი ბრძნული გამონათქვამი გამახსენდა: „საკუთარი წარსულის უფლებებელყოფა და ფეხით გათელვა არსებულ სინამდვილეს არ ცვლის“ (გამოეტყვები - საკუთარი გამონათქვამია, ბოლო დროს იმდენს ფეილოსოფოსობ, ერთი კასრი—ლა მაკლია). თანაც ეუფვიუ (მგონი სწორედ გამოვთქვი) მენვია - 12 წლის ასაკში დე-

* მომავალი წარსულში

დაჩემსა და მის „პადრუსკაზე“ გაცოფებულმა, ჩემი ქმნილება დაეხიე და ნავაეს გავატანე (აი ის, თითო გვერდზე სამ-სამი გველი რომ ეგდო), დღემდე ვნანობ. ვინ იცის, რა აგატა კრისტი ჩაკალი საკუთარ თავში. ფურცლები სასწრაფოდ ავეკრიფე და ჩემს ოთახში „საჭურნალო“ მაგიდაზე დავასვენე. (ყველისა და პურის კომბინაციას კომუნისტების დროს თუ „ბუტერბროდი“ ერქვა, ორიენტაციის ცვლილების გამო - დღეს „გაგვისენდვიჩნდა“; ამიტომ, კომუნისტების დროინდელ „საჭურნალო“ მაგიდას თამამად ყავის მაგიდა შევიძლიათ უწოდოთ. ამერიკაში სწორედ ასე ეძახიან - „კოფი თიებლი“). ჩემს ქმნილებას, ყოველ შემთხვევაში, კარგად მოზრდილი წიგნი დაეადე - ღამე სიტყვები სიზმრად რომ არ გადაიქცენ და ძილში კომშარად არ გამოემეცხადონ.

სული არ მინდა ნამიწყდეს, ამიტომ ვაღიარებ - წერის სურვილი არ გამინდდა. პირობით, რალაც „urge“ -ად გადამექცა. აი, ისეთად, ბავშვი ცხვირში თითის შეყოფას რომ ანდომებს. მშობლებმა რაც არ უნდა უშალონ, არცხვირის, ტუქსონ, დასჯის ფიზიკურ ზომებსაც კი მიმართონ და მდოგვიც მოიშველიონ, სანამ თავის „urge“-ს არ დაიკმაყოფილებს, ვერ ჩერდება. თვალს მოეფარება, კუთხეში დადგება და თავისას გაიტანს.

ასე რომ, ჩემო კარგებო, განვმარტოვდეთ, ცხვირში თითი შევიყოთ და დავინყოთ.

თუ არ ეცდები, პირველი წერილი ჩემს ოთახში შეყუჟულმა, მუცელზე დანოლილმა და უკანალზე მაგიურ ნამალდადებულმა შევთხე. იმ დროს ჩემი ყოფნა-არყოფნა მსუქანი კითხვის ნიშნით ბოლოვდებოდა. იმ დროს ძალიან მეეჭვებოდა შეგზვებოდი თუ კი ოდესმე ერთმანეთს? გაურკვეველი სენით შეუპრობილი იმას ვდარდობდი, ამ უცხო ქვეყანაში, ასე უპატრონოდ, დამტირბლის გარეშე როგორ უნდა მოეკვება და დაეღმე - მეთქი. ეს ურჯულო ქალი (ურჯულო ნამიერების დახმარებით) ჩემს ნატანჯ სხეულს რომ „garbage bag“-ში გაახვევს და ზუთმაბათის სანაგვე მანქანას გაატანს (ნაგვის მანქანა ზუთმაბათობით მოდიოდა, ქაღალდებს ყოველ მომდევნო კვირის ოთხშაბათობით ვყრიდი, კონსერვების დღე კი სამშაბათი იყო. ამგვამად განსხვავებული გრაფიკი გვაქვს).

მადლობა უფალს, არ გინახივართ! ვერ მიცნობდით! თქვენ კი არა, საკუთარი ახარეული სარკიდან უცხოხავით მიყურებდა. დილის ექვსი საათიდან დღის ორ საათამდე სახლის პერიმეტრში კითხვით ემოძრაობდი - მოხახუნე პარტნიორს მოკლებული ბროუნის ნაწილაკვით. ორიდან ოთხ საათამდე ვარაფში აღმოჩენილ და ჩემს ოთახში ამოთრეულ გაურკვეველი წარმოშობის ფიცარზე ვინეკი - ზურგს ნაადგება - მეთქი. ოთხიდან ექვსამდე იმ ჯოჯოს სალაფავს ვუმზადებდი. ექვსი საათიდან საწოლზე ვნებობდი და წირვანაში ვვარდებოდი.

* ნაგვის პარკი

ყველაზე მეტად მადის დაკარგვის შემთხვევაში (ისე, სახლში არც არაფერი იყო ადამიანს კბილი რომ გაეკრა. როგორ ფიქრობთ, ორი კიტრი და სამი ბანანიორ ადამიანს ერთი კიტრი რამდენად დანაყრბებს?) საქმე ის იყო, რომ არაფერი მენატრებოდა. ბოლო ერთი თვე „პერკულესზე“ ვიყავი, ძალით ვიტენიდი – შიმშილისაგან გულ რომ არ ნამსვლოდა. იდეალურ წონას მცვალნი, მაგრამ არ ეხარობდი.

უმაბობა მეტად სამიშ და შეუქცევად სიმპტომად მიმაჩნდა. წელის წვას, ტანის ბუფილსა და ხერხემლის შიგნიდან ფხანას ვინ ჩიოდა!

ბოლოს ავბუნდი – „ორ კვირამი გტოვებ-მეთო“ – ჯოჯოს განუცხადე, ის ფაშისტი ვიყო-სი „გარაჟთან“ იჯდა (ნიაჟს რომ არ დეკრა). ისე მოიბუზა, ემანდ არ გასკდეს-თქო, შევინდი. შევსვამე სასწრაფოდ გადავურეკე და ასეთი დღეები შევთხე, ომ დროს ძველ ბერძენს რომ ჩამოვკლო, ამქარად ილაგატივდა.

სალამოს, პირველი სართულის საძინებელ ოთახში შევედი, კარ-ფანჯარა მჭიდროდ ჩაე-რაზე და ერთხაათიანი ვინებით გული ვიკრე. სხვადასხვა ენაზე, რაც რამ უნმანურობა ვიცო-ლი, ყველა ვთქვი – გამოთქმით, დამარცხვით, ნაღმა-უკულმა ტრილით.

მომეშვა. დადგა ნანატრი დღეც. ჯოჯოს შვილმა (ისიც ჯოჯო) ავტოსადგურამდე დიდი პატივით ჩამიყ-ვანა და good luck მისურვა, რასაც მომლომარი სახით – შენი კეთილბედიც! ვუპასუხე – ჩვენებუ-რად აგუდ ბიზ“ ნიშნავს – მეთქი უფთარგმნე. მგონი მიმიხვდა. ძალიან კარგი თუ მიმიხვდა, მეტის ღირსი არ იყო.

ჩავეყვი ავტოლუსში და „პაკა პოპოკუს, პე-ლოუ ნიუ-იორკ?“

ბევრი საუბრითა და დეტალით თავს არ შე-განყენო, როგორც დიდი შოთა ამბობს – „გრძე-ლი სიტყვა მოკლედ ითქმის, შაირია ამაღ კარ-გი“ (შაირის რა მოგახსენით, სულაც არ მემოი-რებოდა.)

პარასკევ სალამოს ათი საათისათვის, ტანი ნიკლაურების ბინაში შევიტანე და სავარძელში ჩავასვენე. დასაწყისში დები მამშვიდებდნენ, მაგრამ ნახევარი კატლეტისა და ორი ჩაის კოფ-ნი ნიშნურას მეტი პირი რომ ვერაფერს დაეა-კარე, ერთმანეთს გადაულაპარაკეს – „რალაც არ მოგვენოსო“, შემდეგ ხმას დაუნისე და ეკრ-ძოღ, რა არ მოსწონდათ, აღარ გამიგია.

შბათ-კვირას კონი-აილენდისსაავადმყოფო-ში შეღწევის გზებს ვსახავდი შემდეგი სამუშაო დიაგნოზებით:

1. მუცლის აორტის ატიპიური ანევრიზმა.
2. დერმოიდული კისტა.
3. არადენტიციტირებული ამერიკული მწე-რის ნახებით გამოწვეული დღემდე აღუწერე-ლი და შეუსწავლელი ინფექციურ-ალერგიულ აუტიზმური პათოლოგია უმეტესად მცირე ყალიბის სისხლძარღვების დაზიანებით.

სიტუაციაში რომ გაერკვეთ, მცირე გადახვე-ვას გავაკეთებ. ამერიკელებს ეს არალეგალური, მართალია, არ ვეპიტინავებთ, ვეპიტინავებთ კი არა, სამკვდრო სასიცოცხლო ბრძოლა გა-მოგვიცხადეს. ზოგი არალეგალი ემიგრანტებს, ზოგი – undocumented alien-ებს* გვიწოდებდნენ. არალეგალი ემიგრანტების ხსენებაზე თავს შუა მანქანებზე გამოვლებული და ბრაიშე-მოსვეულივით ვგრძნობ და „ეილინებს“ რომ ამბობენ, კვლავ ვისინჯავ – ანტენები ხომ არ ამომსვლია-თქო. მოკლედ, კი გვებრძვიან, მაგ-რამ ჩვენს „მოკვდაობასაც“ ითვალისწინებენ. ესმით, რომ „ეილინი“-ც შეიძლება ავად გახდეს და მოკვდეს. ამიტომ, სადაზღვეო კომპანია, ჩვენებურების მომსახურებისათვის, რამდენიმე კლინიკას აფინანსებს.

კლინიკაში მისულს, მთავარია, კარგი თვა-ლით შემოგხედონ და დაზღვევა მოგცენ.

ეს ტექსტი ძალიან მაშინებდა. თვალში რომ არ მოუვიდე და პირში ჩალაგამოვლებული გამო-მიშვან – იმას ვენეროვლობდი.

კლინიკაში შეღწევის რამდენიმე სათადარი-გო ვარიანტი შევიშუშე. ცხოვრებამ მიჩვენა მიზნის მიღწევის რამდენიმე გზა „დაზაპასებუ-ლი“ თუ არ გაქვს, მაგრამ დაგენძრევა (ზრდილო-ბიანად მიხდოდა მეთქვა, მაგრამ სინონიმებს ვერ ვიხსენებ).

1. გამოვიძახო ტაქსი და საავადმყოფოს შე-სასვლელთან მძღოლს შევევადრო – მძაო, ეგებ ექიმებს საშველად უხში, მგონი ვკვდები.

2. მიემართო 911-ს და ვუთხრა – ვკვდები.

3. საავადმყოფოს გადაუდებელი დახმარე-ბის განყოფილებამდე საკუთარი ფეხით მივაღ-ნიო, შემოსასვლელში დავეგლო და ვიყვირო – ვკვდები! (ან არ ვიყვირო, ვიმოქმედო სიტუ-აციის შესაბამისად. ეს „მესამე ვარიანტი“ „ბ“ პუნქტად ჩავენერე).

4. ბერძნული ტრაგედიები ცოტა ხნით დავი-ვინყო და ცივილიზებურად მოვიქცე – პირველ ეტაპზე ამბულატორიას მიემართო და დაზღვე-ვის ბარათის გახსნა ვცალო.

911-მა თუ მიგიყვანა, გაცილებით სწრაფად მოგხედავრო, გამაფრთხილეს; მაგრამ გადაუ-დებელი დახმარების მუშაობის გამოცდილება მიღებული მქონდა და გამოვრების პერსპექტი-ვა არ მბოლავდა. (არ მახსოვს, გითხარით თუ არა, რომ კარგა გვარიანი თანხის საფასურად ნიუ-არკის კოსმობალმის სიტყვებით – „ტრაიპერი არ გჭირს და ორსულად არ ხარო“ – გამომისტუმ-რან). უტრირებას ვაკეთებ, მაგრამ სიმართლი-დან არც ისე შორს გადავუხევი. თანაც დაზღვე-ვის უქონლობის გამო ისევ მჭვარი „მრგვალი“ თანხის „ბილი“ რომ მომსვლოდა, ამერიკის ვა-ლიდან მომდევნო წელს ვერ ამოვიდოდი ან ცი-ხესთან მჭდრო ნაწილი ნაწილად გავაბამდი.

საბოლოოდ, საღმა აზრმა იმარჯვა და ამბუ-ლატორიაში ვიზიტი, დაზღვევის მიღების მცდე-ლობით, პირველ პუნქტად ჩავენერე.

* გასაწყვეტი უსხოვლები

მრავალჯნის გადაამონუმბული ინფორმაციით (ინფორმატორები - ამ ეტაბამოვლილი ქალბები) ზუსტად ვიცოდებ სად უნდა მივიდებ, რა ვთქვა და როგორ მოვიქცე. ქალბებმა დამამაგვეს - „ნენარად იყავი, შენი სტატუსი არავის აინტერესებს“-ო. არ მინდოდა ისედაც მრავალ მეტყობას (საკუთარ თავს რომ შევარქვი), კიდევ ერთი მიმატებოდა. მოგვიანებით ახალგაზრდობილი ადამიანის შეკითხვაზე - „ვინ ბრძანდებოდა?“ ჩემი პასუხი - „მე ვენაცვალე, დემორტირებული ვარ“ - რომ არ მშავსხვა. ლამაზად არ უღერს. სიბერეში მემუარების ნერისას არ გამომადგებოდა.

თითქოს პირი შეკერვო, ყველა ძალამ გამაფრთხილა - „რაც შეიძლება ცუდად უნდა გამოიყურებოდე, ფორმაში არ იყო“-ო.

იმ დროისათვის მე და უფორმობა ერთობ შევისისხსხორცდვით, ამაზე ნერვიულობა არ ღირდა. საკუთარი გარეგნობის სარკეში კრიტიკული შეფასებისას, მივხვდი ვის ვგავდი.

ერთხელ, სამხატვრო სკოლაში, ვუბრამ მისწავლებელმა, ნონეზოვის მიერ თაბაშირის თავის ფანქარში შესრულებული პორტრეტის დაკვირვებულად შესწავლის შემდეგ დაასკვნა: „портрет дедушки после смерти“ ვიყავი, ოღონდ „дядушки“.

მაისი დადგა უკვე. თვე, რომ დგას ცველა ჭკუაითმყოფელი ადამიანი ზაფხობის ტანსაცმელს ერთობ „зiorადство“-თი ნაფტალინიში ინახავს. ნაფტალინისათვის და მაისისათვის ვის ეცალა. ისევე ჩემს განუყოფელ ტყავის ჯუბაში, მაისის მარგალსა და დათბილულ ბუციებში გამონეობილი, კონი-აილენდის საავადმყოფოსაკენ მივეშურებოდა.

გამაფრთხილებს - საავადმყოფოს შესასვლელიდან შუა „ნავესით“ გადახურული გჭირდებაო. „Пожалуйста, навес так навес“.

დავინყე თვლა: ერთი, გადაუღებელი დახმარების შესასვლელი, კი ბატონო; მეორე, რაღაც აქვს გადახურული, თუ მოინდომე „ნავესიც“ შეიძლება უნდოდო, კი ბატონო; მესამე, ამ უმატრონო მესამე შესასვლელისათვის რაღაც „ფანჩატურით“ მიუბამთ და მეოთხე შესასვლელიც რომ დავაივალე, რომელსაც „კაზროკი“ ამწვინავდა, დავიბნეი. „ვაფშე“ ეს მეოთხე რა შუაშია და თუ შუაშია, იმ ქალბებმა რატომ არ ახსენეს-მეთქი. შეკითხვა მაინც იმ „ნავესებში“ რას გულისხმობდნენ - ვნანობდი. გამორიცხვის მეთოდს დავიხმარე. აშკარად შუა შესასვლელი მჭირდება, ე.ი. მეოთხე „კაზროკიანი“ - გამოირიცხა. დარჩა ორი შუა, მაგრამ რომელი?! უფრო მარცხენა „ფანჩატურიანი“, თუ უფრო მარჯვენა - ვითოდე „ნავესიანი“. ბოლოს, არქიტექტურული „ტროუკებით“ დაბნეულმა, დახმარებისათვის დაცვას მივმართე. დაცვამ შუა, უფრო მარცხენა - ფანჩატურიანი შესასვლელისაკენ მიმითითა - ამბულატორია იქ არისო.

დღის შეიდი საათი არ იქნებოდა, როდესაც

კონი-აილენდის საავადმყოფოს ამბულატორიული განყოფილების მოსაცდელში სკამზე დავეშვი და „დალოდების საათების“ თვლას შევეუდექი. დრო გადის, გამოვიცვალე ლამის დადგა, დამლაგებლები, ლამის ექთნები დღის ექთნებმა შეცვალეს, შიგადაშიგ ექიმებიც გამოჩნდნენ - გამოკვეთილი, თავდაჯერებულმა ნაბიჯით სხვა სამედიცინო პერსონალისაგან მათი გარჩევა არ გამიჭარბა (მოკლედ, რაღა სამამულოები და რაღა იმპორტულები), ავადმყოფის ჭაჭანება არ არის. მე ვარ მარტო ავად.

სამსაათიანი ლოდინის შემდეგ გაიჩქარა, რომ იქ არ ვარ სადაც უნდა ვიყო, სად უნდა ვიყო ჯერ არ ვიცი და საერთოდ მოვხვები თუ არა იქ, სადაც საჭიროა, ღმერთმა იცის. მკაცრი გარეგნობის ქალმა რაღაცა ფორმებისა და საბუთების ჩამოთვლა რომ დამიწყო - ჩუმად „კარაულ“-ის კვილი დავინყე.

ბომბმა გადაამარინა. შორიახლო ტრიალებდა და გვიყურებდა. (ვფიქრობ, ღმერთის გამოზავნილი ხორცქესხმული ანგელოზი იყო). „ანგელოზმა“ ჩემი შემოდინის სახის დანახვისას მასზე წყაღნაღებულად ჩამთვალა და შეფობა იკისრა. „შენ ნუ გეშინიაო“ - მიხიბრა და ხელი მომხვია. - ისე მოგიღებენ, როგორც მიღინეებო“; მე რომ მიყურებ, დღეგამოვებით აქ ვარ, არც სამსახური მაქვს და არც დაზღვევაო - პასმელიაშეზავებული ოხშივარი ამოშუვა, - შენ მთავარია „take it easy“-ო. მოკლედ, მიმიყვანა სადაც საჭიროა, „ფორტიოკაში“ მჯდარი ქალი მოიკითხა, „ერთი ამ გუგოს მიმიხედო - დაუბნეო“ - თუ რამე გაგაჭირდეს, მე აქ ვტრიალებო“ - მომაძახა და ხალხს შეერია.

ნაცნობობა ყველგან ჭრის თურმე! „ფორთოქის“ ქალმა ზემდეტი მიკითხვის გარეშე რომერი გამოიმინოდა. 36-ე ვიყავი.

ღმერთის შენეენითა და ბომბის დახმარებით დაზღვევა მივიღე.

შემდეგ ექთანმა ჯანმრთელობის მდგომარეობა ზოგადად შემოფასა: ნონა-ნორმა, ტემპერატურა-ნორმა, წნევა-ნორმა, ოჯახური მდგომარეობა-განქონილებული, სახლში ვინდ ხომ არ გყავს - არაა ნარკოტიკები? - არასოდეს! სიგარეტი? - ერთი კოლოფი დღეში. - ჩვენთან მწველთა დახმარების ანონიმური ჯგუფებია, შეგიძლია მიმართო - „არა გამადლობ“ - რაც შემქმლმ თავაზიანად ვუპასუხე, (ნიკოტინის აბსცინენცილა მაკლდა).

შეუთხვებს - აღზნებული ვარ თუ დეპრესიული, ორივეს დადებითად რომ ვუპასუხე - ეგ როგორც, გაიკვირე. დეპრესიაში იმიტომ ვარ მეთქი, რომ მგონი ვკვდები და აღზნებული იმიტომ, რომ არ ვიცი რა მკლავს.

პარტნიორებს, შემთხვევით კავშირებსა და კონტრაცეპტივების პუნქტებს რომ მივლინა - მავ ნაწილი შეგიძლია გამოტოვო-მეთქი - მოეუჭერი. გაკვირვებულ-შეცბუნებული მზერა

* ფეხზე დაიკიდო

რომ მატკია, ავუსხენი — ენერგიული სწულე-
ბების პრევენციისა და კონტრაცეფციის უზნარ
მეთოდს ვიყენებ-მეთქი. რასა? რასა და „ვაფშე“
არ ვტიზობ-მეთქი.

რა ვაიფქრა არ ვიცი, სახეზე ემოციის ნასა-
ხი არ დასტყობია. თავი დავიშვდიე — ეს ქალი
ჩემნაირ გადაარეულებს დღეში ვიდრე-მანეთო-
ბით ხვდება და სიცოცხლის ბოლომდე მოგონე-
ბები მინცადამინც ჩემზე ხომ არ ვაპყვება.

ექთანმა ექმითან კარვა მსულქანი პაპკით ვა-
მომისტუმრა.

ვინაიდან ჩემნაირი „უპატრონოები“ საავად-
მყოფეობა და ექიმებს სრულიად მოულოდნე-
ვად აცხრებიან, ექიმიც იძულებულია ბევრი,
თვით ადრე შედგენილ „სქეჯულებში“ შეტყუნოს.
რის გამოც ექიმთან კონსულტაციაზე შესვლის
დალოდების საათების“ ხანგრძლივობა ერთობ
გაურკვეველია. სხვა რა საქმე მქონდა, ვიჯექი
და ველოდი.

ჩემი ექიმი შუა ხნის, ჩაფსკვნილი, ცხოვრე-
ბით კმაყოფილი ამერიკელი ენრაელი გამოდგა.
აქაც პატარა გადახევის გაუაქეთებ. კარგი,
მე, ვთქვათ, გავგეჟდი და გავგეჟდი და რაც იყო
და არ იყო დავებრალებ და დრამატულ როლებში
მეტი ხვდება. რომელიმეს მაინც, ან იქ ნიუ-ორკის
პოსპიტალში, ან რუსების სამედიცინო ოფის-
ში ან აქ, კონი-აილენდზე, ელემენტარული ყუ-
რადღეობა რომ გამოეჩინა და ჩემი ბუჭტურისათ-
ვის ცალი ყურით მოესმინა, ამდენ დავიდარაბას
ხომ გადავრჩებოდი და იმითაც მოვასვენებდი.

ვისწყებდი იმით, რომ „გასული წლის აგვისტო-
ში დავინახე ინტენსიური ფიზიკური დატვირთვა,
რასაც ხანგრძლივი ცივი შხაბით ვავკირგვინებ-
დი. შემდეგ, მსულუქი სიმპტომები უგულვებელ-
ყვათ, ფიზიკური დატვირთვა გავზარდე და შხა-
პის ხანგრძლივობა გავაორკეცე, რის ფონზეც
დამწყნო ის, რაც არც ერთ სამედიცინო ნიგნში
არ წერილა და არც არავის გაუგია. ამახ დავმატა
მარცხენა ბარძაყის მედიკალურ ზედაპირზე აღ-
მორენილი ნაკბენი (სავარაუდოდ მწერის), რაც
სიმპტომების დაწყებას დავმთხვა. ამ ყველა-
ფერს ჩემი ემოციურობა და მდიდარი ფანტაზია
ემატებოდა.”

შეიც არ მომიკვდი, ვინ გისმენს, თავისას ერე-
კუბიან.

მოუწყვეი ამ კაცს ზოგი მართალი და ზოგი
ტყუილი. (აბა მაშინ ხომ არ ვიცოდი, რომ ტყუ-
ილს ვამბობ). დაბადების მომენტსაც შევეხე. ის
იყო, უნდა მეთქვა ჭობლარი ორჯერ მქონდა შე-
მობვეული და ნყლებნაყლაბი — ვამაჩრა გასა-
კვბია-ო თქვა. მაინც რას ფიქრობთ ექიმო-მეთ-
ქი — იმედიათი თვალდებ შევანათე. (ატიპიური
ანევრიზმა ჯერ კიდევ ნახსენები არ მქონდა. ეე-
ლოდი ჩემი ჩივილებით თვითონ თუ მიიტანდა
ექმს). — წარმოადგენა არ მაქვს-ო — მიხატუხა.
შემდეგ კომპიუტერს მოუტრიალდა, თბოთმეტი
ნუთი რაღაცა ბეჭდა; რაც დაბეჭდა, ამობეჭდა,
ქალაღლების ცხრამეტმეტრიანი შუკერა მომა-
ჩქრა, ამ ყველაფერს ჩემი ჩაიტარებ, გამეორე-

ბითი ვიზიტი მაშინ გვექნებაო“ და გამომისტუმ-
რა.

ენაცვალის ჩემი თავი. არც გამოკვლევები
და არც სპეციალისტები არ დაიშურა. მაგრამ
ისე იყვენი დროსა და სიერცეში ვაბნეულნი,
რომ უახლოესი 4 თვე საავადმყოფო უნდა „გე-
ხება“. პირადად შე ნანანაალბდელო არაფერი
მქონდა — ოღონდაც ჭკუშარბიტმა დაედგინათ
და დროს ვინ ჩიოდა. მაგრამ ძველი რუსული ან-
დაზა - „ТОТ КТО НЕ РАБОТАЕТ, ТОТ НЕ ЖИВЕТ, სხვა-
გან არ ვიცი, ამერიკაში კი მაგრად ამარტყე.
ვინ შემინებახვდა?! ქმარი მე არ მყავდა და საყუ-
რელი.

მომდევნო სამი დღე „აპოტიმენტების გადას-
ქეჯულებას“ დაჯუთმე. ნევროლოგიურ განყო-
ფილებას ვერაფერი მოუხერხე. არც „ატიპიურ
შემთხვევებთან გვაქვს საქმე და თერაპეიტს
სასწრაფოდ ნევროლოგის კონსულტაცია სჭირ-
დება“-მ? გაჭრა. ყურმილი მონოტონურად მპა-
სუხობდა - „ექიმებს ძალიან ვადატვირთული
„სქეჯუალი“ აქვთ და ვერაფრით დაგებმარე-
ბით, მეშ“-ო. უანდაბას შენც და შენი „სქეჯუა-
ლიც“-მეთქი, ორი თვის განმავლობაში სხვებმა
ვერაფერი თუ ვერ მომიხერხეს, ნევროლოგს
რალა სასწაულად უნდა მოუხდინა. (ნევროლოგის
კონსულტაცია ივლისის შუა რიცხვებისათვის
დამინიშნეს, მოქმედება მაისის შუა რიცხვებში
ვითარდება).

მოთხოვე დღეს პირველ „აპოტიმენტზე“ - ზო-
გადი ქიურურგიის განყოფილებაში გამოეცხად-
დი.

შევედი განყოფილებაში, გავფორმდი, დავე-
ჯექი. მოსაცდელ დარბაზში ტევა არ არის. აღ-
ნიშნულ დროზე ნახევარი საათით ადრე მივე-
დი „რა იცო, რა ხდებას“ გათვალისწინებით. ამ
უპატრონოებს, თურმე, მუშაობის განსხვავე-
ბული რეჟიმი აქვთ (არსს ვერ ჩავწვდი. ის არც
დროზე, არც სქესზე, არც ასაკზე, არც წონა-ზო-
მაზე იყო დამყარებული)

ჩემი ვიზიტის დანიშნულ დროს კარვა გვა-
რანი გადაცილებული იქნებოდა, როდესაც
ქიურურგულ სამანიპულაციოში ფეხი შედგოი,
სადაც ახალგაზრდა, შვევერემანი, ძალიან
სიმპატიური რუნიდენტი-პელო, დაბრძანდით-
მემ-ით — მომიგება.

კითხვა-პასუხობანას თამაში დავინყეთ.
სხვებისაგან განსხვავებით, ამან, იცოცხლე,
არაფერი გამოტოვა. მართალია, ჭობლარსა და
ნაყლაბ ნყლებზე საუბარი არ ჩამოგვივდია, სა-
მაგიეროდ თუ სადმე რამე ჯირკვალი, მეჭეტი,
ხორკლი თუ გამონაზარდი მაქვს, ყველა დეტა-
ლურად აღმანერიანა. განსაკუთრებით ინტე-
რესს ჩემს გენიოლოგიაში სიმსივნური დაავადე-
ბისადმი იჩენდა.

საუბრის თემა აშკარად არ შესაიმოვნა.
მცდარი ვერა იგილია — ვფიქრობ — ეს რა სისუ-
ლევებს ბუჭტურობ-მეთქი. სიმსივნები და კიბო-
ებილა მაკლდა — ვერაზობ. თითქოს ატიპიური
ანევრიზმა და უცნობი მწერის ნაკბენით გამო-

ვეული ინფექციურ-ალერგიულ-აუტოიმუნური პათოლოგია მცირე ყალიბის სისხლძარღვების უპირატესი დაზიანებით, ერთი ადამიანისათვის საცმარისი არ არის.

შევეცადე მისი ყურადღება ჩემს ინტერესების სფეროზე გადმომეტანა. აქა-იქ ხერხემლის ფხანა და ტანის ბუთული ჩაფურთე. ვითომ არც გაუვია, თავისას მიერეკება.

ბოლოს — „მემ, გაიხადე-ო“ მოწოდება დამთავრებული არ ჰქონდა, ნახევრად მოშველი უსინდისოდ სიმპათიური სამხრეთელის პირისპირ ვიჯექი. თვალის სასწრაფოდ ჩემს „ლონფორე“-ს გადავაველე — ხომ წესრიგში არის-მეთქი. მართალია, ბიკინსა და ბიუსსპალტერზე ამოქარგული ყვავილების ფოთლები რაოდენობა ერთმანეთს არ ემთხვეოდა (ერთი კენტი იყო, მეორე ლუწი), მაგრამ ამ გაცხარებულ მუშაობაში ფოთლების თვლას ხომ არ დანიწყებდა ის მამაცხონებული?! მადლობა ღმერთს, წინდებიც წესრიგში მქონდა. ამ უმატრონოებს ადამიანის უხერხულ მდგომარეობაში ჩადგება უყვართ. ჩემს ერთ ნაცნობს (სახელსა და გვარს არ ვასახელებ, არ იცნობთ, ის შორეულ უზბეკეთში ცხოვრობს) დიდი ხნის ოცნებად ქცეული სექსი ჩაუშალეს. „უნებააშლილი „Roly““-ში ფეხსაცმელები რომ გამძვრაო — მიყვება — ჩუღეტის ნახევრიდან ამოყოფილი წითელი ფრჩხილის დანახვისას ცივმა ოფლმა დამასხაო.“ სამარცხეინო ფაქტის დასაფარად ფეხის ფეხსაცმელში შეტურება უცდია. ისეთი ტრიუკებისათვის მიუმართავს, პარტიორის სასიყვარულო თამაშების ახალ სტილად ჩაუთვლია. ბოლოს ამის მოთმენა აღარ შემძლოო — განაკრძობს — ისეთი ისტერიული ხარხარის წამსკვდა, რომ იმ საცოდავს, ვფიქრობ, სულ ცოცხა, ერთი წლით იმპოტენცია გაეწალიყო“.

ხო, რაზე შეეყრდნე? მოკლედ, ვზივარ შიშველი იმ უსინდისოდ სიმპატიური შავრემანი ახალგაზრდა რეზიდენტის პირისპირ და საკუთარ „ბალიაჩკების“ ჩამოთვლას ვერ ავუღივარ.

საერთოდ ასეთი წესია — ექიმი „ქალბატონო გაიხადეთ“ რომ გეტყვის — სამედიცინო და ეთიკური ნორმებით, გასინჯვის პროცესი უნდა დაიწყოს. პრობლემატიკის წიგნშიც ეს თანმიმდევრობაა აღწერილი.

შენც არ მომიკვდე! ჩემი ქირურგი არ ჩქარობს. (იგნება ეს ამერიკული მეთოდია, არ ვიცი?) განვაგრძეთ საუბარი. საუბარმა ინტიმური ხასიათი მიიღო — ჩემი აქსიდიალური ჯირკვლებიდან საზარდულის ჯირკვლებზე გადაინაცვლა.

მოულოდნელად, შუა წინადადებაზე მანყვეტინებს და ისტორიის საპასპორტო ნაწილის შევსებას იწყებს. ეს პუნქტი პრობლემატიკაში შესავალ ნაწილსა და ფონენდისკოპის ფოტოსურათს შორის არის მოქცეული.

ჩაცმული რომ ვიყავი, რას მიკეთებდი — დუღილს ვიწყებ, მაგრამ არ ვიმჩნევ. (ხომ იცო „არ შემეჩნევის პოლიტიკა როა მთავარი). ასაკამდე რომ მიეფიქრე და — „მემ კარგად გამოიყურები-თო,“ — რომ მტყორცნა, ოფლმა დამასხა. „აბა, აბა, რა დროს ეგეთებია, ხომ ხედავ გვედები“ — გენენებაში თითები გადაეუპარტყე. ისევ არ ვიმჩნევ.

საუბარი განვაგრძეთ. თემები ზუსტად არ მახსენდება. თავს დავდექი, ჩემი სხეულის დეტალურ აღწერას არ ვაცვილებია.

ვზივარ და ვცვილობ ტუჩებს თავი მოვეუყარო, რომ იმ ჩემი უზბეკი „პადრუგასავით“ ხარხარით არ წამსკვდეს. ასეთ ღურაქულ სიტუაციაში არასოდეს ვყოფილვარ. ისეთი ტონით ვსაუბრობთ, თითქოს ბარში ვართ და ჯინ-ტიონის ვცხვამთ. მე რატომღაც ლიფსა და ტრუსიკში — ვითომ პლიაჟზე ვარ.

კვლავ შუა წინადადებაზე მანყვეტინებს — უკაცრვად მემ (მაგრად მომწონს მემ-ით რომ მომმართავენ) — თავი არ წარმოგიდგინეთო. — მე ეს და ეს (სახელი არ მახსოვს) ლოპესი ვარო. ხომ ვიცოდე ლათინოამერიკელი რომ ხარ — ჩუმად გადავივარ. ის იყო, მართა ლათინოსთან რწათესაობა აკავშირებდა — უნდა მეკითხა, ენა მოუკენებინა. ვერ ერთი „პროსტო მარია“, ალბათ არ უნახავს და ოუმორს ვერ ჩანვდებოდა.

მეორეც — შექმნილ სიტუაციაში ჩემი რეპლიკა შეიძლება „სხვანაირად“ გაეგო და „ექიმობა-ნა-პაციენტობანას“ თამაში აღმარსოდეს დაესრულებინა. მე კი ის უფრო მანუხებდა — ფარდით გამოყოფილ კუთხეში რა ხდებოდა და მე თუ მებუდოდა.

გაცნობას და კომპლიმენტების გაცვლა-გამოცვლას რომ მოვრჩით — „იქნებ ახლა მაინც ვახსენოს სად ვართო“ — იმედი მომიცეა.

შენც არ მომიკვდე! ეს ახალგაზრდა, სექსუალური ენერჯის მორქვეველი ლათინოამერიკელი ჩემს საბოლოოდ მწყობრიდან გამოყვანას ცდილობდა.

აღსანური ლიმფური ჯირკვლების რაოდენობა კატასტროფულად მცირდებოდა. იმის გათვალისწინებით, რომ ეს ლათინოამერიკელი განსაკუთრებულ ყურადღებას ჯირკვლების მიმართ იჩენდა, მე კი ორი რამ დამრჩენოდა, რომელთა „გამომზეულება“ მოცემულ სიტუაციაში ცოტა არ იყოს „მიტყებოდა“.

მე შენ ვიჩვენებ სიერს - ვფიქრობ — შე ლათინოამერიკელი რეზიდენტი. შიშველი რომ დამსვი „არედლოგიო“ ვითომ აქაოდა ექიმი ვარ და შენი უსმართულობა მანუხებსო, ამ დროს მთორავ, შესაფავებელ „შკალაში“ „პტირებს“ სევამ — სადაური წესია! თუ ორთაბრძოლაში მიწვევ ძმაო, თამაშის წესებს დაცეა უნდა, გა-შიშვლდი და საუბარი მერე განვაგრძობ-მეთქი. ისე ვაგვირეთ უნდა მონოლოგიო, ბოლო შეკითხვის არსს ვერ ჩავნვდი და „ექსკიუზი“ — თქო.

სარძევე ჯირკვლების სიმსივნეების შემთხვევა ხომ არ ყოფილა თქვენს გენიალოგიაში? — კითხვა გამომეორა და სწენად იქცა.

* როლის თამაშში შესული

თავდაცვითი ტექნიკით არაფერი გამოივიდა. იერიშზე გადასვლის დრო იყო. თორემ ვიკაობასა და არ გავიხიდი, არ გარქვენებ-ის კვილის სომ არ დაეინყებდი. ბოლო-ბოლო ამერიკაში ვართ.

მარცხენა ფეხი მარჯვენაზე ნახად გადავიდე, სხეული 90°-ით შევატრიალე, რომ საბოლოო ტკბობის საშუალება მიმეცა (არ მიითქვია, ამ ხნის განმავლობაში - დაახლოებით ერთი საათი, ლათინოამერიკელმა სამჯერ ჩემიცვალა ადგილი, ამ დიალოგის დროს კი შევი მარჯვნივ, მაგიდასთან იჯდა), მისკენ გადავიხარე, თვალზე მივლულე და მკერდისმიერი ხმით შევეკითხე — „როგორ ფიქრობთ, სერ, დერმოიდულ კისტასთან ხომ არ ვაქვს საქმე?“

ასეთ სწრაფ ცვლილებას არც ველოდი. ბიჭი გაშრა, კარგა ხანს კომპიუტერის დისპლეის მიჩჩრდა. მამაკაცური ფლოიდები შეუმცირდა და გაიფანტა. ბოლოს მომიტრიალდა და დარცხვენილი - დამწაპვე ტონით მეკითხება - ეს რა არისო?

„ესეც შენ - მეთქი, ლირსი ხარ. თუ არ გარქვდები, შენთვის უცნობ კიდევ ბევრ ტერმინოლოგიას მოგაყრი. ბოლო - ბოლო მედიცინას 18 წელი ტყუილად ხომ არ შევწირე — ტერმინოლოგია მაინც ოხრად ვიცი“, — ეხვიმობ გუნებაში.

გარქვდა. ფარდით გაყოფილ კუთხეზე მიმოითათა და დერფანში გაუჩინარდა.

ფარდის უკან დანაშობილ ინსტრუმენტებს თვლი რომ შევავლე, თუ კი მანამდე - რას მიპირებდნენ - კითხვის ნიშანს ვსვამდი, ახლა ძახილის ნიშნით შევეცალე და თვალეში რკოლები დამიტრიალდა. მთელი დღის ლოდინს, ნერვიულობას, შიშობს და ლათინოამერიკულ სექსს, უკვალოდ არ ჩაუვლია - გონებას ეკარგავდი. ბედზე ექთანს რომ არ შემოესწრო, იმ ინსტრუმენტებს გულნასული დაემხოზობდი.

გვარიანმა დრომ განვლო. ლათინოამერიკელის ჭაჭანება არ არის. გაგზარაზდი. — თუ მჭრით, ბარემ გამჭრით და მოგაყენით და იქნებ თქვენც დაოკდეთ - ვლუდვარ.

ბოლოს ვხედავ, იშკილებიდან ჩამოსულ ლათინოამერიკელს ასაკოვანი ინდოელი მოყვება - დერმოიდულ კისტას წონასწორობიდან გამოუყვანია და დასახმარებლად გამოცდილი კოლევსათვის მიუშვარავს.

იმ დღეს სხვა საინტერესო არაფერი მომხდარა. დერმოიდული კისტა გამოირიცხა. საერთოდ, ჭრა-კერვას გადაერჩი და სიამაყის მეგრძმებით, რომ ქართველი ქალის ღირსების შეუღაბავად ლათინოამერიკელ რეზიდენტს დერმოიდული კისტა საშვილიშვილოდ შევასწავლე, ქორუგოლი განყოფილება თავანულმა დავტოვე.

სხვა კონსულტაციების აღწერით თავს არ შეგანყენთ - იგივე წარმატებით, მაგრამ თავგადასავლების გარეშე ჩაიარეს.

ერთ თვეში თერაპევტმა განაჩინე გამომოტანა - იცოცხლებო.

დერფანში ქორუგოლი განყოფილების კარს ნერწყვმოკრული უიმედობით ჩავუარე - სად ხარ ექიმო ლოპეს-მეთქი, მერე ერთი შენიც! მივაყოლე და კონია-ილენდის საავადმყოფო-დან სრულად ჯანმრთელი გამოვედი.

დამთავრდა ცხოვრებისეული პროზა - Part 1 და დინყო Part 2 სათაურით - სამსახურის ძებნის ციხე-ცხელეზა.

ბევრ აგენტთან ვავაბი მჭიდრო და არც ისე მჭიდრო ურთიერთობა, რამაც კიდევ ერთხელ, მათი გენეტიკის შესწავლის აუცილებლობაში დამარწმუნა.

წერილ-წერილ 2-3 დღიან სამსახურებს არ აღვინერთ, დროის კარგვავა. ერთი დღე ალთას რომ ვიყავი, მეორე დღეს - ბალთას გავრბოდი. არაფერი საინტერესო.

ჩემი ძველი აგენტი - ძვირფასი ვანდა - ვილაც მერის მატენიდა. ეს მერი ერთი აშარი დედაკაცია. დიდი დოზებით ვერავინ ულღებს, ყველა გაურბის - ვანდაც, სამსახურს, წელიწადში რამდენიმეჯერ ყიდის და კარგ მავსუსა-ც აკეთებს. არ მფეხავს მაგ დედაკაცი, თუ დღერთი გნამს, მაგის სახელს ნულარ მახსენებ - უხეზად მივახალე (სად არის ზრდილობისა და ოჯახიშვილობის დრო).

ბოლოს, რაღაც მიმოვი. ისევე ფანდებს ატარებდა, დროზე გავუგე. დროებითი აღმოჩნდა. სხვა „პრასვეტი“ არ ჩანდა. უსაქმოდ ვდომიას, ისევე უსაქმოდ შრომა ვარჩივი.

მანქანაში ვანდას კატეგორიულად განვუცხადე - ფულის იმედი კარგა ხანს არ გვქონდეს-მეთქი. გაიბლუსა, ბედს კი დამორჩილდა, არა იმიტომ, რომ მატეუს ცეცხმე ან გენდომოდ ან ამგვარი, „Теплые нежности“, გამოსავალი არ დავეუტოვე. იმ დღესვე ვჭირდებოდი, თორემ კლიენტს კარგავდა - ოჯახსაც გვარიანად წენავდა.

მოვხვდი 90 წლის ხელმოტეხილ ქალ-კარუზოსთან (დიდი კარუზოს ნათესავი არ არის). ურიგო ქალი არ იყო, მაგრამ „სვეტსკი“ ლაბარაკი რომ აუტყფებოდა, ველარ ვაოკებდი. ორ-სამ დღეში მისი ოჯახის ყველა „покашанное течение“-ების საცემს კურსში ვიყავი. ჩიტვიით ჭამდა, მაგრამ ნაირ-ნაირებს ითხოვდა.

ზოად, გვატარე ზაფხულის ცხელი თვეების ნაწილი სამზარეულოში, ნაწილი „სვეცკაობაში“. თან, ჩემი ცოფვით სავსე ინსტიტუტი მქონდა აკიდებული, რომელსაც ღამის საათებს ვუთმობდი.

ოჯახში შესულიც არ ვიყავი - ქორწილში რას იცვამო-იკითხა. მისი ნაბოლარა, 50 წლის ვატი მესამეჯერ ბედნიერდებოდა - 25 წლით უმცროს ჩინლად ირთავდა. ბედად, ერთი ავად-სახსენებელი „გამოსასვლელი“ შარვალი მაქვს, რომელსაც აქეთ-იქით შტატოდან-შტატოდ დავატარებ. ვაჩვენე. მომიწონა. - ფეხზე რას იცვამო? ისიც მომიწონა.

შარვალი, როგორც ყოველთვის, გადასაკეთებული იყო (მანამდე ჩაცმის შანსი არ მომეცა

– ქორნილიშ და შარაფში არავის დაუგუბატიყვი-ბიჯარ). ქალის მოვლის ნაცვლად, პირველი დღე შარელის შეტევა-მორგებას მოეუნდა. კარუ-ზოს ქალი საძინებლადან რეკლიკებს მესროდა – არ იჩქარო, შარვალი არ დაღუპო, მე არაფერი მჭირდებაო.

ქორნილის დღეც მოვიდა. ჩემი ფერ-უმართილი თან არ მქონდა (ჩანათში ადვილი ვერ გამო-ეუძებნებ). კარუზოს ქალმა თავისი გადმომილა-გა. სიტყვებმა – ისედაც ლამაზი ვარ – არ გაჭ-რა. დაღუპა სტაფილოსფერ ტუნსაცხზე ფეხი გავჭიმე – შანსი არ არის-მეთქი. კრიტიკულად შემეფასა და კარგო – დამყაბულდა.

პატარა ქორნილი იყო. სულ 25-30 ადამიანი – ნათესაეები და რამდენიმე მეგობარი ესწრე-ბოდა.

ჯერისწერამ ექსცესების გარეშე ჩაიარა. კარ-უზოს ქალი ჩემით თავს იჩინებდა – ნახეთ რა სიმპათიური ეკა მყავსო. რამე გადარია, არ ვიცი. ჩემს გარეგნობაზე ასეთი აღფრთოვანება 35 წე-ლია არავის გამოუთქვამს. მოტყეხილობის გამო გამაყურებელს იღებდა. მეგონი ნარკოტიკნარე-ვი იყო.

რეტორიანში როგორც „приближенная к императору лицо“ ანუ სიძის დედის პირადი (რა დეარქეა? ალბათ „ლამაზისუღი“) ნეფე-დედოფლის მიადგინათან მოეხვდი. კარუზოს ქალი ისე გაერთო ნათესაეებთან სვეტსკაო-ბით, სულ დამიიონყა და საკუთარი თავის ბა-ტონ-პატრონად დამტოვა. ღვინო ნამეტნავედ მეიპა. მივცაღე. „ხაუკუსკას“ და „სტიკის“ შო-რის დრო პატარძლის შესწავლას დავუთმე. ისე ცახცახებდა საცოდავი, ხელში „მეჩიუს“ ვერ იჭერდა. ამკარად „გრინ-კარტის“ უახლოესი მომავალში მიღების მოლოდინი აცახცახებდა. ამ დედაკაცის ყურება მალევე მომზებრდა. ამ დროს „სტიკიც“ მოგვართვეს, რაც, უახლოესი ნახევარი საათი, ჩემი ყურადღების ცენტრად იქ-ცა. ღვინოთ ისე გავერთე, სად ვარ და რა როლს ვთამაშობ, გადაამიიონყა. ხალხი ზუსტზე იყო გადაუსული, როდესაც, გვარიანად შეზარბოშე-ბული, ბარში გადავედი და აუცილებელი რიტუ-ალის შესრულებას შევედგეი – ყავა შევუკვეთე და სიგარეტი გაეაბოლე. გვერდით სასიამოვნო გარეგნობის ასაკოვანი მამაკაცი მომიჯდა – კარ-უზოს დის შვილი და საუბარი გამიბა.

რეტორიანიდან გადალღობე (ყველა) და მთერალები (მე) დავბრუნდიო. კარუზოს ქალი სასწრაფოდ ლოგინში ჩავაწვინე, გვერდით მი-ვუხვეი, „ჩუ, შენი კონიტი არ გვიგო“-ს ზრდი-ლობიანი ფორმა – „დაიძინე გენაცვალე, გადალ-ლილი ხარ“ – ვუთხარი და გავითმე.

მეორე დღეს კარუზოს ქალმა დისშვილზე – როგორ მოვეწნაო, მკითხა. ძალიან „ჩარმინ-ვი“* არის მეთქი. ჩარმინგოო. მეტიც არ უნდა. მთელ სანათესაოს გადავარეკა – ეს საქმე უნდა მოვაკვარაჭინო, სარძლოდ მომწონსო – იძახ-და.

ადამიანი ამ პერსპექტივაზე შეიძლება კი-დეც დაფიქრებულიყო, ერთი ხელისშემწეული „მაგრამ“ რომ არ ყოფილიყო. ეს ჩვენი „ჩარ-მინგი“ 70 ნელს უკაკუნებდა და 95 წლის დედას-თან ერთად ცხოვრობდა – ვარსკოების თრევა სამსახურშიც მყოფი-მეთქი – ხომ არ ვერცხო-დი. პასუხად კეკლუცად ვილიშემოდი. აბა რა მეთქვა?!

სხვა საინტერესო არაფერი მომხდარა. თენ-დებოდა, ღამდებოდა, „ვსვეცკაობდი“, ესტუ-დენტობდი, ვმზარულობდი, ვდისახლისობ-დი. ასე მიილია ზაფხული. აგვისტოს ბოლოს, მოულოდნელად, ერთმა ქართველმა აგენტმა „მუღმივი“ სამსახური შემომთავაზა. წამოს-ვლის დრო იყო და ნამოვდი.

ქარუზოს ქალი 32 წლის დროებით უმუშევარ ქალიშვილს დაუტოვე. ოჯახმა იფიქრა – ფუ-ლი რაღა უცხოის ვუხადლო, ავერ „ბალანამ“ ორი კაპიკი იმოვოსო. კარუზოს ქალი შემეხდერ-ა – არადაფრის კეთება არ იცის და იქნება რამე ნაუცბათევედ ასწავლოო.“ რა გითხრათ?! რით გაგახარათ?!

პირეს სხენებაზე, როგორ კეთდება? მო-ხარშული კარტოფილის ხსენებაზე – ქვების ზო-მის, წყლის დონისა და კარტოფილის რაოდენო-ბის დემონსტრირება მოითხოვა. კარტოფილის მზაობის დასადგენად მასში ჩანვლის ჩარჭობის ტექნიკას 10 წუთი დაგუთმეთ.

ისე, რას ვერჩი საწყალ ვაგოს. არ ქირად-ბოდა ამ უბედური პირეს მომზადება და არც იცოდა. პირეს გარეშეც თავს კარგად გრძნობ-და. მერე ცოტა მოტყდა, მაგრამ თავი მაინც ამყავდ ეჭირა. თავი ასე ეჭირა, სანამ ვიღაც გარეწარს არ გადაეყარა, რომელმაც ბინის სა-ყიდელი თანხის „ბე“ დააწერა და გაუწინარდა. ამან ბოლო მოუღო. ფსიქიატრიული 3 თვე გა-აიხარა. კარგა გვარიანად დავრუზული და out of space* გამოვიდა. არ იცოდა ეს პირე და ნუ იცოდა. რომ სცოდნოდა, რომელი პრობლემის გადაჭრაში ნაადგებოდა როო?

ქარუზოს ქალი მუღმივად ილარიბებს უჩიო-და. მეც ღარიბი ვარ და ჩემი უფროსი ვაჟიცო. (დანარჩენ სამზე კრინტსაც არ ძრავდა. ალბათ, ისინი „ღარიბებში“ არ გადაინა). არ ვიცი, ამის უფროს ვაჟს ერთი სახელი ფლორენდამო აქვს, ორი ნიუ-იორკში, მეუღლე მალაზიების მეპატ-რონეა. ალბათ, ერთსა და იმავე სიტყვას დე-დამისინს ნახევარსფეროებზე განსხვავებული დატვირთვა აქვს. არ ვიცი, ალბათ.

ეს სამსახური გასული წლის აგვისტოს 24-ში დავიწყე. თუ ვაინტერესებთ რა სჭირს, გა-დამალეთ სამედიცინო ცნობარი, დაიწყეთ ა-ნით, ჩადით შავ-მდე და გააგებთ. ექიმი ვაოცე-ბული მეკითხება – „როგორ ახერხებ, რომ ჯერ ცოცხალია“ო. – „ვლოცულობ მეთქი“ – ვპა-სუხობ.

ერთი ბუნწულა, უხმო კაცია. მთელი დღე

* მომზიბეკული

* რეალობას მოწყვეტილი

უპატრონოდ რომ მიავადო, ისე ნაიყვანს მიქელ-გაბრიელი, ვერც გაიგებ. უყურადღებოდ კი არა, თვალის ჩინივით ვუფრთხილდები. ვარ ამ კაცის ექიმი, ექთანი, დედა, მამა, და, ძმა და მთავარი სანათესაო. შვილი არ დღეში ერთხელ „პროვოზიას“ შემოყრის და ვარბის.

ახალგაზრდობაში დიდი პრანაქია ვინმე იქნებოდა – სულ თავის მოვლაშია. უნდა ნახოთ, ექიმთან ვიზიტის დღეს რა დღეშია – სარკეს არ შორდება, თმას ნახევარ საათში ერთხელ ივარცხნის და ძვირფას „აკოლონს“ ისხამს. ექიმის ოფისში კი ყვეგილობს – ყველა ექთანი ვარს ეხვევა და კომპლიმენტებით ავსებს, უყვართ, საკოდავი.

რა მოხდა ამ ხნის განმავლობაში? არც არადერი განსაკუთრებული. ერთი დღე მეორეს მავსეს. თქვენი რომ მსაყვედურობით – სად ივარგებო – თქვენი ერთი თვე ჩემთვის დღეა. უკვდავი ხსენებ, მამ.

რა მოხდა და, როგორც იქნა, ძვირფასი ინსტიტუტში დავაშთავრე. სპეციალობა – ინგლისური. გამოცდაც ჩავაბარე და დიპლომიც მივიღე. თანაც უბრალო კი არა – honour*-ით.

როდესმე თუ გიფიქრიათ რას აკეთებენ მონასხაპრები, მზარეულები, კარისკაცები და სხვა ამისთანა ნაყარ-ნუყარი, მაგრამ ნანარმოებისათვის აუცილებელი გმირები, როდესაც თავის წილ – დიახ ქელბატონო, არა ბატონო, кушать подано, Ваше благородие, слушаюсь ваше величество, კი ბატონო, სერ და ამისთანებს – ნარმოთქვამენ და ნიგნის ფურცლებში უჩინარდებიან.

ფიქრით თავს ნუ შეინუხებთ – გამზადებული პასუხი მაქვს. რას აკეთებენ ჩემო ბატონო და, ინგლისურს მეცადინეობენ! დედას გეფიცებით. საკუთარი გამოცდილებით ვამბობ. არ იფიქროთ სხვის სიტყვებს ვიმორებდე.

როგორც ზემოთ ჩამოთვლილს ნარმოთქვამ (Благородие-სა და Величество-ს ვარდა), გივით ჩემს ოთახში შევრბივარ და თავში ინგლისურს ვიტენი. სადილის დროს გავრბივარ, კაცს სუფრას ვუშლი, მაგადასთან ვსვამ – dinner is ready*- ვეუბნები და კვლავ ჩემს ოთახში ვიქტენი – კვლავ ინგლისურს ვიზუთხავ. სეინრბობისა – this way, be careful*- გავრბივლებ. ასე რომ, საკუთარ ტყავზე ამომხანთული გამოცდილებით ვამბობ – რას აკეთებენ და, ინგლისურს მეცადინეობენ.

ისე მოხდა, რომ ინსტიტუტში ჩარიცხვა ჩემს აბუნტებას, გამოცქევას, ბინებისა და სამსახურის ცვლას დავმთხვა. მისამართების პერმანენტულმა ცვლამ ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ყველა პროფესორ-მასწავლებელ-მწიფეურ-ტილფონისტი ნყობიდან გამოიყვანა. სასწავლო მასალას ერთ მისამართზე მიგზავნიდნენ, გა-

მოცდას-მეორე მისამართზე ეაბარებდი, შედეგები – მესამეში მომდიოდა. ერთხელაც და, ახალი მასალა ძველ მისამართზე გაავაზენეს (ჯოჯოსთან). პასუხი რომ დავუვგავინე, მოკითხვის წერილები მომავარეს (ახლა ყველა უკვე ახალ მისამართზე, თქვენც ხომ დაიბნინო?), სად ხარ, რატომ დავუვკარგე, რამე ხომ არ გიჭირს ან დღსვენება რომ არ გადასწყვიტე, შეგვეზნაიწეო. მე ამ დროს კარუზოს ქალთან ვსვეცკავო.

ამიტომ დიპლომი „პონონი“ რომ მივიღე, ძალიან შევიფრე. ყველაფერს რომ თავი დაანებო, მარტო შტატიდან-შტატში სიარული იყო „საპონონო“. ახლა ჩემი დიპლომი ნინა წერილით ავადახსენებელ ემილიატორთან ერთად ნიუ-ჯერსის შტატშია (მა ნიუ-იორკის შტატში ვიმყოფები).

კარუზოს ქალთან სამეცადინოდ ჩავდგომად დღე ტრიუქარობას მოითხოვდა. როდესაც პეკენინებით, ვუდ-პეკენინებით და იუზ-თუებით თავის გამოტენას ვცდილობდი, რძლებიც გაჭორვა მანცადამაინც მაძინ აუტყუდებოდა. მეც ეტრიუქარობდი, სახლის დალაგებას ვიწმებდი, ხან სარცხს, ხან სადილს, ხან რას, ხან რას. ამ დროს ეზოში ვიპატრონო და გრამატიკას ვიზუთხავდი. დროების არეიდარეგამ და ერთმანეთში აღრეგამ სულ გადამირა. ერთი ვიფიქრე – ამათ გარეშეც იოლად გავალ-თქო. ცხოვრებამაც აჩვენა და დროების არეიდარეგამ დიდი ვერაგი და არასანდოა. აი, მაგალითად, ნარსულში დედაჩემის ხედვით მომავალში მე პროფესორი, ოჯახის ქალი, საქართველოს პატივცემული მოქალაქე და დიდი გიტარისტი ვიქნებოდი, ნარსულში ჩემი მომავალი კი დიდი ხანი დედოფლის კეურის უნდა ვფლობდე და ჭინჭელი ტონით ბრძანებებს ვიდლოდე.

ყოველ შემთხვევაში, ნარსულში, არც ერთს არ გვიფიქრია, რომ მომავალში მნ წლის ამერიკელი მამაკაცის jobey-ს ფირმის საცვლებს რეცხვით თავს შევიქცევდი.

არა ბატონო – შევეშვით ამ დროებს და მხოლოდ პრეტენტ კონტინიუსით ვიცხოვროთ.

სამსახური ორიოდ დღის დანყებული მქონდა, საკუთარ თავს „შტუკა“ რო გავუწალიჩე. იმ დღის შემდეგ მოსაწეად გასვლისას ყველა კარსა და ფანჯარას ფართოდ გაღებულს ვტოვებ. დაინტერესდით? მოკლედ:

სალამო 11 საათი იქნებოდა. ფრენკი (ჩემი კაცი) ნაჭში, ნაბანავეები და ლოგინში ჩაკარებული მყავდა, ამიტომ სალამოს რიტუალს სუფთა სინდისით ვეუდდექი. ასევე დროს ცხოვრების რაობის გარკვევას ვცდილობ (დღის სხვა მონაკვეთში ფიქრის დრო არ მაქვს). სიგარეტი მოვნიე, ჩავაქრე. იმ დღესაც ცხოვრებას ვერაფერი გავუგე და შესასვლელი კარის სახელური ჩამოვიწე. არც იქვრის. ჩამდენჯერმე დავეჯავგურე. თქვენც არ მომიკვდათ. სახლის ყველა ხელმისაწვდომ კარ-ფანჯარას ჩამოვუარე – ყველა რიგზე იყო – ჩარაზული. ქუჩაში ღამის გათვით პერსპექტივა მოჩვენებასავით ჰაერში დაეკიდა.

* უმადლესი შეფასება
** სადილი მზად გახლავთ
*** ეს გზა სახიფათოა

რატომ დავტოვე იმ დღეს ჩემი ფანჯარა ღია-
და, არ ვიცი. ალბათ, ღმერთმა მიჩურჩულა. ღია
კი იყო, მაგრამ ამოჩნდა არ გინდა? დაახლოე-
ბით მაღალი „ბელეტრისი“ დონეზე, ანუ სამ
ჩემს სიმაღლეზე. თუ არ დავეინცხებოვართ, სტა-
ლინისა და შვარცმეგერის ნაკლებად ვგვარ.

ეუბნები მდგარი რკინის სკამი მოვამოხე. შეე-
დებოდა. ფეხის ნეურებმაც არ მიშველეს. ფანჯარა
განათებული, დამცინავი სახით გადმოჩერე-
ბოდა. ბედად, გარაჟთან მაღალი ნავის ყუთი
იდგა (ცარიელი). სკამს დავადგი. ძალიან მემალ-
ლა - შპაგატში საუკუნეა არ ჩავგვადარვარ.
შემოვატრიალე, დავაწვინე. თითქოს არაუშავ-
და. შევედქი. იმ უპატრონომ გორიალი და ჩაქყ-
ლებდა არ დაინყო? ჩემს წინაზე არ იყო გათ-
ვლილი. სხვა მანისი არ მჩრებოდა, ისევ პირქვე-
დამხობილ სიმაღლეზე უნდა მესინჯა. ავყოფ-
ხდი, ძალიან კი ვერთხილავდი. ის უპატრონი
განუწყვეტლად ყანფალბობდა და საექვო ხმებს
გამოსცემდა. ჯერ მუხლებზე დავდექი - პოზი-
ცია გავიმავრე. ის იყო, გამართვა დავაპირე, სა-
ნაგვე ყუთმა ერთი ავის მომასწავლებლად იტ-
კაცუნა და შემდეგ, მე მარჯვნივ დავეხდარი
ის კი მარცხნივ, დაღმართზე გრუხუნ-გრუხუნ-
ით დავაორდა.

დავედქი და ლენინის ლანძღვა დავიწყე. ყო-
ველთვის ლენინით ვინყებ. შემდეგ ჩამოუყუყუ-
ბი და ყველას თავის საკადრისს მივაგებ. დღე-
ვანდელ მთავრობასაც კბილი ვაჯვარი, არ ვიც-
ნობ მართალია, მაგრამ უყურადღებობაში არ
ჩამომართვან.

ცოტა მომეშა.
ამოვართე ის უპატრონი სანაგვე, დავაყუ-
დე სკამზე და აზიმუტების, აჩქარებებისა და
თავისუფალი ვარდნის გამოთვალ დავიწყე.
(ფიზიკის გაგებაში რომ არ ვარ, ხომ ხედე-
ბით?). მოკლედ, ფანჯრის რაფაზე მესტამბა —
გამყარება სანაგვის გარდაუვალ ვარდნამდე
უნდა მომესწრო. ტრიუკი გონებაში დავხვეწე
და რამდენიმეჯერ გავიმეორე. ბოლოს, მარჯვე-
ნა ფეხი ავნიე, ხელის თითები მოკეცე — საჭი-
როების შემთხვევაში კაუჭებად გამოყენებას
გაპირებდი, ღმერთო, შენს ხელში ვარ-მეთქი
და აღარ მახსოვს. გინს ფანჯრის რაფასა და
მინებს შორის გაჩხერილი მოვეცი. (აქ, ფანჯრე-
ბი ქვემოდან ზემოთ იდება) — თავი და ხელები
ოთახში, უკანალი და ფეხები - ეუბნები. ეს უპატ-
რონი სანაგვე კი ხმაურით მიგორავს და რღა-
ცას ახურებს.

რა ვენა, განძრევის ოე-სილა არ მაქვს. ვარ
ესე, ცასა და დედამიწის შორის გამოკიდებუ-
ლი. ფეხებს საცოდავად ვსაბავსავ. ღმერთს
ვემუდარები უკანალმა არ გადაძლოოს, თო-
რემ რკინის სკამზე დახეთქებული სიკვდილსაც
რომ გადაურჩე, ტრიუკის გამეორების თავი არ
მექნება.

მადლობა ღმერთს, რომ მოპირდაპირე სახ-
ლში არავინ ცხოვრობს. მადლობა ღმერთს,
რომ დროის ამ მონაკვეთში პოლიციას არ ჩა-

უვლია. ძნელი მისახვედრი არ არის, პოლიცია
ლამის თორმეტი საათისათვის ფანჯარაზე
მოსასვსვე ფეხები დაახავაზე რას მოიმოქმე-
დებდა. პოლი ძალები მოვიკრიბე და ფანჯარას-
თან მდგარი სანაღვე ჩავსარილდი.

მომდევნი საღამოს, რიტუალის ჩატარები-
სას, ცხოვრების არსს კიდევ ერთხელ ვუტრია-
ლე - იქნებ მომხდარი ინციდენტი უფლის მიერ
ცხოვრების „რაობის“ დემონსტრირება იყო.
იქნებ სწორედ „ფორთოქის“ მოძებნაა ცხოვ-
რების აზრი. თუ წინააღმდეგობას გიხვედრებს,
უფალი „ფორთოქასაც“ გიტოვებს და იქ შექ-
რომის ხელსაწყობსაც გაძლევს. რამდენად
სწორად დანიხავ და გამოიყენებ, ეს უკვე შენ-
ზეა დამოკიდებული.

დავიკვირო, ამერიკა ჩემი „ფორთოქაა“?
მაშინ სანაგვე და რკინის სკამი რა უნდა იყოს
ნება?

რა გითხრათ, რით გაგაბართ?!

იელოვლები სულ გათავებდნენ. ჯერ იყო და
იმ ჯოჯოსთან მუშაობისას კვირამი ერთხელ
მაკითხავდნენ - დედამიწაზე დასტოდებულ ცო-
ვებსა და მობალოვებულ კატასტროფაზე მკა-
ლბებოდნენ. თავიდან რომ გავუღიმიე და კინ-
ნისკერით არ გავავადე, ორი თვე ამის მოსავალს
ვიძკიდი. „ჩვენებური არის“-ო, ალბათ იფიქრეს.
მერე მეც მობალოვდი და რა ბედი ეწიათ, არ ვიცი,
არ დავინტერესებულვარ.

Deer Park-ში კი მათი შტაბ-ბინა ყურის ძირ-
ში მაქვს. ყველ დილით, მაკონკრისას, ვხედავ
„ფირმა“ მანქანებში როგორ სხდებიან და ქვეყ-
ნის „ოთხივე კუთხით“ „აჩერედნოი დაბიჩის“ ჩა-
საგდებად მიემუშრებიან.

ერთ დღესაც ჩვენ გვესტუმრნენ.
ვზივარ სახლში და თავს ინგლისურის მორი-
ც ტექსტის წუთებით ვისჯი. ფრენკი პაერისა
და მზის აპანანის მისაღებად ეზოში მყავს აგს-
მული - ზის თავისთვის და ეროსვორდს ვახებს.
საუბარი შემომესმა. რა ხდება, კაცს ხომ არა-
ვინ მიჩაგრავს-მეთქი, ეზოში გავენთე. ვხედავ,
კოჭებიდან კბილებამდე გამოყობილი ორი მა-
მაკაცი ჩემს ფრენკს ალყას არტყამს. ფრენკს
ისეთი შემინებული სახე აქვს - ამკარად ამოლე-
ბენ.

„შელოუ, შაუ არ იუ“-მეთქი.
ღიმილი შემომავებებს. ასეთი განვრთნილი
ღიმილი მხოლოდ იოლოველებსა და პოლიტიკო-
სებზე მინახავს, ისიც არჩევნების წინ. უახლო-
ეს მომავალში არჩევნებს არ ეკლოდით, ამიტომ
იელოველებილა დარჩნენ.

დიდი ზურადლება არც მომაქციეს. ისევ
ფრენკს მიუტრიალდნენ. ერთმა საქალაქედან
წიგნის ამოცურება დაიწყო. ვაგებრაზდი, მაგრამ
რა ვაგებრაზდი! სულ ნაპერწკლებს ვყრი. სად
მაქვს მაგენის ტრაკა-ტრუკის დრო - ტვიში
ჩატენილ უტვინ სიტყვებს თუ არ მიხედავ, ამოც-
ვივებდიან და გაურკვეველი მიმართულებით
გაუწინარდებიან და იმ დღის წილი ეგ ზეკუცია
თავიდან მექნება ვასავლელი.

დასაწყისში, როგორც ოჯახში აღზრდილ ქალს შეეფერება, იელოველების მოგერიების ზრდილობიან ფორმას მივმართე. ფეიქრობ - „გავცურებ და მწვინდობიანად გავისტუმრებ!“ (სადა ბანაობ?! ვის აცურებ?! ნაზი ღიმილით შედარებით ახალგაზრდას მივმართე:

— გენაცვალე-მეთქი, (ამასთან ფრენზე ვუთითებ) - სალუბო არი ღირს, ყრუა. (თან ფეიქრობ — „ამის საყრუის გამო იერიშს ჩემზე თუ გადმოიტანენ, ერთს დაეჭყვილებ და გაეფანტავ“).

— უი, — იღიმება ახალგაზრდა და ასაკოვან კოლეგას მიმართავს — ყრუ ყოფილაო.

ფრენკი ზის, ვაბუსულო, ბმას არ იღებს და შეშინებული თვალის აცეცებს.

ასაკოვანი დამტკბარი ღიმილით მომიტრიალდა — „რას ამბობთ მემ, საესებით ადექვატურედ მპასუხოზს“-ო.

— უი, — ვუბრუნებ — ეს თქვენ გეჩვენებთ, რომ ადექვატურად გასუსობთ, წმინდა წყლის დამთხვევაა. ისე ყრუც არის და ბოლო დროს გონებაც ღალატობს — დაეუმტე.

ასაკოვანმა ერთი ჩაიფრუტუნა, პასუხი არც მალირსა, ფრენკისაკენ დაიხარა — ნიგნს აწვდის.

მორნა, როგორც ვაცყობ, გაცურებაში დაოსტატება მჭირდება, ამიტომ რაშიც „ასი“ ვარ, იმ ხერხს მივმართე. ღიმილი დაეიტოვე (ამერიკაა, ხომ იცით), ვიგრძენი რაღაცნაირი მოღრვილი იერი გადაეკრა, მაგრამ სარკის წინ „შლიოვკის“ დრო არ მაქვს. — I do not want to be rude — მეთქი, ანუ ჩვენებურად — ცოტა უკაცრავად ვიყო და უზრდელობაში არ ჩამომართავთ, მაგრამ არა მგონია ფრენკს თქვენი „наставление“-ბი აინტერესებდეს.

— რას ბრძანებთ — ასაკოვანი ღიმილით შემიკამათა — ძალიან ყურადღებით მისმენსო — და ფრენკისკენ იქნევს თავს.

ბასტა!!! ჩემი მოთმინება ფილიდან ღვარცოფად მოედინება.

— ფრენკ — მივმართე მკაცრად — თუ შეიძლება გვიპასუხე, გსურს თუ არა ამითან საუბრის გაგრძელება (ამათთან — გამოთქმით წარმოვთქვი).

ფრენკმა, საბოლოოდ ფერდაკარგულმა (არ ვიცი ანემია გაუშნავდა თუ სიფერქმერთალე მატერიალიზებული გამოვლენა იყო), როგორც იქნა — no — ამოღერდა.

— აი, ხომ ხედავთ — ნიშანი მოვუტე იელოველებს.

— რა ექნათ, ხელწართულ ბრძოლას ხომ არ გამიმართავდნენ, დილა იყო მაინც. ნელ-ნელა დახვეა დაიწყეს.

— ისე, რა რელიგიის ხართო — ბოლოს დაინტერესდნენ.

— ეს კათოლიკეა, მე კი — რაც შემეძლო ვუხსნი, სანამ “რამენები” არ ვახსენე, შუშის თვალეებით მიყურებდნენ.

— აა, — ო — ბოლოს და წავიდნენ.

მიძახება მინდოდა — ჩვენ მარიამის ნილხვედრი ქვეყანა ვართ და საქართველო თქვენს გარეშეც გაპრწყინდება, მაგრამ სათანადო ინგლისურ სიტყვებს ნულცბათევადა თავე ვერ მოუყუარე და გაეჩერაო.

ერთი თხოვნა მაქვს. ვინაიდან აქ იელოველები მრავლად გვყავს, ვიცი, ასეთი საუბრებში არაერთგზის მელის, თუ შეიძლება მომხმარებთ: ქართული მართლმადიდებლური ეკლესია, მარიამის ნილხვედრი მინა და საქართველო გაბრწყინდება-ს გრამატიკულად გამართული ინგლისური თარგმანი — პაექრობაში სრული შეიარაღლებით რომ ჩავეერთო. შორისდებულებსა და ჩანართებზე ნუ შენუხდებით, საკუთარ თავზე ივლებ.

ორი სიტყვით ჩემს პირად ცხოვრებას შევეხები — ანუ ბალზაკის ასაკს მიახლოებული ქართველი ქალის მარხვებს.

ცხოვრებისეული პროზით გადაქანცულ-გადალილ-გადამწარებულმა საშველად რომანტიკულ გრძნობებს ვუხმე. ერთი წლის წინ ერთ მსახიობთან გავაბი რომანი. სრული ორი თვე მისი ერთგული ვიყავი, ყოველ საღამოს მას ვუთმობდი. ერთბოლად, ერთ ჭორიკანა გადაცემაში მის მაიორულიზებულ ფაქტებს გადავანწყვიდი და დაუფიქრებლად მივატოვე. სად მაქვს „ბაბნიკების“ თავე; მის ნაშუბთან ხელწართული ბრძოლა მინდა?! არა, გენაცვალე, ჩემს ასაკში ქალს სტაბილურობა სჭირდება!

შემდეგ, მეორე მსახიობთან დავინწყე ფლირტობა (სახელებს არ გვიმალავთ, უბრალოდ არ მახსოვს). მაღლებს ღმერთს, ღრმად არ შევტოპე — ასაკს მიმალავდა. განშორებისას პატარა დედა-შვილოვნი დარიგება მივიცი.

ცოტა ხანში, შორიონტზე მესამე მსახიობი გამოჩნდა. ასაკითაც შემეფერებოდა და პირადი ცხოვრებაც მეტ-ნაკლებად წყნარი ჰქონდა. მაგრამ ზედმეტად ნერვიული იყო და თანაც ალკოჰოლს ეტანებოდა. ცხოვრების მგზავრობაზე უარი ვუთხარი. ისე, მეგობრებად დავერჩით. ყოველ სამშაბათს 22 საათიდან 23-მდე ვკონტაქტობდით. წელს „ემის“ ნომინაციაზეა წარდგენილი (თითზე ჯვარი უნდა დავისვა, რომ მოხდენო სამშაბათს მილოცვა არ დამავინწყდეს).

ყველაზე ხანგრძლივი რომანი ექიმ კოვართან მქონდა (მაღლობა ღმერთს, მისი გვარი მაინც მახსოვს). თუ თქვეთთან „სასწრაფო“ ისევ მოდის, იქ იხილავთ. მართალია, მექალთანივა, მაგრამ უბოროტო მექალთანივა. რა ქნას?! ქალებს დიდ პატივს სცემს და უარს ვერ ეუბნება. ბოლოს, მისი თვავადსავლებითაც დავიღალე. ქალების ამბებს კიდევ „გავაიასნებდი“, ავუხსნიდი, რომ ქალების პატივისცემის ბევრი სხვა ხერხიც არსებობს, მაგრამ სერიოზის ბოლო სეზონი ნაშუბნევად სტრესულად დაასრულეს — წვეს ეს ჩვენი კოვარი სამანიპულაციო მაგიდაზე მორელაქსანტებით გაჟღერდილი და ხახაში საინტუბაციო მილგარრილი (ციხიდან

გაცეულიბანდიტებისნამოქმედარი)და...ნავი-
დატიტრები. მომდევნო სეზონი 2007 წლის იან-
ვრამდე არ იწყება. რა ბუფი ენია, სად გამეგო?
მეგატოფე. ვიცო, პატიოსანი საქციელი არ არის,
არ ვაბაყობ, მაგრამ რა ვენა? ჩემს წერვებს მე
თუ არა, კოვანი ნამდვილად არ გაუფრთხილდე-
ბა.

მსახიობებთან არშემდეგარი რომანების შემ-
დეგ, სატრფოების ძებნა სხვა პროფესიებში და-
ვინყე.

ერთბელაც, არხების შესწავლისას, საოც-
რად სექსუალურ მამაკაცს მოვკარი თვალი.
ცხოვრებაში მსგავსი არაფერი მინახავს. მისი
„ფლურდები“ ეკრანად თქრაილთ გადმო-
ფინებოდა. ექიმი ლოპესიკი კი, მის ფონზე,
პამპერსიან მზობაც „პალანდ“ გადაიქცა. ისე
მოვიხიბლეთ, რომ მის გარდა ვერაფერს და არა-
ფერს ვხედავდი. ბოლოს, ყურადღება მივაქციე
- ეს ტიპი, რატომღაც კბილებამდე შეიარაღე-
ბული დაცვით გარშემორტყმული საბრალდე-
ბო სკამზე ზის. ფილმის ბოლოს თმები მთლად
დაბუტყული და ლოყები დახოკილი მქონდა. ეს
მამაკაცი სადისტი-მანიაკი-მკვლეელი გამოდგა.
20-მდე ქალი (რაც ცნობილია) სასტიკად უნამე-
და და მოუტლავს. ფილმში მისი ვასამართლე-
ბის დოკუმენტური კადრები იყო. ხომ ხედავთ,
რა დღესი ვარ. შორიდან დირექტივებს რომ მამ-
კვლეთ - განიძერი და ხალხი შეანუბო - ჩამოთ-
ვლილი მავალითებით ჩემს გემოვნებაზე თუ იმ-
სჯელებით, კარგ ვარიანტში სატრფოს ნაშების
მოგვრეება და ცუდ ვარიანტში - მანიაკისაგან
სიკვდილი გელის.

სტრესმა ორი კვირა ლოგინად ჩამაგდო. ვენ-
ვარ და გაჩენის დღეს ვიწყველი. ბოლოს, თავი
ხელში ავიყვანე: „ასე არ შეიძლება!“ „პრინცი-
ბი!“ „ჯერ კიდევ არ გადაგვარებულანი!“ - ძახი-
ლით და კვლავ ძიებში ჩავერთე.

წერილ-წერილ „რომანტიკებს“ არ ჩამოვით-
ვლით. ზოგი მე დაეინუნე, ზოგმა მე დამინუნა
და ასე....

ბოლოს ყურადღება საინფორმაციო გადაცე-
მის ნამყვანებზე შევიჩიერე - ეესენი სერიოზული
ხალხია“ - სიმედი.

ერთი ხანობა დონი დოიჩს დავადგი თვა-
ლი „Big idea“-ს ნამყვანზე. თითქოს ყველა-
ფერი ადგილზეა - მეტყველება, გარეგნობა,
ოჯახიშეიღობა. მაგრამ რაღაც გაურკვეველი
გრძნობა მოსვენებას არ მძლევდა. ერთი თვის
ტრფოლის შემდეგ გონება გამიზნაოდა - ძალი-
ან ბევრს ლაპარაკობს! თქვენ შემეცამათებით
- ლაპარაკში უხდიან ფულსო. მე კი პირველ
ჩვენებას ვანებები - ძალიან ბევრს ლაპარაკობს!
ჩემს რომანებს თვალი რომ გადავაკვლე - ყვე-
ლას ერთი საერთო თვისება ვუპოვე - ყველა
ძალიან ბევრს ლაპარაკობდა. ვამოცდილების
გათვალისწინებით, ესეც განწირულია-მეთქი
და დონის ხელი დაუქნიე.

* დიდი იდეა

საბოლოოდჩემიყურადღებაCNN-ისნამყვან-
მანდერსონ კუმერმა მიიპყრო. ლაპარაკობს იმ-
დენს, რამდენიც საჭიროა - არც მეტს, არც ნაკ-
ლებს, პალსტუხებში განსაკუთრებულ გემოვ-
ნებით გამოირჩევა, აქვს თმის მომზადვლელი
ვარცხნილობა და გასაოცარი, ლურჯი თვალები.
ის იყო, ვიფიქრე, ახლა მინც პატარა ხანს,
პირადი ბედნიერებით გავიხარებო-თქო, რომ ის-
რავალ-ლიბანის ომი დაიწყო და ეს უპატრონოც,
ისე რომ, არც კი ვამომშვიდობებია, ფრონტის
ხაზზე გავარდა. დავრჩი პირში ჩალაგამოვ-
ლებული. ყოველ საღამოს შიშით ველოდები.
ემანდ შავბათობი დამშვენებული ფოტოსურა-
თი არ დავინახო. ეს კი, სადაც სროლის ხმას გაი-
ვებს ან შევჯუფებულ მებრძოლებს დანახავს,
მიდის და შუაში ეკვება - აქიოდა, მეც ნახირ
ნახირაო. ან ხნის მანძილზე თმებზე გავხარდა
და ტანსაცმელიც შეშეშა. გადაცემის დასაწყ-
ისში მის ვარცხნილობას კიდევ აიტანს ადამია-
ნი, 2 საათში კი თმის ყველა ღერი ყოველზე უდ-
ვას. ვერ ვხედავდი, ეს მისი თმის ფიქსატორის
შედეგია, თუ ტყვიამფრქვევები და „კაბატუშები“
რომ აქვს ფონად - იმის.

იმ დღეს ფრენის გარდაფობის მივადექი და
რაც რამ ლურჯი და ციფრისკაში ჩავერთე.
ნა ამ ფერებს უტანება) კონფისკაცია გავუკეთე
და პატარა ბოხნი შევკარი. ამანათის გაგზავნას
ვაპირებ. იმას ვფიქრობ, თმის ფულეც ხომ არ შე-
ყიდა. არ ვიცი, რომელი უფრო ესიამოვნება - „с
мокрым эффектом“ თუ „ნეს“.

ამდენი წერვილობით ქალად აღარ ვვარგე-
ვარ. ანდერსონის გამო პოლიტიკაში ჩავერთე.
დედაჩემს ჩემთან ლაპარაკიც აღარ სურს „სულ
გაგრიკვია შვილიო“. უახლოეს მომავალში ან-
დერსონი თუ არ დაბრუნდება ან ეს ომი თუ არ
შენწყდა, ან დედაჩემი დედობაზე უარს განაცხ-
ადებს და ობლად დამტოვებს, ან ავადგები და
ხანჯლები გულს განვიგმირავ - მოვისვენებ
მაინც.

არა გენაცვალე, ის დროა, ახალი სატრფო
ვეებო. გადაწყვეტა მიჭირს, რა არხზე შეე-
ჩერდე. მხატვრულმა და დოკუმენტურმა ფილ-
მებმა არ გაამართლეს. საინფორმაციოებიც,
როგორც ხედავთ, განწირულია. „ჭორიკანა“
გადაცემების ნამყვანები არ მიზნავს - მამა-
კაცური პროფესია არ არის, თანაც ისე არიან
„напыщенные-напомаженные“ დიდი დონებით
- დიდი დონებით რა გაუძლებს. ან მათი ამბო-
ცია დამაზრჩობს, ან მათი პარფიუმერია.

„Animal Planet“-აზე ერთ-ორ საინტერესო
ტიპს მოვკარი თვალი. თავს ვიკაებ. ხან ნიან-
გებს დასდევენ, ხან ლომებს და ხან გველებით
ირთობენ თავს. ტყვია მომიკლავს სატრფოს თუ
ნიანგი ჩასანსლავს, მე რა შეღავათი?!

ვფიქრობ, შეჩერება კულინარიაზე მომიწევს.
გასუტება არ ამცდება, მაგრამ წყნარად მაინც
ვიტყები - ჩავიცმეთ მე და ჩემი კულინარი სატ-
რფო ფაქურებს, მივირთმევეთ მის მომზადებულ
კერძებს და ერთმანეთს ტკბილად შევაბერდე-
ბით. ჭირი იქა, ლხინი აქა.

იღვრელებსა არ იყოს, ტილებიც ბლომადა გვეყავს. ტილებთან ერთად არც ბალღინჯოლები-სა და რწყილების ნაკლებობა ვუჩივით. ჩემი მეგობარი ლოგინში მალხაფობი და ჩქემებით წევა. ვერაფერი მოუხერხა. სანებიდ-სამსახურს კვირაში ერთხელ იძახებს. უშედეგოდ. რამდენიმე კვირის წინ „მკებნარების სპეციალისტი“ ეკრანიდან გვესაუბრა – ტილებს, რწყილებს, ბალღინჯოებს და სხვა ამგვარ პარაზიტებს საბრძოლო საშუალებების მიმართ იმუნიტეტი გამოუმუშავდათ და ჩვენს ხელთ არსებული რე-სურსებით მათთან ბრძოლა ვეჭვრსო, ახალი პრეპარატებისა და მეთოდების შემუშავების წინაშე ვდგევართო. პრეპარატების რა მოვახ-სენოთ და, ნეტა მეთოდებად მოდერნიზებულ ხაფანგს ხომ არ გულისხმობდა.

ტილების წამლისა არ ვიცი და ზოგადად ფარ-მაცუტულ ბიზნესს, ჩვენში, წყალი შეუდგა. მე-დიკამენტების კატასტროფული სიძვირის გამო შავი ბაზარი მექსიკიდან და კანადიდან შემოტა-ნილი საექტო პრეპარატებით გაიყოს. ნაწილი, რალაც მანქანებით, ცნობილი არ არის. გამოძი-ება მიმდინარეობს.

საერთოდ მედვიცინა კრიზისშია. ეს ჩემი სიტყ-ვები არ არის. სპეციალისტების მიერ ეკრანზე ნათქვამ გულისტკივილს ვიმეორებ. ფასები მა-ტულუბს, ცხოვრება ძვირდება, მინიმალური ხელფასის კანონი გადასახედა, ყოველწლიუ-რად მილიონობით ადამიანი დაზღვევის გარე-შე რჩება, მთავრობა ამ დროს დღემი მილიონ დოლარს ომზე ხარჯავს. ეს ყველაფერი სამედი-ცინო მომსახურებაზეც იხსება – მოსპიტლუ-მი იკეტება, შტატები მცირდება, მედიცინაში არაპროფესიონალიზმი იდგამს ფეხს.

შემთხვევითი ხალხით, ვანსაკუთრებით, პლასტიკური ქირურგია გაიყოს. ეკრანზე ისეთ კომპარებს აჩვენებენ, საკუთარი თვალით რომ არ მენახა არ დავიჯერებდი. ამ ფაქტს ხელს ისიც უწყობს, რომ პლასტიკური ქირურგია აყ-ვავების ზენიტშია. ახალგაზრდობა ძუძუების აუტგმენტაციისა და უკანალის ლიმფსაქციის ცი-ნე-ცხლებამ მოიცვა. მივა მორგვი პლასტიკურ ქირურგთან, მოუტანს ლამაზმანის ფოტოს და ბრძანებს – ასეთი გამზადიყო. ქირურგს რა ენაღვლება, ჭრის, კერავს და კარგ მაყუსთაც აეთება. თუკი ვასულ წლებში შობობდი შეი-ლებს, კოლეჯის დამთავრების აღსანიშნავად, ევროპის ტურს ჩუქნიდნენ, დღეს ძუძუებს რუქ-ნიან.

„მარტივად“ გამდიდრების სურვილი ბევრს იზიდავს. ამ საქმეს არა მარტო დარგში არალი-ცენზირებულმა ექიმებმა, არამედ „ქუჩიდან“ მოსულებმაც მოჰქიდეს ხელი, ყალიბი დიპლო-მებითა და სერტიფიკატებით, რომლებმაც ოპე-რაციის ტექნიკა სასწავლო თუ სამოყვარულო ვიდეოფილმებით „დახვეწეს“ (არ გვირათ? ნუ გვერათ?)

ერთ ახალგაზრდა ყმანვილს თავისი მკერ-დის კუნთები თვალში მაინცდამაინც არ მოსდი-ოდა და დახმარებისათვის „გამოცდილი სპეცია-ლისტს“ მიმართა. იმანაც, არც აცია, არც აცხე-ლა და ქალის იმპლანტები ჩაუკერა და ქვეყნი-დან მოტყდა. სად არის, კაციშვილმა არ იცის. ძებნაშია. ხომ წარმოგიდგენიათ ის საცოდავი ყმანვილი, წარკობიდან გამოსვლის შემდეგ როგორ ახალისებდა.

ერთხელაც ვიზარ და „Discovery“-ს ვეყუ-რებ – ზოგად განათლებას ვიღრმავებ. მოუ-ლოდნელად ეკრანი ქირურგიული ინსტრუმენ-ტების ფოტოსურათებით დაიფარა და ეკრანს მიღმა ზებუნებრივი ხმა აფერდა – „თქვენ ვერც წარმოადგენთ რას ტოვებენ ქირურგები ადამიანის ორგანიზმში.“ ამ „დისკავერის“ სა-ქართველოთისთვის მიუგება – ვფიქრობ. თურ-მე ნუ იტყვი. სად ცალმა ამერიკას საქართვე-ლოსათვის. გადაცემა ეძღვნება ამერიკელი ექი-მების მიერ ამერიკულ პაციენტებში ჩატოვებულ ინსტრუმენტებს – **НЕВЕРОЯТНО, НО СЪВЪЩИТО**.

ერთი მამაკაცს მუცელში მკერავლთი 9 თვე დაიარებოდა. მერე რა, რომ საავადმყოფოდან მალე ტემპერატურითა და ტკივილით გამო-ნერეს – ანტიბიოტიკები დაუნიშნეს და პანდუ-რი ჰქრეს. ალბათ, სადაზღვევო კომპანია მის შემდეგმ გამოკვლევას და მკურნალობის თან-ხის გადახდაზე უარს ამბობდა. ბოლოს, ბარ-ძაყის ყელის მოტყენილობის გამო გაკეთებულ რენდგენოგრაფიაზე მაკრატულმა გამოანათა. დაზარალებულმა გვარიანად იხიერა. თანხა არ დაუსახელებიათ, მაგარმ ცოლ-ქმრის კმაყოფი-ლი გამომეტყველებით იმსჯელებდნენ, რომ ეს არც 100, არც 10 000 და 100 000 დოლარი იქე-ბოდა.

ტამპონები და მსგავსი წერილმანები მოსუ-ლი პონტია. „სისხლით დაფარულ საოპერაციო არეში სისხლით გაჭენილი ტამპონი თუ გა-მოგრჩი, რა გასაკვირია?“ – ერთ-ერთი სამედი-ცინო მოხელე თავს იმარტობდა.

წერიოქირურგები ძალიან გვიჭირს ამერიკაში. პაციენტები მამდაუნუმ უჩივიან და ედავებიან ნებისმიერ წერილმანზე, ამიტომ ბევრიც აღარ ისწავფის, თანაც წერიოქირურგის წლიური და-ზღვევო თანხა 300 000 – 400 000-სს აღწევს. შტატების სიმცირის გამო, საავადმყოფოში მოყვანილ „წვეროლოგიურ“ პაციენტს, რეანი-მატოლოგი, სპეციალისტის მისვლამდე „ლოც-ვებით“ მკურნალობს. ზუსტად ეს ტერმინი იხმა-რა რეანიმატოლოგმა კერძო შემთხვევის აღწე-რისას – „რა შექნა, ვიდეო და ვლცულულობდი“. ან მორიგე წერიოქირურგის ძებნაში, 911 პაცი-ენტს საავადმყოფოდან საავადმყოფოში დაატა-რებს (ნაცნობი სიტუაცია ხომ არ არის?)

ცოტა არ იყოს, რეანიმატოლოგ შეგვითხელდა – ექიმები ვკლვისხმობ. პრესტიჟული არ არის, ხელფასი დაბალია, სიყვდილიანობა – მალალი.

გასულ წელს მე და ფრენკი რანდენჯერმე ვესტუმრეთ.

კუმადინის გადაჭარბების („სისხლის გამათხეირებელი“) შედეგად მარდ-სასქესო სისტემიდან სისხლდენა დაენყო (მოკლედ სისხლს მარდავს).

საპასპორტო ნაწილის შევსებისა და წნევა-სიცივის აღრიცხვის შემდეგ ექთანმა - „ექიმი მალედ მოგვადავთ“-მოგვაცაბა და გაუმჩნა რდა. გავიდა 15, 30, 60, 120, 140 წუთი. კაციშვილი ყურადღებას არ გვაქცევს. ფრენკი კი სისხლს მარდავს და მარდავს, არ ჩერდება. რამდენჯერ ექთანს ჩვენი არსებობა შევახსენე, რაზეც მწყრალი მზერა დავიმსახურე. რა ექნა? კემორ-გიული შოკის პრევენციას H_2O -ს ორალური რემიდირაციით ვაკეთებ და ფრენკს ვაწუნყვეტილე ველაპარაკები შემუწნევილად რომ არ გამეპაროს. ბოლოს ამის მოთმენა აღარ შემეძლო - 3 საათი უყურადღებოდ დაგეტოვეს. ამოვიღე სუფთა ჭიქა, ჩამოვასხი სისხლიანი მარდი თუ მარდიანი სისხლი და პირველივე შემხვედრ ექიმს ცხვირთან მივუტანე - 5 საათია აპას მარდავს და მარდავს - მეთქი და კიდევ რამდენხანს შეიძლება იცოცხლოს-თქო. აფუცხუნდენე. მოგვიბოდიშეს და მოგვხევეს ბოლოს.

მსგავსი რამ აღარ განმეორებულა. მართალია, ერთხელ, კათეტერის ნომერი აურიეს - 16-ის მაგივრად 18- ტენიდან და ფრენკი 20 წუთი არაადამიანურად აბლავლეს. და ერთხელაც ანალიზების შედეგად დაპირებული ნახევარი საათის ნაცვლად 3 საათი ევლოდეთ, მაგრამ ასეთ „ნერვოზანებს“ ხომ არ გამოვეკიდებოდით.

„ბილვების“ გამოვზანდა კი იცოცხლე, ძალიან უყვართ. აგზავნიან და აგზავნიან. ხშირად გადახდილი თანხის დაფიქსირება ავიწყდებათ - თუ არ დაურეკე და ერთი-ორი „სმენში ვეშჩი“ არ უთხარი, შეიძლება საიქიოშიც გაგაგზავნიონ.

ასე რომ, ჩემო კარგებო, - хорошо там, где нас нет!

გარი ქენინგის Artec-ებს ვკითხულობ. დიაგნოსტიკის ფანტასტიკურ მეთოდს ნაჯანდი — სამხრეთ ამერიკის ინდიელთა ტომი ჩიპაპან-ები იყენებდა. მომაკავდავს ღმერთების სახელებს უსახელებდნენ და პულსს უთვლიდნენ. რომელი ღმერთის ხსენებაზეც იცვლებოდა პულსის სიხშირე - იმ ღმერთს შესაწარი უძღვნიდნენ. ე.ი. ის ღმერთი იყო გამყარალი.

ამ მეთოდის გათანამედროვეებას ვაპირებ. დედამინის მარჯვენა და მარცხენა ნახევარს ფერობზე მედიცინის კრიზისის გათვალისწინებით, ეს მეთოდი ოცდამეერთე საუკუნის პაციენტისათვის დიაგნოსტიკის მნიშვნელოვან მეთოდად უნდა იქცეს. ამ უღმერთობის ხანაში დეავადებების სახელწოდებების ჩამოთვლა უპირიანი იქნებოდა. პირველ რიგში სპეც. ნივნი უნდა გამოვიყვე ენ. „დიაგნოზთა კონა“.

მეთოდის არსი იგივე რჩება. რა დიაგნოზის დასახტელებისას შეიცვლება პაციენტის პულსი, იმ პათოლოგიასთან გვაქვს საქმე. არითმიებისა და ამგვარი ექსტრაორდინალური შემთხვევების დიაგნოსტიკური ღირებულება, ალბათ ასისტოლისა უნდა მიენიჭოს. მართალია, ეგზოსტუსთან გვექნება საქმე, მაგრამ ის საცოდავი უფლის ნინამე დიაგნოზით მაინც ნადადება.

რა გითხარათ, რით გაგაზაროთ?!

ფილემებისა და საინფორმაციო გადაცემების გარდა, კონკურსების ჩატარება გვიყვარს - კულინარიულიდან დაწყებული, ჭრა-კერვითა და ცეკვა-თამაშით დამთავრებული. ხო, „თქ-შოუებზე“ ხომ ჭკუას ვკარგავთ. დიდად არც ვეტიანები. ბუჩქა-ბუჩქა ვუყურებ. საინტერესო ტიპებს ვერ ვხედავ და ამიტომაც თავს არ ვინუხებ.

კიდევ რა?!

ხო, პორნო-ინდუსტრია ნამეტნავად გაიქაჩა. სხვადასხვა ნომინაციები ჩამოასახელებს (თქვენ თვითონ მიხედვით რა ნომინაციებზეა საუბარი). გამარჯვებული კონკურსანტები ეკრანიდან პროფესიონალიზმის ამაღლებასა და ბევრი საინტერესო პროექტის განხორციელებას შეგვიპირდნენ.

თუკი აქამდე მაინც ვფიქრობდი - საცოდავი ჯორდანო ბრუნო სამედელოვებამ, იქნებ, ტყუილ-უბრალოდ გაიმეტა და „ის მართალია ბრუნავს“, ახლა ვრწმუნდები, რომ დასაწავი მართლა იყო. დედამინა ბრტყელია და სპილოებზეა დაყრდნობილი, რომლებიც, ბოლო დროს, დადილობას უწივან. ისე რომ, ჩვენი დედამინა ერთ მშვენიერ დღეს, მართლა ამოყირავდება.

თუმცა რას ერჩი - ეს დემოკრატიაა ჩემო პატრონი!

ვიცხოვროთ და ვიხაროთ! პორნოს ყურება თუ არ გვინდა, გადაერთოთ და თავი პოლიტიკით შევიტყობთ. თუ პოლიტიკაც ჩვენი გულს არ ეამება, სხვა არხებიც მოვისინჯოთ. თუ ამა-ნაც არ დაგვანყარა, თვალები დავხუჭოთ და ყურები საცობებით დავიხშოთ. ან სულაც კუმში ჩავენეთ და მოვეკეთ - იქ მაინც ვერაფერს ვიგრძნობთ. ისე, რა იცი?!

ასე რომ, ჩემო კარგებო, თქვენს კითხვას - რას აპირებ როდის ბრუნდები, - ვპასუხობ - როდესაც საქართველოში ზემოთ ნახსენები ნომინაციებით კონკურსები ჩატარდება, პირობას გაძლევთ - ყველა ერთად დავესწრებით, კარგ ადგილებსაც დავითრეთ - რამე რომ არ გამოგვეპაროს.

მაშინ ნამდვილად შეიძლება ითქვას - დემოკრატია დამკვიდრებულია! მაშინ ნამდვილად ექნება აზრი დაბრუნებას!

მანამდე კი გეხვევით, გკოცნით, მენატრებით. თქვენი ეკა.

ირაკლი
ფატაძე

ჩემი ლექსები ლანძღავენ გამცემს, მე მშობლიურზე მიმღერის ენა. ვკოცნი ჩემ ქვეყნის მიწათა ნამცეცხს და პოეტური მაღალებს სტვენა. მაგრამ ჟამთააცვლა უფსკერო, დიდი ყველას დაეტყო, დაედო დამღაღი. მე ჩემს ქვეყანას არასდროს ვყიდი, ქვევით დინებას მივყვები აღმა. თუმცა მოვა დრო და ყველა ნახავს მწარე სიმართლეს... პატონიათ ომით რომ ამ პატარა ქვეყანას ლახავს ერთი ურიცხვი, ურჯულო ტომი. ძარღვებში სისხლი ქართული მომდევს, არ მინდა ბევრი. მეყოფა ქობი. აქ მირჩენია ლოთობით მოვკედვი, ვიდრე სხვა ქვეყნებს ვუხეხო ნოხი.

„ვინსაბ ვან გომი“

საათიდან წვეთავენ ნამებო და ხლეჩენ სიჩუმეს... კლიო აღმართულა ჩემს სარეცელთან და მუზით მაორსულებს. ეჭიდავება სისუსტე გენიას, სიცოცხლეს უსწრაფავს და ასრულებს. გონებიდან იღმენება ჩონჩხი ობობას. ორგანიზმი ებრძვის ავადმყოფობას. შეშლილად მრაცხავენ ცარიელი თავები, ყველას ვგონივარ უტყფი და მუნჯი. აგერ, თავდება საღებავებიც, სიყვითლისაგან გამხმარა ფუნჯი. და ოთახი დაემსგავსა საკანს... ორთქლმავალი ეცეკვება ბაქანს, მოვაჭრეთა ქაქანს არ აქვს ზღვარი. მინდა სიჩუმე, სითბო მოყვასის და თანაგრძნობა. ვგრძნობ, რომ ვერ კიდევ არა ვარ მკვდარი, სანოლში ხმელი ტოტივით ენევიარ. ცამდე წვდება სულის ჩუმი ვედრება, ამ სატანჯველს სტიქსიც არ შეედრება. მაგრამ პასუხი და საშველი იგვიანებს და არც იმზირება, ქოთინიდან სენი ჩენჩოს სახით გადმოსხეს მზესუმზირებმა. სულს ამოზხუთავს წუთისოფლის უკუღმართი დემოგოგია. საგამოყენო დარბაზში ისმის რეპლიკა: „დიდებულია, ეს ვან გოგია!“ დაენერება ტილოებს სათაურებად მოკლე სტროფები, და გენიის უნაპირო საზღვრებს ვერვინ მოთვლის. დიახ, მე ვან გოგი ვარ, თქვენთან არ ვიწყოფები. დიახ, ეს მე ვარ, თქვენს შორის თავს ზედმეტად რომ თვლის. და ამიტომაც უნდა ნაიდეუ უჩუმრად, ჩუმად, ერთი გასროლა... მტკიენულია! მაგრამ ახლოა... ცოტაც და მორჩა. მშვიდობით! საათიდან წვეთავენ ნამებო და ხლეჩენ სიჩუმეს...

ხანდახან...

ხანდახან ჩემსას ვერ ვიტან აწრდილს. ხანდახან იგი მაგონებს წეროს. ხანდახან ვფიქრობ იმიტომ გაეჩნდი ხანდახან ვსვა და ლექსები ვწერო. ხანდახან სტროფი გამზრბნს მოგრძო. ხანდახან სევდა ვადამკრავს მათრახს. ხანდახან ჩემს თავს ზედმეტად რომ ვგრძნობ, ხანდახან ცხვირ-პირს თუ ვუმტერევ ჩათლახს. ხანდახან არც კი ვკითხულობ გაზეთს. ხანდახან ჩემს თავს ვივინყებ ნიგნით. ხანდახან ჩემს თავს ვერ ვიტან ასეთს. ხანდახან ქალი მიმითრევს შიგნით.

ნოვარისი

ლანის ჰონები

1

რომელი სულიერი არ შეხარის ღვინისმომგვრელ პირველქმნილ ნათელს, ყველაზე გასაოცარ და უპირველეს გამოცხადებას ამ ჩვენი უკიდვანო სამყაროს გამოცხადებათა შორის. ვინ არ ეტრფის დღის სინათლეს და მის ფერთა მრავალთა ციალსა და ფარფატს? ყველას ახარებს მღვიძარე დღე და მისი სათნო ყველგანმყოფობა.

ნათელი იგი — მოლივლივე თვისსავე ლაჭვარდ ნაკადში — ვით ცხოვრების დერიტა სულს ჰბერავს დაუღალავად მარადმბრუნავ ვარსკვლავეთს, მარადუქრავ აელვარებულ ქვაბსა და გრძობებით სავსე ახლადჩაყრილ ნერვებს, სულს ჰბერავს შმაგ ნადირთა უთავლავ მოდგმას. მაგრამ დღის ნათელი უპირველესად გულს უხარებს დიად უცნობს, განმარტებული მზერა რომაქვს და ნახადმოკუმული, სისხლსავესე ბაგენი, მას, ვისაც ლალად სიარული სჩვევია. დღის ნათელი თითქოს ბუნების შეიღოთა მეუფეა, რომელიც ყოველს მოუხმობს უსასრულო ფერთაცვლისათვის, აახლოებს და კვლავ განაშორებს ერთმანეთს ბუნების ყოველ ელემენტს; იგი გადააფარებს თავის ზეციურ საბურველს

ყოველ მიწიერ არსებას, ოდენ დღის სინათლე გააცხადებს სამყაროს დიდებულებას.

და მე ვესწრავი იქით, შორეთში წმინდა, უთქმელ, იდუმალ ღამეს. შორს, უფსკრულებში შთათქმულა ქვეყნიერება — უდაბური და მოუსაფარი. სულში კავშანს დაუვანია. მსურს შევერთო ნამსა და ნაცარს. შორეული მოგონებანი: ბავშვობის ოცნებები, ჭაბუკური გატაცებანი, ამოი იმედები — გრძელი ცხოვრების ეს მცირე შევბანი — ამეშალენ მრუმე ხატებად, ვით მწუხრის ნისლი, ჩამავალ მზეს მოყოლილი. სხვა სივრცეებში გაშალა მუქმა პაეროვანი კარავნი. ნუთუ აღარ მოაკითხავს დღის სინათლე თავის უმაჩკო შვილებს, რომელთაც გულუბრყვილოდ სჯეროდათ მისი ნარუვებობა?

რა აღწრავს და რა აქარვებს გულში ასე შეფარვით შემოჭრილ ტკივილს? შენ მაინც სათნოგვეყოფი, ღამევ? რას მალავს ასეთს საბურველი შენი, რაც ჩემს სულს ასე იდუმალ ამფოთებს? კეთილშობილი ბალზამი იღვრება შენს ყაყაჩოთა თაიგულიდან. დამამვრალ სულს ეზიდები ზეცად. ენით უთქმელი და მიუხვდომელია კაცთა გონებისათვის სულის ჩვენის აღტაცება. უშფოთველ სახეს ვხედავ, სიხარულით შემკრთალი. ნახად მოინევეს იგი ჩემსკენ კეთილმონყალბით აღვსილი. დალანი შემოჰფენია ნორჩ, სათნო სახეს დედისას. რა საბარლო და უმწიო ყოფილა დღის ნათელი. კურთხეულია და გულს ახარებს მისი დასასრული. ღამე მოგაშორებს შენ ამა სოფლის მსახურთ, შენ, ვინც უკიდვანო სივრცეებში ანათებ ვარსკვლავებს, რათა შენი არყოფნის ფამს გააცხადო შენი ძალაუფლება და კვლავდაბრუნება. მაგრამ იმ შენს მოციმციმე ვარსკვლავებზე ღვთაებრივად ანათებენ უძირს თვლები, რომელთაც ჩვენს სულში აღძრეს ლტოლვა ღამისადმი. და არ საჭიროებენ ეს თვლები ნათელს დღისას, რათა ჩახედონ ადამიანის მოსიყვარულე სულის სიღრმეებს; თვლები, რომლებიც მალალ სივრცეებს ენით უთქმელი ნეტარებით ალაგებენ. დიდება სამყაროს დედოფალს! ზეციური, წმინდა სამეფოს მახარებელს; ნეტარი, კურთხეული სიყვარულის ფარესს. იგი მოგაუღოს შენ ჩემთან ნახო მიჯნურო — მიზე ღამისა. და მე ვარ მღვიძარე, რადგან შენ ჩემი ხარ და მე შენი. შენ მომივლივე ღამე მარადი ცხოვრებისათვის, შემქმენი ადამიანად. მამ დაშრიტე საღვთო ცეცხლით ჩემი ხორცი, რათა შევერთო შენს სულს ჩემი ზეციური სხეულით, რათა მარად იდგეს მიჯნურთა ღამე.

2

ნუთუ ისევ უნდა გათენდეს დილა? ნუთუ არა აქვს დასასრული ამა სოფლის მეუფებს? ღვთაებრივ დერიტას მოკლებული ამქვეყნიური ამო ფუსფუსი ვერ მიგვაახლებს ღვთაებრივ ღამეს. ნუთუ არ უნდა აენიოს სიყვარულის საკურთხეველზე მარადი ცეცხლი? ამა სოფლის

ნათელი ჟამიერების ვასალია. ხოლო მარადიუ-
ლი და დაუსაბამო ღამის მუფყება. არა აქვს
დასასრული საღვთო ძილს. წმინდაო ძილო მი-
ანიჩე შენვა ღამესგანდობილს იქ, სადაც ამ წუ-
თისოფლისამო მანქანებისა დაუდევს ბინა. მხო-
ლოდ შლევთ უარგაყო და ვერ მიეახლონ შენს
არსს. ისინი ვერ ენარდვიან ჩრდილს შენსას,
რომელსაც ქვემარტუბაზოილი ღამის დად-
გომისთანავე გადაგვაგორებ, თანამჭრობით
აღვსილი. შლევნი ვერ გრძნობენ შენში მტვეან-
თა ოქროსფერ ჩქერს, ნუშის ჯადოსნურ ზეთსა
და ყაყაოთა ყვისფერ სასმელს. მათ არ უწყე-
ან, რომ გარს ევლები ქალწულის ნახ მკერდს,
რომ გადახსნი ნიაღვ. არა, არ უწყეან მათ რომ
ძველ ამბავთაგან ზეცით მოსულხარ და ფლობ
ნეტართა და მდუმარე ღვთისმაცნეთა დუშმალ
სამკვიდროს გასაღებს.

3

უდაბურ მთაზე ვიდექ ეული, სად დადვარე
ცრემლები ცხარე. დიდ ნადველს რწმენა წარ-
ვტაცა. შიშით შეპყრობილს, უმნეოს, წარმა-
ვალზე ფიქრი არ მშორდებოდა. და არვინ იყო
ამქვეყნად ჩემზე ეული. ხსნა არსით იყო და ამ
წარმეცა, ამო საწუთროს მინც ველტყოფი.
და პა, ლურჯი შორეთიდან გშევაბა სანატრელი
მწუხრის საბურველი. სალხენად ჩემდა გაფან-
ტა ნათელი დღისა — ბორკილი სულისა. გაქრა
წითისოფლის დიდებულება, ნადველი ჩემი გა-
ნაქარა ახალმა, ერთ უთქმელმა სამყარომ.

ღამემ და ზეცამ მომიღვინეს მარადი ძილი.
ქვეყანა შენივთდა და ზეცად აფრინდა ჩემი ახ-
ლად შობილი და გამოსხილი სული. ნისლში
შთაინთქა მთა და ვიხილე სატრფოს ნათლითმო-
სილი ნაკვთები. მის თვლებში დავეანა მარა-
დობობა. ხელი შეველე სასურველს და ცრემ-
ლები იქნენ მზრწყინავ, უწყვეტ მძიად. ათას-
წლები წარილტვნენ შორეთში, ვით ავდრის
ქარები. მის ყელს დავადინე ნეტარების ცრემ-
ლები ახალი ცხოვრების სული. და ეს სიზმარი
ერთადერთია. მხოლოდ მიჯნურის ბილვამ ჩამი-
სახა მარადი, შურყეველი რწმენა ღამეული ზე-
ცისა და მისი ნათლისადმი — სატრფოსადმი.

4

და მე ვუწყა, როდის დადგება უკანასკნელი
დღია — ოდეს დღის სინათლე აღარ შეკრთობს
სიყვარულსა და ღამეზე, ოდეს დაიწყება მარადი
ძილი და ხელთუქმნელი სიზმარი. სული ჩემი
მოქანცა ზეცამ. შეძნელი მოლოცვა წმინდა საფ-
ლავის, მძიმეა ჯვარი. კრისტალის ნაკადი, მიუწ-
ვლომელი კაცთა გონისთვის, მოედინება მითის
ბნელ საშოდან; მას ველარ სწვდება ამქვეყნიურ
ტალღათა დღევა. და ის, ვინც მთაზე შემდგარ-
ი, ქვეყნიერების მიჯნაზე მყოფი ვასცქეროდა
ახალ ქვეყანას — ღამის საფოფის, ვინც განიბ-
ნა კრისტალის ნაკადში, ქვემარტუბად, ის აღარ
მიმართავს ამა ქვეყნის ამო ზრახეთა, ამ ქვეყ-

ნისა, სადაც სინათლე დღისა უსასრულო ძრწო-
ლას შობს.

იქ, ზემოთ აშენებს ის თავის სამკვიდროს,
ტაბარს მშვიდობის. იქ ივსება ის ტრფობითა
და სასობით, ვასცქერის სივრცეებს. შემდგომ
მოანეგს ჟამი სანატრელი და გაიყოლებს მას
წყაროსთვალთან — ამქვეყნიური ხატების
განქარადებიან, ქარიშხალი წარტაცებს მათ.
და ის, ვინც განანათლა ტრფობის ნახმა ამ-
ბორმა, უხილავ ბილიკებით მიქრის სამუდამო
მხარეში და იქ შერთვის მიხიარე სატრფოს,
ისე ვით ნელსურნელება ჰაერს.

სინათლე დღისა, კვლავ არ განმეშორებ
ამქვეყნიური დამამეზბალს. სანატრელე ცხოვ-
რებას ჩამისახავ სულში, მაგრამ მაინც ვერ
მომხიბლავენ შენი ხავსით მოხილი ქანდაკე-
ბანი. თუმც ლხენით აღვსილი მოველი სანა-
ხებს შენსას, ხოტბას შევასხამ შენი ბრწყინ-
ვალეების დიდებულებას, დაუცხრომლად
ავედევნები შენი მანქანების მომავადობულ
სიბოლას; თუმც ლხენით აღვსილი ვუმჭერ
შენი უზარმაზარი მოელვარე საათის აზრით
მოხილ სულს, თუმცა ჩაუნდები დროსა და
სივრცეებში შენს სტეკითა ჯადოსნური თა-
მამის არსს, მაგრამ ჩემი იდუმალთმეტყველი
გული ღამისა და მისი ასულის — სატრფოს ერ-
თსულია. შეგიძლია შენ, მიჩენე მარად ერთთუ-
ლი გული? აქვს შენს მზეს სათნო თვალები, თვა-
ლები, რომლებიც მე შემიცნობენ? გაუნდვიან
თავიანთ ხელს ჩემსას შენი მნათობა? მომანი-
ჭებენ კვლავ სათნო გრძნობას და მიმთავებენ
ტუბილ სიტყვას? შეგიძლია ის ფერებითა და
ნატვირ საბით შემოსო? არა, სწორედ იგია ის,
ვინც შენს სამკვიდრებს დიადი აზრი მიანიჭა.
და ლხენას, რა სიტკბობებს გვიბოძებს სიცოცხლე
შენი, რომელიც შეუპყრია სიკვდილით ძრწო-
ლას? განა ყველაფერს არ შეიმოსავენ ღამის
ფერადები, რაც ჩვენ ასე გვადლებს? ღამე
დედაა შენი, და მას უმადლოდ შენს დიდებუ-
ლებას. შენ შენსავე ნიაღვში დაიბრტყობდი,
სასრულ სივრცეში დაილოდი, ღამემ რომ არ
გაიპყრას ხელთ, ღამემ რომ არ მივიკრას მკერ-
დზე. იგი ვანიჭებს სითბოს, რომ შენში იმება ეს
ქვეყანა. ქვემარტუბად, მე შენს განქანად მოველ-
ლონე ქვეყნიერებას. დედამ წარმეზანა ჩემს
და-ძმებთან ერთად, რომ დავესახლო შენს მი-
ნაზე, სიყვარულით გავნათლა და ყვევილით
შევმოსო იგი, რათა შენი ქვეყანა იქნეს მარად
მიმზიდველ ხატებად. მაგრამ ჯერ არ ვანოყიე-
რებულა მინა ღვთიური თესლით, ჯერ არ ჩანს
ნიშანი ჩვენს გამოცხადებისა. ერთხელაც რა-
მოკრავს შენი საათი ჟამიერების აღსასრულის
საუნეებელს, შეიქნები მოკვდავი კაცის მსგავ-
სი, და ნატვირთ აღვსილი დაიბრტყები უცვა-
რი გარდაცვალებით. ჩემი სული გრძნობს შენი
მანქანების აღსასრულს — ო, ზეციური თავი-
სუფლება, ღვთიეკურთხეული დაბრუნება. და
პა, განეშორება ჩვენს სამკვიდროს. ამაო შენი
მრისხანება და დრტვინვა უძველესი, დიადი ზე-
ცის ნინაზე, ვინაიდან სამარადისოდ აღმართუ-

ლია ჯვარი — კაცთა მოდგმის გამარჯვების დროსა.

იქ მივიღტვიოდი,
ყველა ტკივილი
ოფდესმე იქნება
ლხენის ნესტარი.
სულ მცირე ფაში —
სულისა შვება,
ვეშევიძ მთვრალი
ტრფობის ნიაღში.
მარადი ცხოვრება
მოჩქევს ჩემ სულში,
ზეციდან დაცეკერი
ქვეყანაგ წარმავალო.
იმ მათასთან ქრება
შენი ბრწყინვალება,
ჩრდილები გუფენენ
სიკვედილის თაიგულს.
შემიპყარ ვენებით
ჩემო მიჯნურო,
დაიწყოს ძილი,
შევიძლო ტრფობა.
სიკვედილში განვიცდი
სიციცხლის ჩქერს,
სისხლი ჩემი —
ბალზამი, ეთერი.
მე დაღისით ვცხოვრობ
რწმენით, მხნობით,
და ლამით ეკედები
წმინდა ნათელში.

5

მდუმარე ხელმწიფებით გამეფებულიყო
რკინის ბედისწერა კაცთა მოდგმაზე. ბნელი
და მძიმე სუღარა გადაკვროდა მის შიშით მო-
ცულ სულს. უსასრულო იყო მინა — ღმერთე-
ბის სამყოფელი და მათი სამშობლო. შორეული
დროიდან იდგა მისი იდუმალებით მოცული ნა-
დგობა. განთიადის მენამულ მთებს ზემოთ და
ზღვის წმინდა უბეში ბინა დაედო მზეს — ყველ-
განწყოვ, ცხოველმყოფელ ნათელს.

მოხუც გოლიათს მხრებზე შეედგა კურთხე-
ული მინა. მთებქვეშ გამოჩნყვადეულიყვინ
დედა—მინის შვილთაშვილები. სრულიად ამაო
იყო მათი დამანგრეველი მრისხნება დიადი
ღმერთების ახალი მოდგმისა და მათი ნათესა-
ვის — ლალი ადამიანების მიმართ. ზღვის ბნე-
ლი, მწვანე სიღრმეები ქალღმერთის ნიალი იყო.
ნათლითმოსილ კონცხებზე იღხენდა გალადე-
ბული ხალხი. მდინარეებს, ხეებს, ყვავილებსა
და მხეცებს ადამიანური გრძნობები ჰქონდათ.
უტკბესი ღვინო იღვრებოდა მზითმოვლენილი
ჭაბუკის მნიფე ხელიდან — ღმერთი, ვაზის
მტკენებით დამშვენებული. მოსიყვარულე, დე-
დასიღვრისანი ქალღმერთი მოინევედა ოქროს
აფთავეების გვირგვინით შემკული. ტრფო-
ბის წმინდა ბანგი — ულამაზესი ქალღმერ-
თის უტკბესი მსახურება. ზეცისშვილებისა
და მინისმცხოვრებთა მარადღერადი ზეიმი

ათასნლეულები აჩქროლებდა ცხოვრებას, ვით
გაზახული. ყოველი მოდგმა და ჯიში ბავშვივით
აფიდებდა საამურ, ათასფრთიან ცეცხლს, ვი-
თარცა სამყაროს უზენაესს. მხოლოდ ერთი მო-
უცილებელი ფიქრი, ერთი საზარელი ჩვენება
იყო კიდევ, რომელიც

მოველინა ძრნოლით ლხინის სუფრებს,
სული შეიპყრო საზარმა გრძნობამ,
თვით ღმერთებმაც არ უწყოდნენ გზა ხსნისა,
შეძრული გული ვერ შემოსა ნუგუმში.
იდუმალიქმნა საზარელი განგება,
მრისხანება ვერ დააცხრო ვიდრებამ.
სიკვედილმა შეკრა ლალი პურება
ტკივილით, ცრემლებით, შიშით.

გარდაცვლილ სულს — მოწყვეტილს მარად,
რაც გულს უტკბესი ნდომით აღძრავს,
მოწყვეტილს სატრფოს, ვის სულს
ლტოლვა ამაო, მარადი ტკივილი ზარავს —
ეუნყა მხოლოდ თალხი სიზმრებო,
ენერა მხოლოდ ამაო ჭიდილი.
გუნის სულის ძვრა დაიმსხვრა
ამაოების უსასრულო კლდეებზე.

მაშაცი გულით და დიდი ვნებით
თავი დაიშვენა ადამის ძემ საზარელ ნიღბით.
სათნო ჭაბუკმა ჩააქრო ცეცხლი და განისვენა —
საამო იყო აღსასრული, ვით არფის ქროლვა.
მოგონებანი გაქრნენ სუსხიან ჩრდილთფენაში,
სიმღერა უმღერდა ტრაგიკულ განცდას.
თუმც ბეჭედაუხსნელი იდგა მარადი ღამე,
ღრმაა ზროვანი ნიშანი უცხო ხელმწიფების.

აღესრულა ძველი სამყარო. ადამის ძეთა
ახალგაზრდა მოდგმის ლხენის ბაღარი დაჭ-
ენა — შორს, ცარიელ, უდაბურ სივრცეებში
მიიწვენდნენ გაზრდილი და დაბრძენებული
ადამიანები. ღმერთები გაუჩინარდნენ თავის
ამალასთან ერთად. ეულად და უსიციცხლოდ
იდგა ბუნება. რკინის ჯაჭვით შეკრა ის გამო-
ფიტულმა რიცხვმა და მკაცრმა საზომმა. სი-
ციცხლის უსაზღვრო ყვავილობა მტვერსა და
პაერს გაატანეს ბნელმა სიტყვებმა. გამქრა-
ლიყო რწმენა და ყოველისგარდამასაბველი, ყოვ-
ლისშემოწმევი ზეცის დობილი — ფანტაზია.
საზარლად ქროდა ჩრდილოეთის ქარი უდაბურ
ველზე, და გაქვავებული საოცარი სამშობლო
ზეცად განილტვა. ზეცის შორეთი აღიესო მანა-
თობელი სამყაროებით. სამყაროს სული და მი-
სი ძალნი წმინდა სიღრმეებში, საულის შორეულ
სივრცეებში განქარდნენ, სულა იქ დაევენათ,
ვიდრე არ მოაწევდა ფაში სამყაროს მომავალი
დიდებულებისა. ნათელი აღარ იყო ღმერთების
სამყოფელი და საღვთო ნიშანი — ღამის საბურ-
ველი მოიცვეს მათ. ღამე იქცა დიად საღვთო
გამოცხადებათა ნიაღად, მისკენ იბრუნეს პირი
ღმერთებმა და ძილს მიეცნენ, რათა ახალ დიად
სახებად მოველნიდნენ გამოცვლილ სამყაროს.

ერს, რომელიც ყველასგან მოძულეული იყო და ყველაზე ადრე ეუნჯა სიბრძნე, და რომლისთვისაც უცხო დარჩა ახალი სულთფენის ღვთიეგურთხეული უმანკობა, პოეზიის ღაბრბო ქიხბში ჯერარნახული სახებით ვამოეცხაბა და ახალი სამყარო — პირველი ქალწულისა და დედის ძე. აღმოსავლეთის წინათმერძობა და მადლიანმა სიბრძნემ პირველმა შეიქცნო ახალი ფამის დასანყისი. მეფის ღარბო ბაგისკენ გზას უკვალავდა მათ ვარსკვლავი. შორეული მომავლის სახელით თავყვანი სცეს მას ოქროთი და საკმევლით, ბუნების უმაღლეს სასწაულებს. ზეციური გული ყოვლისშემძლე სიყვარულის ყვავილოვან თასად იქცა — მამის მალალი სახე ჩაბჭადილიყო მასში და ძვირფასი, ფიქრით მოცული დედის წინათმგძნობელ მკერდზე მისვენებულიყო. განმდრთობილი გზნებით ჭყრეტდა კურთხეული ყრმის სიბრძნისმეტყველი თვალის მომავლის დღეებს, თავის მიჯნურთა დასს — თავისი ღვთიური მოდგმის მთამომავლებს, უშფოთველად ჭყრეტდა თავისი მინიერი ცხოვრების ვანგებას.

სულ მალე გარს შემოუდგნენ მას მხურვალე სიყვარულით შეპყრობილი ბავშვივით უმანკო სული. ყვავილივით ჩაისახა მის სიახლოვეს ახალი, უცნობი სიცოცხლე. უშურტი სიტყვები და სანატრელი ამბები ნაპერკლებივით იფრქვეოდა ღმერთთან წილნაყარი სულის სათნო ბავებებიდან. შორეულ ნაპირებზე, ელადის ნათელი ზეცის ქვეშ შობილი მგოსანი მოვიდა პანსტინიანი და სული და გული უძღვნა საოცარ ყრმას:

შენ ხარ ჭაბუკი, მგლოვიარე, ვინც ჩვენს საფლავებს მოველინე უხსოვარი დროში; სხივი ნუგემის —
კაცთა მოდგმის ღვინის საწყისო.
რამაც ჩავგავადო მწარე ნაღველში ახლა ავავასო ნეტარი ღვთივით.
მარადი სიცოცხლე გავცხადდა სიკვდილში,
შენ ხარ სიკვდილი, გვაცხოვნე მოდი.

ღვნით აღვსილი მგოსანი ინდოსტანისკენ გაემურა — გული მისი უტკბესი ტრფობით იყო ნაესამი. ცეცხლოვანი სიმღერები დააფრქვია ნაზი ზეცის ქვეშ და ათასობით გული თავყანს სცემდა მას — სასიხარულო ცნობა ათასგზით ერცვლდებოდა. სულ მალე, მგოსანთან განმორების შემდეგ, ნეტარი ცხოვრება მსხვერპლად შეენირა ადამიანთა ცოდვით დაცემას. ის ჭაბუკურ ასაკში მიიცვალა, მოწყვეტილი თავის საყვარელ ქვეყანას, ცრემლებდალტობილ დედას და თავის ძრწოლით აღვსილ მეგობრებს. ენით უთქმელი ტანჯვით სახეს თასი გამოსცალეს ძვირფასმა ბავებებმა. სახარი შიშით მოინუნდა ახალი სამყაროს შობის ფამი. მედგრად ებრძოდა იგი ძველი ფამის სიკვდილის ძრწოლას. მძიმე ჯვარად აწვა მას ძველი სამყარო. უკანასკნელად მიაპყრო სათნო მზერა დედას.

და მოვლენილ იქნა მარადი სიყვარულის მხსნელი ხელი — მან მიიძინა.

სულ მცირე ფამს გადაკეროდა ბნელი სუღარა აბოხოქრებულ ზღვას, მოდგანდგარე მინას. ურიცხვი ცრემლი დაღვარეს მიჯნურთა. ბეჭედი აეხსნა საიდუმლოს — ზეციერმა სულებმა ზეღმართეს ლოდი ბნელი საფლავიდან. ანგელოზნი ჩამოსდგნენ მიძინებულთან. თავისი სიზმრებიდან დაბრუნდა იგი ახლადქმნილი, ახალი საღმრთო დიდებულებით აღვსილ და ამბლდა ახლადშობილ სამყაროში. თავისივე ხელებით დაფლა ძველი ცხედარი მიტოვებულ მღვიმეში და თავისი ყოვლადძლიერი ხელით ლოდი დაადო ზედ, რომელსაც ეერარა ძალა ძვრას ვერ უზამს.

ჯერ ისევ ღვრდნენ შენი მიჯნური ღვინის, აღტყინების დე უსასრულო მადლიერების ცრემლებს შენს საფლავთან. და ღვნით აღვსილთა გიხილეს მკედრეთით აღმდგარი, და ისინიც ნამოგვცენი შენ. გიხილეს, როს დედის კურთხეულ მკერდზე გზნებით დააღვტ ცრემლები, როს გაეშურე მეგობრებთან, ფიქრით აღვსილი. სიტყვებს ნართქვამდი, თითქმის ცხოვრების ხიდან მონყვეტილს. გიხილეს შენ, როს ისწრაფოდი ნეტარობით აღვსილი მამის ხელის საამბოროდ, რათა შევა კაცთა ახალი მოდგმა და მირთვამას ოქროსსაუკუნის დაუშრეტელი თასი. დედაც სულ მალე ნამოგვცეა ზეციური ტრიუმფით. ის პირველი გვახლა ახალ სამშობლოში. მას მერე მრავალმა ფამმა განვლო და უმაღლესი სიდიდითი შეიმოსა შენი ახალი ქმნილებმა. ათასი ილტვიან შენკენ რწმენით, ნატვრით და ერთგულენით აღვსილნი, რომელთაც სძლიეს ტანჯვას და ტკივილს. სიყვარულის სამეფოში ივანებენ შენთან და ზეციურ ქალწულთან, მსახურობენ ზეციური სიკვდილის ტაძარში და სამარადისოდ შენთან არიან.

ანეულია ლოდი —
კაცობრიობა აღდგა —
ვივანეთ ყველანი შენსას,
ალარ ვგრძნობთ სულისა დაღლას.
მწარე ნაღველი ღვებმა
შენს ოქროცურვილ თასზე,
მინა, ცხოვრება ქრება
უკანასკნელ სერობაზე.

სიკვდილი გვიხმობს ქორწილზე —
ლაშარები ნათობენ ღვლად —
ქალწულნი მოდგნენ ალაგს —
ზეითი ზზადაა მოვლად:
და ახმინდეს შორეთი
იმ ზეციური ქროლვით,
რომ მოგვიწოდონ ვარსკვლავთა
კაცთა ხმითა და გრძნობით.

შენ გესვას მარამ
გული ათასი,
ჩრდილების ქვეყნიდან

გისმობენ მოკვდავნი.
 ელიან განმნენდას
 ალვისილი ლხენით,
 ნმინდაო დაიცავ
 ძლიერი მკერდით.

ვინც დაშრიტა თვისი ხორცი
 ნეტარებით ტანჯვაში,
 განეშორა ნუთისაფელს —
 შენსკენ საღეთო ნიაღში.
 შემწედ ჩვენდა მოგვევლინენ,
 განაქარვეს ნაღველი —
 და ვიქნებით მათთან მარად,
 მარად საღეთო ნიაღში.

არ იგლოვონ საფლავებთან,
 მათ, ვინც გულით ინამა.
 სიყვარულის ტკბილი მადლი
 არვის წარეტაცება.
 მონატრება ტკივილს უტყობობს
 ღამე აღაფრთოვანებს —
 ზეცისშვილთა გუნდი არის
 მისი გულის ფარეში.

ჭეშმარიტად, ეს ცხოვრება
 იქცა მარად სიცოცხლედ,
 საღეთო ცეცხლით ინათლებდა
 ჩვენი გრძნობა და აზრი.
 ვარსკვლავითი განიდგრება
 მაცხოვრებელ ოქროს ღვინოდ,
 ჩვენს მას ვეზიარებით და
 შევიქმნებით ვარსკვლავებად.

სიყვარული მოგვემადლა,
 ნუ იქნება განშორება.
 ვით ზღვა დაუსაბამო
 ღელავს სავსე ცხოვრება.
 ნეტარების ერთი ღამე —
 უსასრულო ლექსისწყება —
 ჩვენი ყველას მზე-ნათელი
 არის უფლის სახება.

6

სიკვდილის მონატრება

ქვემოთ მინის ნიაღში,
 შორს სინათლის საუფლოსგან,
 ძრწოლა, მწარე ტკივილი,
 მგ ზავრობის არს ნიშანი.
 ვინრო ნავით მივიწვევთ
 ზეციურ სამეფოსკენ.

ვადიდოთ მარადი ღამე,
 ვადიდოთ მარადი ძილი.
 დღემ შეგვიმოსა სითბო,
 ქრება დიდი ხნის დარდი.
 გვენვია უცნობი ლხენა,
 გვენადია მამისა სახლში.

რასა ვიქმთ ამ სოფლად
 ტრფობით, ერთგულებით.
 განქარდა ძველი, რას მოგვეცემს ახალი.
 ოპ, ეულია და დარდით სავსე,
 ვის მხურვალედ და კრძალვით
 უყვარდა ჟამი ნინარე.

ჟამი ნინარე, როს გრძნობანი მოსილინი სხივით
 ინათლებოდა იმ წმინდა ცეცხლში,
 როს მამის ხელს და სახებას
 შეიცნობდნენ ადამის ძენი.
 ზოგნიც ჰბაძვიდნენ მის პირველსახეს
 შეურყვენელად და დიდი გზებით.

ჟამი ნინარე, როს უძველესმა მოდგამმა კაცისა
 ბრწყინვალეობაში განვლო სიცოცხლე,
 ყრმანი ელტვოდნენ ტანჯვას და სიკვდილს
 იმ ზეციურ სამეფოსათვის.
 და თუ ცხოვრება აღვესო ლხენას,
 ზოგიერთი გული
 მსხვერპლს სწირავდა მიჯნურისათვის.

ჟამი ნინარე, როს თვით უფალმა
 ჭაბუკურ ვენებით გააცხადა არსება თვისი,
 და ტრფობისათვის მალე სიკვდილით
 კურთხეულ იქნა სიცოცხლე მისი.
 არ განიშორა შიში და ვნება,
 რომ ყოფილიყო ერთგული ჩვენი.

შეშინებულნი და მონატრულნი ეჭვრეტთ მას
 შებურვილს იმ ბნელ ღამეში,
 ააა, არ ცხრება ცხელი წყურვილი
 ჟამიერების ამ საუფლოში.
 მივეშურებით სამშობლისაკენ,
 რათა ეიხილოთ ის წმინდა წამი.

რა შეაჩერებს ჩვენს დაბრუნებას,
 დიდი ხანია სძინავთ მიჯნურთა.
 მათ საფლავებთან წყდება ცხოვრება,
 შეპყრობილი ვართ ტკივილით, შიშით.
 არარა დაგვრწა აქ საქმეარი —
 გულია მამლარი — ქვეყანა ეული.

უსასრულობა, იდუმალეობა —
 შეგვიპყრობს უტკებესი ქროლვა,
 ჩვენი გლოვის ხმა ისმის ვით ექო
 მაგ შორეული სიღრმეებიდან.
 მოისწარფვიან ჩვენსკენ მიჯნურნი
 შთაკებერენ იმ სულს მონატრებისა.

ქვემოთ ტკბილი სატრფოსაკენ,
 მიჯნურ იესოსაკენ,
 ჭეშმარიტად, ღამე მოსავს
 მიჯნურს დარდით აღსავსეს.
 ეს სიზმარი ამსხვრევს ბორკილს —
 და გვშობს მამის კალთაში.

გერმანულიდან თარგმნა
 კონსტანტინე ზრეგაძემ

ხათუნა პონიაჯა

ბეჩხნელი ჰოეზი

ოდისეას ელიტისი
ნობელის პრემიის ლაურეატი

ღრმა სიღურჯა

სხელი შურით აღევსოთ თითქოს
უფსკრულის ტანწერნეტა ქალწულებს,
ქარმაც დაპბერა ჩრდილოეთისამ
ნეტავი რისთვის აგვითვალწუნეს.
მზემ ქედმაღლობა ვერსად დამალა
და დედამინას შემოაჭდო სხივების ხლართი,
შენ ვერ გაუძელ ვერც ერთის მზერას
უსასრულობას მყისვე ჩაბარდი.

ახლა დაედივარ,
ჩემთვის კლდე-ღრე დაეხეებები...
ქარი აღქაჯობს,
გირჩებს გააქეთ დაბლა ლანანი,
დაპბერავს და მეც
შენს მზერისკენ გაეშლი კამარას,

თუ არ დავცურდი,
თუ ეჭვებსაც გამოვასწარი.
ჩრდილოეთისკენ უნათღება
სივრცეს კალთები,
ჩურჩულებს ქვიშა,
თითქოს მღერის ჰიმნს სადიდებელს...
ვზედავ ყვავილებს
ჩამოყრილებს ზღვაში მზრჩობამეთ,
წყალმცენარენიც
ზღვას სილურჯეს ჰმატებენ ისეთს,
რომ ეგეოსი ჩაიძინებს ისევ მდუმარედ.
და მერე ვზედავ
ჩიტს ობლად რომ მოგზუტები,
მოსწყურებია
გამოცნობა შენს გულისთქმათა...
ღამეც იღევა დღის კალთებზე ახუტებულნი
და ელვარება მოგანათებს ქანდაკებათა.

მე სხვა არ ვიცი
ღამე ასე საოცარი და იდუმალი,
ეს ჩემი სული
ავსებულა ვარსკეკავთა წყებით.
მოუხმე მცველო გაანათე ცის ყველა კიდე,
ჩემი ოცნება ერთი კუნძულის ნიავს ნაავავს,
მინდა, ავიდე მაღალ კლდეზე და
ქვეყანას ცისკრის მოსვლა შევატყობინო.
ჩემი თვალები
მხოლოდ შენსკენ მაცქერალნი
ვარსკვლავთა შორის დაცურავენ
და ვარ გულწრფელი: მე სხვა არ ვიცი
ღამე ასე საოცარი და იდუმალი.
არ ვიცი მათი სახელები ვინც მე გამწირა.
ვარსკვლავთა შუქზე
კარგად ვამწნევ თიხის ნამტვრევებს...
ეს ჩემი მტერი
ცისკენ ნეტავ რისთვის მიიწევს
თუ ეს იმ სიზმრის
არის მხოლოდ განმეორება.
ცრემლმორეული
გაფუყვები ზღვას მარადიულს,
შენ გამაინათე
დაკლაკნელი ცეცხლით სიბნელიე,
მე კი კვლავ ვიტყვი, რომ სხვა არ ვიცი
ღამე ასე საოცარი და იდუმალი.

კოსტას მონდისი

უშტპარი შინაჯი

შეხედეთ ერთი,
ზუსტად ჩვენსავით უშვეებს შეცდომებს,
როცა დამფრენს ზევით და ბზუის,
ხან აქ და ხანაც იქ მიანყდება,
რომ გასასვლელი იმოვოს ბზარი.
მან არ იცის, რომ ბზარები მხოლოდ დაბლაა,

მან არ იცის, რომ ბზარები იატაკს ეკვრის და მხოლოდ ნელი მოძრაობით, მხოლოდ დახრილი და ხმამდუმარი გარეშე ფრთების და ბაზულის ის გასვლას შეძლებს.

ჩემი ნაბიჯები

ღამით მოისმენ შენ ხმას ჩემი ნაბიჯებისას, ღამით მოისმენ გაჟღერებულს მათ გაცვეთილ ქვაფენილებზე, გაჟღერებულს მათ შორეულ ყეფაში ძაღლის, იმ დროს, როდესაც სხვა არავინ არ დაბიჯებს, იმ დროს, როდესაც მათ ეკუთვნით ეს ქვაფენილი ... და იქნებთან ზეცისა და მინის ბატონნი, შენ მოისმენ მომავალთა მოახლოებას და მშვიდ უკანსვლას შეჩერების გარეშე, ნელა ... და რომ იცოდე, მათ ვერაფერი ვერ შეაყოვნებს ამ ქვეყანაზე და რომ იცოდე, უკანსენელად მოუსმინე შენ ამ ნაბიჯებს.

იხედს

გიხაროდეს, რომ მემშინია, ზოგჯერ იქნებ დამჭირდე მაინც. ... გიხაროდეს, რომ მემშინია, შენს გარდა სხვა დროს რომ არ მექნება სხვა არჩევანი

მიხალის პიერისი

ზ - 22

ნუ შემომხედავ შენი ცხოვრების ბნელი კუთხიდან და ბსოვნაზე სიცოცხლეში არ მესაუბრო. შენი ხელი მოვისურვე, რადგან გიხილე - გამობრწყინდი მაგრილებელო ცისკრის ვარსკვლავო თმაში ვარდებით, დაცვარულო ჩრდილოეთიდან.

შენი ხელი მოვისურვე და საშინელი სიმჭიდროვით მე ღამეში ბზარები ვძებნე, განთიადის მოსახილველად, რადგან მე შენ შემოიყვარდი

და დავარღვიე კანონი ყველა. თუმც ცხოვრება შენი იყო უნაყოფო და ოცნებას მოკლებული - ვერ დამაბრალებ გარყვნილებას.

ვერცხლი, მალამო, ბაჯალლო ოქრო არის ჩემთვის შენთან ყოფნის ყოველი ნუთი.

დინოს ხრიასტიანოპულოსი

სინდისის ქანკნა

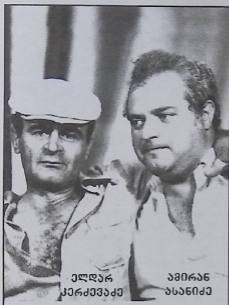
სულში ვგრძნობ ბზარებს შეუმჩნეველთ, გადიან დღენი და მიაქვთ ნღები მოკრძალებულთ ვუნოდებთ რომელთ და მრავლდებიან ეს ბზარები ღამით ღამემდე: გზებით განვლილი დახრილი თვალებით და უმოწყალოდ თავსდატეხილი სინათლის შუქით, უესტებზე უკეთ გამომატეხილი სიტყვებით ურცხვით, ყველაზე მეტად კი დედის მზერით... საღამოს გვიან, როცა ვბრუნდები ის კი მომელის ნივნით ხელში დადუმებული, უძინარი და უფერული.

მალაკასისი

როპორც სიზმარი

მაშინ, როცა დარბაზმა ჩვენმა, გააჟღერა გალობა ორი - სევდიანი და მზიარული, აფრქვევდა სურნელს ყვავილების და საკმეველის მშვენიება შენი, ჯერაც კიდევ მირონმდინარი, ძილმა ნამართვა თავი ტკივილით დამძიმებული მაშინ, როდესაც დარბაზმა ჩვენმა გააჟღერა გალობა ორი. და ანთებული მქონდა სანთლები, იყო ნათელი, ისე, ვით ღამეს ჩვენი ქორნილის, ოდეს შევერთდი გვირგვინებით ჩვენ სახატრელით - და ჩემს სიზმრებში, ჩემს ღამეულ ფანტაზიებში მოხვედი ჩემთან, საქორწინო საშოსით თეთრით და ჩამიქრე სათითაოდ ყველა სანთელი.

ბერძნულიდან თარგმნა ხათუნა მონიაჯამ

ნოდარ ჭანდია

ბედშავი

ალარაის მოსვლია აზრად მათი სახელების უკვდავყოფა, რადგან განსაცდელის ფაშს, დაზაფრულ დღეებში გმირებსაც ეწვევა ხალხი, გმირობა იშვიათი და უჩვეულო მოვლენა აღარ არის, არსებობენ ისინი, როგორც აუცილებლობა, როგორც პური.

რიდკე

80-იან წლებში კიდევ ერთი თაობა იყო სრულასაკოვანი, მონაშენი ქვეყნის სალიტერატურო ცხოვრებაში ღირსსაცნობი როლით. წერა-კითხვის მოყვარულთ ზიარი ჰქონდათ თანაგვარი ბედიც.

არავინ იყო მათზე ბეჩავი, გულის ამარჩილებელი, მისანდობელი, პირდაპირი.

ქართულ მწერლობის ტაძარში თუ კელაპტრებად ვერა, სანთლებად ხომ ენთენენ. ნა-ვიდნენ წუთისოფლიდან და ყველამ მიიფიხნა, ვხედავ, მათი კვალიც იშლება.

ქონობიჭობის დროს იმ ხალხის ნაზრევს უზადოდ ვრაცხდი, ხოლო პატიოსნებას შურყვნილად.

თითოეული მათგანის სულდგმის ბოლო თხუთმეტწლიელს თვალი ვადევნე. ხსოვნა და მოგონებები უმცროს მეგობარს, მცოდნეს — რას ფიქრობდნენ, როგორ სწამდათ, რის მიხედვით ეცვლებოდათ შეხედულებანი, ბილოს და ბოლოს მათი ინტელექტუალური ვაჟკაცობა ამ თაყვანისცემას შავლდებულეს. ჩემი ამფსონების ავტობიოგრაფიაში მრავალი მშვენიერი ეპიზოდია. საუცხოო მონოლოგებმა, დაუვინყარამა ფრანგებმა, განუმეორებელმა, უიშვიათესმა ამბებმა დე მომავალ ანთოლოგიებში იცოცხლონ.

80-იან წლებში, ფერისცვალების გულდასანწყვეტ და გასატირებელ დროში, მწერლების კიდევ ერთმა თაობამ მიაღწია სრულასაკოვნობას. ყოველმა საკუთარი გზა იპოვნა სანავარდოში, განკერძობით ილოცა, მაგრამ ამას უნდა დაემატოს, რომ ერთი მათგანი, ყველაზე გახმაურებული, მრევლს წანწალითაც ამახსოვრდება. მისი ყოველდღიურობა არაჩვეულებრივი მოვლენებითა და თავგადასავლებით მდიდარ საზეპირო სამახსოვროდ ივარგისებს მათთვის, ვისაც ხვალ მწერლობაში ყოფნა მოუხდება.

ვიწყებ წერას იმ ერთზე, გულწათხრობილზე, მგრძნობიარესა და სათუთზე. აი, წნდება იგი ჩემი სენაკის უმფოთველ სივრცეში და განუსაზღვრელ სიხარულს მანიჭებს. კაცი, ვისთანაც ჩვენი სათუთი გრძნობები შევძენეთ.

ელდარ კირაძე დაიბადა თიანეთში 1942 წლის 7 იანვარს. წლის ნაჭდევი — ბედაური; თვისა — თხის რქა; ნატყეფართა შეთავსებით — პასუხისმგებლობით საცეო ჩანი, განუმეორებელი და ერთადერთი, პრობლემები ექნება.

ანტროპოსოფიული სამშენიველი ასეთია: ოდეს სულის სიღრმეებში ვარ, სიყვარულის სფეროებიდან თავკერძობათა სიცარიელე აღიხსება სამშენიველის წიაღში სამყაროს სიტყვის ცეცხლოვანი ძალით.

მოყვარული ნათესაებით გარემოცული არასოდეს ყოფილა, ახოვანებით არ გამორჩეულა. ფერმკრთალი და ანემიური? პირიქით, — ძლიერი, ჯანმრთელი, მოძრავი და მოუსვენარი გახლდათ, თუმცა 49 წელი იცოცხლა.

1955 წლიდან თბილისელია. სოფელი საყარაულო სიონის წყალსაცავმა დაფარა. ფესვებთან დამაკავშირებელი ჭიბლარი გადაიჭრა.

დაამთავრა რკინიგზის მე-3 საშუალო სკოლა. მათემატიკოსის შვილმა სწავლა პედაგოგიურ ინსტიტუტში ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე განაგრძო.

პუშკინი! პუშკინი გაცოცხლდაო — ხელში აუყვანიათ თანაკურსელებს.

კერძევაძის მომავალი — მწერლობა იყო და საბუთები უნივერსიტეტში ფილოსოფიურ ფაკულტეტზე გადაიტანა.

9 კრებული გამოსცა. არასოდეს უფიქრია მისი ნივნი პოლიგრაფიულად იშვიათი და განსაკუთრებული ყოფილიყო, ან სურათიანი დაბეჭდვოს. ამისთვის თავს არ ინუსხებდა.

ეს სიგიჟე გაცივებს, მაგრამ როდი გხიბლავს

ჟ. რუსო

ალბათ, არავის ჰქონდა ისეთი ბრიყვეული „კარიმა“ ელდარის რომ აწვალდებდა.

მას თითქოს ენება უხემი კაცის რეპუტაცია მოეგო.

ბევრი ვერა იმგვარი, რომლის შესახებ იმდენი განსხვავებული და სანინაღმდეგო აზრი გამოთქმულიყო, რამდენიც მასზეა ნალაპარაკები.

გალანტიურობა უფლისგან არ მიენიჭა, ცერცეტობა ეობრა, თუმცა მის არისტოკრატიკას ბევრი სტრიქონი გვიდასტურებს. ელდარის პოეზია მაღალი ინტელექტის შედეგი გახლავთ.

ეს მოაზროვნე, მისტიკურ ფიქრზე შეყვარებული კაცი ჭკვიანიც იყო და გამბასრავიც, საკმაოდ მახვილი, სატირული ნიჭიერებით. ვიცნობდი დაღვრემილ, დაფიქრებულ ადამიანს, უბრალოს, თითქოს ჩიტრიეკიასაც, სულის სიღრმეში კი საოცრად ჭირვეულს.

პატიოსნად ცხოვრობდა. ერთი შეხედვით თხემით ტერფამდე მოქალაქე, ნებადაურთველ ადგილზე ქუჩას რომ არ გადაივილიდა.

მსოფლშეგრძნებით პესიმისტი. ალტაცებული არ მინახავს. მომავალზე გულგატეხილს წარსულზე ფიქრი უფრო უყვარდა, მკითხველი კი არც წარსულისკენ ნაუყვანია და არც მომავლისკენ. მისი შემოქმედების თემა მხოლოდ თანამედროვეობაა. ახალგაზრდობა კი არა — ახვარგაზრდობა. ამხანაგები? — წერას უკაცრავად — ამხანაგლები!

დაძრწოდა ღამის თბილისში და მეც ქუჩებს მატყეპნივინებდა ახირებით — ვინმე გაგვეღვიძებინა. უგზო-უკველო სიარული თანდათან მიზანდასახულ ძიებას ემსგავსებოდა, თუმცა არავითარი გეზი არ გავგანინდა მამინ, როცა კაცი სიამოვნებით დასახავდა თუნდაც მოღუნეველ ოცნებას. არ მახსენდება, ღამის თევითა შეწყვეტა წუთით მაინც მენატროს, მე ხომ თავს ტკბილ მოგონებებს უუშნადებდი.

მისი ბოჰემნარევი ბიოგრაფია, მისი ყოფიერება ამგვარი ამბებითაა შეზავებული:

კეკელიძის ქუჩაზე ერთ ცნობილი სახლის წინ გიგლა სარიშვილს მანქანა შეაჩერებინეს. ელდარმა მარჯვენა მხარეზე ტელევიზიის ნითელი ფერის ნივნაკი ჩამოიკაეუნა — ჩინოსანი ვარ-ო.

ვასილ პავლეს ძი-ს დაცვის უფროსი ავტომობილს მოუახლოვდა. მაიორი ესა და ესა, თავი გააცნო.

- როგორაა ტახი?!
- ვინ ტახი? ვის გულისხმობთ, ბატონო?!
- მიმიხედეთ ტახს!

ყმანელი მწერლები კონსტანტინე გამსახურდიას ენივენენ. გიგლა სარიშვილი ძველბერძნული ტრადიციით ფეხზე ემთხვია, ელდარი დიდოსტატს მკლავზე.

ცოტა ხანში კერძევაძე თამარის მეტს ევლარავის ამწნევდა, ყველა დაივიწყა, ათას რასმე უამბობდა, კითხვას კითხვაზე უსვამდა, მისი კულანარა იყო. ბატონი კონსტანტინე ქალიშვილს გამოქომაგებია და სტუმრისთვის შეუნიშნავს: „ყმანელი! ნუ ეარშიყები შენ თამარს!“ წლების მერე, როცა მამა-შვილის საფლავები ერთმანეთს დაუშვობდებოდა, ეს ჯამბაზი და ექსცენტრიკოსი პოეზიის საუკეთესო წარმომადგენლად გვევლინება. სურათოვანი ენით, მხატვრული ტაქტით ნაწერ ღრმად განსაცდელ სტრიქონებს შექმნის, პოეტის ნიჭზე რომ მეტყველებენ.

- ... გვესაუბრა ...
- გავგამხნევა
- წერეთ;
- ჩაფიქრდა და უცებ მოიწყინა ...
- გააბოლა ...
- აგრე ბრძანა მერე
- შეილო თამარ, მოიტანე ღვინო ...
- ვბრუნდებოდი ჩრდილით ფენილ გზაზე
- ღვინითა და სიხარულით მთვრალნი,
- და კოლხური კოშკის გალავანზე
- გუშავივით იდგა თეთრი მთვარე ...
- გადასულ შუალამისას ტაქსით გლდანისკენ
- მივქროდი. ვინ უნდა გაგვეღვიძებინა, ვინ იყო მონიგი მსხვერპლი — კოტე მელაშვილი? — არ მახსენდება.
- უკან ვისხედით. მძღოლის გვერდით უცხო მგზავრი იჯდა — ბაქია, იქნებ თვალთმაქციც. ქლესობდა, ფახიფუხობდა, გული გაანწყალა!
- ელდარმა მარცხენა ფეხი საზურგის აყოლებით ააცურა და მხარზე ხელივით გადახვია.
- შემოკვირბრუნდა ტარაბუცია, მუშტი შეკრა, მაგრამ კერძევაძემ ბრაუნინგი დაუმიზნა.

ნახდა გაქნილი, დაიფუშა, მანქანიდან ისე ჩაივლია, ხმა არ გაუღია.

დაძრწოდა ღამის თბილისში და მეც ქუჩებს მატკეპინებდა. ჟინს ვინმეს შეძერისა და გაღვიძებისა განზრახავაც თან ახლდა — გონების ვარჯიში და გრძნობათა ანალიზი. სხვაც — თავი დაგვეტონა მარტოობისათვის. დე შექეტულეობდით! — ათვალუნების არ გვემორბა. უნიღბონი ეიყავით და სახიფათო რა იყო. ნაცნობ-მეგობრებს ვცდიდით. თუკი არ შევეჯავრდებოდით — „ღვიღვა“ იქნებოდა. „ღვიღვა“ს მტერი გვჭულდა და „ღვიღვა“ს დოსტებთან ვტოლ-ამხანაგობდით.

დალოცვილია წუთი, როცა პოეტი გაირინდება, ეძებს შეგრძნებას და საკუთარ ვალს აღასრულებს.

ფურცელაძის ქუჩა ამოვიარეთ, შეჩერდა, ბესო ჟღენტი რომ ცხოვრობდა, იმ სადარბაზოს გახედა ...

— ახსოვს ამ საფეხურებს ნატო ვანძაძის ნაფეხურები ...

შემდგომშიც ბევრჯერ ვყოფილვარ მონათესავე გატრუნების მონმე. განწყობა წედომისა თუ შეთვისებისა ხანდახან შარყდებოდა.

გალაკტიონს „გალაბტიონს“ ეძახდა. მარჯვნივების 4-ში მდებარე სადარბაზოში იმ კიბის შესათვლიერებლად რამდენჯერ შევესულვართ, წლების წინ პოეტის ტერფი რომ ეტებოდა.

კიბე მარჯვნივ მკვეთრად უხვევს, საფეხური ვინროვდება.

— აქ უჭირდათ მისი აყვანა!

— ?!

— მძლავრი იყო ტანად და იმიტომ!

ეს უკვე აღარ იყო ზემთაგონებული მდგომარეობის ხანი. ელდარი პოეტური ყიალის რომელიღაც ჯურს გეთავაზობდა, მასთან ერთად დასრულებულ ორიგინალურ სახეობას შემოქმედის არსებობისა, ყოფნის გამოჩენივით ვგარისა, ვერაეინ რომ ვერ ნარმოიდგენს.

სულერი საზრდოს უხვად იძლეოდა. კერძეაძესთან გატარებული ყველა წუთი ინტელექტუალური ვარჯიში იყო. სულ გონებაფიზიოლოგია და ახალ-ახალ უცნაურობებს იგონებდა:

— შეგიძლია ვართიმო მიქელანჯელო?! დიონანსია, ვურული სიტყვა, შენც ხომ გურული ხარ, გამოიცანი!

ვერ გამოვიცანი.

— მოქანჯალეზული! ნაშობი, ერთ პოეტს ვაჩუქოთ, გეფიცები, სულრას გაგვიშლის!

ზოგჯერ მეგობრების მიმართაც დაუნდობელი, თითქმის უღმობელი!

ლენინის მოედანზე მეტროსთან გივი ჭიჭინაძე იდგა. მისალმებისთანავე გული ატკინა — საბავშვო სიგარეტი გვექნება და მოგვანეინო.

ენყინა გივის, ზურგი შეგვეკვცია.

რამდენიმე დღის მერე, რუსთაველზე, პირველი სკოლის წინ კვლავ შევხვდით ჭიჭინაძეს. ჩვენ მოედნისკენ მივდიოდით, გივი — საპირისპიროდ. გაბუტულეშმა ერთმანეთს თვალი აარიდეს, მე სადღაც შუაში დავჩრი, მაგრამ უცერად გივი შებრუნდა:

ელდარიო.

ესეც შეტრიალდა.

გივიო, და გადაეხევიენენ.

ავგისტოს მზეში რუსთაველის გამზირზე, მხარამხარ მდგომი ორი პოეტის ნახდაკების წინ (ხომ ცნობილია მათ შორისაც იყო ინადი) ელდარი და გივი ერთმანეთს ეფერებოდნენ.

თანხმობა იყო საჭირო და ურთიერთობისთვის პირი არ უნდა მიექციათ. თუმცა გველოდა სამშროუბა დამლისა გათითკაცებისა, მაგრამ ეს მოგვიანებით მოხდა.

მწერალი ადამიანების შეხედულებების, კასტური ცრურწმენების რვეზორია, კიროვის სახეობის ბაღში კერძეაძემ პენსიონების თავშესაყარი კლუბი აღმოაჩინა, მიაკვლია და შეეჩვია. მერე რა რომ, მათ ოფიციალურ დოგმატს „სანეერო, ყოველდღიურად მანეთ“ არ სწყალობდა. პენსიონერებმა ვერ გაიშინაურეს, დომინოს არ ათამაშებდნენ, იგი მაინც თამაშობდა.

სამაგიეროდ, ადამიანურ ვნებათა მეთვალყურე და თავგადასავლების დაუცხრომელი მაძიებელი, მათთან ერთად, იმ მოხუცებთან ერთად გარდაცვლილი პენსიონერის პანამვიდზე ნავიდა.

იმ დღეებში ძმამ მონაცრისფრო კოსტუმი აჩუქა. ცოტათი გაცრცილი, მაგრამ რა უშავდა. მით შეიშოსა ადამიანი, რომელსაც საკუთარი პოეტური მონადებისა სწამდა, მოქალაქეობრივად მართალი იყო. მოვლენის მეთვალყურეცა ანალიტიკოსის, კოსტუმი რომ მორარგო და საშუალოდ გამოიყურებოდა, თავდაჭერილი პოზით მხატვრის მისია უნდა შეესრულებინა, პირადად უნდა განეცადა. ამ თვალსაზრისით, შეიძლება ერთადერთი ცოფილიყო. ხოდა განიცადა, უცნობის სამძიმარზე უტყვა საზოგადოებასთან ერთად ნასულმა უდაო დებულება აღმოაჩინა, სიბრძნე გამოზიხდა, სევდა შეთხზა — ყველა საკუთარ პანამვიდზე იყო მისული!

ავთო ვარაზის ნახატების განცდით შეფერადებული განწყობა. არ, თუ ვერ აღიარე-

ბული სოციუმი. ხელმოცარული რეჟისორის, ღანი (ყაკოია) მიქაძის ბინა პეროვის ქუჩაზე, შესაბამისი ანტიურაფიო. სარეცელი, რომელსაც სკოლიდან დაბრუნებისთანავე ყოველ ჯერზე ყნოსავდა ჭაბუკა (მასპინძლის ერთადერთი ვაჟიშვილი) და სუნზე იგებდა მის ლოგინზე ვინ გამოიძინა: თენგიზ არჩვაძემ, გიზო სიხარულიძემ, ელდარ კერძაძემ, ჯემალ ანჯაფარიძემ თუ ნოდარ შანიძემ.

ფსევრის არისტოკრატიაც, სხვადასხვა ნაცნობ-უცნობი. ჯიბეცარიელობის დროს ანთებული ბუხარიც განცხრომა იყო სოციალური კონტრასტის ამ სფეროში. ბუხრის სამკაული, ვეება ტილოზე გამოსახული უკანა ფეხებზე დგომელა ცხერის ტყავმოსხმული მგელი, ყბაზე ხელნაფარებით ასულელებს ზორბა ეგრძს და ზეზეული ყოჩი ცთუნებულია. ის ყველაფერი თითქოს მანამდე სადაც მენახა. უზარმაზარი ძველი ოთახი, დამტვერილი ავეჯი, საბრძოლო ვაზნების კოლექცია.

კიროვის ბალთან მთვრალენა რაღაც დავაშვეთ, მაგრამ სუფრასთან ხომ მეგობარი დაეტოვებ. იგი მაშინ მეფის სამსახურში იყო. დარეკა ბატონმა მუშინ ზარანდიამ და გამოსაფხიზლებლიდან გაგვათავისუფლეს.

რომ დავიჩახოთ, გეჭირდება თვალ, ხილვის ობიექტი და კიდევ სინათლე, მაგრამ არმაზის მოსახალხლებლად პოეტისთვის შემოდგომაც აუცილებელი ყოფილა. ვაზაფხულზე ვუთხარი — მცხეთას ხომ არ ვესტუმროთ - მეთქი და ექსკურსია შემოდგომისთვის გადამივიდა — არმაზი შემოდგომაზე!

ოქტომბერიც დადგა. თავად მოაგონდა, შემახსენა და გავეშურეთ.

„ჰორაციუსი აკადემიის ქალათა ნიაღში ექებდა ჭემმარიტებასო“ რა ემართებათ ჩვენს ახალგაზრდებს, ამ ადგილებს ქვა ვით მიაგორეს?!

ჰორიზონტმა თვალს დაასვენა, ვნახეთ ლამაზი პეიზაჟი, არმაზხევისკენ დაშვებული გორაკები, შემოდგომის სივრცე. ცის ქვეშ ვიდექით ორი უმწეო ადამიანი. მუხლს გვიმაგრებდა რწმენა, მაგრამ მას სხვა სახელი ერქვა. ეს იყო გულდაჯერება მეგობრების სახელების წარმოთქმისა, ლოცვის ძალას რომ იძენდა და ჩვენთან ერთად ცხოველმყოფლობდა.

ვიდექით მალეობზე არმაზ ციხესთან, უსაზღვრო სივრცეთა დუმილს ვისმენდით, ჩვენც ვდუმდით, ვფიქრობდით, აქეთ-იქით ეციქირებოდით და წარსულს ჩვენ-ჩვენებურად განვიცდიდით, სანახების ორი მზარძანებელი კი არა, ორი მხატვარი.

იმ დღეს დაიბადა ჩემი გამოუქვეყნებელი პოემა „ელიოზ“, მისმა გულმა კი სულ სხვა სურათი შეინახა და დედაქალაქში ჩემგან განსხვავებულ ემოცია ჩამოიტანა. ყური მიუგდეო:

«ცაზე ტრილებს მიმინოსავით მცირე ღრუბელი, ვუცქერი მშვიდად ... ედგავარ მიწადროში ვით მშვიდლისანი, მაგრამ ვაი, რომ არა მაქვს მშვილდი. მსურდა ამოსვლა ნანანეთა კებით, მსურდა მენახეთ შენ და უფალი ... მაგრამ სხვა დროა — არ მშვიდლობს მშვილდი და არც მიმინოს არ ჰგავს ღრუბელი».

არის ლექსში სიღრმე და ოცნება, ვინაიდან ამ სტრიქონების შემქმნელი გონება ღმერთის გვერდით ედგინსა წარმოსახავს, მეტაფორულად კაცობრიობის გამჩენ დედას რომ უწოდებდა.

პოეტის გონება შეუეჭვებლად, ინტუიციის საშუალებით ადგენს სუბსტანციას. აქ იგი ბრწინვალედ აზროვნებს.

კინო „რუსთაველთან“ ღამის სენასზე შესასვლელად ხალხი შეკრებილიყო — კონიუნქტურული, მოწყენილი. იქვე ვაზონის პირზე ჩამოყვადარი გიჟი მარინა გამკვლელ-გამომვლელს ქარ-ცეცხლში ატარებდა.

გვერდით მივუსხედით თბილისის კოლორიტს.

ელდარი კითხვას კითხვაზე უსვამდა, მის სულსა და გულში იქეებოდა, იქნებ იყო სიბრალულიც? მარინა თავის ქმარზე გვიამბოდა, იგი რამდენიმე ათეული წლის წინ გარდაცვლიდა და თურმე კუკიის სასაფლაოზე განისვენებდა.

პოეტმა სულით ავადმყოფის ტრაგიკული ბზარის გამთვლება დაიწყო. სახის წანვეტებული ნაკვთები უფრო ნაემახა და დაემანჭა. ასეთ დროს მისი იერი სისხლმომყურებულისას ჰგავდა და ქარაფშუტული მოქმედებისათვის მზაობას გამოხატავდა.

მეუღლეტი პოეტური სიგიჟის ინსპირაციას. ვიყიდეი ღვინო, „ზაკუსკა“ და შუალამისას მამაცი სულების სამკაციაწმა გუნდმა კუკიის სასაფლაოზე შევამიჯეთ.

საფლავებს შორის მიხვეულ-მოხვეულს უცნობი მიზნისკენ მივყავდით. გოჟ მარინას ქმრის საფლავის პოენის მზუტავ კანდელს მივყვებოდით. ლაბირინთიდან თავის დაღწევას აღარ ვცდილობდით.

კერძევაქემ მთელი ღამე ამ ზინს მიუძღვნა, მე კი ჩონჩხების ცეკვა მელანდებოდა.

მიცვალეხულს ვერ მივაგენით. აკროპოლისიდან ნეკროპოლისში ღამეულად წარგზავ-

ნილმა სამმა პარლამენტორმა ერთი საფლავი შეეარჩიეთ, გაღავანში საწოვავე გავშალეთ დ ღმერთი ვახსენეთ. ფერიცვალება თენდებოდა.

ეს ქართველი მეფისტოფელი ბედისწერას შესტადებოდა. ერთ გვიან ღამით ქალღმერთი თეთრი სახით მომადგა რამდენიმე ბოთლი ღვინოთ ხელში. კარამდე რომ ვერ მოსულა, ლიფტში დამჯდარიყო. მეზობელმა შემატყობინა (გონი შენთან მოდიხო), ვფიქრობ, პირველი მიკროინფარქტი მაშინ დაემართა.

— თავს რატომ იკლავ-მეთქი.

— ძიძია შვილი ეყოლა! წამოდი გივის მივულოცოთ!—ო.

— ღმერთმა გაუზარდოს, მაგრამ შენ რომ კვდები?!

— იცი, ძიძია რატომ დაარქვა? რუსებს ენა უნდა მოეტეხო, ძიძია ძნელადე როგორ ფლერსო?

მე სიტყვა ბანზე აუუგდე, თუმცა არ მიმატოვა, იცოდა ჩემი ყინიანობა ხანმოკლე იქნებოდა, ხოდა მაჯობა. ბოთლები გამოვართვი, მკერდზე ხელს იკიდებდა, მხარში ამოვუღექი, გვერდი-გვერდ მივაბიჯებდით და ფფიქრობდით: ამას ახლა გული ტკივა. ჩემი რომ არ სწამდეს, ამ შულამისას კარზე არ მომადგებოდა, მაგრამ ამდენმა გამოცდამ დამოადა. კი ვარ მისი კეთილსამიფლო მეგობარი, მაგრამ ერთგულების წარამარა შემოწმებამ გაათანავა.

ეს გაუთავებელი ცდა ერთმანეთის მიმართ პირიანობისა, თითოეულ მათგანს ძვალბრძოლა უკონდა გამჯდარი. ვერ ამ სტრუქონებს, ისინი ცოცხლები აღარ არიან და მეჩვენება, — მათ წინაშე კვლავინდებურად გამოცდას ვაბარებ.

ვესტუმრეთ გივის. მის მოხუც დედას უთხრა, შენი ქელები ხარჯი მე უნდა გადავიხადო და ნუ გეშინიავ, თვითონ კი სული კბილით ეჭირა.

ხომ არ მოგებურდით, იქნებ დატალათ დახვეწილი გონების გრძნობათა წაგონამ, ადამიანისა სულ რომ გონებაფხიზლობდა საკუთარ ჯანმრთელობის ფასად მუდამ მოულოდნელი სიხარულის მომნიჭებელი, ორპულსოვანი ბუნების კაცისა — აკადემიური-საც და ყაჩაღანისაც.

უამ-უამად ეს თვითრჯულიც ცდილობდა „გამოსწორებას“, მეუღლეს უჯერებდა, შინიდან აღარ გადიოდა და რაც შეუქმნია, სწორედ ისეთ დღეებშია დანერჯილი.

წიგნები, ყვავილები, ჭიქა ჩაი, მზიანი დილა, მაგდაზე ლოპე დე ვეგას „დანაშაული არ არის სასჯელი“ — მისი უკანასკნელი საქმე.

თარგმნა დაუგვიანდა, წინასწარ აღებულო პირობარი დახარჯული, ხოლო, თამაშ ბაძა-ღა ყოველი შეხვედრისას შეახსენებდა: „ბატონო დვიღვა, როდის თარგმნით წიგნს?“

მაგონდება, ცალკე ცხოვრობაზე ფიქრიც დაინსო, მეტი ხალვათობა მოენატრა, სამუშაო პირობების უქონლობა მოიჩივლა, თუმცა 1980 წლიდან მხოლოდ ლიტერატურული მოღვაწე იყო, მაგრამ პოეტი, აღარსად მსახურობდა.

ოხ, ეს სიბოიზიც! — სისხლი რომ გაუშრო არაერთ შემოქმედს.

ასეთი იყო მისი ისტორია და იგი ჩვენი, ელდარის მეგობრების ბიოგრაფიის ნაწილიცაა.

შშობელი რომ დაასაფლავა, ორჯერ წინფარქტალმა თავი სასთუმალზე არ მიდო — მამა პირველ ღამეს ათევს საფლავში! მესამე ინფარქტსაც არ დაავიანდა.

დაბნეულმა ქალიშვილმა, ვერაფერი რომ ვერ მოეფიქრებინა, სათბურა მიუტანა. პოეტმა შეთავალიერა და იატაკზე მოისროლა — ოხრად მრჩება ყველაფერიო. ვკვდები შეილო, და არ შეგეშინდესო. მალევე გათავდა.

„ჩემო უბედურო მამავ“ მხოლოდ ამ სიტყვებით დაიტირა უმცროსმა ქალიშვილმა.

ირინეს შავციანი შშობლის და ჩვენი ბედანავსული მეგობრის წარმოუდგენელი აქტიურობა ხის ტალავარში გაყურებულიყო. უსამართლოდ გამკიცხველთ უნდოდათ მკვდარსაც ურჯულად მოჰყოლობდნენ. მაღალი საზოგადოებისაგან მიუღებლის თუ საშუალო რეპუტაციის პოეტის ნეშტს მწერალთა კავშირში ნუ შემოასვენებთ, ხალხი არ მოვაო. კერძევაძემ კიდევ ერთხელ დაამტკიცა თავისი ფსიქოლოგიური ტიპის ყველასაგან განსხვავებულობა. თავი მის დაცვას მიუძღვენიო, მაჩაბელზე მაინც მივიყვანეთ და ოსტრაკისმოსი სიცრუე გამოგდა.

იგი დავსაფლავეთ მორალური და სოციალური გახრწნის წლებში. დაკრძალეთ მაშინ, როდესაც ნაცარტუბად იქცა ყველაფერი, რის წინაშეც უნინ ქედს იხრდნენ. მინას მივაბარეთ მაშინ, საყოველთაო გულგატეხილობამ რომ მოიცვა საქართველო.

ფიცარი ფიცარს დაუახლოვდა, სადაც იყო დააფარებდნენ. უკანასკნელად გენდავდით კერძევაძის ნაკეთებს და უეცრად ამირან ასანიძემ ხელი შეჰყო — მეგობარს ყური აუწია.

საფილოსოფოსო დანართი როდის! ხეულის მოძრაობამ სული შეატოკა და თავიდანვე, რაც მაშინ ვიგზნე, ნათელი და გარკვეული

იყო ისევე, როგორც დიდის იდეა უცხადესი.

საიდან მოდიან და საით მიდიან ისინი?! — ეუბასუხოთ ლუი არაგონს!

ბუნებრივად წარმოშობილი მკაცრად განსაზღვრულ დროსა და სივრცეში იმევენ. მათი გაჩენა სულაც არ გახლდათ აქციდენცია. ჩაიკვენეს სულიერად და მატერიალურად განფენილ არსთა-კარგად დაფუძნებულმა ფენონმენტებმა. იქნებ მცირედათ ნაკლოვანებმა — რა უშავდათ! იტირეთეს აზროვნება, გონების სუფერენობა, რაციონალიზმი. ზედროულ არსებობასთან ერთად ისაგზულეს სიყვარული, მერე რაა, თუკი უკანასკნელში გული გაუტყდათ.

უმაღლესი არ დამდაბლებულა, უმაღლესი არ ამალღებულა. არ იყო კიბური, რომლის დაბალ საფეხურს მაღალი მოსდევს. არამედ იყო არენა, სიბრტყე და არსნი სწორედ იმ არენაზე განლაგდნენ.

ღვთაების ჭვრეტის გვერდით, პოეტური მოწოდების პარალელურად მორჩობა ინტუიცია, შორსმჭვრეტელობის სიზუსტე და გეომეტრიული ალღო. ლოგიკით იარეს მეტაფიზიკისკენ, მეტაფიზიკის საფუძველზე აშენეს ლოგიკა. პოეზია ფილოსოფიას დაეკონტაქტა, ფილოსოფია პოეზიას. მათმა აზრებმა ბევრი ააღლეს, ხოლო რეაქციამ აიძულათ თავიანთი ნამდვილი ფიქრები დაეშალათ.

იმევენ სხეებიც — პასიური ყოფით. სხვა სიბრტყეში, სხვა განასერში, ნამდვილი არსებობით, სამყაროს სარკვეში ისინიც აირეკლენ.

ტრანსცენდენტალური რეალობის შვილთ იმ ემპირიკოსების ბნელი პერცეფციების აპერცეფცილება დაევალიათ. სცადეს ძელები შეემაგრებინათ მათთვის, ფრთები შეესწორებინათ, თუმცა დასახულ მიზანს სიცოცხლის ნახეგარზეც ვერ მიაღწიეს.

და სწორედ მაშინ გამოჩნდა პრობლემის გადანყვევის უმჯობესი საშუალება — აღსასრული დააჩქარეს!

სხეულის მოძრაობამ სული შეატოკა და მე დავინახე მათი ფაქტიური კავშირი. ჰოდა, გაუნახულდი გრძობას, რომლის გამომწვევი მიზეზი ჩემთვის მიუწვდომელი დარჩა.

არამეული მოდემის სათავეებთან დანამომარჯვებული აბრაამ სისხლის დაღვრას აპირებს — ყულგაღადვრას განტეგების ვაცისა. იქნებ ის მსხვერპლი იმთავითვე არსებულ სამებათა რომელიმე ჰიპოსტასია, ხოლო თვით სამებაში — ერთი გაგარეგებისაა.

რაა ის სულიერი მდგომარეობა როცა კაცი ორს უზავდება, ხოლო მესამე გასადგენად უჩანს?!

ვინ ემსხვერპლენ კერპებს? ძვირი ხომ არ დაუჯდა წარმართობისდროინდელ პოეტთა ჯილბაგ თვალგამტერება?

სისხლი, ხორცი, მირონი — იტყვიან ჩვენში.

მნამს, მეიმედება, მიყვარს — ღალადებს ტყვედქმნილი პეტრეს სასოება.

გული, ბაგე, გონება — ახსენებს ზენაარს მუსლიმი.

სიბრძნე, ნება, სიყვარული.

სისრულე, სისწორე, სიღამაზე.

განუყოფელი, თანაარსი, ცხოველმყოფელი ...

რომელ მათგანშია ჩაბუდებული პოეტი პლერომა. რა ჰქვია ჰიპოსტასს თავიდან რომ იცილებს უპრაქტიკულესი ერის — არამეული რასის მამამთავარი?!

მუდამ ვენდობოდი ალღოს! ძველბერძნულად ἄχρηστος თევზია. სიტყვა წინაპარი იქნება სოფ-ის. ხმელთაშუა ზღვაში გაიზარდა და აზიის ნაპირებთან მიცურდა შავლაპლაპა კანზე ზედწერილ, წყლიდან ამოზიდული კონცეფციებით. მიწა იცდის, ეშვადება, თავს იყრიან პლერიმები.

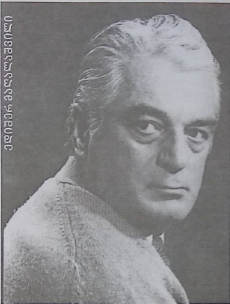
ცხენთა რემა კი არა, ალბათ ძესამა ესეც ძველბერძნული სიტყვა გახლავთ და მდინარებას ნიშნავს. დინებისთვის თვალგამდგენები პელონიის მხარისკენ, თესალიის ტყეებში სიბრძნით სხივმოსილ ქაროსს ვიხილავთ. უკვე ვხედავ, როგორ ეშვადება იგი აჩრდილთა სამეფოდან გამოსასვლელად ცხენოსნობის, მშვილდოსნობის, მუსიკისა და სამართლიანობის მასწავლებელი, რომ კვლავ დაუკრას ოქროს ქნარზე და უმღერს პირველქმნილ ქაოსს.

მიზანმიმართულ ნაკადს ჩვენი მეგობრის პლერომაც შეერწყა — მონადა პასუხისმგებლობით სავე ორანისა, განუყოფელის და ერთადერთისა. პრობლემები, — ალბათ, აღარ ექნება. ...

გიგი კემელავა მეგობრის ქელებში არ შემოვიდა, სასტუმრო „ივერიის“ შესასვლელთან დამემშვიდობა და წავიდა.

გულით მიწოდდა საფლავში წოლის პირველ ღამეს მეუბიზლა ელდარისთვის ჩემი ოთახის დამწუხრებულ გარემოში, მაგრამ სწორედ იმ ღამით, მაინცდამაინც იმ ღამით, ტყვიასავით დამძიმდა, უსაშველოდ დამძიმდა ქუთუთოები.

ადიშვილ მალალაშვილი

ნათესა
ურყმანი

ხსოვნის სახეში

ადიშვილ მალალაშვილი

ჩვენ ერთ სკოლაში ვსწავლობდით, ამიტომ შეიძლება ითქვას, ბავშვობიდან ვიცნობდი, არც სკოლის დამთავრების შემდეგ დაგვიკარგავს ერთმანეთი. ვიცოდი, რომ ძალიან უყვარდა თეატრი, მაგრამ უმადლესი განათლებისათვის რატომღაც პოლიტექნიკური ინსტიტუტი აირჩია.

მოულოდნელად კინოში აღმოჩნდა, არა საკუთარი სურვილით — რეჟისორ დავით რონდელს სადღაც შეუნიშნავს და სინჯზე დაუბარებია. წასულა. რატომ? აჰი, სარკინიგზო ფაქულტეტიო?

სინჯის შედეგად ფილმში არ დაუკავებიათ, მაგრამ კინოსტუდიასთან არსებულ სამსახიობო სკოლაში ჩაირიცხა. ჯერ კიდევ ამ სასწავლებლის მოსწავლე, ნ. პიპინაშვილმა გადაიღო „აკაკის აკვანში“. შემდეგ ვ. ტაბლიაშვილმა „ქეთო და კოტეში“ მოქეიფე სტუდენტის როლში

და იმავე ვ. ტაბლიაშვილმა შინწია უკვე მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში შერკუცის როლზე შექსპირის „რომეო და ჯულიეტაში“. ასე შედგა მისი თეატრალური დებიუტი — ტექნიკური ინსტიტუტიდან კინოსკოლისა და კინოროლებში გავლით დრამატული თეატრი 1948 წელს.

ძალიან მდიდარი იყო იმ დროის მარჯანიშვილის თეატრის მსახიობთა საოცარი შემადგენლობა: ვერიკო ანჯაფარიძე, სესილია თაყაიშვილი, შალვა ლამბაძე, ვასო გოძიაშვილი, სერგო ზაქარიაძე, გიორგი შავგულძე ... მათი პარტნიორობა უკვე იყო თავისებური სამსახიობო სკოლა. რეჟისორები? — არჩილ ჩხარტიშვილი, ვასო ყუშიტაშვილი, ლილი იოსელიანი, გიგა ლორთქიფანიძე და მისი აღმოჩენი ვახტანგ ტაბლიაშვილი!

ასეთ გუნდში ქმნიდა ახალგაზრდა ედიშერ მალალაშვილი თავის პირველ სცენურ სახეებს. ესენი იყვნენ: აკმია ხუცურაული (შიხ. მრევლიშვილის „ხარატანთ კერა“. დადგმა ა. ჩხარტიშვილის), შალვა კარსანიძე (რ. თაბუკაშვილის „რაიომის მდივანი“. დადგმა ლ. იოსელიანის), ლეთისო (ვაჟა-ფშაველას „მოკვეთილი“. დადგმა ა. ჩხარტიშვილის), ბახუტა (უ. ჩხეიძის „გიორგი სააკაძე“, დადგმა ვ. ტაბლიაშვილის), დირექტორი (ა. კასონას „ხეები ზოზეურად კედებიან“. დადგმა ვ. ანჯაფარიძისა და თ. კანდინაშვილის), იაზონი (ევროპიდეს „მედეა“. დადგმა ა. ჩხარტიშვილის) და სხვ ...

არც ადრე, არც შემდგომ განხილვებზე, კონფერენციებზე, იუბილევებსა და სხვა ხალხმრავალ შეკრებებზე საჯარო გამოსვლა არ სჩვეოდა, თუმცა სიტყვას ფლობდა და მისდამი განსაკუთრებული დამოკიდებულებაც ჰქონდა. იმდენად, რომ ეს საჯანგებოდ აღნიშნა მისმა კოლეგამ და პარტნიორმა, ქალბატონმა ზინა კვერენჩილაძემ თავის მილოცვაში, მაშინაც კი, როდესაც ედიშერ მალალაშვილს 75 წელი შეუსრულდა:

„... სულით ხორცამდე ქართველი ხარ და შემადრწუნებლად განიცდი შენი სამშობლოს ტყვეობს, სამშობლო კი დედაენის გარეშე არ არსებობს. ადამიანებს არაფერი არა აქვთ სიტყვაზე უფრო პატიოსანი და გასაფრთხილებელი. იმდენად ძვირფასია სიტყვა, რომ მისით, სიტყვის წარმოთქმითა და მაღლის მიძღვნით, ჩვენ შეგვიძლია ღმერთს მივაგოთ პატივი. და თუ მშობლიური ენა დაკნინდა, ქართული სიტყვა გაუფასურდა, ქართული ბგერა შეირყვნა, მაშინ ერს შესაძლო განადგურება ემუქრება.“

მე მჯერა, რომ თავად დახეილით, უზადო მეტყველების პატრონი, ლეთით მოზადლებული შენი ხავერდოვანი ხმითა და შეუპოვრობით კვლავაც დიდ სამსახურს გაუწევ, — ჩვენი საამური ქართული სიტყვის მიხერა-მოხერას, სიმადრეს ქართული სიტყვიერებისა და უნიკალური ქართული ხმოვანი ბგერების ხმინობას,

მის მელოდორობას, — მელოდორობას. ამიტომაც სულზე ბორკილად ნუ დაიდებ ასაკს, ჩემო კარგო. ნელთა სიმრავლედ გერადფერი დააკლო შენს იმ მარადიულ ღირსებას, ადამიანობა რომ ჰქვია და რომელიც ყველაზე დიდად ფასობს" (გაზ. „ქართული თეატრის დღე“. 2000 წ. 14 იანვარი).

გულახდილობით ადრე არ გამოირჩეოდა, სიტყვაძერიც იყო, მაგრამ თანდათან, მასთან შეხვედრის მოსურნე ჟურნალისტების სისშირემ, ალბათ ასაკმაც და პოპულარობამაც, აალაპარაკა, თანაც როგორც მისთვის იყო დამახასიათებელი, — გულწრფელად. ორი ნიმუში:

გაზ. „დრონი“ 2000 წლის 26 თებერვალი. ესაუბრება ნანა ჯოხარიძე. „ ... მე ხშირად მომდის ახალი შეცდომა — წინასწარ ვერ ვხეივ, ვერ ვანგარიშობ, რა არის საჭირო, რა ვფიქრო, რას ეყოლება მაყურებელი, რას — არა ... ერთი სიტყვით, პროგნოზები ჩემი საქმე არ არის. ...“

გაზ. „ჯორჯიან ტაიმი“ 2004 წლის 21-28 ოქტომბერი. ესაუბრება ირმა ვარსიმაშვილი.

ირმა — რა არის ცხოვრება?

ედიშერი — გულახდილად გეტყვით, არასოდეს მიფიქრია ამ საკითხზე... ცხოვრება, ალბათ, დიდი სიხარული და ამავე დროს, ძალიან დიდი სევდაცაა ... ორივე ერთმანეთშია შერწყმული. ცხოვრება დიდი გამოცდაა ადამიანისთვის. სიცოცხლე თვითონ გასწავლის ცხოვრებას, ყოველ დღეს ახალი მოვლენა ხდება და ან წინ ნახვალ, ან უკან დაიხვე ...

ირმა — ეს რაზეა დამოკიდებული?

ედიშერი — მგონია, რომ პიროვნებაზე. ცხოვრება სკოლაა: ყოველდღე ახალი გაკვეთილი გიტარდება და შენ ვალდებული ხარ ჩააბარო გამოცდა უფალს ... კონკრეტულად თეორემას ვერ ჩამოვყავალიძე ...

რამდენი რამ შეიძლება შეიტყო პიროვნების შესახებ, თუ მასთან მოსაუბრე ჟურნალისტის შეკითხვებია დროული და საინტერესო!

თავშეკავებული კაცო იყო ედიშერ მალაღაშვილი, მაგრამ რასაც ფარავდა, იმდენად მტკივნეული იყო, რომ მაინც ძალუმაღ ამოხეთქავდა ხოლმე. სწორედ ამგვარი შემთხვევის შესახებ წამიკითხავს გაზეთ „ლიტერატურულ საქართველოში“ გამოქვეყნებულ ინტერვიუს ნერილში:

„ ... სასოფლო სამეურნეო ინსტიტუტის მშვენიერ სააქტო დარბაზში კინემატოგრაფისტების მიერ შექმნილ „ჰამლეტს“, ე. ი. ლორენს ოლივიეს ჰამლეტს აჩვენებდნენ. ფილმი ინკლუსურ ენაზე მიდიოდა და პირველი ნუთებიდანვე ახმურდენ ვასართობად მოსული ახალგაზრდები. თითქმის შეუძლებელი გახდა ფილმის ჩვენება. უცბა ... გახუმდით! — აღმოჩენილი კაცის მჭექარე ხმა გაისმა უკანა რიგებიდან. ყველამ იმ კაცისკენ იბრუნა პირი — შეწუხებული მაყურებლის სახითა და სახელით იდგა ედიშერ მალაღაშვილი, ერთადერთი ადამიანი ხალხით გაჭედული დარბაზიდან, რომელმაც ხმახალდა თქვა სათქმელი! (გაზ. „ლიტერატურული საქართველო“ 1999 წ. 12-19 თებერვალი)

ჯონ პროქტორი — „სელიემის პროცესი“ გურამ საღარაძე, ედიშერ მალაღაშვილი

მეორე შემთხვევას თვითონ ეცხვრებოდი ეროსის დაკრძალვის დღეს 1982 წლის 31 იანვარს. შემდეგ ეს ფაქტი მ. თუმანიშვილმა გაიხსენა ეროსისადმი მიძღვნილ კრებულში:

„ ... სამგლოვიარო მლოდიები, „ავე მარია“ ... რიტორი უკრავს შოპენს... შემდეგ, სიტყვებში, სიტყვებში ... ბოლოს ედიშერ მალაღაშვილმა ილაპარაკა. ყოველ სიტყვას გულთან იღვრავდა, სულიდან, გონებიდან იღვრავდა. სიტყვის ბოლოს გაბედა გარშემო მყოფთათვის თხოვა, უკანასკნელად მშობლიური თეატრის სცენიდან ეროსი ტაშით გაეცილებინათ და ხალხიც აჰყვა — გულამოსკნით ქვითინებდა და ტაშს უკრავდა მთელი სცენა, მთელი პარტიკი, იარუსები, და ტრანსლაციით ეს ტაში გადავიდა ქუჩაშიც, პრესაზეც — მთელი ქალაქი უკრავდა ტაშს ჩვეის ძვირფას მეგობარს“ (კრებ. ეროსი მანუგალაძე. საქართველოს თეატრალური საზოგადოება. თბ. 1985. გვ. 81)

ეს მოხდა 1982 წელს. მანამდე კი, როდესაც ედიშერ მალაღაშვილი ჯერ მარჯანიშვილის თეატრშია და მისი შემოქმედებითი ცხოვრება ნამდვილად აღმავალი წარმართებით მიმდინარეობს, 1964 წელს ის ტოვებს მარჯანიშვილის თეატრს და მიდის რუსთაველის თეატრში. ძალიან მოულოდნელი იყო ეს ყველასთვის. მიზეზის ახსნას თავს არიდებდა ნლევის განმელობაში. მხოლოდ 2005 წლის თებერვალში განაწილა გაზ. „კვირის პალიტრის“ ჟურნალისტს ლელა ჯიყაშვილს:

„ ... შემომჩინდნენ რუსთაველის თეატრის ბიჭები — ეროსი, გოგი, ბადრი, რამაზი. მარჯანიშვილის თეატრში კი წყალი ამოვლი — გიგამ ახალგაზრდები წაიყვანა და რუსთაველ შექმნა თეატრი ... თანაც დიდი სურვილი მქონდა მემუშავა მ. თუმანიშვილთან. რამდენჯერმე მოვიწვიეთ მარჯანიშვილში. ვერ მოვიდა. კარგი ვქენი, რომ რუსთაველში მოვედი. მ. თუმანიშვილთან 7 წელი ვიმუშავე, მსაქმეკაცი ვითამაშე. იმათგან მხოლოდ ერთი როლი იყო ეპიზოდური, დანარჩენი, ყველა მთავარი.

რუსთაველის თეატრის სცენაზე გასვლა გა-

მიჭირდა. ერთი პირობა ისიც კი ვიფიქრე, იქნებ საერთოდ გავიპარო აქედან- მეთუი ... »

არ გაბარულა. განასხივრა: კიკვიცი ე. დარასელის „კიკვიციში“ (დადგმა მ. თუმანიშვილის. 1964 წ.), ჯონ პროტორი ა. მილერის „სელიემის პროცესში“ (დადგმა რ. სტურუასი. 1965 წ.), კრეონი ჟ. ანუის „ანტიგონეში“ (დადგმა მ. თუმანიშვილის. 1968 წ.), თეზევი ჟ. რასინის „ფედრამი“ (დადგმა მ. თუმანიშვილის. 1969 წ.), ევგენიძე ა. ჩხაიძის „ბიდიში“ (დადგმა მ. თუმანიშვილის. 1970 წ.), ანტონიოსი „ოულიუს კეისარში“ (დადგმა მ. თუმანიშვილის. 1973 წ.) და სხვ.

ძალიან მნიშვნელოვანი, მრავალფეროვანი, მაღალი მხატვრული დონის სცენური ქმნილებანი, უპირატესად მ. თუმანიშვილის დადგებები — მასთან მუშაობის სურვილიც აუსრულდა! რამდენაირად მომართულა მისი პიროვნება იმისთვის, რომ საკუთარ შესაძლებლობათა მომარტებით, ადამიანურ თვისებათა ამდენი და თანაც ესოდენ განსხვავებული „კომბინაცია“ შეექმნა. ისინი იმდენად განსხვავებული იყვნენ ერთმანეთისგან ასაკითაც, ეროვნებითაც საზოგადოებრივი მდგომარეობითაც, ცხოვრებისეულ მრწამსითაც და პიროვნული თვისებებითაც, რომ სრული უფლება გვაქვს მივიჩნიოთ — ედვიშერ მაღალაშვილი ვარდასახვის ოსტატი იყო.

ჩემთვის მათ შორის ორი მაინც განსაკუთრებით საინტერესო იყო — ჯონ პროტორი ა. მილერის „სელიემის პროცესში“ და ანტონიოსი შექსპირის „ოულიუს კეისარში“.

თბილისში მყოფმა ა. მილერმა აღიარა, რომ ქართული თეატრი მის პიესაში ჩანდა ისეთ სიღრმეებს, რომლებიც მისთვისაც კი მხოლოდნელი აღმოჩნდა. ასეთი სპექტაკლის უმნიშვნელოვანესი მოქმედი პირი იყო ჯონ პროტორი, რომელსაც ედვიშერ მაღალაშვილი განასახიერებდა, ამიტომ განსაკუთრებული ყურადღება ეკუთვნის პიესასაც და მსახიობსაც.

ა. მილერის პიესა „სელიემის პროცესი“ დაწერილია იმის შესახებ, თუ როგორ თრგუნავს მაღალი ზნის ადამიანებს ბრმა რწმენა და რასაშიწენილი ძალაუფლება, რომელიც უგუნურთა ხელშია, რასაშიწენია დიქტატურა. ამ თემაზე დაწერილ პიესებს მაშინ ყველა ერიდებოდა. რუსთაველის თეატრში კი, მ. თუმანიშვილის აღზრდილმა ახალგაზრდა რეჟისორმა რობერტ სტურუამ გაზედა მისი დადგმა, თანაც მას შემდეგ, რაც თეატრს „ჭიჭირაქას“ დადგმის გამო 1963 წელს უკვე ჰქონდა ნაყენებული პოლიტიკური ბრალდება ზოგადი კრიტიკოსისგან.

... სპექტაკლი მთავრდებოდა ა. მილერის პიესის ვრცელი რემარკით. იგი გურამ სალარაძემ ჩანერა მავნიტურ ფირზე და სცენის მიღმედან მოისმოდა, ვითარცა ხმა ნარსულიდან. გვაუწყებდნენ რით დასრულდა მოქმედ პირთა ცხოვრება მას შემდეგ, რაც შეწყდა სცენაზე. მთხრობელის უკანასკნელი სიტყვები იყო: „დიქტატურა მასაჩუსეტსში მაინც შერყვა“ — და ნელ-ნელა უმეტიოდა რკინის ფარდა.

იმ დროს ადამიანებმა კარგად იცინარს ნიშნავდა მაშინ იმის თქმა, რომ დიქტატურა შეიძლება შერიყეს (თუნდაც მასაჩუსეტსში) თანაც მიიმედ მორბავი რკინის ფარდის ფონზე.

დარბანი ვაირინდა. მე უკანა რიგში იჯექი და ვხვდებოდი დამსწრეთა ზურგებს. ამდენი მეტყველი ზურგი ერთად არასდროს შენახა. ყველა დღეში — იცოდნენ, რომ ამ სპექტაკლს არა ერთი ადამიანის ბედი შეეძლო გადაწყვიტა ...

სწორედ იმ დროს, როდესაც სიწუმე აუტანელი ვახდა, წინა რიგში, კრიალოსნით ხელში მწვიდად მჯდომი ირაკლი აბაშიძე დარბაზისკენ შემოპრუნდა და დამსწრეთ მიულოცა: „ადინაბა შესანიშნავი ანტიფაშისტური სპექტაკლი...“ დარბაზმა შევებით ამოისუნთქა ...

რა მოიბოქმედა ირაკლი აბაშიძემ ამ ერთი ფრაზით? პირველი ყოვლისა, როგორც მოქალაქემ, მხარი დაუჭირა იმას, რისთვისაც დაწერა ეს პიესა ა. მილერმა და რისთვისაც აირჩია იგი დასაბეჭდელად რუსთაველის თეატრმა. გვერდით დადგდა ქართულ თეატრს მაშინ, როდესაც მას ძალიან უჭირდა. ვადაარჩინა ახალგაზრდა შემოქმედის დიდებული მხატვრული ქმნილება, სპექტაკლი, რომლის გარემუც არც რ. სტურუას და არც იმ დროის ქართული თეატრის შემოქმედებითი ცხოვრების წარმოდგენა არ შეიძლება. მისი მხატვრული დონე დიდად განაპრობა ედვიშერ მაღალაშვილის მიერ შექმნილი ჯონ პროტორის მხატვრულმა სახემ.

სულ სხვანაირი იყო მის მიერ შექმნილი სახე ანტონიოსისა შექსპირის ტრაგედიამ „ოულიუს კეისარში“. სულ სხვანაირი შემოქმედებითი ამოცანები, რომელთა გადაწყვეტასაც სთავაზობდა მ. თუმანიშვილი მის ახალ სპექტაკლში მონაწილე მსახიობებს.

ამჯერად ოსტატი რეჟისორი თავის სათქმელს, უპირატესად, სცენურ სივრცეში განლაგებულ და ამოძრავებულ მოქმედ პირთა სხეულებს საშუალებით გამოზატავდა. იმის მიხედვით, თუ რამდენი მოქმედი პირია ამ დროს სცენაზე და რა არის სათქმელი ამ ეპიზოდით, „ოულიუს კეისარისთვის“ უამრავი სახის მიზანსცენა იყო შეთხზული, მათ შორის ისეთი რეჟისორიერიც, როგორიცაა ადამიანის მიერ გადადგმული ერთი ნაბიჯი, მაგრამ ვისი? როდის გადადგმული? სად? რაწაირად? — მას შემდეგ, რაც კეისარი მოკლეს სენატში და ანტონიოსისათვის ნათელი გახდა რას ნიშნავს ეს, იგი ტოვებს სენატის დარბაზს. გასასვლელისკენ მიმავალს, წინ დახვდა იატაკზე პირქვე გართხმული კალპურნია, კეისარის მეუღლე. არ დაუხვდავს ანტონიოსს, ნუთითაც არ შეყოვნებულა — გადაბაიჯა კალპურნიას და გზა განავრდო.

ეს ჩაიდინა კეთილშობილმა ანტონიოსმა, კეისარის უახლოესმა, უსაყვარლესმა მეგობარმა, სულ ცოტა ხნის წინ რომ მასთან სახლში სიამტბილობდა! თუმცა რა — კეისარი თუ აღარ არის, ვიღაა მისთვის კალპურნია? რამი სჭირდება? ეს ყველაფერი ნაშში გამოავლინა ერთმა ნაბიჯმა, რომელიც უმადურობისა და შემზარა-

ვი ცინიზმის მხატვრულ სახედ იქცა. ერთი ნაბიჯიც შეიძლება იყოს თურმე სახეობრივ მეტყველო, თუ სცენის ხელოვნება თავის სათქმელი ჩააქსოვა და ამისთვის ყველაფერი, რაც იმ წუთის სცენაზეა, ამ სათქმელს დაუყენა სამსახურად.

ამოცანა ურთულესი იყო — ხალხმრავლობა, მასობრივი ემიზონდები, ხალხისა და პოლიტიკანების ურთიერთობათა წარმართვა ლოზუნგებითა და სიტყვიერი მოწოდებებით — და ასეთ სპექტაკლში ანტიონოუსის განმასახიერებელი მსახიობის ერთი ნაბიჯი! რამდენი უნდა ჩადოს მსახიობმა ფეხის ერთ გადადგმაში, რომ ის მხატვრული სახის მნიშვნელობისა აღმოინდეს!

დიდი შინაგანი ძალა, სულიერი სიმტკიცე და ნებისყოფა ედიშერ მაღალაშვილის პიროვნული თვისებები იყო. მათი სხვადასხვანაირი შენაერთი გამოსჭვივდა ყველა მის ქმნილებაში, დადებითშიც და უარყოფითშიც. ისე კი, ვანა არსებობს მხოლოდ დადებითი ან მხოლოდ უარყოფითი ადამიანი? არ ვიცით, რომ ნებისმიერ ადამიანში ჩაზუღდებულ ნათელ — ჩრდილსა შორის, რომელიღაც მაინც ჭარბობს და ჩვეუც ვამბობთ — ეს კარგი ადამიანია (გარკვეულ ნაკლოვანებათა მიუხედავად), ეს კი — ცუდი (გარკვეულ ღირსებათა მიუხედავად).

ედიშერ მაღალაშვილს ამნაირივე განუსახიერებია და იმნაირიც. ერთ დროს ე. წ. უარყოფითთა რაოდენობა იმდენად მომრავალდა (განსაკუთრებით კინოში), რომ ხშირად უკითხავთ ჩემთვის — ეს თქვენი სკოლის მეგობარი ასეთი ცუდი ადამიანია, რომ სულ უარყოფითი ადამიანების როლებს აკისრებინებენ? საჭირო ხდებოდა იმის ახსნა, რომ ასეთ ადამიანთა განსახიერებაც დადებითის დამკვიდრების საშუალებაა.

რას ხედავდა ედიშერი სხვა ადამიანში და როგორ ყალიბდებოდა მისი შეხედულება სიტყვებში, ამას საუბრებით ნათელყოფს მისი წერილი ეროსი მანჯგალაძის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით. ეს წერილი გამორქვევებულია იმ კრებულში, რომელიც გამოცა 1985 წელს, ეროსის გარდაცვალებიდან სამი წლის შემდეგ. მცირე ამონარიდს ვთავაზობთ მკითხველს ამ წერილიდან, რადგან ბევრის მოქმელია იგი მისი დამწერის შესახებ.

მოქალაქე აკროზისიონალი

«... არ დამაინყვებდა პირველი დღე რუსთაველის თეატრში. როგორ შემხედნენ ყველანი, ჩემი მეგობრებიც, სხვებაც. განსაკუთრებით თბილად კი გოგი და ეროსი. გოგი უფრო აქტიურად, ენერგიულად, ეროსი უფრო მორიდებით, მაგრამ დიდი ყურადღებითა და სიყვარულით.

სულ რამდენიმე სპექტაკლში ვიზიარებდით ერთად, მაგრამ იქაც, სამწუხაროდ, როგორც პარტნიორები ერთმანეთს თითქმის არ-სად შეხებდრივართ. მხოლოდ სამ სპექტაკლში — „ხიდი“, „იულიუს კეისარი“ და „დაბრუნება“ — ისიც სულ 2-3 წუთით, თითო-ორჯერ რეპლი-

კით. ამიტომ ერთობლივ მუშაობაზე ბევრი სათქმელი არაფერი მაქვს, ჩვენ უფრო ადამიანური ურთიერთობები გვაკავშირებდა და საერთო მოზიკა ყველაფერში, რაც თვატვის ეხებოდა. მაგრამ ზოგი რამ მაინც მაქვს მოსიასურარი.

ერთ-ერთ სპექტაკლზე მუშაობის დროს ჩემი თაობის თითქმის ყველა მსახიობი ვიყავით დაკავებული. მართალია, მე და ეროსის ერთად სცენები არ გვქონია, მაგრამ რეპეტიციებზე ისიც ყოველთვის იყო. და აი, ერთ რეპეტიციანზე მოხდა ჩემთვის არასასიამოვნო რამ, იმ დღეს რეპეტიცია საკმაოდ ცუდად მიდიოდა. ერთი მეორეს მოჰყვა ძალზე სუსტად გავლილი რამდენიმე სენა. ბოლოს ჩემი ფერიც დადგა. ალბათ, მეც ვერ ვმუშაობდი ისე, როგორც საჭირო იყო და რეჟისორსაც, სხვა დროს ყოველთვის ძალზე ზრდილობიანს და ტაქტიანს, როგორც ჩანს, მოთმინებამ უღალატა, მომდგა და მისასთან გამასწორა. მითხრა ის, რაც არც მანამდე, არც შემდეგ ჩემთვის არ უკადრებია. დარბაზში ყველა სულგანაბელი იჯდა, უხერხულობისგან ყველას თავი ჩაეღუნა. ყველაზე მეტად კი ეს ეროსის ემწეოდა. იმდენად, რომ რეპეტიციის შემდეგ როდესაც ოთახში ჩავედი გადასაცმელად — არ შემოვიდა (ჩვენ საერთოდ ერთ ოთახში ვიცვამდით), სადღაც დაიშალა. თავი მომარია და მხოლოდ მაშინ გამოვიდა, როცა მე თეატრიდან წავედი. შემდეგაც რამდენიმე დღე დარცხენილი მხვდებოდა; ცდილობდა შორს დაეტოვრა თავი ჩემგან.

დიდი ტლანტი და დიდი სიმართლე განსახლვრავდა ეროსის არტისტულ ბუნებას. საოცარი კონტაქტი ჰქონდა ყოველთვის მაყურებელთან. გამომწებდებოდა სცენაზე და ვიდრე ხმას ამოიღებდა, მაყურებელი უკვე მისი იყო.

არსებობენ დიდი შემოქმედნი, მაგრამ მათ შორის დიდი მოქალაქეები ცოტანი არიან. ეროსი სწორედ ის გამონაკლისი იყო, რომელიც საოცრად იყო შერწყმული ნიჭიერება და მოქალაქეობრიობა. როცა ეროსის უკანასკნელ გზაზე ვაცილებდით, ვიღაც უცნობისგან გავიგონე — დღეს ასეთი ამბავი იმიტომ კი არ არის, რომ ეროსი დიდი არტისტი იყო, ის დიდი მოქალაქეც იყო. მართლაც, დიდი მოქალაქე და შესანიშნავი მეგობარი იყო. როგორ უხაროდა ამხანაგის წარმატება ... როგორი სიამოვნებით უუბნებოდა კეთილ სიტყვას ...

ერთი საოცარი თვისება ჰქონდა — ცხოვრების მშრალ ყოველდღიურობას დიდი სიმართლეთა და არტისტიზმით აღამალლებდა ხოლმე, სიღამაზეს აძლევდა, თეატრალურობას ...

... ადამიანები ცხოვრებაში ხშირად ვუშვებთ ხოლმე შეცდომებს ... მერე ვფიქრობთ ... ვაანალიზებთ ... მას შემდეგ, რაც ეროსი ჩვენთან აღარ არის, როცა მე შეცდომას დავეშვებ, ვფიქრობ ხოლმე — როგორ მოიტყუოდა ამ სიტუაციაში ეროსი, რას იზამდა. იმიტომ კი არა, რომ ვაიდვალბე მას და მეგონა, რომ ეროსის არ ჰქონდა შეცდომები. არა, მაგრამ მისი შეცდომები, ალბათ, მინიმალური იყო და ძალიან ადა-

მიანური. მისი ყველაზე დიდი შეცდომა ის იყო, რომ ასე მგონია, თვითონ მოიკლა ძალით თავი — არავინ შეაწუხა თავისი ავადმყოფობით, არავინ დატვირთა ზედმეტად და ამიტომაც ვერ მოუარა თავს ისე, როგორც საჭირო იყო.

პირველ ხანებში განსაკუთრებით ძნელი იყო შეგუება ეროსის სიკვდილთან. ღამე, მარტო რომ ვრჩებოდი ხოლმე, ჩემსათვის, ჩემს ფიქრებთან, ველაპარაკებოდი ... ვეკამათებოდი ...

დრო გავიდა ... ტკივილი თითქოს მიყუჩდა ... მაგრამ ახლა მგონია, უფრო ძველიც კია უეროსობა. უფრო დიდია დაბნალობის გრძობა — ვერ გავუგებ, ვერ მოვუარებ, ვერ ვუერთვარ. ვერ ვიპოვებ, როგორც თვითონ იცოდა და როგორ ერთგულდებასაც ყველასგან იმსახურებდა". (დასახელებული კრებულის გვ. 169-172).

რამდენს გვაუსწყებს ეს ნერილი — მოგონება არა მარტო ეროსის შესახებ, არამედ სხვათა შესახებაც. რაც მთავარია — დამწერის შესახებ, — როგორ პიროვნებად ჩანს ედიშერ მაღალაშვილი!

ასეთივე ბევრის მთქმელია 2000 წლის 26 თებერვალს გახ. „დროის“ კორესპონდენტ ნანა ჯობარიძისადმი მიძღვნილი მისი ინტერვიუ სათაურით „შე არ ვთამაშობ ჯინს“. ამონარიდი ამ ინტერვიუ — საუბრიდანაც:

... ამ რამდენიმე წლის წინ ერთმა ახალგაზრდა რეჟისორმა მოისურვა სპექტაკლზე ჩემთან და ზინა კვერენჩილაძესთან ერთად დემუშავება. პიესაც მოიტანა. ნავეკითხე. მიინტერესებდა არ მომწონდა — იყო მხოლოდ დიალოგები და მოქმედება არ ვითარდებოდა. შევედი რობერტ სტურუაშვილს და ვუთხარა: ძალიან მინდა ვიმუშაო, მაგრამ პიესა რაღაც არ მომწონს, არ ვიცი, რა ექნა-მეთქი. არც ნაუკითხავს, მითხრა: მე მოცემით პიესას, ხვალ რომ მოხვალთ, აქ დაგზავნებია, ის დადგათო. მეორე დღეც პიესა მართლა დამხვდა თეატრში. ამ სპექტაკლში ნანახი მყავდა ვიღაცეები, მაგრამ ვულგარულიად გითხრათ, არ მომწონდა. ნავეკითხე პიესა. ვიფიქრე, არც ეს არის ჩემი როლი-მეთქი. მიწოდდა ისევე შევსულიყავი რობოქსთან. მეთვალა, იქნებ სხვა რამე მოფებნოთ-მეთქი, მაგრამ მითხრეს — სტურუა ორი თვით უცხოეთში წაეიდაო. დაგერჩი ასე — ე. ი. უნდა ვითამაშო, სხვა გზა არა მაქვს.

ნავეკითხე ჩემს მეუღლეს, გაადიდა, ისე მოეკონა. ზინაც აღფრთოვანებული იყო. სპექტაკლი ისე დაიდგა, სულ უკმაყოფილო ვიყავი. თან ვმუშაობდი, თან რაღაც შინაგან წინაღმდეგობებს ვგრძნობდი, საბოლოოდ ისეთი კარგი შედეგი მივიღეთ ... ეს არის სპექტაკლი „ვთამაშობთ ჯინს“. მოქმედება ხდება ამერიკაში, სათიურების სახლში. ორი საათის განმავლობაში სცენაზე ვართ მხოლოდ მე და ზინა და ვთამაშობთ კარტს. მე მას ვასწავლი თამაშს და ის სულ მივებს. საიმოვნებით ვთამაშობდი ... სხვათა შორის, მე ხშირად მომდის ასეთი შეცდომა — წინასწარ ვერ ვითვლი, ვერ ვანგარიშობ, რა არის საჭირო, საჩვენო, რას იყოლება მაყურებელს.

ლი, რას — არა ... ერთი სიტყვით, პროგნოზები ჩემი საქმე არ არის.

მარჯანიშვილის თეატრში იდგმებოდა განთქმული განთქმული სპექტაკლი „ჩემი ზუნებურად კვდებოდა“. მთავარ როლებს ვასრულებდი ვერიკო, მედია ჯაფარიძე, ალექსანდრე და მე. პიესა რომ წავიკითხე, ძალიან მომწონდა, ვფიქრობდი: კარგია, მაგრამ წესთუ ჩემი მაყურებელი ივლის ამაზე? (ერთი, რა ხდებოდა? წყევტა იყო. ექვს თვე შვიდ წელიწადს იდგმებოდა და ბილეთს ვერ იშოვნინდა).

ნანა ჯობარიძე — თქვენი ყველაზე დიდი თეატრალური შთაბეჭდილება —

ედიშერ მაღალაშვილი — „ჩემი პირველი როლი იყო მერკური „რომეო და ჯულიეტაში“... წარმატება მხვდა და გაყუყუებული ვიყავი. ერთ დღეც ჩემი სპექტაკლის შემდეგ რუსთაველის თეატრში მოვედი და ენახე „ყაჩაღების“ გენერალური რეპეტიცია. აკაკი ვასაძის ნიჭიერებამ და არტისტობამ გამაოგნა, აქედან სახლში მივდიოდი და მთელი გზა ვფიქრობდი: ამის შემდეგ ღირს კი ჩემი მსახიობობა?“

ამის შემდეგ ედიშერ მაღალაშვილი კორესპონდენტს გახანობს იმას, რაზედაც უოცნებია და სხვაგან და სხვასთან არ გაუშვებია. და რადგან ის, რაზედაც ადამიანი ოცნებობს მუდამ ახასიათებს მას, ამ სტრუქტურასაც მოვიყვანო:

„ორი წლის წინ მომიტანეს არაჩვეულებრივი ლიტერატურული მასალა — გრიგოლ რობაქიძის სასიყვარულო წერილები სრულიად ახალგაზრდა დიდგვაროვანი ავსტრიელი ქალისადმი. ცოლად შერთვასაც აპირებდა თურმე, მაგრამ ჯვრისწერამდე სამი დღით ადრე გრიგოლი გარდაიცვალა. ჯერჯერობით ვერ ვნახებ დრამატურგი, რომელიც ამ წერილებს პიესად აქცევდა. რომ ნახოთ, რა წერილებია ... გაგიყვებთ ... ისეთი, როგორიც შეიძლება იყოს გრიგოლ რობაქიძის წერილები საყვარელი ქალისადმი, მაგრამ დრამატურგია არ არის...“

თურმე რას განიცდის შუახანს განსწორებული მსახიობი, რომელსაც ამქვეყნობის სიცოცხლის მხოლოდ რამდენიმე წელი აქვს წინ! თურმე რანაირი ადამიანის ვანცდათა განსაზოიერებაზე ოცნებობდა! გავეციხილა ეს საიდუმლო და რაღაც სხვა შუქით განათდა ჩემთვის მისი პიროვნება...

ხელოვნების ყოველი სახეობა შემოქმედებით პრობლემათა საკუთარ ჯგუფს მოიცავს. მსახიობის შემოქმედებაში ერთ-ერთი ასეთია დულბირობა, ანუ ერთ როლზე ერთზე მეტი (ჩვეულებრივ, ორი) მსახიობის დაკავება. ამ შემთხვევაზეც არაერთი ვარიანტია, ერთი — როცა როლზე თავიდანვე ორი მსახიობია დანიშნული და სპექტაკლის მომზადებისთვის განკუთვნილი დრო მათ შორის თანაბრად ნაწილდება. სულ სხვაა, როდესაც მეორე მსახიობი (დულბირობი) სპექტაკლში ჩაერთვება მაშინ, როდესაც ერთობლივი სარეპეტიციო მუშაობა პარტნიორებთან ერთად დასრულებულია. სპექტაკლი მოქმედ რეპერტუარშია ჩართული და

უეცრად, რაიმე მოულოდნელი მიზეზის გამო პირველი შემსრულებელი ვერ მონაწილეობს. იმისთვის, რომ, თეატრში სპექტაკლი შეინარჩუნოს, აუცილებელია პირველი შემსრულებლის დუბლიორით შეცვლა.

სწორედ ასეთი ვითარება შეიქმნა რუსთაველის თეატრში, როდესაც სერგო ზაქარიადის მოულოდნელმა ვარდაცვალებამ შეწყვიტა არსებობა ისეთი უბრწყინვალესი სპექტაკლისა, როგორც იყო ჟ. ანუის „ანტიგონე“.

მართალია, როლების განაწილებაში იმთავითვე იყო მითითებული კრეონის როლის ორი განმასახიერებელი — სერგო ზაქარიადე და ედიშერ მაღალაშვილი, მაგრამ მოხდა ისე, რომ რეპეტიციებსაც მხოლოდ სერგო ზაქარიადე გადიოდა და მზა სპექტაკლშიც ის თამაშობდა ბრწყინვალედ. 1971 წელს მოულოდნელად შეწყდა მსახიობისა და მასთან ერთად სპექტაკლის სიცოცხლეც.

ერთი წლის შემდეგ სპექტაკლს სიცოცხლე დაუბრუნა ედიშერ მაღალაშვილმა. მ. თუმანიშვილი ორი თვე მუშაობდა მასთან. პარტნიორებიც. დუბლიორმა დირექტორად გაართვა თავი ურთულეს თეატრალურ პრობლემას და „ანტიგონე“ სიცოცხლე გაუხანგრძლივა საკუთარი კრეონით. ეს პირველსავე წარმოდგენაზე ხათელი იყო.

ედიშერ მაღალაშვილის კრეონი იყო ადამიანი, რომელსაც ჰქონდა მტკიცე ცხოვრებისეული პოზიცია — არავითარი დაეჭვება, არავითარი სულიერება, არავითარი ემოციები ... საკუთარი სულის წამიერ გამოხატებასაც კი მყისვე აქრობდა ... და გეშინოდა ამ ლამაზი და ღიმილიანი კაცის ...

მოუხედავად ამდენი, ჯერ მარტო სახელწოდებითაც ცნობილი როლისა, ედიშერ მაღალაშვილს რომ შეუქმნია, ყველაზე ხშირად რატომაც ვადა მავნდება იმ ორი ხანდაზმული ადამიანის სიცოცხლე, რომლებიც მთელი სპექტაკლის განმავლობაში თამაშობენ ჯინს. ალბათ, იმიტომ, რომ წარმოდგენაში, შეიძლება ითქვას, მსახიობს არაფერი ეხმარებოდა — არც მძაფრი კონფლიქტური ვითარება, არც სამიჯნურო ეპიზოდები, ანუ ის რაც ჩვეულებრივ, თავისთავად მუშაობს ხოლმე დრამატურგის მხარიდან. და მოუხედავად ამისა, მაყურებელთა ყურადღება ნუთნითაც არ მონყვეტიას სცენას. უნებურად მახსენებოდა ვლ. ნემიროვიჩ-დანჩენკოს ფრთიანი ნათქვამი: გამოვა მსახიობი, იატაკზე პატარა ხალჩისა გაშლის, სხვისი სახით ამოქმედდება და თქვენს წინაშე იბადება თეატრი. სწორედ ეს იყო იმ სპექტაკლში — თვით არსი ხელოვნების იმ სახეობისა, დრამატული თეატრი რომ ეწოდება. ურთულესი ამოცანაა.

თვითონ ედიშერ მაღალაშვილმა 2004 წლის გაზ. „ჯორჯიან ტაიმს“-ის კორესპონდენტ ირმა ვარსიშაშვილს თავისი ჩანაფიქრი ასე გაანდო: „მე და ზინაიდა კვერცხნილაძე ვთამაშობდით კოუბურნის პიესას „ეთამაშობთ ჯინს“, სადაც ვახსიერებდით მოხუცთა თავშესაფარში მოხვედრილ სიცოცხლეზე ხელჩაქეხულ, მარტოხე-

ლა ადამიანებს. სპექტაკლის ფინალი აღმოჩნდება, რომ ჩვენ ერთმანეთი ვიპოვეთ და ცხოვრებასაც მივიცა აზრი“.

მე რატომ ამოვიჩიე ეს სპექტაკლი და ეს როლი ამ, როლები განებიერებული მსახიობის შესახებ წერილის დასასრულს? წემმა მეხსიერებამ ასე რატომ შემოინახა იგი? მაგრამ ჯერ პიესაზე, ჯერ ატლორზე, მის სათქმელზე — საძირკველი ხომ ისაა!

დ. კოუბურნის „ეთამაშობთ ჯინს“ ორმოქმედეზიანი ტრაგიკომედიაა. ორი მოქმედი პირი — შუახანს გადასული ქალი და მამაკაცი. სათნების სახლის ბინადარნი. ჯინს ისინი თამაშობენ ორი მოქმედების განმავლობაში.

ავტორი ძნელად სათქმელ სიმართლეს გვეუბნება: ადამიანის ცხოვრებაში დგება დრო, როდესაც ის, ხანდაზმული, აღარსჭირდება სისხლბოცეულად ახლობლებს — დებს, ძმებს, შვილებს, შვილიშვილებს. თავშესაფარში მყოფი ეს მოხუცებიც ქალადღს ასეთი თავგამეტებით იმიტომ თამაშობენ, რომ რამენიარად მოახერხონ და ცოტა ხნით მაინც გათავისუფლდნენ იმ ამაო მოლოდინისგან, მარტოობის განცდით რომ უღრნით გულს.

რეჟისორმა ოთარ გვაძემ პონსია და უელერი სცენაზე ზინა კვერცხნილაძესა და ედიშერ მაღალაშვილს გაეცოცხლებინა.

„ანტიგონე“
ზინაიდა კვერცხნილაძე და ედიშერ მაღალაშვილი

არჩევანი შეუმცდარი აღმოჩნდა, რადგან ორივე ამ მსახიობს ჰქონდა ის თვისებანი, რომლებიც აუცილებელია დ. კოუბურნის პიესის ამ მოქმედ პირთა გასაცოცხლებლად — სცენური სიმართლის ზედმინევიითი შეგრძნობა, გულწრფელობა, დრამატიზმი, იუმორი და ის მამაკაცური და ქალური ხიბლი, რომელსაც ასე იშვიათად ინარჩუნებენ ადამიანები ხანდაზმულობაში, ამიტომ ყველაფერი, რაც ხდებოდა მათ სცენურ ცხოვრებაში, არა მარტო საინტერესო, არამედ წარმტაცოც იყო. ყოველი მათი სიტყვის მიღმა იგრძობოდა კიდევ რაღაც უთქმელი, რის გამოც ორივე ეს სცენური სახე უთქმირდილების უთვალავი შეხამებით იხატებოდა.

მათ ჩაგვახედეს თავის სულში და ამ გზით ჩვენ საკუთარ სულშიც — ეს პრობლემა ხომ ყველას ეხება, ან უკვე დღეს, ან ხვალ?! აქ იდგა სიუჟეტზე ფართოა.

ნებისმიერი პიესის სცენური სიციცხლე ჩანახება მაშინ, როდესაც რეჟისორი მას აირჩევს დასადგმელად, რადგან მიიჩნევს, რომ ეს ნაწარმოები მისცემს შესაძლებლობას თავისი სათქმელი თქვას. დ. კოუბურნის ეს ორმოქმედებიანი ტრაგიკომედია დასადგმელად ახალგაზრდა რეჟისორმა ოთარ ევაძემ აირჩია. უნებურად გვბადება კითხვა — რით მიიზიდა ახალგაზრდა რეჟისორი ამ პიესამ? რატომ წარმოიდგინა მან, რომ მაყურებლისთვის საინტერესო იქნება ორი საათის განმავლობაში იმის ყურება, თუ როგორ თამაშობს ქალაქის ორი მოხუცებული?

პიესა მოვლენებით ძალიან ღარიბია. აქ არაფერია სწადის უჩვეულო საქციელს, არაფერი იბრძვის ტანტისთვის, არ არიან ერთმანეთზე ანაკეცდრო-სასიციოცხლოვად გადაჭყერებული საგვარეულოები, არც ვერაგები არიან, არც პორტრეტოქმედები და რანდები. პიესის გმირები არ ცხოვრობენ სახალხეში, არ არიან შემოსილი თვალისმომჩქრელი ტანსაცმლით ...

სათნობის სახლში, სადაც ჯინის მოთამაშენი ცხოვრობენ, რა თქმა უნდა, სხვებზე არიან, მაგრამ ავტორი უარს ამბობს მათ ჩვენებაზე, ისინი არ მონაწილეობენ პონსიასა და უელერის ცხოვრების იმ მონაკვეთში, რომელიც ავტორს აინტერესებს.

ინიც ამ ორი მოხუცის ცხოვრებაში არსებობს, ისინი აქ არ არიან. მათ ეს მოხუცები დღენიდაც ელოდებიან — უძვირფასეს ადამიანებს, რომლებიც ენატრებათ, ამიტომ ელოდებიან. ოღონდ ამაზე არ ლაპარაკობენ, მათ გასამართლებლად ათასნაირ ტყუილსაც იკორნებენ. მეტისმეტად მტკივნეულია ამაო მოლოდინი — იმის ნიშანი, რომ უახლოესთ და უძვირფასესთ არ ახსოვხარ. მაშასადამე, არ უყვარხარ. ამაზეა დ. კოუბურნის პიესა. მისი ენარი სულაც არაა შემთხვევითი — მან კომედიის ფორმით სთქვა ძნელად სათქმელი სიმართლე: ადამიანის ცხოვრებაში დგება დრო, როდესაც ის, ხანდაზმული, აღარავის სჭირდება.

ეს ჭეშმარიტება იმდენად საშინელია, რომ ცხოვრებაში მის აღიარებას ყველა თავისებურად ერიდება, არ ერიდება ხელოვნება — გავიხსენოთ, რამდენი ნავეკითხავს ამის შესახებ, რამდენი ფილმი გვიჩვენებს, რამდენი სპექტაკლი ... და აი, ეს კიდევ ერთი.

რას სთავაზობს დ. კოუბურნის პიესა თეატრს? — ორი ხანდაზმული ადამიანის ცხოვრების ერთ მონაკვეთს, რომელსაც ისინი ჯინის თამაშში ატარებენ.

რას მოითხოვს თეატრისგან? პასუხს კითხვაზე: რატომ თამაშობენ ეს მოხუცები ქალაქის ასეთი თავგამეტებით? ადრეც აქტიურად იყვნენ ჩართულნი აზარტულ თამაშებში? ასე რომ ყოფილიყო, ხომ უკეთ თამაშებდნენ და ხან ერთ-

თი მოიგებდა, ხან — მთავრად. ახლა კი მხოლოდ პონსია იგებს, ისიც ყოველგვარი მცდელობის გარეშე!

ეს იმიტომ, რომ არც ერთია მოთამაშე და არც მთავარი. თამაშობენ კი იმისთვის, რომ რამენაირად მოახერხონ დე კოტა ხონის მაინც გაათავისუფლდნენ ამაო მოლოდინისგან.

ამ ორი საწინააღმდეგე დინების შენაერთია დ. კოუბურნის პიესის გმირთა ცხოვრება: შედაპირზე ქალაქის თამაში, თანხლები იუმორით, ხილრმეში — მანვალბებელი მწარე ფიქრებით დასერილი სული.

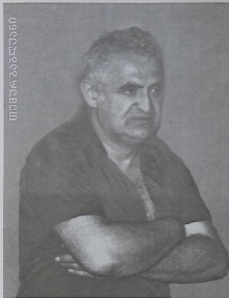
ვის შეიძლება მიანდო ასეთი რთული, ორფენოვანი ავტობიოსის როლი? ვის შეუძლია რამდენიმე ასული ადამიანის ყურადღება ჯინის მოთამაშე ორ მოხუცს მიაჯაჭვოს? — მხოლოდ დიდად ნიჭიერ ოსტატებს და ოთარ ევაძემაც პონსია და უელერი სცენაზე ზინა კვერცხილიაძესა და ედიშერ მალალაშვილს გააცოცხლებინა. მათ ძალიან მსუბუქად, ამავე დროს ძალიან ზუსტად მიგვყავართ მოქმედ პირთა ცხოვრების გზაზე იმ მომენტამდე, როდესაც უკვე დაუფარავად გამეფავდნება, რომ არც ერთი მათგანი, მართლაც, აღარაფერ ახსოვს და არც ათაფრის შეცვლის იმედით შეიძლება მოიტყუო ოთარ. და სწორედ ამ დროს, ამ უმძიმესი განცდის ვაშს გამონათებას კიდევ ერთი, ახლა უკვე ნათელი ჭეშმარიტება — თუ არ უნდინხარ სისხლით ახლობულს, სულთ ახლობელს ძალიან სჭირდება. და მათ იპოვნეს ერთმანეთი. ეს ხომ ბედნიერებაა! იმიტომ, რომ, ადამიანს არ შეუძლია მთავრად, სულით მონათესავე და მოსიყვარულე ადამიანის გარეშე. ასეთი კი აუცილებლად მოიქმნება ... იქნებ, სულთ ნათესაობა ყველაზე მთავარია?.

ეს პრობლემა ყველა დროის პრობლემაა და ასე თუ ისე, ყველას გვეხება, ან უკვე შეგვეხო, ან ხვალ შეგვეხება. დ. კოუბურნის პიესის კამერულად მოწვევებითა, ღრმა აზრებსა და ღრმა განცდებს იტევს იგი.

სპექტაკლი „ეთამაშობთ ჯინს“ რუსთაველის თეატრში 1995 წლის 28 მარტს დაიბადა. მისი ახალგაზრდა რეჟისორი და შესამე ასაკის ორი მსახიობი ინახავდნენ ფსიქოლოგიურ თეატრს, რომელიც მაშინ უკვე დიდი საფრთხის ნიშნად აღმოჩნდა თვალისმომჩქრელ სანახაობით დატვირთული, ევექტური ადამგმით საშუალებებით გამდიდრებული სპექტაკლების მომრავლების ვაშო. სახილველად საამონი, დასრულების შემდეგ საფიქრალს თან არ გატანენ. სულს საპრობლად არ უხმობენ. თუ არ შევინარჩუნეთ ფსიქოლოგიური თეატრი, ქართული დრამატული თეატრი დაკარგავს თავის სასამუშაო დანიშნულებას.

ნეტავ, არ ქრებოდნენ დრამატული თეატრის ქრონიკებიანი ნეტავ, დღესაც ცოცხალი იყოს ჩრმოდენი „ეთამაშობთ ჯინს“ ან რომელიმე სხვა — სულის გამადიდებელი! ეჭვიც არ მუპარება იმაში, რომ დღევანდელი მაყურებელიც მისი სულგანაბული თამაშე მოქმედ იქნება.

თიმურ ბაბლუანი

საქსა გაბედავა

ადამიანური ფსეხი (თიმურ ბაბლუანი)

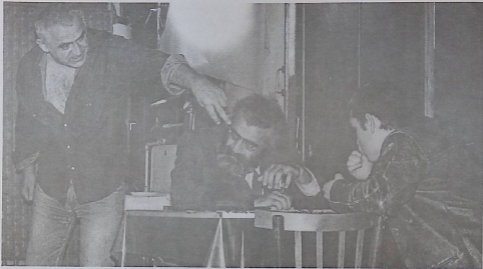
ხელოვნების ნებისმიერ სფეროში, ახალი თაობის მოსვლას ახალი სუნთქვა, სტილი, გარემო, გმირი, მსოფლმხედველობა, მხატვრული გადაწყვეტა და სამყაროს ახლებური აღქმა შემოაქვს. ასე უნდა ქართულ კინოსისტორიაშიც. უკვე ჩამოყალიბებული ქართული კინოს ფენომენის 80-90 იანი წლების თაობათა რეჟისორებმა, (რომელთა მოღვაწეობაც საქართველოსათვის საკმაოდ მძიმე პერიოდს ემთხვევა,) იტალიელი „ნეორეალისტების“ მსგავსად, რეალობის შეულამაზებლად, ყოველგვარი ზედმეტი გარეგნული მწიფებისა და შეფერადების გარეშე გადაწყვიტეს არსებული რეალობის ეკრანზე გადმოტანა, მათ უარი თქვეს უკვე დამკვიდრებულ მხატვრულ - ესთეტიკურ კანონზომიერებებზე. მიუხედავად იმისა, რომ თითოეულ მათგანს ინდივიდუალური, ერთმანეთისაგან განსვავებული შემოქმედებითი და მხატვრული ნიშნები ჰქონდა, მათი შემოქმედებისათვის ერთნაირად სახასიათოა „ფსკერიდან“ წამოსუ-

ლი ადამიანის სამყარო ან ის გარემო, რომელიც „ფსკერისაკენ“ მიდის. 80-90-იანთა ყურადღებების ქვეშ აღმოჩნდა ის თემები, პრობლემები და გმირები, რომლებიც მანამდე ერთგვარად ტაბუირებული იყო; ნარკომანიის ჩვენება ეკრანზე, დამნაშავეთა სამყაროს წინ წამოწევა, მეტყველების ახლებური მანერა, გარემო ძალზე შეულამაზებელი, მკაცრი და „უფერი“. ამასთან, ამ „უფერი“ სამყაროს „გმირები“ დაბალი სოციალური ფენის, უფრო მეტიც, სოციალური ფსკერის წარმომადგენლები არიან. ინერტულები, ხშირად უიდეალო, უმოქმედო ადამიანები, რომლებსაც დაკარგული აქვთ ცხოვრების საზრისი „მზე“... და გზა „ტაძრისაკენ“...

ახალი თაობის ავტორთა შემოქმედებაში ადგილი დაეთმო თანამედროვეობის პრობლემებსა და გმირთა ხასიათების დრამატულ გააზრებას. ეს იყო მცდელობა ცალკეული პიროვნებების „კვლევისა“ და იმ ტოტალური სულერი კრიზისის ეკრანზე გადმოტანისა, რომელიც ჩვენს გვერდით არსებობდა და შემოქმედთაგან მხატვრული სიციცხლის შექმნას ელოდა.

ამ პერიოდში შექმნილი ფილმებიდან აღსანიშნავია: თიმურ ბაბლუანიის („ბედურების გადაფრენა“ 1980, „ძმა“ 1982, „უძინართა მზე“ 1992), გოდერძი ჩოხელის („ადგილის დედა“ 1978, „ბაკურბეველი ხევსური“ 1980, „ადამიანთა სევდა“ 1984, „ცოდვის შვილები“ 1989, „სამოთხის გვრიტები“ 1997, „ბუკას სახარება“ 1998, „მარტოობის ორდენის კავალერი“ 1999), დიტო ცინცაძის (დახატული ნრე“ 1988, „სტუმრები“ 1991, „ზღვარზე“ 1993, „უიბლო მკვლელები“ - გერმანია), ლევან ზაქარეიშვილის („მამა“ 1983, „თემი“ 1987, „ისინი“ 1992, „თბილისი-თბილისი“ 2005), დათო ჯანელიძის („დედუნა“ 1984, „მდგმურები“ 1990, „ციხისმიგრები“ 1993, „მეიდანის სამყაროს ჭიპი“ 2004), ტატო კოტეტიშვილის („ანემია“ 1987), გიო მგელაძის („არა, მეგობარო“ 1993, „ატუ - ალაბა“ 1995, „ტიბეტი“ 2001), ლევან ანჯაფარიძის („ორმაგი სახე“ 1997, „არის ასეთი ქვეყანა“ 2004, „მათვის, ვინც მამამ მიატოვა“ 1991, „აქ თენდება“ 1998), გიორგი თავაძის („ხვეული კიბით“ 2001), ერეკლე ბაღურაშვილის („ავტოპორტრეტი“ 1983, „ცოდვის დღეისასწაული“ 1990, „თბილისი ჩემი სახლი“ 1994, „კიდევ ერთი ქართული ისტორია“ 2004), ლევან ლონტის („დედ“ 1990, „ახავის ცრემლები“ 2004), გიორგი ხაინდრავას („ოცნებების სასაფლაო“ 1997), ლევან თუთბერიძის („ნაზარეს უკანასკნელი ლოცვა“ 1989, „ნარსულის აჩრდილები“ 1996, „მოგზაურობა ყარაბაღში“ 2005).

ჩამოთვლილ რეჟისორთა შემოქმედებაში თუ ცალკეულმა სურათებმა უშელო ფართო მავრებელის ყურადღების მიპყრობა, რაც ძირითადად ალბათ განპირობებული იყო გარკვეული სახის „ოქროს შუალედის“ პოვნითაც. ეს კი მათ დაახლოებით, გიდე მოპასანის მოსაზრების მსგავსად მოახდინეს „შექმნა ცხოვრების სიმაართე - ეს ნიშნავს, შექმნა სინამდვილის სრული ილუზია“. და აქვე რეჟისორ თათარ იოსე-

„უძინართა მზე“. (გადალბის პროცესი)
თემურ ბაბლუანი, გუჯა ბურდული და დათო კაზიშვილი

ლიანის შეხედულებაც „მაყურებელმა რაიმე ნაცნობი თუ არ დაინახა ფილმში, არაფრის სჯერა“.

ის თუ რამდენად მხატვრულად და მაღალ დონეზე მოახერხეს ამ ტენდენციის განვითარება ახალგაზრდა რეჟისორებმა, ეს შეიძლება მუდმივი კამათის საკითხად იქცეს, მაგრამ ერთი რამ უდავოა, უცხოური ფილმების მძლავრ ექსპანსიას ზემოხსენებული ფილმების გარკვეულმა ნაწილმა გაუძლო და აღსანიშნავია ისიც, რომ აღიარება არა მხოლოდ სამშობლოში, არამედ საქართველოს ფარგლებს გარეთაც მოიპოვა. ამასთან რაც ყველაზე მთავარია, თუ ქართულ კინოში მიმდინარე მოვლენებს განვიხილავთ და გაეხსენებთ, თუნდაც ფილმს „გასეირნება ყარაბახში“, ჩვეთვის ნათელი გახდება ის, რომ თემურ ბაბლუანის შემოქმედებაში („ბელურების გადაფრენა“, „უძინართა მზე“) გამოკვეთილ პრობლემებსა და გმირებს აქტუალობა დღევანდელ რეალობაშიც არ დაუკარგავს. რეჟისორმა არა მხოლოდ მისთვის ნაცნობი გარემოს „მარადიული გმირების, დაპირისპირებების, პრობლემების რეპროდუქცირებით შექმნა თავისი, როგორც შემოქმედის სათქმელის ფართო მაყურებლისათვის მიწოდება, არამედ მან კინოარსენალში არსებული და მისთვის ხელმისაწვდომი ყველა შესაძლებლობა გამოიყენა, მათ შორის უმოკრესად აღსანიშნავია სამსახიობო დასი, რითაც მან ზემოხსენებული სამყარო მისაღები და „დამაჯერებელი“ გახადა მაყურებლისათვის...

„მატარებელი თვლემს, როგორც ლავა,

მატარებელი ხუთ ნუთში გავა ...

აბა, დაძრა რკინის ბორბლები

მივსდეგ ვაგონებს მახრჩობს გრძნობები“ ...

გალაკტიონ ტაბიძე

მატარებლის „შემოჭრა“ კინემატოგრაფში კინოს დაბადებისთანავე მოხდა („მატარებლის შემოსვლა ...“ ლუმიერები) მაგრამ მისი მხოლოდ ფორმალური გამოჩენა შემდეგ სხვადასხვა სიმბოლური თუ აუცილებლობით გამოწვეულ მნიშვნელოვან ფაქტორად იქცა. თემურ ბაბლუანმა „ბელურების გადაფრენაში“ „შებენდრის ადგილად“ მატარებელი აირჩია. მაგრამ ამ „ტრანსპორტს“ თუ განვაზოგადებთ ის გარკვეული სახით ქვეყნის ან სულაც სამყაროს დედელად შეიძლება აღვიქვათ, „სამყაროსი“, რომელმაც ყველა გმირი „დაიტია“.

საერთო დაგონში ყველა განსხვავებული და ამასთან ყველა „ერთია“: უხეში სამყაროს უკომპრომისო შეილები, არაფრისმთქმელი გამომეტყველების მქონე მგზავრები, რომელთა ნაწილიც სიამოვნებით, საკუთარი სურვილით გაურბის სინამდვილეს და სურათის ერთ-ერთ მთავარ „საინტერესოდ ნიჭიერ“ ტრიფონას ზღაპრებს უსმენს.

ტრიფონას მოსკოვის მატარებელზე „დაავციანდა „თუმცა, ამ „სამყაროშიც“ მოიძებნა მისი მსმენელი აუდიტორია. ყოველდღიური ყოფით დაღლილ ადამიანებს ხომ ასე მოსწონთ ლამაზი ისტორიები თუნდაც ტყუილი, მაგრამ მაინც „წარმატების ფორმული“.

„ენაშოქარგული“, საოპერო მომღერლის კარიერაზე მეოცნებე ტრიფონა, მასში ჩამალული ოცნებისა და სურვილის რეალიზებას ინტელექტუალი ვოკალისტის როლის თამაშით ცდილობს, ეს კიდევ უფრო საინტერესოს ხდის მის პიროვნებას, მით უმეტეს, თუ ფილმის ფინალსაც გავითვალისწინებთ, სადაც მისი ქმში მარიტი „კარიერის“ ამბავიც გამყვანდება

და ისეთივე აღმოჩნდება, როგორც გუჯაა. იმ განსხვავებით, რომ თუ რეალობას ტრიფონა სამოსით, საუბრის მანერით და იმპროვიზაციის ან პარადი გამობატული ნიჭით ნიღბავს, გუჯა, რომელიც დაუოკებელი აგრესიით ხვდება სიყალბის ნებისმიერ გამოვლინებას ამას უბეჭი ჩაბაღული პატარა ჩიტით ახერხებს. სწორედ იმ ჩიტით, რომლითაც რეჟისორმა გუჯას სულიერ სიფაქიზე უაბახავილა ყურადღება. ერთი შეხედვით ეს შტრიხი თითქოს ზედმეტი მხატვრული ელემენტის შთაბეჭდილებას ტოვებს, მაგრამ გუჯას არ აქვს ის „ნიჭი“ გარეგნობა და მანერები, რითაც ასე გამოირჩევა ტრიფონა. თემურ ბაბლუანს კი არ ახასიათებს მიდრეკილება ინერტული თხრობისადმი, ერთგვარი განდგომა იმისაგან, რაც ეკრანზე ხდება მისი დამოკიდებულება და ხშირად კეთილგანწყობა გმირების ან მათი სათქმელის მიმართ, ყველგან და ყველგან იგრძნობა. თუნდაც პატარა ბელურამი, იგრძნობა გუჯასა და მჭერმეტყველ ტრიფონას სიტყვაყუნდ დაპირისპირებაში, მათ მზერაში, რითაც გუჯა ბურდულის გმირი აშკარად ებრძვის ახლად გაღვივებულ პირველად ზიზზს, ილუზიებისა და მათ ტყვეობაში მყოფი უცნობის მიმართ. თუმცა, საბოლოო ფაზაში შეიძლება დაისვას კითხვა, ვინ არიან ისინი? უცნობები თუ „მონათესავე სულები“, არარეალიზებული ადამიანები, რომლებიც თავისებურად ცდილობენ ამ „ფსკერში“ თავის დამკვიდრებას.

ერთი შეხედვით გუჯა ავტორის რჩეულია, მაგრამ სინამდვილე ცხოვრების ნესი, ექსტრემალურ სიტუაციაში გარდაქმნის ინსტინქტი ტრიფონას და გუჯას „ერთი ხის ნაყოფად“ აქცევს.

მინაყრილი, რომელიც მასურებელში უდაბნოს ასოციაციას ტოვებს, ასეთივე ცარიელი სამყაროს სიმბოლო ხდება. არენა, არა მხოლოდ ფოლმის გმირებისათვის, არამედ ფილმში „ჩართული“ თითოეული მასურებლისათვის. ეს არენა ფაქტია, რომ საბოლოოდ არავის დაინდობს და ყველა „შიფრდება“. ეკრანზე ირონიანარევი რეჟიკა ისმის „მალიარი ხარ ბიჭო“ — მხარე სიმართლე, მხარე ღმირი და გრძელი გზა...

ეს ორი „უსუსური ბელურა“, რამდენად „თბილ ქვეყნებში“ „გაფრინდება“ ეს სხვა საკითხია. იქნებ და არა?

აღსანიშნავია, რომ თემურ ბაბლუანი არ მიმართავს გმირების უბემ განსჯას, „კარგი“ და „ცუდი“ ცხოვრების ნესის გამოკვეთას. მისი გმირები უბრალოდ ცხოვრობენ და თვითდამკვიდრებისათვის იბრძვიან მძაფრი კონფლიქტებით (ხშირად შინაგანი) გაჯერებულ სასტიკ სამყაროში, სადაც აშკარად შეიძინება გრძობების დეფიციტი.

ეს კიდევ უფრო მძაფრად იკვეთება თემურ ბაბლუანის მიერ 1992 წელს გადაღებულ კინოსურათში „უძინართა მზე“.

მიუხედავად იმისა, რომ მოვლენები მატარებელში ან მინაყრილზე არ ვითარდება, ელგუჯა ბურდულის გმირთან პირველი შეხვედრა ისევე, როგორც „ბელურების გადაფრენაში“ სადგურში ხდება, მაგრამ ამჯერად, ტყავის ქურთუკში გამოწყობილი უბემი გარეგნობის მამაკაცის ნაცვლად, მასურებლის წინაშე სანდომიანი გარეგნობის შუახანს გადაცლებული ექიმი გელა ბენდელიანია.

არაერთხელ აღინიშნა, რომ „უძინართა მზე“ ბიოგრაფულ მოტივებზე შექმნილი სურათია, რეჟისორის მიერ განცდილი ტყვილით და მის გარშემო მიმდინარე მოვლენებით. აქ ყველა გმირი ნაცნობია და ამასთან მთავარი, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, ისინი გარკვეულწილად რეჟისორის ხელში დამხმარე „ინსტრუმენტები“ არიან გელა და დათო ბენდელიანების პიროვნული შტრიხების შესაქმნელად.

„უძინართა მზე“ — თითქოს ორი სამყაროს ნაერთია. ერთი ახლოს არის იდეალებთან, მაგრამ ამასთან რეალურად განწირულია, თითქმის მუდმივად დამარცხებული. მეორე — მინიერი, რთული და დაუპირობებელი, იმ ფსკერის დაუნდობელი ნაწილია „ბელურების გადაფრენაში“ რომ გამოიწვია.

სურათში „პირველი სამყარო“ ოცნებითა და იმედებით აღსავსე გელა ბენდელიანს ეკუთვნის, ხოლო მეორე მის ვაჟს დათოს — „სასტიკ“ გატანჯულ ყმანვილს, საოცარი სვედიანი თვლებით, მამინაც კი, როცა მასში მინიერი აგრესია ქაბობს. აქვე აღვნიშნავ, რომ დათოს, როგორც გუჯას „ბელურების გადაფრენიდან“ გარეგნული, მანერული უბემობა სულაც არ განსაზღვრავს ადამიანთა მიმართ მის დამოკიდებულებას. ის თავისი არსით „კეთილი“ მოზარდია, რომელსაც მარადიული შინაგანი ბრძოლა აქვს საკუთარ თავთან და „მარადიულ ბავშვთან“ — მამასთან.

აღსანიშნავია, რომ ფილმის სიუჟეტი საქართველოს უახლესი ისტორიის ერთ-ერთ მძიმე პერიოდში ვითარდება. ეს იყო „დაკარგული თაობების“, „ოცნებების სასაფლაო“. დრო, რომელმაც შეუბრალებლად „დააბნელა“ გარემო, და მასთან ერთად „გააშავა“, დაეაინა ადამიანები... და სწორედ ამიტომ გელას სვედიანი, მაგრამ იმედია, „რიმ-დარი-რო“, (შაშინ, როდესაც მთელი ფილმის განმავლობაში მისი ჩაგვრის დემონსტრაცია ხდება), რწმენა და ერთგულება იდეალისა და მიზნის მიმართ, რწმენა საკუთარი ვაჟისა ის არის, რაც არა მხოლოდ მამინ, არამედ დღესაც ასე გვეჩრდება და გვაკლია. გვეაკლია ის ოპტიმისტი, იდეალისტი ნატურები, რომლებსაც უყვართ ადამიანები და, რაც მთავარია, სუერათ მათი.

ფილმის ყურებისას, რჩება განცდა იმისა, რომ ადამიანები საექსპერიმენტოდ გალიაში გამოწყვედილი თავების მსგავსნი ვართ. („პოპულარული“ სახელებით, აქ გარკვეულ

წილად ირონიაც იგრძნობა ავტორის მხრიდან) და ერთი მხრივ თუ „გადავრჩით“ მიზანი ნაპოვნია. ეს კი, არა მხოლოდ „გელა ბენდელიანის“ გამარჯვება იქნება, არამედ ახალი თაობის ვაჟის მოხდა მამების წინაშე.

თემურ ბაბლუანმა ფილმში ეს ჩვენს მაგივრად, დათოს პიროვნებით მოახერხა, რეალობაში კი არჩევანი ჩვენზეა — კვანზე დადებული მაღლი“ შეგვერგება თუ არა.

როდის „გადარჩა“ დათო? როდის მოხდა მასში გარკვეული სახის გარდატეხა, შეიძლება ითქვას, შეცნობა თავისი მისიისა?...

მამინ, როდესაც მამა „მოკლა“ თუ როდესაც ძველი მტერი მცირეწლოვანი შვილის ცხედართან არ განირა? ან იქნებ მამინ, როცა აღმოაჩინა, რომ „პელე“ ცოცხალია. ანუ მამინ, როცა ის ექსტრემალურ სიტუაციაში ხასიათის ვისთვის სუსტ და ვისთვის ძლიერ მხარეებს ამჟღავნებს?

ძირითადი პათოსი რეჟისორისა ფილმის დასასრულს გაფლანგული ფრაზაა, რომელსაც ის (დათო) კომისიის მიერ დანუნებული ნაშრომით ხელში ამბობს „ეს გენიალური ნაშრომია. დრო მოვა და მე დავამტკიცებ ამას“. თემა ღია რჩება, შეძლებს დათო ამას თუ არა? ალბათ, მაინც შეძლებს. ყოველ შემთხვევაში, მაყურებელი მისგან ამას ელოდება, ელოდება იმედს, იმედს — მზის საბოლოო „არ დაბნელებისა“.

უნდა აღინიშნოს, რომ თემურ ბაბლუანი თანმიმდევრულად მიმართავს ხელოვნების მარადიულ და ზოგადთემას-ადამიანისარსებობის აზრის საკითხს, რომელთანაც ასე მჭიდროდ

არის დაკავშირებული მრავალი სხვა თემა და პრობლემა: დროის პრობლემა მისი უწყვეტობა და სწრაფმავლობა, დროის ფუჭი ფლანგვა, უაზრო ფუსფუსი, ადამიანის გარეგნული ვითომ აქტიურობა, მაგრამ შემჯეუბლობა და შინაგანი ამორფულობა, ღირებულებათა ორიენტაციის გაშრუდება. ადამიანთა შორის ცოცხალი ურთიერთობების დაკარგვის საფრთხე, „დიმ-დარი-როც“ ხომ ძლიერი გრძნობაა ნოსტალგიისა, რალაც ნაღდის, ჭეშმარიტისადმი, იმ ფასეულობებისადმი, რომელიც ჩვენს თვალწინ უფასურდება. ეს უშინშეგელოვანესი თემები კი მის ფილმებში ვითარდება თანამედროვეობის კონკრეტული სოციალურ - მორალური ზნეობრივი შინაარსით. . .

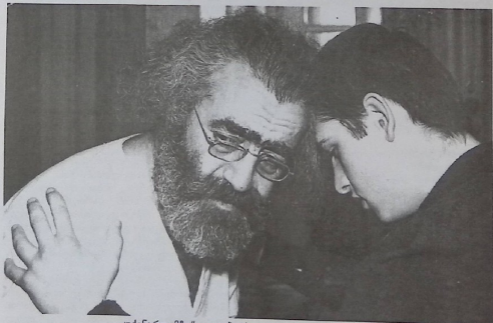
მიუხედავად იმისა, რომ დღეს გარემო შეიძლება ღამაზად „შეეფუთოთ“, განვსაჯოთ ფილმის გმირთა მსგავსი ადამიანები, მაინც არ უნდა დავავიწყდეს, რომ თუ „ფსკერი“ არ ამოვავსეთ, ჩვენც „დაცარიელებული“ ადამიანები აღმოვჩნდებით „ფსკერიდან“.

„რიმ-დარი-რო, რამ-დარი-რო, დარი-დარი-დარი-რო“ . . .

ბაბლუანმა დროის გამონევა მიიღო, „ფსკერიც“ ნახა და მასში დარჩენილი და „დაკარგული ადამიანებიც“.

დათო მამის ლაბორატორიაში დაუნდობლად მოწინავე საათის რიტმს უნდა აჰყვეს.

თანამედროვე რეჟისორები კი მუშაობას ახალი დროის ადამიანებთან აგრძელებენ, ხშირად ძველი პრობლემებით, მაგრამ მაინც ცხოვრების ახალი რიტმით...

„უძინართა მზე“. გუჯა ბურდული და დათო კაზიშვილი

ნანა გეხასიძე

© ამარტა

ნინო ხუნდაძე

ნანა გეხასიძევას შემოქმედებითი სამყარო

„ნი, ქეთის დედის გამოფენის გახსნაზე ვართ დაპატივებული“, - ნინოს მოგებით მითხრა ერთ დღეს საკლიდან გამოყვანისას ჩემმა შეილა, რომელსაც შევატყვე, თავი მოსწონდა, მხატვრის გამოფენაზე ოფიციალურად მინვეული სტუმრის სტატუსი რომ შეიძინა... ასე აღმოვჩნდი 2000 წლის 5 აპრილს გალერეა „ვერნისაჟში“, მხატვარ ნანა გეხასიძევას პერსონალურ გამოფენაზე...

ეს არ იყო ნანასათვის პირველი და, შესაძლოა, არც ყველაზე წარმატებული აქცია (მჯერა, მას წინ კიდევ უამრავი წარმატება ელის), თუმცა, ჩემთვის დღემდე ერთ-ერთი გამორჩეული ვერნისაჟთაგანია. ცოტა მიჭირს ზუსტად გადმოვცე ამგვარი დამოკიდებულების მიზეზი, თუმცა შევეცდები სათ-

ქმელი — განცდილი მკითხველამდე ისე მივიტანო, მიმიხედეს... უფაქიზესი, მგრძობიარე ადამიანის ნიჭით, პროფესიონალიზმით და შინაგანი სილამაზით მოხიბლულს გამოფენის დათვალერებისას რაღაც უცნაური განცდა და შეუფლა, ეს არ იყო მხოლოდ ნანახით აღტაცება. უცნობი სურათები თითქოს ისეთი ნაცნობი და საოცრად ახლობელი იყო ჩემთვის... ავეღუფო... რომელიღაც ლექსის რთიმი ამეკვიტა, რაც, ვხვდებოდი, ჩემი შინაგანი მდგომარეობის გამომხატველი უნდა ყოფილიყო. მანამ ვათვალერებდი სურათებს, სანამ რთიმი არ გაცოცხლდა სტროფებად — „ლექსს მე ვუნოდებ მოვარდნილ მენყერს, რომ გაგიტანს და ცოცხლად დავმარბავს“. გამეზარდა. ბავშვობაში ჩემს მეხსიერებაში ჩაარჩენილი ტიციან ტაბიძის ეს სიტყვები ზუსტად ასახავდა ბედნიერების იმ განცდას, რაც ნანას ნამუშევრებმა მომანიჭა — მე, სრულიად „ურჩი ხელის“ პატრონმა, რამდენადაც უცნაურად არ უნდა მოგეჩვენოთ, ერთგვარი შემოქმედებითი პროცესი განვიცადე. სურათები თითქოს ჩემს ენაზე, უფრო სწორად კი, ჩემივე ენით საუბრობდნენ. ასეთი რამ ცხოვრებაში იშვიათად ხდება. მხოლოდ ქეშმარიტ ხელოვნებას, განცდისმიერსა და ნიჭიერებით ნიშნულსაშუალებას, შეუძლია მსგავსი რამ აგრძნობინოს ადამიანს.

ნანას მიერ შექმნილ მშვენიერების სამყაროს, დახვენილს, ნახსა და მგრძობიარეს, ჩემ გარდა, შინ და გარეთ უამრავი ქომაგი ჰყავს — აფასებენ და აღიარებენ, ისევე როგორც თვითონ ნანას — მომხიბვლელს გარეგნობით და ყველა ღირსებით შემკულს შინაგანად.

მაშ ასე, შტრიხები პორტრეტისათვის...

ნანა გერასიმოვა ცნობილი და წარმატებული ქიმიკოსებისა და ფიზიკოსების ასევე საკმაოდ ცნობილი და წარმატებული შთამომავალია (ნანას რუსი თუ ქართველი წინაპრების ისტორია, იძიებ რომ საინტერესოა, შესაძლოა ლიტერატურული ნაწარმოების, ან სულაც, მხატვრული ფილმის სიუჟეტად გამოიყენოს თავიანთი. აქ კი თავს შევიკავებ ამ თემაზე საუბრისაგან, მხოლოდ ერთი მიზეზით — შეგვიტყუებს).

მხატვრობით ნანას ვატაცება მისსავე ბავშვობაში იღებს სათავეს და იმთავითვე დალოცულია, რადგან პირველი ნამუშევრები, თანატოლების ნამუშევრებთან ერთად, ელენე ახვლედიანის მიერ საკუთარ სახლში მოწყობილ ბავშვთა ნახატების ვერნისაჟზე იფინდება.

გულუბრყვილო მიზეზები იყო საფუძველი რამდენიმეწლიანი შემოქმედებითი პაუზისა მის ბავშვობაში, რომელსაც თბილისის

სამხატვრო აკადემიაში სტუდენტობის საინტერესო ნლები მოპყვა. ამავე პერიოდში გაჩნდა ჩვენს ქვეყანაში მოღვაწეობის სრულიად ახალი სფერო — პოდიუმი. ამ საქმის ნოვატორები — თავად ნანა და მისი თაობის უმწვერვლესი გოგონები, მოდელირების ფაკულტეტის სტუდენტთა ნამუშევრებს წარმოაჩენდნენ ხოლმე. აღსანიშნავია, რომ აკადემიის დამთავრებიდან დღემდე იგი მოდის დიზაინის დეპარტამენტის ერთ-ერთი ნამყვანი პედაგოგია და, რაც მთავარია, სტუდენტებისთვის თავადაა დახვეწილი გემოვნებისა და ქალღრთ მომხიბვლელობის საუკეთესო ნიმუში. საოცრად გულწრფელია ურთიერთობაში, გულისხმიერია დამოკიდებულებაში ადამიანების მიმართ, მისგან შორსაა ამპარტავნება, მით უფრო, საკუთარი პროფესიონალიზმის გამო, ნამდვილი ინტელიგენტი და არაჩვეულებრივი მოსაუბრეა, გამორჩეულად უყვარს საქართველო. არაფერი სჯობს მის მოსმენას, როდესაც აღფრთოვანება გამოხატავს სენათისა თუ კახეთის ნაკრძალების გამო, სასიამოვნო იუმორით აჯერებს და ხატოვნად ყვება ამბებს, რომლებიც მას და მისი ოჯახის წევრებს, ასევე მის სტუმრებს გადახდენიათ თავს საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში მოგზაურობისას. ამგვარ მომენტებში ფიქრებო ხოლმე, რომ ჩემს ვაერმოცვაში საქართველოზე უფრო მეტად შეყვარებული ადამიანი ძნელად თუ მოიძებნება.

ნატურმორტი

ნანასა და მისი მამის, ბატონი ალექსი გერასიმოვის უშუალო მონაწილეობით ამერიკელი ფოტოგრაფებისა და მწერლების ჯგუფმა ჩვენს ქვეყანაზე სპეციალურად ამერიკელთათვის 2000 წელს ინტერნეტში საიტი შექმნა (oneworldjourneys.com). ამ საიტმა კონკურსზე New Media Invision ოქროს მედალი მოიპოვა.

ამ ფაქტს წინ უსწრებდა (1990 წ.) ქართულ-ამერიკული საბავშვო ფილმის „მომინოს“ გადაღებები. სრულიად ახალგაზრდა შემოქმედი, ნანა გერასიმოვა ამ ფილმის დამდგმე-

ლი მხატვარი და კოსტიუმების დიზაინერი. თავდაუზოგავი შრომა ამერიკის ტელევიზიის ფილდითი — „ემი“, აღინიშნა.

სწორედ ამ ფილმზე მუშაობისას დაუშვებობდა ნანა ფოტოგრაფ პეტ ჰიშარას და ისე მოხიბლა საქართველოსა და ქართველების მშვენიერებით, რომ პეტი არაერთხელ დაბრუნდა ჩვენს ქვეყანაში. ბოლოს კი ხსენებული საიტის შექმნა მთავრდა თავის ამერიკელ კოლეგებს.

მეგობრის შრომისმოყვარეობითა და პროფესიონალიზმით მოხიბულმა პეტმა იგი ამერიკაში მიიწვია. კუპილის ხელოვნების ცენტრში მხატვარს workshop-ების ჩატარების შესაძლებლობა მიეცა. აქვე მოეწყო მისი ნამუშევრების გამოფენა-გაყიდვა. სამუშაო ვიზიტით, ოღონდ უკვე თვით ხელოვნების ცენტრის მიწვევით, ნანა ამერიკაში კიდევ რამდენჯერმე ჩავიდა. შეერთებულ შტატებში მან სამი პერსონალური გამოფენა გამართა.

ნიჭიერება და შრომისმოყვარეობა, რითაც აღბეჭდილია მისი მოღვაწეობა, წარმატების ქეშარიტი გარანტია. ამ მხრივ კი ნანა ბედის ნებიერია. დიზაინი, კინო, გრაფიკის სხვადასხვა დარგია, პირველ რიგში, დაზგური მხატვრობა — რომელ სფეროშიც არ მოსინჯა ძალა ახალგაზრდა შემოქმედმა, ყველგან შეძლო თავის დამკვიდრება. ქეთი (ნანას შვილი, დედასავით მომხიბვლელი) თვლის, რომ დედამისს უბრალოდ ძალიან გაუმართლა, მან ცხოვრებაში საკუთარი თავისა და ადგილის ძიება სწორი მიმართულებით წარმართა...

ნანა გერასიმოვა XX საუკუნის 60-იანელთა შვილების თაობის წარმომადგენელია, რომლებიც 1980-იანი წლების მსოფრთველ ნახევარში გამოვიდნენ სამოღვაწეო ასპარეზზე. ძველი თუ თანამედროვე ხელოვნების საუკეთესო ტრადიციებზე აღზრდილი ახალგაზრდებს შემოქმედებითი განვითარებისთვის ცხოვრებამ შეუფერებელი პირობები გაუშადა. საბედნიეროდ, მათმა გარკვეულმა ნაწილმა საყოველთაო დეპრესიას თავი დააღწია. თავდაუზოგავი შრომა და შინაგანი ღირსი შემოქმედებითი ძიების გზაზე მათ მიერ მიღწეული სერიოზული წარმატებების საფუძველი. ნანა გერასიმოვამ, ეკა აბულაძემ, გიკა მირზაშვილმა, დიმა ანთაძემ და მათი თაობის კიდევ სხვა წარმომადგენლებმა საკუთარი, ინდივიდუალური ხელწერა დაიმკვიდრეს, მათი შემოქმედება თვითმყოფადობით, მრავალფეროვნებითა და სპეციფიკური თავისებურებით გამოირჩევა, სწორედ ამიტომ შეუძლებელია, ამ თაობის მხატვართა ნამუშევრები მხოლოდ ერთ კონკრეტულ მხატვრულ მიმდინარეობას მივაკუთვნოთ.

სიზმარი

თავად ნანა გრაფიკოსია — მონოტიპიის ოსტატი. თუმცა, იგი ერთნაირი წარმატებით მუშაობს სხვადასხვა მასალაში. მხატვრული ძიების პროცესში მან საინტერესო ხერხებსა და საშუალებებს მიაგნო, რაც საბოლოოდ მისი შემოქმედების თავისებურების განმსაზღვრელ ნიშნად იქცა — ტიპოგრაფიული საღებავით ოფსეტურ ქაღალდზე იგი სხვადასხვა ფერის რამდენიმე ფენას ადებს და მასტექინით არაჩვეულებრივად დახვეწილი ნახატი ამოჰყავს. დამუშავების ასეთი მანერა სურათის ზედაპირზე საინტერესო მხატვრულ ეფექტს ქმნის. თავისებურ ეს-თეტიკურ დატვირთვას იძენს ფერი და ხაზი, რომელთა საშუალებით მხატვარი გამოსახულებას ექსპრესიასა და მოცულობას ანიჭებს. განზოგადებული, რეალისტური ფორმებისა და დეკორატიული (ორნამენტულ-აბსტრაქტული) ნახატის პარამონიული ურთიერთობით კომპოზიციები ერთგვარ მონომენტურობასა და გამომსახველობას იძენენ. ფერის ცხოველხატული თამაში, რაც ხან სასიამოვნო ტონალურ გრადაციებში, ხან კი მკვეთრ კონტრასტებში იკვეთება, სურათის ზედაპირს სპეციფიკურ ულერსადობას ანიჭებს და განათების თავისებური ეფექტის შექმნას ემსახურება — სიღრმიდან აშუქებს მას, რაც ერთგვარი იდუმალეობით აგსებს კომპოზიციებს.

ფერთა ოსტატური შეხამება კომპოზიციებში შესაბამისი განწყობილების შექმნის ძირითადი საშუალებაა. თბილი და ცივი ტონების ოსტატური მონაცვლეობა საინტერესო მხატვრულ ეფექტს იძლევა და გარკვეულ დეკორატიულობასთან ერთად სიერცისა და პაეროვნების, ასევე დინამიზმის მკვეთრ შეგრძნებას ბადებს. განსაკუთრებით ეფექტური და გამორჩეულად დამახასიათებელია ნანას ხელნერისთვის ყავისფერის, ყვითლის, ცისფერისა და ლურჯის ერთდროული გამოყენება. ოსტატურად უხამებს რა მხატვარი ლურჯს თბილ ტონებს, ის სურათებში განსაკუთრებულ ელერადობასა და სითბოს იძენს.

ნანას ნამუშევრების მხატვრული ენა შემოქმედის მიერ სამყაროს ხედვისა და აღქმის თავისებურებებთან სრულ პარამონიაში. სწორედ ესაა სურათებში იდეურ-კომპოზიციური მთლიანობის საფუძველი, რაც, თავის მხრივ, მხატვრული სახისადმი ავტორის დამოკიდებულების შეცნობას, მისი გრძნობებისა და განცდების სიცხადეს განსაზღვრავს. ნანას შემოქმედება სამყაროს სილამაზითა და ცხოვრების მიმართ ოპტიმისტურ-რომანტიკული დამოკიდებულებითაა შთაგონებული. მასთან მუდამ „გაზაფხულია“.

უშუალობითა და ლირიზმითაა გაჯერებული ნანას მიერ შექმნილი არაჩვეულებრივად

ცეკვა

საინტერესო შორტრენტები („ალიკა“, „ქეთი“, ავტოპორტრეტი „მუშკა“, „თაკო“, და სხვ.), მეტყველი ნატურმორტები — ყვავილებისა და მისთვის საყვარელი ირიგინალური მიწის ჭურჭლის თემაზე, ქართული ეროვნული ციკვების ამსახველი დინამიური სიუჟეტები, პეიზაჟები, ასევე მრავალფეროვანი კომპოზიციები (მიშველი ტორსი, „ოცნება“, „ვეროპის მოტაცება“ და სხვ.), რომლებიც დაუფინყარ ემოციებს აღძრავენ. ნანა ასევე სერიოზულად მუშაობს ილუსტრაციებზე. მის მიერ 4 ათეულზე მეტი ნიგნია გაფორმებული. უკანასკნელ ხანს გააფორმა ჯანსუღ ჩარკვიანის ოთხტომეული, სადაც ძირითად თემად ორნამენტის ეროვნული მოტივები აირჩია და თავისებურად გადაამუშავა. მის მიერ ბოლო დროს შექმნილი დიზაინისა თუ მხატვრობის ნიმუშებიც ქართული ორნამენტული მოტივებითაა შთაგონებული, უფრო სწორად, არა მხოლოდ ქართული ორნამენტით, არამედ ზოგადად ქართულია მათი საფუძველი.

უპილოვის ნაცვლად:

საბედნიეროდ, ჩვენს რეალობაში არიან პიროვნებები (და მათი რიცხვი არ არის მცირე), რომლებშიც ერის საუკეთესო თვისებები ცხადდება. ეს თვისებები ადამიანში თავს ყველაფრისაგან დამოუკიდებლად იჩენენ ხოლმე და ამ გზით თაობები ღმერთის მიერ ამა თუ იმ ერისათვის მიმადლებულ თავის-თავადობას ინარჩუნებენ. ნანა გერასიმოვასთან ურთიერთობა, მისი დამოკიდებულება ადამიანების მიმართ და კონკრეტულ შემთხვევებში მისი სტუმარ-მასპინძლობის ნყალობით საქართველოსადმი უცხოელების გულწრფელი აღფრთოვანება განამტკიცებს ჩემში რწმენას, რომ ქართველებს სამშობლოს სიყვარულისა და ადამიანებს შორის ურთიერთობების სხვათაგან გამორჩეული ნიჭი ნამდვილად შემოგვრჩა.

ამას წინათ საინტერესო კრებულს ვკითხულობდი — „დათუნა მაჭავარიანი. დაბრუნება.“ მოკლედ გეტყვით, რომ ესაა მოგონებათა ნიგნი მოსკოვში მოღვაწე თბილისელ პუბლიცის-

ტსა და მწერალზე, XX ს. 60-იანელთა თაობის ერთ-ერთ კოლორიტულ წარმომადგენელზე. ამ მცირე ზომის კრებულში მეგობრების ამალელებელ წერილებთან ერთად, თავად დათუნა მაჭავარიანის ღრმა ადამიანურობით გამსჭვალული მოთხრობები და პუბლიცისტური წერილებია თავმოყრილი, რომლებიც სრულად ასახავენ სულიერ ფასეულობებზე დამყარებული უშუალო ურთიერთობების სიფაქიზეს, რაც განუმეორებელ ხიბლს სძენდა და სძენს საქართველოს, ქართველებს კი ნაზადენის საშუალებას მომავალშიც არ მისცემს. ქალბატონი ანაიდა ბესტავაშვილის წერილის კითხვისას უღებოდე ნანა გერასიმოვა და საქართველოში მოხიბლული „მისი ამერიკელები“ და ბევრიც ქართველი გამახსენდა. იმ წერილში საუბარია ბატონ დათუნაზე — ქართველების საუკეთესო მასპინძელზე რუსეთში, ხოლო რუსებისა კი საქართველოში, მოსკოვსა და თბილისში გამართულ თეატრალურ თუ ლიტერატურულ საღამოებზე. აქვეა წარმოდგენილი ამ მასპინძლობისა და ურთიერთობების შემოქმედებითი შედეგი — ნანყვებები ევგენი ვეტუშენკოსა და ბელა ახმადულიანას ლექსებიდან:

“О Грузия! Нам слезы вытирая,
Ты русской музы колыбель вторая,
О Грузии забывь неосторожно,
В России быть поэтом невозможно.”

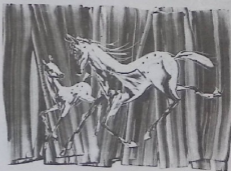
(ე.ე.)

“...среди теплиц и льдин.

Чуть-чуть южнее рая,
На детской дудочке играя,
Живет вселенная вторая
И называется – Тифлис...”

(ბ.ა.)

იმედია, ჩემსავით ისამოვნეთ ამ სიტყვების ნაკითხვისას. სხვაც ბევრი გვსმენია და გვინახავს — უფრო ძველი და ზოგიერთი ახალი, თუნდაც, გერასიმოვების მონაწილეობით შექმნილი საიტი. თუმცა, ერთს ნამდვილად ვისურვებდი, ასეთივე მომხიბვლელი იყოს საქართველო — ჩვენი შვილების მიერ წარმოჩენილი.

გასიერება

პირველი გვერდი

ძვირფასო ძედა!

მე მესამეს ვაგზავნი, თქვენგან კი, მხოლოდ ერთი წერილი მივიღე. მე არ შემიძლია, მე მწყინდებდა წერილების ლოდინში.

აი, ახლა გარეთ თბილა და ზაფხული დგას გარეთ. თბილისში უკვე აყვავილდებოდნენ აღრული ხეები და ამიტომაც მინდა, რაც შეიძლება ხშირად მომდიოდეს წერილები თბილისიდან.

მე მომიწერია, რომ აქ ბევრი ნაცნობები მყავს უკვე. ზოგმა ჩემში გარკვეული პატივისცემა მოიპოვა და დასვენების დღეებში მიხარია ქალაქში წასვლა. მივდივარ იქ, სადაც ვიცი, მელოდებიან და როცა მშვენიერი საღამო დამავიწყებს ყველაფერს, მე არ მავიწყდება, რომ თქვენს მეტი არავინ მელოდება საქართველოში.

დღეს დასვენების დღეა და არ მივდივარ არსად, მე მინდა მოგწეროთ თუნდაც სხვა რამეზე.

ამას წინათ მოწერილ წერილში, სხვათა შორის, გწერდით, ბაგრატიონზე და რამდენადაც არ ვიცი, ოდესმე თუ დაინტერესებულხართ

მისი ვინაობით, წარმოშობით, მისი გასაოცარი ბრძოლებით, მინდა ორიოდე სიტყვა ვთქვა მასზე. მე მანუხებს მისი პიროვნება და ამაზე მინდა მოგწეროთ.

დედა, იცი ვინ იყო ბაგრატიონი? იგი დიდადა 1765 წელს. ლარიბი პოლკოვნიკის ოჯახში. ოჯახში, რომელიც ხელმოკლეობის გამო იძულებული იყო პროტექცია ეძებნა პეტერბურგელ ნაცნობებში. მისი აღზარდა და ჭკვიანი მზერა მოენონა პოტიომკინს და პატარა პეტრე 1782 წელს სერუანტად იქნა ჩარიცხული კავკასიურ მუშკეტერთა პოლკში.

17 წლის ჭაბუკის წინ გაიძაბა წლები სამხედრო სამსახურისა, ლაშქრობებისა და მრისხანე ბრძოლებისა. პირველ ომშივე გამოჩნდა მისი მებრძოლური გამჭრიახობა და რაც ყველაზე ძნელია ახალგაზრდა სარდლისათვის, სიმშვიდე, თვით უდიდეს ვაჭირებებაშიც კი.

კავკასიის ექსპედიციის დროს ჩეჩნებთან ბრძოლაში, სასიკვდილოდ დაჭრილს, მკედრებს შორის უძრავად მხოლიარეს, სიცოცხლის ნიშანწყალი შეატყვეს ჩეჩნებმა, გაოცებულნი მისი უკაცობით, უვლიდნენ და განკურნებულნი, კარგად ვაკაცობისათვის, გაათავისუფლეს ტყვეობიდან.

ისევ დაიწყო სამხედრო ცხოვრება და აი, ის მთელი ფიგურით გამოჩნდა პოლონეთის ველებზე. მრისხანე შეტაკებებში, შემდეგ ოსმალეთში და ბოლოს, ის შენიშნა დიდმა სარდალმა სუფოროვმა. უფრო სწორედ, იგი დიდხანს უკვირდებოდა ბაგრატიონს. ხოლო, როცა ვარშავასთან კონტრშეტევაზე გადმოსულმა პოლონურმა კავალერიამ ლამის წალეკა რუსული არმიის მთავარი ძალა, სუფოროვმა საკუთარი თვალით დაინახა, როგორ მრისხანედ ეკუთვნა მათ ბაგრატიონის ესკადრონი. საოცარი სიმარჯვით დალუნა მტრის წინააღმდეგობა. სუფოროვი მოეხვია ახალგაზრდა გმირს და სამუდამოდ დაიახლოვა იგი. ამის შემდეგ ისინი თითქმის მეგობრები და თანასწორები იყვნენ: 1799 წელს მათ ერთად გადაიტანეს იტალიური ლაშქრობა, რამაც ასე გააოცა ქვეყნიერება.

სასწაულები მოახდინა ბაგრატიონმა ისეთი გენერლების წინააღმდეგ, როგორიც იყვნენ მასენა, მორო, მაკდონალდო (ნაპოლეონის მარშლები). ის ისე ეცემოდა მტერს, ისე მოხერხებით და ისე შეუშინებლად, როგორც „თოვლი თავზე“. ხელჩართული ბრძოლით მან აიღო ქალაქი ბრეშო. ოცსაათიან ბრძოლაში ქალაქი ლეგკოსთან ის დიჭრა, მაგრამ ბრძოლის ველი არ მიუძღვებოდა. წინ მიუძღვებოდა ავანგარდის გასაოცარ მარშში (80 ვერსი 30 საათის განმავლობაში).

ალეპზე ასვლისას, ჯარს ხელით მიჰქონდა ზარბაზნები, საკეები და ყველაფერი, რაც ასე საჭიროა ომში. მიფოფაჰედნენ ზეითი და ზევით. უფროსკულებსა და პირბასარ კლდეებს შორის ავანგარდში და გრძელბუნვა ნაბაღში, საკუ-

თარ გულს დანდობილი ბაგრატიონი, უბრალო ჯარისკაცოვით უხმარებოდა მებრძოლებს.

ვინ იცის, ეგზე კავკასიის მთები ავონდებოდა უსამშობლოს!

ყველაზე საშინელ ადგილას, სადაც ერთადერთი გასასვლელი გზა იყო, ფრანგებისაგან ჩაკეტული „ქუჩის ხიდი“, ბაგრატიონი ისე ჩუმად ჩაუხტა ფრანგებს, როგორც ბატარა კახმა იცოდა მუდამ, გააქცია ისინი და რუსის არმიამ გადაიარა ხიდზე. ამ დროს სუფოროვის ზურგს დაენია მარშალი მასენა 60000 კაცისაგან შემდგარი არმიით, 20000 დაღლილი, განანაშები რუსი ჯარისკაცის წინააღმდეგ. სუფოროვმა ისევ მას მოუხმო. მხოლოდ მან, არივგარდად ქვეტულმა, საოცარი სიმარჯვით შეასრულა სუფოროვის დავალება და მკერდით აჩერებდა მტერს, ვიდრე რუსის არმიამ გადაარჩენილად ის იგერძო თავი.

1805 წელს რუსეთი ინგლისთან და ავსტრიასთან ერთად ჩაება ბრძოლაში ნაპოლეონის წინააღმდეგ. კუტუზოვის სარდლობის ქვეშ მყოფს 220000 არმიას ყოველმხრივ მოუჭერს გზა ნაპოლეონის მარშლებმა. საჭირო იყო უკან დახევა. ბაგრატიონმა მცირე რაზმით შეაჩერა მტერი და კუტუზოვს შესაძლებლობა მისცა, დაეხია და განოლილიყო დუნაის გამოღმა.

მაინც იდროვა ნაპოლეონმა, მისმა მარშლებმა და კუტუზოვი მოწყვიტეს რეზერვს (ზურგს). ყველასათვის ცხადი გახდა აუცილებელი დაუღუპა. კუტუზოვმა კვლავ იხმო ბაგრატიონი. დააყენა ზუთიათასიანი რაზმის უფროსად და უბრძანა შეეჩერებინა მარშალთა იერიში, ვიდრე, რუსის არმია გადავიდოდა სამშვიდობოს. ეს იყო სივდლითან გაგზავნა. ბაგრატიონმა იცოდა და მაინც წავიდა. კუტუზოვი კი, შეფერსა სწერდა: რომ „საჭიროა გადლო წანილი, რათა გადაარჩეს მთელი“.

შემოდგომის დამით ბაგრატიონი წარუძღვა რაზმს. სწორედ ისე, როგორც მისი წინაპრები მიუძღოდნენ ქართველ უმზუნარადო ვაჟკაცებს. უბილიკოდ, უზნოდ გაიარა ტყვეობა, მთები და წინ გადაუდგა ძლევაშოსილ არმიას ფრანგებისას. მიურატის, სულთნის, ლანის 30000 ავაგარდს. ზუთიათასიანი რაზმით ეკეთა მათ და სოფელ შენგაბენთან შეაჩერა იგი. მარშალი სულთნის იერიშებს, კიევის დრაგუნთა და ჩერნიგორსკის პოლკები შეეხდნენ. მარშალმა ლანმა ალყა შემოარტყა პოდოლსკისა და აზოვის პოლკებს, მაგრამ იმარჯვებს რუსის ჯარებმა და კვლავ შეუერთდნენ ბაგრატიონს. ამ ბრძოლის შემდეგ მისი მებრძოლები ატარებდნენ ბრძოლის ნიშანს, „5-30-ის წინააღმდეგ“. ხელმოკარულ მარშლებს მთავარი ძალები მიახმარა ნაპოლეონმა, მისი მთელი არმია ეკვეთა ბაგრატიონის განახევრებულ რაზმს, ირგვლივ შემოტყუნენ და წინააღმდეგა მისცეს დანებებულ იყვნენ. ბაგრატიონმა არ უპასუხა, წყნარად, უცნაური სიმშვიდით ჩამოიარა პოლკები, გას-

ცა ბრძანებები, მთელი დღე და ღამე ებრძოდა ეს მცირე რაზმი ნაპოლეონის არმიას, თვითონ ბაგრატიონი ხმალ ამონდელი გადადიოდა იერიშზე. დამით ხელჩართულ ბრძოლაში გაარღვია ალყა, შეიპყრო ორმოცდაათი ფრანგი ჯარისკაცი, მათ შორის სამი წარჩინებული და დანია კუტუზოვს, რომელიც მას უკვე მკვდრად სთვლიდა. რუსის არმია გადარჩა.

აუსტერლოცთან ნაპოლეონმა ბაგრატიონის პირისპირ ყველაზე წარჩინებული მარშალი ლანი დააყენა, რომელსაც ნაპოლეონი ლომს უწოდებდა.

როცა ბრძოლა ავსტრიიდან პოლონიდში გადამოვიდა, რუსეთის ჯარის მთავარსარდლოდ ბატონი ბუნივიკარი დაინიშნეს, რომელიც ბაგრატიონის ხმალადაც არ ღირდა, მაგრამ ბაგრატიონი იყო დაბალი ჩინის და ქართველი!

ის ისევ ავაგარდში მხოვდა, მერე გენერალი დობტუროვი დაიჭრა და მას მიანდეს არმიის ტენეტრის სარდლობა. მისმა ვასალარმა შეტყვევებმა შეაშფოთა გამარჯვებულს შერყეული ნაპოლეონი. ბაგრატიონმა მთლიანად მოსრისა მარშალ ოუეროს კორპუსი ერთი ბატალიონით, ბაგრატიონი პირდაპირ მიეჭრა ადგილს, სადაც შტაბითურთ იდგა თვით იმპერატორი, რომელიც ძლივს გადაარჩა დატყვევებას.

მერე 1807 წელს, რუსეთ-შვეციის ომში ბაგრატიონმა ბრძოლით გადალახა ფინეთი, გატეხა შვედთა წინააღმდეგობა, გადაიარა ვაჟიწილი სრულტე და დაიპყრო ალიანდის კუნძულები.

შვედებთან ომის დამთავრების შემდეგ, ის დაინიშნეს თურქეთის წინააღმდეგ მომქმენდ არმიის მთავარსარდლოდ. მაგრამ ზამთრის გამო შეაჩერეს ეს ოქერსა.

1812 წელს რუსეთის საზღვარს მიაღწა ნაპოლეონი უდიდესიარმიით. ორად გაყოფილ რუსეთის არმიას სარდლობდნენ ბარკლაი დე ტოლი და ბაგრატიონი. ნაპოლეონმა პირველად ბაგრატიონის მიაშურა. მის წინააღმდეგ ბაგრატიონმა და მარშალი დავუ გაგზავნა. ბარკლაიმ დაიწყო უკან დახევა. ბაგრატიონი წინააღმდეგი იყო უკან დახევისა, მაგრამ ბოლოს მაინც ის შეუერთდა ბარკლაის.

ბოროდინოს ველზე გამართულ რუსებს მთელი დღე ზეგრავდა ფრანგი გენიოსი იმპერატორი. ომი თითქოს მისი მოგებით უნდა დამთავრებულიყო.

სწორედ ამ პერიოდში თიანეთში დაიწყო ნაციონალური მოძრაობა, რომელმაც მოიცვა მთელი აღმოსავლეთ საქართველო. აღექსანდრე ბაგრატიონი ვეფხვიეთი მოვარდა საქართველოში და ალაზანი შეღება სისხლმა. ხომ ხედავთ დედა, ერთი ბაგრატიონი რუსებს იცავდა, მეორე კი რუსეთის წინააღმდეგ აღვიტებდა მთელ კავკასიას, იფიცავდა თამარისა და ერეკლეს სხოვნას და სისხლს ღერიდა, რომ ბოლოს დამარცხებულს დაეტოვებინა სამშობლო და გადაკარგულიყო, როგორც ვეფხვი, რომელმაც

ვერ გაიგო, რატომ არის ამო, კლანჭებდაცვე-
თლი ტორების ქნევა.

ბოროდინოზე არის სოფელი სემიონოვკა.
აქ სახელდახელოდ განწყობილ სიმბარეს ნაპო-
ლეონმა დაუყენა მთავარი ძალები, საუკეთესო
კორპუსები, იმპერატორის გვარდია, რათა
მარცხენა ფლანგის გატებით მოეწყო ცენ-
ტრისა და მარჯვენა ფლანგისათვის. ძირითადი
დარტყმა მიიღო ბაგრატიონმა. 7 სექტემბერს,
ნისლიანში დაძრა თავისი კორპუსი მარშალმა
დავუმ და მთავლო ბაგრატიონზე. სასტიკად
შეებნენ მომხდურებს რუსები. სასიკვდილოდ
დაიჭრა გენერალი კომპანი. თვით დავუ კი,
ილხალმა გადაარჩინა. მისი ცხენი უსულოდ ჩა-
იყვცა მუხლებზე, მაგრამ ბრძოლებში გამონ-
რთობილი მარშალი ფეხით გაუძღვა ჯარს შეტე-
ვაზე. ბაგრატიონმა შემოტევას ოცდამეშვიდე
დღივითა შეახვედრა და სანგრებიდან განდევნა
მონინალები. ნაპოლეონმა დავუს, ნეისა და
ეიუნოს კორპუსები მიამყვლა. კუტუზოვმა ბაგ-
რატიონს რეზერვის პოლკები დაახმარა, მაგ-
რამ ისინი შორს იყვნენ ბრძოლის ველიდან და
ფრანგები მესამედ გადავიდნენ შეტევაზე.

გორონცოვის დღივთა დიღუპა თითქმის
მთლიანად. ბაგრატიონმა ისევ ოცდამეშვიდე
დღივითა გადაავდო ბრძოლაში, რომელმაც
ივაჟაკა და უკუაქცია ნაპოლეონის განთქმუ-
ლი ნაწილები. ნაპოლეონმა შენიშნა ფრანგების
უნერგოვ უკანდახევა და მიურატის უბრძანა
შეჩერება, რომელმაც დღივითი მესამედ ნაიყ-
ვანა შეტევაზე. ბაგრატიონმა მესამედ ფეხისან-
თა დღივითა მიაჯახა მიურატის გამოჭუნებას.
უკანსკელი კონალმ შეტევა ჩავარდა და ხარა-
ლით დაიხია. დიდი მარშლების მიურატის, და-
ვუს, ნეის, ეიუნოს ყველა იერიშები მსუბუქად
დადუნა ბაგრატიონმა. ეს ნაპოლეონის გვემე-
ბის ჩაშლას ნიშნავდა. ნაპოლეონმა ისევ გადა-
ისროლა ახალი კორპუსები შეტევაზე. მეხუთე-
ვერ, მეექვსევერ, მერე მეშვიდევერ.

მერე შეტევა პირდაპირ არტილერიის ცეცხ-
ლის ქვეშ მოხდა. მაგრამ ნაპოლეონის რაზმები
მაინც მიინდენენ წინ და წინ, ცეცხოდნენ, დგე-
ბოდნენ და ისევ მიინდენენ... ბაგრატიონმა
პირველად ნახა ასეთი თავგანსრევა „ბრავო,
ბრავო“, იყვინა მან და რეზერვის დღივითა გა-
დავადლო შეტევაზე. სწორედ ამ დროს ყუმბარის
ნახსენებმა მძიმედ დაქრა იგი.

რამდენიმე ხანს ის თავს იკავებდა, მერე
ნელ-ნელა დაიხარა უნაგირზე და ცხენიდან
გამდობარდნილი დაცვა საკუთარი ადიუტან-
ტის ხელებზე. ის იწვა, სისხლისაგან იცლებო-
და. მოითხოვა მალა აენიათ, რათა დაეხახა,
როგორ ნავიდა შეტევაზე დღივითა...

მოსკოვი ფრანგებმა დაიპყრეს, ავადმყოფს
უმაღლადნენ ამას. ერთ დღეს მან უბრძანა
შოკრის პაკეტი წაეღო მოსკოვში. შოკრისმა
გულუბრყვილოდ გასცა მოსკოვის აღების სა-
იდუმლო. ის აღულებული საწოლიდან წამო-

იჭრა, დაცვა და გონება დაჰკარგა. 12 სექტემ-
ბერს, 1812 წელს ის გარდაიცვალა.

აი, ასეთი იყო მისი ბედი. საქართველოს აღ-
ბათ სწყინდა მისი ქართველობა. საქართველოს
მტერთა ხმლით მომსახურესი. ალექსანდრე
ბაგრატიონი არ ითაკილებდა პეტრეს სისხლით
შეელება ლეკური ხანჯალი და მე მწყინს, რათ
არის ეს ასე. რატომ გაუცხოვდა დიდი გულისა
და ვაჟაკობის მქონე ქართველი.

და დედამეო, როცა ნაწევანდები ქართველ სა-
ხელებს სხვათა წარსულში, გულმტკენი ვფიქ-
რობ, გაქსუბულ რაინდებზე და იმაზე, რასაც
საქართველო შევიწროვებ. ვფიქრობ იმაზე, რამაც მათ
თი ცხოვრება სხვა გზაზე დააყენა და გააყოლა
სხვათა გზას.

მე მინდა ნავიდე ბოროდინოზე და ბაგრატიონ-
ის ვაჟაკობას პატივი მივაგო.

მოსკოვში არის ადგილი, სადაც ღონდაცლი-
ლი წევანა საქართველოს ხელმოცარული დი-
ლომატიები, მწერლები და რაინდები. ო, რამდენი
იყვნენ!.. რამდენი იყვნენ კონსტანტინოპოლში
და პარიზში, საბერძნეთსა და სპარსეთში, ძველ
ბიზანტიაში და ვინ იცის, სად აღარ მშვიდობა
მათ!

მკვლევარი რომ ვიყო, მოვნახავდი და მათ-
ზე დავეწერდი წიგნს.

თქვენ არ იფიქროთ, რომ მე რაღაც უხალი-
სოდ ვიყო გულგატეხილი. ო, არა, ახლა შეიძლე-
ვა სადმე შორეულში ან დასავლეთში დავტოვო
სიცოცხლე, უჩივლულად, რადგან საქართველო,
როგორც ასეთი, უსათუოდ არის და შვილების
დაძახილზე აიშლებიან მძლიონები, ისევე, რო-
გორც სააკაძე წამოშლიდა საკუთარ ლაშქარს
მშალამეშო და გაუძღვებოდა თავდადებულებს.
იყავით კარგად.

თქვენი შვილი მირზა,
22 მარტი. 1941 წელი. ქ. ხარკოვი

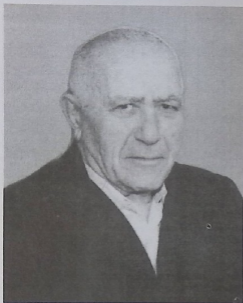
მირზას დედის, ევა მაჩხრეპოვილის პარათიდას

„მივიღე შენი წერილი, გენაცვალე, რო-
მელმაც მწერ ბაგრატიონზე და იმის ბრძო-
ლებზე... ამბობ, როცა ის ბრძოლებში მონა-
აღმდეგეს, მტერს ჰკვითავდა და თავის მოქმე-
დებით ანვიფურებდა ყველას, საქართველო
გულში ალბათ მას უსაყვადურებდაო...“

რას იზამდა კაცი, როცა მეტი ვასაქანი არა
აქვს და აწვალეებს კი ის გენია, რაც მასში ბუ-
ღბლის... ამიტომ უქმად ვერ დაჯდება...“

არსებობს ფრაზები, რომელთა დაწერის თა-
რილებს სულიკეთების მიხედვით ამოიკნობ...
თითქოს ამ სიტყვებს მასები და არა, ინდივი-
დები წერენ, რადგან არის სიტუაციები, როცა
ერთმანეთში ირევა კოლექტიური და პიროვნუ-
ლი...

1941.

ფიცი
ნიძნისთავენი

სიმართლისათვის ჯვარზეც კი მაცვეს ხელთ შემრჩა მხოლოდ დაცლილი ჯამი, ზამთარში ჭადრებს თბილ ჩოხას ვაცმევ, რომ ვერ შეიგრძნონ სიბერის უამი.

არ ამიგდია არეინ აბუჩად თუ სიყვარული გულით უგვრძნია, კბილს არ ვუსინჯავ იმ ცხენს ნაწუქარს, სიზმარში ფრენა თუ შეუძლია.

ხნავის მორევში

ენების მორევში ისე ჩავეშვი, რომ გამოჟონა ოფლმა ნეკნიდან, ანგელოზებს კი ლექსის ჭალებში ასაფრენ ფრთებზე ცეცხლი ეკიდათ. ნეტავ ცხოვრება საით გამისვრის, გული სხვის გულთან რას იტიტინებს.

კრწანისის ველზე დაღვრილი სისხლი სამაჩაბლოში გამოვიტირე. დიდგორი არ მსურს რომ გავისხენო ან ბაზალეთი ცრემლით ჩაგრეცხო, ახლაც პირში მაქვს იმ თაფლის გემო, ცოტნე დადიანს ტანზე რომ ეცხო. ნუ გამიკითხაეთ ასე მომზირაღს, რალა დროსია ჩემი ანცობა, ოცნების გობზე ლექსებს მოვზილავ სულის თონეში გამოსაცხობად.

— ღამე მშვიდობის! — მითხარ და ნადი,
— ღამე ნებისა! — მეც ჩუმად გითხარ,
ხეც თითქოს შეერთა,
შეირხა დარდით,
მე იმ ხის ძირას ვიდექი დიდხანს,
მერე წინ ნავეფი ნაბიჯი ნყნარად,
(დედისთვის ძილი დაეფრთხო ლოდინს)...
და შინისაკენ მე შენი "არა,"
მხრებით მიმქონდა ვით მძივი ლოდი.

მაგულს დავლოცავ

ნუ მემდურები ცოტაც მადროვე როგორმე უფალს სიმაართლე ვუთხრა, ივრის ქალებში ფირხს შევავროვებ, იმით აგნითებ გამოშქრალ ბუხარს. არ მოვეშვები იცი ამ ნუნუნს, მე სიყვარულის მომლოდინე ვარ, დაველოდები ქვევრში ჩანურულ ფეხძიმე ვაზის მოლოგინებას. და მერე, ალბათ, ვედარ მისხნიან ტალღები შლეგი, გიჟი რიონის... სულის უწმინდეს ჯამში მისხია ქართული ჯიმის წმინდა მირონი.

გაფანტული ენკაღები

განგება უფლის აღმართს შეუსვია, ვერ შემცივალა ამან გუნება, მთებს თივის ზეინი მხრებზე შეუდგამს და ღრუბლებს ასე ელაშუნება. ფიქრები დგანან გაუზიზნავი, თითქოსდა ბედმა გამამზეურა... და მიმაცილებს მღელით სიზმარი უსიერეთში, ანაზდეულად. შევეხმიანე გულმართალ ძეძვეებს, როცა უცვრად მოვეაღლე თვალი, მე კი გაფანტულ ენძულებს ვეძებ და ამერიხა ძებნაში კვალი.

ბაობნება

ნეტავი ასე როდემდე ვივლო, რათ მომისრულა იღბალმა გვერდზე, ქალიშვილებმა მაცდურ ღიმილით ქინძისთავები შეისხნეს მკერდზე.

და სიჭაბუკემ უცბე იბარტყა, სიბერეს შევხსენ აპეურები, განგებამ მხარი მხარზე მიმარტყა, რაღა დროსია საყვედურები.

ვიღას ჭირდება სინდისის ქენჯნა, უადგილოა გრძნობა დაღვრილი...
 ლექსი ოცნების ტაიქზე შევჯდა და შემატოვა ხელში აღვირი.

აშოპანლი

უნატრობდი ნეტაე ცოტა დამცლოდა, ველარ ვუსწორე ცხოვრებას თვალი, ვერ მოვესწარი თოფის გასროლას, ბიჭიანობის ახლაც მაქვს ვალი.

ყამიანობა თავის გზას ადვას, ველარ ისევენებს თითქოს მერანიც, ნეტაე ვიციოდე ჩემს უკან რა დვას, რომ ვერ გამკიცხოს ქვეყნად ვერავინ.

არ მომიხრია არვისთვის ქედი, მავანს — მავანის დიდი რიდი აქვს, ბევრჯერ ბუხართან მიძინარე ბედი ძალღივით გარეთ გამომიგდია.

უგულოდ გუნდას ვერავინ მესვრის, ვგრძნობ, რომ სიციოცხლე ახლა იწყება, უსიყვარულოდ რა არის ლექსი თუ არ უგერძენია თავდავიწყება.

სამგობლო ჩემო

ქარი დააბებს თითქოს ქალაში, ნეტაე ვენახი რად მომიხრეს, დრო იკარგება უქმად დავაში, გულს კი, ვერაფრით ვერ მოვიხებ. ნისქვილში ფიქრებს ჭორებად ფქვავენ, ჭემმარიტება ზეცას შეუკივის, წელის გულურაში კანკალებს მთვარე ჩემი სახლის წინ, მცივან ლეკვივით. ეგ არაფერი. მავას რას ეჩივი, ტკივილი მუხას ერგო ნუფრებად, ეს ჩემი ლექსიც მორცხვი ბაეშვივით, შენი სახნის ქვეშ შეიყუყება.

რა იძნაპოდა

სიციოცხლე მიყვარს, არც სიკვდილს ეუფრთხი — და პასუხს ჩემი გული იძლევა, მინა ქართული, სისხლით ნაკურთხი, რომ არ მიყვარდეს, არ შეიძლება. შეეყურებ მთვარეს, დავდივარ, მიკვირს, ვით არ გადადნეს ოცნება ლექსად, საქართველოში ნატრობენ სიკვდილს, რომ ჩვენი მინის სურნელი შესვან. თბილია მისი ბალახის ჩეროც, მისი მზის ცეცხლიც, ქარათ ანცობაც, შენ რომ არ იყო, მამულო ჩემო, რა იქნებოდა ჩემი კაცობა?!

მოფრება

განა საყვადურს ვეტყვი გულიდან, თუნდ დამემალოს ეს სიყვარული, თითქოს უსიერ ტყის ჯურღმულიდან მესმოდა მისი ეფენის ფლარუნი. მთაზე ნისლები გადმოდგებიან, ჩამოშლება ჩანჩქერს ნანაავი, მეგონა კლდის ქიმს ნამოსდებია მზის სხივი ღანვებ დაუკანრავი. ნეტაე რად ვეძებ რაღაც მიზეზებს გული ამან თუ დამიჭიანა, სასიყვარულოდ მივდივარ მზეზე მთვარემ რაღაცომ იეჭვიანა. ახლა ისეთი სახშილი მძლავს იქნება მთები მართლა გასწორდეს, დაუნერული კანონი კრძალავს იღბალს, აწონილს ბედის სასწორზე, უსასრულობას დრო ვერ ერევა, დრო ჯიუტია და ხანაც ურჩი, მე სიყვარულის მოსაფურებლად მზად ვარ, განგებას თუ გადაეურჩი.

რაზე მირჩიით

დღეებთან ედგავარ მგონი პირისპირ, ეს თუ მამაღლებს, ალბათ, ზეცამდე, ვინ დამიჯერებს, რომ სიკვდილის წინ სიციოცხლისათვის რა არ ვეცადე.

და განა ღირდა ამდენ წვალებად, უაზროდ რაზე მალაპარაკებთ, ნუთუ ეს ჩემი გარდაცვალება არ მოგიყვებათ ჩემზე არაფერს.

XX საუკუნის 30-იან წლებში გადაღებულ ამ ფოტოსურათზე აღბეჭდილი არიან:
 ალ. აბაშელი, გრ. რობაქიძე, ნ. ლორთქიფანიძე, გრ. რობაქიძის მეუღლე, ი. გრიშაშვილი,
 ს. ჩიქოვანი, შ. რადიანი, ს. შანშიაშვილი, ტ. ტაბიძე, მის. ჯავახიშვილი, ლ. ქიაჩელი, სამსონაძე,
 შენგელია, გ. ტაბიძე, ნ. მინიშვილი, ი. ვაკელი და სხვ.
 ფოტოსურათი საოჯახო არქივიდან მოგვანოდა ქალბატონმა მერი გომართელ-რადიანისამ,
 რისთვისაც მადლობას მოვახსენებთ.

ყურადღება!

ჟურნალ „ლიტერატურა და ხელოვნების“ გამოწერა შეიძლება „სახალხო ბანკის“
 ნებისმიერ ფილიალში საქართველოს მასშტაბით; ხოლო თბილისში რუსთაველის №31,
 „სახალხო ბანკი“, მთაწმინდა №2 სერვის-ცენტრი.

3 თვით 9ლ.
 6 თვით 18ლ.

ჟურნალის გამოწერა ასევე შესაძლებელია სს „მაცნეს“ პუნქტებში.

„ლიტერატურა და ხელოვნების“ წინა ნომრების შეძენა შეგიძლიათ რედაქციაში.
 რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ.

კომპიუტერული უზრუნველყოფა:
 ამირან ჭანტურია

რედაქციის მისამართი:
 რუსთაველის გამზ. 42
 ტელ.: (+995 32) 93 18 69; (+995 99) 25 60 14.
 E-mail: vajao@mail.ru Web: www.litandart.com.ge

დაისი

ზამბახები

ალიკა

ლურჯი ბოთლები

ბ 52/22

საქართველოს
საქართველო